

ספר
יומיפון
ליוסף בן גוריון הכהן

קורות עם ישראל בתקופת הבית השני
ומלחמת היהודים עם הרומים

חלק ראשון

מהרורה מחדשת, מנוקדת ומחקנת
בהוצאת אורייתא

**אוריתא - אדרת
פעיה"ק ירושלים תובב"א**

**נוטף בישראל חטג'ט
PRINTED IN ISRAEL 1999**

**בְּשֵׁם הָאֱלֹהִים רַב וְעֶלְיוֹן
אֱלֹהִים סְפִיר בָּן גּוּרִיאָן**

חָלֵק א'

תְּכַן הַעֲנִינִים

א	הַקְרָמָה .....
ה	פֶתַח דָבָר .....
ג	מִבָא .....

סִפְרֵ רָאשׁוֹן

פרק רָאשׁוֹן

יִסְפֶר בּוּ מִיּוֹם תּוֹלְדוֹת בְּנֵי הָאָדָם אֵיךְ יִשְׂתַלְשֵׁלְוּ עַד זָמָן צָפוּ בָּן אלִיפָז	מֶט .....
---	-----------

פרק שְׁנִי

יִסְפֶר בּוּ סְפּוּרְ צָפוּ וְרַבְקוֹת דְּנִיאָל בְּפֻורָא וּמְשָׁלִי חִכְמִים רְבִים	נֵ .....
---	----------

פרק שְׁלִישִׁי

יִסְפֶר בּוּ מְלָאָטִירּוֹת וְהַבָּאִים אַתְנִיו וּסְפּוּרְ דְּנִיאָל וְעַלְיתָ הַגּוֹלָה וְקַצְתָ מְלָחָמוֹת כּוֹרֵש	נְד .....
--	-----------

פרק רְבִיעִי

יִסְפֶר בּוּ סְפּוּרְ אַחֲשָׁרוֹשׁ עִם מְרַדְכִי וְאַסְטָר וְחַפְלָתָ מְרַדְכִי וְאַסְטָר פָה	פָה .....
--	-----------

פרק חִמְישִׁי

יִסְפֶר בּוּ קַצְתָ מְלָחָמוֹת אַלְפְסְנָדוֹרּוֹס וְעִם מְוַקְדוֹן וְכָבוֹד חָגְנִיא הַפְּלָהָן	צָב .....
--	-----------

ספר שני

פרק ששי

ספר בו תולדות אלפנסנדיוס עד היותו בין חמש עשרה שנה .. צ'

פרק שבעי

ספר בו ענן מלחמות אלפנסנדיוס מתחמש עשרה שנה .. ק'

פרק שמיני

ספר בו מיתת פוליפוס מלך תחתיו אלפנסנדיוס .. י'

פרק תשיעי

ספר בו ראיית מלחמותיו אחריו מלך אלפנסנדיוס עד בואו למדין
קיג ..

פרק עשרי

ספר בו דברים נוראים שראה אלפנסנדיוס במרקבר הגרול - מדבר
ארץ פידי .. קיהם ..

פרק אחד עשר

ספר מלחמת פורוס עם אלפנסנדיוס ודברים נוראים ואשר קראנו
עם המלכה קברקי .. קכאה ..

פרק שניים עשר

ספר מלחמת אלפנסנדיוס עם ממלכת נשים הנקראות "אמוננס" .. קלג ..

פרק שלשה עשר

ספר בו מיתת אלפנסנדיוס איך קימה .. קלול ..

ספר שלישי

פרק ארבעה עשר

ספר בו המלכים אשר מלכו אחריו אלפנסנדיוס .. קלט ..

פרק חמישה עשר

ספר בו קצת מלחמות מוקדוניא ורומיים ..... קמ

פרק ששה עשר

ספר בו ספור סלייקוס עם ירושלים ויהוּה ..... קמו

פרק שבעה עשר

ספר בו ספור פלמי המליך עם מקמי יהוּה ..... קג

ספר רביעי

פרק שמונה עשר

ספר בו ספור ראיית מלחמות אנטויוכוס ..... קמ

פרק תשעה עשר

ספר בו אין קדשו השם שבעה אחים בני חנה, ואשר עברו עם אנטויוכוס ..... קנו

פרק עשרים

ספר בו ספור פוליפוס, שר צבא אנטויוכוס, ומלחמות החגירו בין החשמונאים ובין אנטויוכוס ..... קס

פרק אחד ועשרים

ספר בו ספור מלחמות יהוּה וגבורותיו ..... קעה

פרק שניים ועשרים

ספר בו ספור מלחמות אופטר בן אנטויוכוס ..... קעה

פרק שלשה ועשרים

ספר בו גבורות מלכת רומיים ובריטים עם יהוּה, ושאר מלחמותיו ..... קפכ

פרק ארבעה ועשרים

ספר בו אין הפר אופטר הברית, שכרת עם יהוּה ..... קפט

פרק חמישה ועשרים

ספר בו מיתת יהודה ..... קצנו .....

פרק ששה ועשרים

ספר בו הפלחיםות שניהיו אחורי יהוּה ..... קצח .....

פרק שבעה ועשרים

ספר בו גזרת הורקנוס ..... ר .....

פרק שמונה ועשרים

ספר בו מלחמת אנטילוקוס עם שמעון ..... ז .....

פרק תשעה ועשרים

ספר בו מה שקרה להורקנוס עם הפירושים ..... ר'יך .....

פרק שלשים

ספר בו איך מלך אריסטופוליס מחת הורקנוס ..... ר'טו .....

פרק אחד ושלשים

ספר בו ענין מלכות אלכסנדר אחיו אריסטופוליס אחורי מות אחיו
מלך ..... ר'כו .....

פרק שניים ושלשים

ספר בו מה שקרה לקליאופטרה עם אלכסנדר ..... ר'נה .....

פרק שלשה ושלשים

ספר בו מחלוקת אלכסנדר עם הפירושים וקצת מפלחיםותיו
ומיתחו ..... ר'כו .....

פרק ארבעה ושלשים

ספר בו ענין אלכסנדרה המלכה עם הפירושים ..... ר'לא .....

פרק חמישה ושלשים

ספר בו מיתת אלכסנדרה וצואמה ..... ר'ולד .....

ספר חמישי

פרק ששה ושלשים

ספר בו חורש הברית, אשר חידשו שרי רומא עם יהודה טרם מות המלכה אלכסנדרה.....
רלה .....

פרק שבעה ושלשים

ספר בו ענין אנטיפטר ואהבתו עם הורקנוס .....

פרק שמונה ושלשים

ספר בו מלחמת אристופולוס עם אחוי הפלץ הורקנוס ומה שקרה להם עם פומפיאו .....

פרק תשעה ושלשים

ספר בו איך נמן פומפיאו את ירושלים לרומא למס עבה, ואיך המליך את הורקנוס אחיו .....

פרק ארבעים

ספר בו מלחמות הורקנוס ומחלוקת התגרו בין הורקנוס באלאסנאר, בן אחוי .....

פרק אחד וארבעים

ספר בו מלחמת אристופולוס עם גביאנוס .....

פרק שניים וארבעים

ספר בו איך לקח גרייסוס את כל הפלים, הנמצאים בבית המקרויש .....

הקדמה

"על זה דינה דונה לנו, על אלה חשבו עיניינו; על
הר ציון אשפטם, שועלים הרכבו בו. אטהה ה'
לעוֹדָם תַּשְׁבֵּב כִּסְאָךְ לְדוֹר וּדוֹר,
תַּשְׁבַּחֲנוּ, פָּעֻבָּנוּ לְאֶרֶךְ יָמִים; תַּשְׁיבָּנוּ, ה/
אֶלְיךָ, וְנִשְׁׂוֹבָה; חַדְשֵׁנָנוּ פָּקָדָם. כי אם טאמ
טָאָפָּתָנוּ, קַצְפָּתָן עַלְינוּ עד פָּאָד..."

גלוות - וגאלה, חרבן בית המקדש, חרבן ירושלים - ישמה. עם
ישראל בגלות אולים תמיד מצפה ומיחיל לגאלה. ולמרות הקצת
הנורא מחהה לנו אבינו שבשמים: הוא יושב על כסאו ומחהה
לתשובה שלמה; ואנו - עינינו לך תלויות, שוכן מרים, עד
שתגאלנו ותוסיף לרחמננו כי בא מועד. ותני נאמר: "בל נמחאבל
על ירושלים זוכה ורואה בבניה", ולפייה בא ספר זה להמחיש לנו
את תאור החרבן, את ירושלים הנצורה ולתת סקירה נרחבת
מתkopfat הדורות הקדומים, תקופת הגאנונים והראשונים, עד
לחרבן בית המקדש השני. ואנחנו - כל בית ישראל, הפאמינים
בירשות אלקייט - נוגה לחזותنعم ה' ולבקר בהיכלו ולהתנס
בנחתת ציון.

ספר זה - הספר "יוסיפון", לイוסף בן גוריון הכהן [המכנה גם יוסף בן מתתיהו] - הוא ספר דברי ימי עם ישראל: ספר עתיק יומין, העוסק בקורות עמו בתקופת הבית השני ובחרבנו; הספר הראשון אשר נכתב לישראל אחריו ספרי הנביאים והסתובים וקדם לכל ספרי המשנה והתלמוד, ספרי הדרש והפירושים השונים על התנ"ה. הספר מוגש בעדות חיה מעט סופרו דרך ראי חיו שלו מהיוונו נער, החוסה תחת שלטון הרומיים, דרך תרומותו לבטחון ארץ ישראל, בינותו לזרמים (שהביאה לחלוקי דעות עליון) ועד תאורה המזועז של המtower, נפילת ירושלים בידי טיטוס וחרבן בית המקדש, וכן משמש ספר זה כמסמך היסטורי חשוב, אמין ומקיף ביותר מאותה התקופה, וכיסוד ובמקורו לקורות דברי הימים לחכמי כל הדורות הקדומים מימיו רבוי אלעזר הקלאיר ותקופת הגאנונים והראשונים.

גדולי ישראל רביהם מהראשונים הרבה להזכיר את יוסף בן מתתיהו בכתביהם: רשי ותוספות, ابن עורא, רמב"ן ועוד. גם רביהם מגדולי האחרנים הזכירוהו מהם: המהר"ל, המצוות דוד, רבינו צדוק הכהן מלובלין ועוד.

איש האלקים רבינו יהוּא ליְוָא, המהר"ל מפראג, אף השתרל עבورو בספרו ומישב מעט דברים מוזרים במספרים בו (ספר "נצח ישראל" פ"ה-ו; והספר "באר הגולה", סוף באר הששי).

מגדולי חכמי החסידות, הגאון הקדוש הצrik רבי צדוק הכהן מלובלין, זכרונוayan עלינו, כתוב בספרו "אור זרוע לצדיק" (דף כ"ה, ב): "זו היא הסבה לדעת בשנאים הרבנים בספרינו החרבון, שיראה הראיה ממה שנזכיר בגמרא ובמדרשי חז"ל, ועם מה שנראה בספר יוסף הכהן בן גוריון, אם בכלל במא שרטן"ל קראהו: "טיטוס הרשע"

והפליגו מרשותו, והוא עשאו לצדיק ונישר, ואמ בפרטיו מעשים, אבל הוא דבר הבהיר אשר אמרנו: כי יוסף הפהן סופר היה ולא נביא או בעל רוח הקדרש, וככתב מה שכתב בפי מה שידע וראה ושמע, ובפי מה שהיה בלבו, אשר לפיקח אי אפשר לדעת האמת הבורקה לשבות האמורות; אבל ר' ניל, אשר אמנים היו כלם בעלי רוח הקדרש, במונעת, וידעו כל הרברים שבלב והספרים, אשר לא נתפרסמו ולא נטו לאחד מן הארץם, אבל זכרו האמת אשר היה, ולפיקח באו השנויים האלה.

בספר "סדור הדורות" כתוב בשם ספר צמח זור: "[יוסוף] בן גוריון הניל חבר ספרו אחר החרבן, ואמ קצת דבריו בענין טיטוס נראין בסותרים דבריו חן"ל בפרק הנזקין, מכל מקום תדע, שהיה איש גדול בחכמה ותבינה, צדיק ונישר, והוא קודם בזמנו מחכמי הגמרא במאות שנה, וראה הנעשה בימיו, והוא סופר נאמן. על בן אנשים חכמים וידועים הללו יחד ספריו וספריו חן"ל באפן שאין דבריהם סותרים זה זהה.

הפט"ח, שהיה מגודלי הפוסקים, מציין בהלכות שבת (סוף סימן שי") בענין האסור לקרא בשבט ספרי מלחים, הפתוחים בלשון לעזר, וכותב: "ספר יוסיפון וסדר דברי הימים של רבי יוסף הפהן וכיוצא בהם, שיש ללמד מספריהם במא דברי מושר ויראת שמים, אפלו העתיקון ללשון לעוז - מתר לקרא בהם". וכה הגדאון רבי מרדכי יפהן ציל, בעל הלבושים, מופיע להלכה, שmatter ללמד את הספר "יוסיפון" גם בתשעה באב, וכן פסקו ה"שלתן ערווה" ובעל ה"משנה ברורה".

חוקה עליינו רעתם הנחרצת של גודלי הדורות, המהינה תשובה נצחת לכל אנשי הפהן, רושמי דברי הימים, חוות תולדות ישראל

ד / הקדמה

וההסתוריוניים השוניים, שיצאו בפולמוס חרייף נגד אישיות הספר
יוסף בן גוריון הפלגן, המבקשים לערער על מקורות הספר
ומהימנותו, העילינו להמשיך במלת אבותינו, להיות הספר מקבל
ומיחס בספר מקורי ומספק ביותר לקורות דברי ימי עם ישראל.
ספר זה, העורך מחדש, מתקן, ומשלם בהוצאה חדשה,
ברורה ומארית עינים, השידל להקמות פכל האפשר למקור, בלוי
הערות ופרשנים.

פתח דבר

המחבר ותולדותיו

הסופר הקרמונ, ברוך הבשرون, יוסף בן גוריון הפלחן, הוא אשר חיבר את הספר *'יוסיפון'* בעדרות אישית "בזמן אמת" בפרקיו חיו בתקופת ימי הבית השני, ולא נתן לסקיר בשלמות תקופה זו ללא ספריו השוניים.

תולדות חיו בתוכים על ידו בספרו "חוי יוסף", והוא מעיד על עצמו: "לא בן בלי שם הנני, כי אם צאצא משפחתי בהנים עתיקה... משפחתי איננה ממוצא בהנים פשוטים, אלא מהמשמר הראשון של עשרים ואربעת משמרות הפלחנים... ומן המשפחה המיחשת ביוטר אשר המשמר זהה [שהיא משפחת יקעי (ערכין י'ב, ב')]. מצדAMI הנסי מגוע מלכים וממלכים במשר זמן רב מאד".

יש דעה, שיוסף בן גוריון, הנה גם אחיו של קדימון בן גוריון מעשיiri ירושלים.

יוסף בן גוריון נולד בשנת ג' אלףים תשע"ז. הוא התברך בחקמה רביה, וכתב בה רבות, עד אשר כנווהו: 'הסופר אשר קשת הסופר לא משלשה מתווך ידו'.

כבר בילדותו הוכית כשרונות רבים. הוא הפליא את גודלי חכמי דורו, הכהנים והפרושים, בירקעתו בתורה וביקורת מדעי תלול. הוא היה בעל חכמה מקיפה ביותר, ומתווך ספרו נראה, שהיה בקיין בחקמת התבוננה. לדוגמה בפרק פ"ב כתוב, שפוכב צדק מאיר בירושלים, ובפרק ע"ה מוכיח את משפט החוזים בפוכבים, יודעי טבעי הארץ, בניגע לטבריא.

כאשר מלאו לו שש עשרה שנה, ביקש לביק ולחקיר את הארץ הטובה, בה יליה כל ימי חייו. עזב את בית אביו, את ערש ילדותו, ונפנה למחקרו. מחקלת גוזלה היהה באוטה תקופה בין הבתות השונות: בת הפרושים, בת הצדוקים ובת האיסיים. על הפרושים גמנו חכמי ישראל, הכהנים הגדולים ונוטרי מורשת ישראל, בת הצדוקים עשתה שמות: הם לא האמינו בתורה שבעל-פה, ויללו בת מלידי-חכמים, הפיקעו עצם מדין תורה והעמידו בית דין משליהם, בו הוציאו פסקי דין מעותם; ובת האיסיים הנהייה בדרכו של נזירות מנזרים מושגים ומסתרים. שלוש שנים תמיינות בדק וחקר, הסתובב ביערות ובמרבורות והתבונד בישימון, בפק ונספה. ב重温 שלוש השנים שב לירושלים ונפנה ללבת דרך אבותיו, דרך הפרושים, דרך התורה. שבלו הישר, תבונתו המרבה ולבו העקש ירעו נאמנה, כי דרך התורה היא, לא תסור ממנה ימי ושמאל.

הוא גם מודיע זאת על עצמו בספריו היוני "חיי", שם הוא כותב בפרש, שהיה ממפלגת הפרושים, בספר "יוסיפון" יש גם בן קצת ראיות לזכרה. בהרבה מקומות הוא מוכיח את אמונה השתרת

הנֶּפֶשׁ, אשר הצדוקים כפרו בה, פידיע. גם מזופיר, שפיית המקדש הראישון חרב בתשעה באב, כמו שקבעו חנוך, ונגד משמעות פשוטו של מקרא.

ארץ ישראל באותה תקופה הייתה תחת שלטון הרומים. וארע המקהלה, אשר העילו על שלשה בנים יראי ה' ואסרים והובילו למשפט. ננה יוסף ולשם פעמייו לקיסר נירון, שישב ברומא, להשתדל עבור הכהנים ולשחררם. ברומא התודע יוסף לאምפירה העצומה, הכיר את הקיסר ואת הקיסרית פופaea, ועל פי בקשו שחררו את הכהנים הנדונים לחפשו, ולא עוד - כי אם שלחוו בכבוד ובמתקנות רבות.

בשובו לירושלים פרך המרד הגדול. ועתם של חכמים, ובראשם רבנן יוחנן בן זפאן, לא הייתה נזחה מנגני המרד, שכן לפי הנסייה, המסתורה לנו מימים ימימה, עדיף להרבע את הראש ולתת לגולויים לעבר מעל מאשר לדחוק את הקז. אבל בסערה הרוחות של אותה תקופה נטו רבים אחרי המורדים ולא שמעו בקול החכמים. יוסף, אשר הכיר את עצם חזקת מלכת רומי וגבורהה מקרוב, התנגד בתחילת המרידאה, אולם אחרי הנטחוון הגדול הראישון צלחה גם עליו רום הגבורה, והוא התגבר פאריו ועודד והלהיב את לבות ישראל למרידאה. עוז רוח צרים לאחזה ולהערכה רפה בקרב העם, והם מנוהו לכלה משות מלחה.

בתקופה הראשונה נחל נצחות רבים, אולם לאחר מכן קמו עלייו עוררים, וכי שחושו בו, כי בסתור לבו נאמנותו נתונה לרומים. אך הוא הצליח להוכיח את צדקתו ואת ישר לבו לפניו הנטהדרין והמשיך לכלה במשמעותו דרומה, עד אשר לכדי אספסיאנוס את ארץ הגליל. יוסף נטה להפלט לירקפת הבזקיה, אך אחרי

מלְחָמֹות עֲקִפוֹת מִקְםָן נִכְנַעַת הָעִיר לְפִנֵּי הַרּוּמָאִים. יוֹסֵף וְחֶבְרִיוֹן הַסְּתָתָרוּ בַּמְּעָרָה, שֶׁם הַעֲדִיףָו חֶבְרִיוֹן לְהַמִּית אֶת עָצְמָם מִלְּפָלָל בַּינְךָ אָוֹבָב, אֲךָ יוֹסֵף הַתִּנְגַּד לְכָה: הוּא טָעַן, אֲשֶׁר חָטָא גָּדוֹל הָוּא לְאֱלֹקִים, שָׂאָדָם יִשְׁלַח יְדוֹ בַּגְּפָשׁוֹ; וּבַתְּחֻבוּלּוֹת הַצְּלִיחָה לְהַשְּׁאָר אַחֲרָיו וְהַסְּגִיר עַצְמָוֹן לְרוּמָאִים. אַסְפֵּסִיאָנוֹס בָּקַשׁ לְשַׁלְחוֹ לִמְשָׁפֶט בְּרוּמָאָה אֲךָ יוֹסֵף בַּחֲמַתוֹ בְּשָׂר לֹא בַּנְבּוֹאָה, פִּי בַּקָּרְבָּן עַתִּיד הָוּא לְהִיּוֹת קַיסְרָ רַוְמִי, וּכְאֵשֶׁר הַתְּקִימָה נִגְבּוֹאָה, נִחְשַׁבּ לְאִישׁ קָדוֹשׁ. אַמְּנָם גַּשְׁאָר בְּשָׂבִי, אֲךָ גַּתְנָנוּ לֹא בְגַדִּי כְּבָוד וְהָאִירָוּ לֹא פְּנִים. הָוּא מִצְדוֹ הַתִּידְיד עִם טִיטּוֹס וְהַתְּלִווָּה אֲלִיוּ בְּכָל מְלָחָמָתוֹי, וְאֲךָ הַופִּיעַ לְפִנֵּי אֲחֵי הַגְּזֹורִים בַּירוּשָׁלָם לְהַשְׁמִיעַ לָהֶם אֶת דְּבָרֵי הַשְׁלוֹם שֶׁל טִיטּוֹס, וּבָזָה הַרְבָּה אֶת הַתְּמִרְמִירּוֹת הַעַם בְּלָפִיו. לְאַחֲרַ הַחֲרֵבָן גְּלָקָח בִּיחֵד עִם שְׁבֹויִי מְלָחָמָה אֲחֵרִים לְרוּמִי אֶל הַקִּיסְרָ אַסְפֵּסִיאָנוֹס וּבְנוֹ טִיטּוֹס. הָוּא קִבֵּל כְּבָוד רַב וְגַנְּהָה בְּשָׁם "פָלְבִּיאָוס" לְהַחְשִׁיבוּ בְּאַחֲד מַבְנֵי מִשְׁפָחָת הַקִּיסְרָ. שֶׁם הַקְדִּישׁ אֶת שְׁנוֹתָיו לְכִתְבָּת זְכָרוֹנוֹתָיו, וּבְכִשְׁרּוֹנוֹתָיו הַגְּנַעַליָּם הַשְּׁאֵיר לְנוּ לְמוֹרֶשֶׁה אֶת תּוֹלְדוֹת עִם יִשְׂרָאֵל בַּתְּקוֹפָה הַמְּרָה בִּיּוֹתָר לְעַם יִשְׂרָאֵל - תְּקוֹפָת חֲרֵבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְׁנִי וְגַלְוָת הַעַם.

סִפְרֵי הַשׁוֹנִים הֵם: 'מְלָחָמַת הַיְהוּדִים', 'קָרְמוֹנוֹת הַיְהוּדִים', 'חַיִּים יוֹסֵף', 'יוֹסֵף נֶגֶד אֲפִיוֹן' וּ'עַל הַחַשְׁמָנוֹאִים'.

אֶת הַסִּפְר 'מְלָחָמַת הַיְהוּדִים' קָתַב בְּשַׁתִּי מִהְרוֹרוֹת, אֶחָת לְעַמוֹּ - סִפְרֵנוֹ הַגָּהָר 'יוֹסִיפּוֹן', קָתַב בְּלָשׁוֹן הַקְּדָשָׁ, וּמִהְדוֹרָה שְׁנִיה בְּלָשׁוֹן יְזִינִית. מִהְדוֹרָה זו תַּרְצֵן בְּלָשׁוֹנוֹ: "יִעַן כִּי גָּדוֹלָה הַמְּלָחָמָה, שְׁקָמָה בֵּין הַיְהוּדִים וְהַרּוּמָאִים... וְאֵלָה הַסִּפְרִים, שְׁלָא רָאוּ אֶת הַמְּעֻשִׁים בְּעֵינֵיכֶם וּרְקָאָסְפּוּ יְדִיעּוֹתֵיכֶם מִן הַשְׁמֹועָה, בְּחֻבוּ עַלְיכָה דְּבָרִי דְּמִיּוֹנּוֹת... וְאַוְלָם חֶבְרִיהָם, שְׁהָיו בָּאָוֹתָו מִעֵמדָה, זִיפּוּ אֶת הַמְּעֻשִׁים..."

על פן שמתה אֶת לְבִי לַתְּרִיגָם יוֹנִית לְמַעַן יוֹשֵׁבָי אֶרְצֹות מִמְשָׁלֶת
הַרְוָמָאִים אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר חָבְרָתִי לִפְנֵי זֶה בְּשֻׁפְט אֶבְוֹתִינוּ".

שאלה המחבר

האם יוסף בן גוריון הפלחן, המפריט מתקופת החירבון, הוא אכן ממחברו של הספר, או שמא יש מפרש בטענות, ששוללות את זהותו של "פלגיוס" עם המחבר.

בஹ'חה ראשונה, אשר אין עליה עזרין, באו דברי תחכמוני זיל, המוכיחים להזיפו ואים מפקקים בזוהותו, כמו: רשיי, בעלי התוספות, הרד"ק, הראכ"ד ועוד (הוכיחו בהקדמה). תהא זאת גשות רוח ומעטות אמונה תחכמים להסתפק בכך שתחכמוני קבעה.

היו שטענו, כי בכלל העתקותיו הרבה של הספר הטעתו רכריו, והשתנה צבינו המקורי, ואי לכה נטו לשכל את הספר מבעליו, ובמישר השים העלו הרבה השערות ובריותות, שאין להן ממש, במזו שנמצא בכתב יד של העתק מהספר, אשר כתוב בו זמן העתקתו וכדו. וכיו גם שומרי תורה ומצוות, שלא האמין לדבר, ואפלו הגדול בין חוקרי ההיסטוריה, הגאון הגדול רבינו יצחק אייזיק הלוי, בספריו "דורות הראשונים" אינו מזמין כלל את הספר "יוסיפון", וכל דבריו מבססים רק על ספריו היווניים. אולם אין לנו לכת שולל אחר השערות, והבאנן גם פמה הוכחות:

* עדות אישית מעט המחבר היא, שהוא בותב ברבריו בהקצתמו לספרו היווני "הפלחה מהיהדות". הוא מזכיר בפירושו, שהבר לראשוונה את הספר בלשון הקדש למען עמו.

* הלשון המקראית מעידה על עתיקותו ועל קדמונו.

* פתגמים וuibics רבים משפט לשון הקדש הם, ולא נתן לתרגומים משופות זרות.

* הקינות והפיוטים שלו אמנים נכתבו בלשון פיויתית - אך לא מלהקת, דבר המעיד על קדמונם, שזמן ההוא עדין לא נהגו לדברי שירה ופיוט.

* רב ספרי חרבן בית המקדש, הנזכרים בתלמוד בפסקת גטו פרק הנזיקין, ספרי אלפסנדר, הנזכרים בפסקת תמיד, ורב ספרי חז"ל במקdash, אינם נזכרים ב"יוסיפון", ואין להבין זאת, אלא אם נאמר, שהו מחבר עצמאי, שהנה לפניו חברו התלמוד והמקדש.

* כל הספר הוא בלשון עצמאי בהחלט - הן מצד הלשון והסגנון והן מצד העריכה, כי ספר "יוסיפון" שבידינו כולל את אבן כל ספריו היווניים בסדר משנה מהלגי, ואין להבין لماذا יתרח זיין מאחר לעשיות שנוי סדר גודלים כאלה.

* הבטוי "אמיר יוסף הפלחן" נמצא בספר עשרות פעמים, אבל כמעט רק בחקייו הראשונים. הטבר הבהיר הוא, שאת חלקייו הראויונים של הספר העתיק מן הספרים שלפני תקופתו ושלב בתוך העתקות הללו את דברי עצמו בלבד נלקנן מצוים שם לפעמים סתיירות, ובמקומות שהוא מתחילה בדברי עצמו, הוא מציין זאת על ידי: "אמיר יוסף הפלחן", מה שאין בן בחקיי הספר האחרון, שלא העתיקים מאחריהם, אלא ספר הפלל מעצמו בתור עד ראייה - אין כל טעם להכנס באמצע הספר פтиחה בזאת.

* בידוע, לא היו ספרי חכמה של אמות העולם מצוינים אצל חכמי צרפת ואשכנז, ואף לא בתרגום לשון הקדרש, כמו שהזעיר המתרגם של ספר "חובת הלבבות" בהקדמתו, ולמרות זאת השתפמו בספר "יוסיפון", משום שהיה מחזק בירם משנים קדמוניות בתחום ספר יהודית.

* יוספוס פלאביו קרא את שם אביו מתיאס. ההיסטוריהים תרגמוهو מותחיהו, וטעות היא בידם, כי תרגומו הווא: אמתיא או מתייא או מטהיא, כמו שסביר שתבנו בספר, ורק במקום אחד (ספר ב' פרק כ') קורא את אביו גוריון. כפי הנראה, היה לו שני שמות, אבל אין להבין מאייה ספרה יעדיף שום זיין לקרא את אבי המחבר בשם גוריון, שאינו נזכר אלא פעם אחת בספריו היוני, ונישם לגמרי את השם מתיאס, הנזכר שם עשרות פעמים.

* יש מי שבקש להוכיח, כי המחבר היה שי בתקופה מאוחרת, מפני שהוא מזכיר בפרק הראשון "זיהי באשר לךרו ישמعالים את ארץ טرسוס וכו", והחוקר ההוא סבור, שהפונה לאחת המלחמות, שארכו בתקופה מאוחרת, אבל באמת נספרת מלחמה זאת גם בספר הירוש פרשת "מקץ", והוא מיחס אותה לתקופה קודומה ביותר.

* בספר יוסיפון נמצאים שכחים גודלים על טיטוס, שאינם נמצאים בספריו היוניים. וכי אייה זיין יהודי היה מוצא לנוחין להרבות בשכחו של טיטוס יותר מן המחבר עצמו? אין זאת, אלא שיוסף הכהן בעצמו ראה צורה, שהספר היהורי נבלית את נאמנותו לאדוניו הרומי עוד יותר מאשר בספריו האחרים.

אם כן, כמה ונחזיק במלצת קדמונינה, כי ספרנו, ספר ה"יוסיפון", הוא פרי עטו של יוסף הכהן בן גוריון, המעביר לנו בספרו העשר את תלאות עם ישראל ומלחמותיו למען משפטם בבודה, ארצו

ומולדתו, "להיות זכרים למשטר השgel לפאים אחורי" (יוסיפון פרק ל').

ובaan, בעצמם, המיקום לבד את הרעות השונות אודאות הספר ואותות ממחברו, וברורו הוא, כי בין שכתב את ספריו בבית קיסר רומי, הם כתובים מזיהה מס' מתורה החמורות לממלכות רומי והעלמת פניטים בלתי ניעימים על האמנפריה הגורלה דאו. וכיון שהיש ששׁחַבְתָּ בבוגד בעצמם, כתוב את הספרים, הטענים לענין זה, תוך נגיעה אישית חזקה בשלוב הסברת עמדותיו.

בתוך שביי מלחתה בזמן השבי מפרש ובתקופה של אחריה, בשוהבל לרומי, נאלץ לכתוב תחת פניה דברים, שעיליהם חלוקות הרעות, מנשה הוא להטיל אשמה מרובה על הקנאים הקטנאים, שששלטו או בירושלים, למטה נקודות זכות לטויות, שהיטיב עמו על אף שלודגמא בפרק צ"ה בותב: "עברו לך, הפרו ברית וחטאנו לה", כי מסרו את מחמי ה' ביד צורך ואויב לעם ה", ובעהירה מסביר המגיה, שמרוב צערו של יוסיפון, פלט קולמוסו באן את האמתן ולהאשים עמים אחרים בחרבן בית-המקדש, כמו בפרק צ"א מעשה הארמנים והערבים. אולם אנו, אין לנו אלא דברי חנו"ל, שירושלים חרבה בעקב גל שנאת ח股 שפה, ושטויות מחריבת היה רשות, ששמו זכר לדראון עולם.

מבוא

שם הספר

שם הספר - בשם היטופר. יוסף בן גוריון נמשח למשיח מלכּהה, והעליו את שמו לכבוד ולתפארת מיויסף אל יוסיפון, בפי שפטוב בספר "יוסיפון" (פרק ס"א).

יש דעה, שלאביו היה שני שמות: גוריון ומתתיהו. בשם "גוריון" היה משתמש בספריו היהודים, הקתולים בלשון הקלש, וכן נקרא גם אחיו "נקדימון בן גוריון" זו סברה בלבד, פינן שבגמרא מופיע נקדימון בשם בוניין, בספריו יוסיפון מזכיר יוסף את אחיו בשם בוניין, ואלו בספריו הרומיים שכתב לכל העמים הקרמוניטים, העידיף להשתמש בשם מתתיהו, שהוא שם יותר יותר ומפרנסם, ורבבים מגדולי ישראל נקראו בה.

אפי הספר ותוכנו

מטרת הספר היא ספר מלכּחות היהודים והרומים ותולדות החربן. לשם כך הביא יוסיפון סקירה היסטורית נרחבת מתולדות

בנִי יַפְתֵּח לְשָׁמוֹתָם וְלִמְקוֹמוֹתֵיהֶם, מִלְכּוֹת בָּבֶל וּמִפְלַתָּה, רָאשִׁית דָּבָרִי הַיּוֹםִים לְרוֹמִים, קּוֹרֹות בְּנִי יִשְׂרָאֵל דְּנוֹיאָל וּזְרֻבָּבֶל, תּוֹלְדוֹת אַלְכְּסָנְדֶר מַוקְדוֹן וּיוֹרְשֵׁי מַלְכוֹתָתוֹ, וְעַד חַרְבָּן הַבִּיטָּה בִּידֵי טִיטּוֹס וְהַרְומָאִים.

הַסְּפָר מַחְלִיק לְשָׁהָרָה סְפָרִים, וְכֹל סְפָר - לְפָרִיקִים. בְּסִירַהַפְּלַל צִוְּיָה פָּרִיקִים.

לְשׁוֹנוֹ הִיא לְשׁוֹן הַמִּקְדָּסָה, הַכְּתוּבָה בְּצֻוָּה מִיחָדָה, מִתְבְּלַת בְּבְטָווִים מִיחָדִים וּבְנִיבִּים מִשְׁגִּים, וּלְפָעָמִים אֲף מִבָּאָרֶת אֶת עַצְמָה בְּפֶקְוּם, כְּמוֹ:

"חַרְבָּ קְטַנָּה חַדָּה - הַגְּקָרְאָת סְפִינָן" (פרק ס"ז)

"הַעֲרָה - אֲשֶׁר הִיא חַצְרָה הַיְבֵלָה ה'" (פרק צ"ב, פרק ס"ד, פרק צ"א)

וְכֵן פָּעָלִים שׁוֹגִים:

נְתַנְנָשָׁם בּוֹ (פרק נ"ג) - נְנָשָׁם בּוֹ.

מִתְבָּאָב (פרק פ"ה) - בְּמִבָּאָבּוֹת.

וּנוֹחֲלִים בְּגַנְחָל (פרק פ"ה) - וּנוֹזְלִים.

או נִיבִּים:

עַבְדָּ יַבְקֵשׁ דָּרוֹרוֹ (פרק ע"ו)

וְיִשְׁפְּפֹהוּ בְּפֶטְיוֹשִׁים (פרק פ"ב) - וַיְבֹהּוּ.

אֲשֶׁלֶמֶה נְפָשִׁי בְּיַרְכָּם (פרק פ"ה) - אֲמַלֵּר נְפָשִׁי.

מִשְׁוָלָה (פרק פ"ה) - קְבוּשָׁה.

קָחוּ לְכֶם דָּרָךְ (פרק פ"ד)

או מְלִיצּוֹת:

אֲבָד טֹבָה הַרְבָּה (פרק ס"ט)

כִּי יְלָא דָּבָרָךְ וּכְבָרְנָךְ (מן המקרה: שופטים יג, יז; יוסיפון פרק ע"ו)

ויחרד וניתר ממקומו (פרק ע"ז)
 מוחוץ תשכֵל חָרֵב (מן המקרה: דברים לב, כה; יוסיפון פרק ע"ז)
 מקום הרשע - שם המשפט (פרק ע"ח)
 ומי יוכל לדין (מן המקרה: קהלה ו, י; יוסיפון פרק פ"ד)
 אין עיטה טוביה (מן המקרה: תהילים יד; יוסיפון פרק פ"ד)
 מושל ביראת ה' (פרק פ"ד)
 וכן גם הוא על שונאיינו (פרק פ"ט)
 אבטיח ולא אפחד (פרק פ"ט)
 מחרסיהם ומחריביהם (פרק פ"ט)
 לרעת את שלום ומה יעשה בו (פרק צ')
 אין שטן ואין פגע רע (פרק צ"א)
 לא עבר איש ולא ישב (פרק צ"א)
 גוענו אברנו (פרק צ"א)
 המתח את עם ה' (פרק צ"ה)
 ועורך מוחזק בטמאת וכו' (פרק צ"ב)

בתחילה הספר ישנה הקבלה מסימת ל"ספר הישר", כמו: ספר
 עמיךתה של אסתר לפני אחוריוש במעט מלאה במלחה לספור
 עמיךתו של יוסף פרעה שב"ספר הישר"; או: ספר קבורתו של
 הורודוס שב"יוסיפון" עם ספר קבורתו של יעקב אבינו שב"ספר
 הישר"; וכן: תפלו של יהודה המפני שב"יוסיפון" עם תפלו של
 צפו בן אליפז שב"ספר הישר"; ספר מיתתו של אנטויוכוס
 שב"יוסיפון" עם ספר מיתתו של פרעה שב"ספר הישר"; וכן ספר
 התרנגולות האריות בעלי דניאל שב"יוסיפון" לספור התרנגולות

האריות שלפני פלטינו של פרעה. קשה לקבע מי שאב ממי, או ששנייהם שאבו ממוקור שלישי, אולי בעיון מעמיק גראה, כי ל"ספר הישר" אין סגנון עצמאי במו ל"יוסיפון". כי אם בכתב בלשון מקראית צחה, ושבاب את דבריו אף מ"פרק הדורי אליעזר", שיש לו פעמים רבות דמיון אליו. הוא השתמש ב"סדר עולם" במקביל לספריו המהרש והתלמוד, ואך מביא פרוש על מלאכי האלקים, שפכו ביעקב אבינו, ובכפי הנראה מקورو הוא מאחד המפרשים הפילוטופיים המאוחרים, אי לך מניהם, שהו קיה מאחר מ�וסיפון והשתמש במליצותיו כדי ליפות את יצירתו. ודע נספת בספר "אוצר המורים" (חלק א' ערך ישר, עמ' 125), שיש הטוענים, כי אף סופר של "ספר הישר" הוא יוסיפון.

ספרים שונים מזופרים בספר:

- * **תולדות המחבר**
- * **חשמונאים**
- * **ספר מלכי רומא**
- * **ספר הרומיים**
- * **ספר הפסים**

מן חכמי הראשונים המזופרים בספר:

- * **הלל הילקון ותלמידיו**
- * **שמעאי ומנהם**
- * **רבנן יוחנן בן זפאי**
- * **רשבי ג**
- * **רבי בן אלישע**

מהדורות הספר

הספר "יוסיפון" ביצורה היסטורייה היה מקשší יותר בין מפיזי הטעורים השונים, והוא הופיע פעמים רבות בנסחים ובסודות שונים.

הבדקה מתקנת ראשונה ערך רביע יהודה ליאון ב"ר משה אבן משקוני בתחילת האלף השני [ה' אלפים ושלושים], הוא אסף את הנוסחים השונים, השווה ביניהם, ערך את סגנון הלשון והשתדל להוציאו מהדורה מתקנת ביותר. בתקופה שלו (שהובאה להלן) הוא מצין, שמקורו תיו הסתמכו על שתי מהדורות קודמות: מהדורה של רביע אברהם בן דוד הליי בן אלצדיק, מגודלי חכמי גראנטה - מהדורה מקראית מאה, וכן מהדורה של רביע שמואל הגדי, מגודלי מדינת קורטובה - אף היא מקראית דיה. בספריה הלאומית בפריז נמצא כתוב היד של מהדורות רביע יהודה אבן משקוני.

לאחר מכן הוצא הספר בשלשה גרסאות - שלוש מהדורות:

מהדורות דפוס מנוטובה.

מהדורות דפוס קושטנטינינה.

מהדורות דפוס וינציאנה.

דפוס מנוטובה

הופיע בשנת ר'ה-ה' ר' שלמה פינט. המספר מקראית מאה, תוכן העלמה ובספורים ותשבחות כל תקן, שמוубר בו המחבר או ספריו. מהדורה דומה יותר לסתה היוני, ללא חילקת פרקים ולמרות שאנעתה על ידי הספר בעצמו (כמו בא

בפרק ג'). הפספורים ההיסטוריים משתווים למקורות ולנסחאות השונות, אולם ענינים שונים סביבה השםתו, כמו: תואר הקורתת קיסרי רומי או הריגת אגריפס וכדו. גשח מקטע, לא מוגה ולא מובן.

דפוס קושטא

הרפס בשנת ר'ע על-ידי רבינו פם ב"ר דוד אבן יחיא, מהדורה מבسطת על ספרו של רבוי יהודה אבן משקוני, בעליה הקדומה יפה, הממיצה את הקדמת אבן משקוני. הספר מחלק לתשעים ושבעה פרקים בעלי סגנון רהוט ומלאש. ההבדל בין הדפוסים ממשמעותי ביותר; כאן הנשח הוא רחוב ומפרט יותר, ובמקרה רבות את הספר ואת ספריו האישיים בניגוד לדפוס הקדם.

דפוס ויניציא

הרפס בערב חג הפסח בשנת ד"ש על-ידי השתפים יהודה בכם' יצחק מלוי זיל אשכנזי ויהיאל בכם' יקוחיאל הכהן. מהדורה המבسطת באפן ישר למהדורות דפוס קושטא, עד כי סוחרי הרפטס דמו, שזו העתק מפוש, אך לאחר בדיקה יסודית התברר, שגם מהדורה מעבדת ומשכלה יותר, המשלבת לעיתים את הדפוסים הקודמים לו עם תקון הלשון ומלייה השמות. ויש הפנחים, שאף שלבו גם בתבי היד היישנים יותר, בכמה מקומות יש אף תקונים עצמאיים לרברים שלא דבנה, כמו שהופיע בדפוס קושטא: "ויהי מזוז וחרשים", שנע בדפוס מנוטבה: "ויהי מזוז שבעה חرزים". או

שנכתב ברכפוס קושטא: "וַיָּאֹנוּ עַד לְאֶחָת" [לא מובן], שט ברכפוס
וינציא: "וַיָּאֹנוּ עַד לֹא חִרְלוֹ".

ואכן, על פי דפוס וינציא הרכפס כל המהדורות הבאות -
בשלשים פעם בלאון העברית, עשרים פעם בלאון
יהודית-אשכנזית [טיטש]. וכן עשר פעמים בלאון לועזים
שונים. ספר זה, המבנה לפניה, הרכס לפאי המהדרה המתקנת של
דפוס וינציא בריקנות, תועך לשונאה מלולית לדפוסים הקודמים
במקומות חשובים, וכן הגדה מחרשת עם פסוק נכוון, פעניהם ראשית
תבות, תקון טיעות מן הרפости הקודמים, ואף מנקר בלו, ובזה
העמירנו הספר על פairo העתיק.

הספר - כנחתת הראשונים

יוסיפון מוזכר במקומות שונים בספריו הקדומים:

א. רבוי אלעזר הקלייר השתמש בספר "יוסיפון" בפיוטיו לחשעה
באב, בפיוט המתיחיל "איך ישבה חbetahet haSharon", אמר בחרוזו:
"בפשעו בלחם ופת, נלכראה יונפה". שם העיר "יונפה" ברי"ש לא
נמצא בשום מקום בתלמוד ובמדרשי, והספר "יוסיפון" הוא המקור
היחידי שהיה לרבי אלעזר הקלייר לזכור זה, לפי שמספר בן בפרק
ס"ט זה להאה (בספרנו) (הופיע בדימ' ודו' ובדפוס קושטא החכר כי הaptop),
וכן נקראת העיר במשנה ערבית ל'ב').

ב. רבני סעדיה גאון [נוולד ד"א תרנ"ב, נפטר תש"ב] כתוב בפירושו
לרבניאל ו, כג: "וְאֵפֶךְ אֲחַתָּת גָּדוֹלָה מִזְוָּה הַפְּלִיא עַמִּי, אֲשֶׁר הָבִיא
חַבְקִיק הַבְּבִיא מֵאַרְצָה יְהוּדָה וְאֶרְזָחָות פּוּלִיל שֶׁלְהוּ עַמּוּ יְחִינָה, וְהַבִּיאוּ

אליו וואכלנו ושתיינו יחד והלכנו שם הבורא, והוא הלה לדרכו על ידי המפלאר שַׁהְבֵּיאוֹ". זהה לפנינו. שם יא, ייח: "זה הגיבור ברית לרבים. אחר הבית יכרת ברית עם עירות וCKERפין מישראל שבע אחדר, וברים יקח עמו להיות לו ליעצים ולשרי צבא, בגון יוסף בן גוריון הכהן וחבריו".

ג. רבינו גרשום מאור הגולה [חי ד"א תש"פ] השתמש בספר "יוסיפון" בסיליחה כי ליום ד' של עשרה ימי תשובה [מנハג פולין] חותם שמו בראשי החזרות "גרשם בן יהודה", באמור: "טפש יוניכו הוא ומשרתו רשיים, להשפיר מעמר שמק הנעים, ונפל ונשבר ומית בתחלואים רעים". בזיה על מות אנטינוכוס הרשע, אשר מספר לפנינו.

ד. רבינו טוביה בן רבי אליעזר - "מדרש לך טוב" [חי ד"א תח"נ] מזכיר את "יוסיפון" בשמו ב"לקח טוב לאסתר" (ספר דאגתא באבר דף נב, א): "כתוב בספר יוסף בן גוריון, שקורין אותו יוסיפוס, כי בכלcht אסתר אל החצר הפנימית לקחה עמה ג' נערות, אחת בימינה ואחת בשמאלה, ואחת סובלית בגדיה מאחריה מפני כד אבני טובות ומרגליות שבנה, וזה לפנינו.

ה. רבנו נתן בן רבי יהיאל [בעל הערווק] בערך "איסתירא" כתוב: "וסלע ואסטירא אחד הם, ומשלך בקע לגלאלה שני דרכמים, כמאמר יוסיפון". לפנינו לא נמצא זה.

בערך שבע א כתוב: "ואותן של בית שני במצרים ובמצרים היו ישראלי, שעשו מלחות הרבה, כמו שכתבוב בספר יוסף בן גוריון". ו. רבנו שלמה בן רבי יצחק [רש"י] מזכיר בפרשו לע"ק ולתלמוד.

בנ"ר: מלכים-ב, יג; ישעיה לט, ב; וחזקאל כו, ז: "ראיתי בספר יוסיפון" (בישעי' וביחזקאל: יוסף הכהן) עז אפרנסמן הוא פג, וחייו מוצווין בירחו, על שם הריח הטוב נקראת ירחו, וזה לפנינו (פרק ל"ח).

ישעיה כא, ד; דניאל ה, א: "בספר יוסיפון" מצינה, שהיה שמה, על שנצחו גורדיו את חיל פרס, אותו הלילה שם לו לחרחה, וזה לפנינו (פרק ג').

חגי ב, ו: "זאני מרעים, בניטים הנעלים לבני חסונאי את השמים וגוי, ויבינו ששכינתי שורה בבית הזה ונביאו תשורת זהב וכסף, כאשר כתוב בספר יוסף בן גוריון". וזה לפנינו (פרק י"ז).

זכריה ט, יד: "זה עליهم יראה" - "בספר יוסיפון" מצינה, בעת היהיא נראית מופת לאנשי ירושלים". וזה לפנינו (פרק ח). דניאל ו, בט: "ובמלכות פורש שמלך אחר דריוש, שלא מלך דריוש המדי אלא שנה אחת וננהרג במלתחה, כאשר כתוב בספר יוסף בן גוריון, והמליכו את פורש חתנו עלים בתרו החיל". וזה לפנינו (פרק ג'). שם ז, ו; יא, ד; ח, כג: "וארבעה ראשין, הם ד' מושלים, שחלק להם אלכסנדרוס מוקדון את מלכותו, כמו שכתוב בספר יוסף בן גוריון". וזה לפנינו (פרק ט"ו).

שם ח, יא: "וְמִמֶּנוּ הַוְרָם הַתְּמִיד, עַל־יְהִי גָּדוֹן וְחִילוֹתֵי שְׁלֵח לִירוּשָׁלָם בָּטַל הַתְּמִיד, שְׁלֵח שֶׁם בֵּרְזָן קַיסָּר שֶׁר צָבָאו, בָּמו שָׁאָמָרוּ רַזְל בְּמִסְכָּת גְּטִין (נו, א) וּבְגּוּרִין". לפנינו (פרק ס"ז).

שם שם, כא: "המלך הראשון הוא אלכסנדר מוקדון, שהרג את דריוש בן אסתר, כמו שמצינו בספר יוסיפון". לפנינו (פרק ט) מס' פר אחורית, כי שר דריוש הרגוהו.

שם יא, ב: "אֶבְלָל בַּסְפֵּר יוֹסֵף בֶּן גּוֹרִיּוֹן בְּתוֹב, שְׁהִיה לוּ בָּנָן לְכוֹרֶשׁ, שְׁמַלְגָּה תְּחַתְּיוּ לְפָנֵי מֶלֶךְ אֲחַשּׁוֹרֹשׁ וְשָׁמוֹ בְּמִבּוֹשָׁה". וזה לפנינו (פרק ג.).

שם שם, יז: "וַיֹּאמֶר אָנָּנוּ, שֶׁהוּא אֲנַטְיוֹכִוס הַרְשָׁע מֶלֶךְ יְהוּנָן, שְׁגֹורָת עַל יִשְׂרָאֵל רָצְהָ לְפִילִיפּוֹס שֶׁר צָבָאוּ לְהַרְגֵּז אֶת כָּל הַקּוֹרֶא שְׁמוֹ יְהוּדִי, בָּמוֹ שְׁכַתּוֹב בַּסְפֵּר 'יוֹסִיפּוֹן'". וזה לפנינו (פרק י"ח). שם שם, ייח: "כָּמוֹ שְׁכַתּוֹב בַּסְפֵּר 'יוֹסִיפּוֹן' וְהַשִּׁיבָה עָלָיו - שְׁהַבְּחוּ בְּשָׁחִין רָע בְּעוֹדוֹ בְּדָרְךָ, שְׁחַלָּה לְצֹור, וְהַסְּרִימָת בְּשָׁרוֹ, וְנִשְׁרָוּ אַכְרִיו, וְאָמַר לְעַבְרִיו לְהַשִּׁיבוּ לְאֲנַטְיוֹכִיא, וְלֹא הַסְּפִיק לְבָא שָׁם, עַד שְׁמִית בְּחַלְאִים רַעִים". וזה לפנינו (פרק כ').

שם שם, כג: "בְּמַעַט גּוֹי, לֹא יַצְטַרֵּךְ לְחִיל נְגֻדוֹ, כי יַעֲזֹר אָוֹתוֹ מֶלֶךְ יְהוּנָה, וּבָנָן בְּתוֹב בְּ'יוֹסִיפּוֹן'". וזה לפנינו (פרק ל"ח). דברי הימים יא, יז: "וַיַּדְגַּמֵּא בְּרָאשׁ יוֹסִיפּוֹן: מֶלֶךְ אַחַת - שְׁחַלְתָּה עַל שְׁנַשָּׁאת חִוִּין מְאַרְץ מוֹלְךָתָה - וְאָמְרוּ הַרְפָּאִים: 'אֵין לָהּ רִפּוֹאָה, עַד שְׁתַחַרְתָּה זְתַחְנָה מִפְּרִימִי מַקוּמָה'; וּבָנָן עָשָׂו לָהּ". וזה לפנינו (פרק ג').

בתלמוד: ברכות מג א, ד"ה: "'שְׁמַן אַרְצָנו': והוא פָּגֵן הַאֲמֹר בְּסִפְרֵי יְחִזְקָאֵל נו, יז: מְנִית וּפְגַנָּה. כְּה רְאִיתִי בַּסְפֵּר יוֹסֵף בֶּן גּוֹרִיּוֹן". וזה לפנינו (פרק ל"ח).

יומא כג, א ד"ה על מעלות האלים: "בְּהַר הַבִּית אֲוֹלָמוֹת הַרְבָּה בְּנָה הַוּרְדוֹס, בָּמוֹ שְׁכַתּוֹב בַּסְפֵּר יוֹסֵף בֶּן גּוֹרִיּוֹן עַל מעלות האלים בְּהַר הַבִּית". וזה לפנינו (פרק נ"ה).

בבא בתרא ג, ב ד"ה "הִיכִּי אַסְבִּיה עַצָּה לְהַוּרְדוֹס, וְכַתּוּבָה הִיא בְּ'יוֹסִיפּוֹן בֶּן גּוֹרִיּוֹן" (פרק נ"ה).

ז. רְבָנָנוּ שָׁמֹואַל בָּן מֵאִיר [ר'ש"ם] בְּרִאשִׁית לו, א: "מִצְאָתִי בְּיוֹסִיפּוֹן" אֲחָרַי אֶלָּו הַמֶּלֶכִים קָרוּב לְאַרְכָּעִים מֶלֶכִים נְקוּבִי שָׁמוֹת זֶה אַחֲרֵ זֶה." וְזֶה לְפָנֵינוּ (פרק ב' ג').

בעלי התוספות: תזה - בספר "הדר זקנים" בראשית שם (דף טו, ב): "לפנֵי מלך מלך". רוזה לומר "משה", וקראו "מלך", לפי ספרינס ישראלי, דאין לומר לפנֵי מלך שאול, שהרי קא חשיב ביוסיפון בן גוריון אחורי אליו המלכים קרוב לארבעים מלכים נקובי שמות זה אחר זה עד דוד מלך ישראל. לפנינו (שם).

בתלמוד: עבורה זרה י, ב ד"ה כל גשייה וגוו: "וואורי דנסיאו הווא היישיש, שמפרש בספר יוסיפון, שנשבעו רומיים שלא להמליך עליהם עוד מלך וכו' ולבסוף בפה שנים מלך עליהם בחזקה, שmeta אמו בדרכה, ונבקעת בטנה, ומצאוהו חי, וממלך עליהם, ונקרא קיסר" וכו'. וזה לפנינו (פרק מ"ב).

ח. הראב"ד [בעל ה"השגות"] - בספר בתוב שם (השגות על הרוח) ראש השנה ג, ב: אמר אברהם, זה הפשט בידינו הוא, אבל איןנו מספים עם ספר יוסוף בן גוריון, שבtab ש Harrago אלכסנדרוס לדריש ש בן אסתר, וב모תו בטללה מלכות פרס. זה לפנינו (פרק ט').

ט. רבוי זריחה הלווי [הרב"ה]. מביאו בספר התרומות פרק מ"ה: "ומצינו סמך וסעד לזכר זה

בספר בן גוריון הפלhn, שבtab bi שנת היובל נתקדשה בימי אחד ממלכות בני חשמונאי". לפנינו פרק כ"ח בתוב רק bi את השמלה חגו.

י. רְבָנֵנוּ אֶבְרָהָם בֶּן עֹזֵרָא מִזְכִּירָוּ בְּפְרוֹשָׁיו לְתַנְ"ה: תֹּרֶה - בְּרִאשִׁית לו, כה, וְאֶחָרִים אָמָרָה, כי הוא פָּרִי או שָׁמְןָה הָאִילָן, שַׁהוּבָא מִרְיחָוָא אֶל מִצְרָיִם עַל דָּעַת יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִן. בְּגַנְטוֹ לְפָרָק לְ'ח.

ג' - ח' ב, ט: זְהַבִּית הַשְׁנִי עַמְּדָה אֶרְבָּעָמָות, וְכֵן קִיה בִּימֵי הַוּרְדוֹת. כִּאֲשֶׁר בְּתַבְּבָסְפֶּר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין" (עיין פרק נ'יה). תְּהִלִּים קב, ה: וַיְשַׁ מִפְּרָשִׁים מִשְׁךְ הָאָמָה אֲשֶׁר הִיא מִבְנִי יְפַת הַגְּנִכְרָת בְּתוֹרָה, וְאָמָר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין בַּיּוֹם אֲנָשֵׁי טוֹשְׁכָאָנָה". ד' נ'אל ט, כד: זֶה קִיה יְרוּעָם, בַּי טִיטּוֹס בְּרִת בְּרִית עַם יִשְׂרָאֵל שְׁבַע שָׁנִים, וּשְׁלַשׁ שָׁנִים וְחַצִּי בָּטֵל הַתְּמִיד בְּבֵית שְׁנִי לִפְנֵי חַרְפָּן הַבִּית, וְכֵה בְּתוֹב בְּסֶפֶר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין וכו'. לְפָנֵינו (פרק ע'ז).

שם יא, ד: וַיָּלֹכֶר פְּרִטְיָהָן וְלִחְפֵשׁ הַסְּפָרִים הַקְּרָמוֹנִים בְּסֶפֶר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין". יא. רְבָנֵנוּ דָּוד קְמָתִי [רד'ק] - מִזְכִּירָוּ בְּפְרוֹשָׁיו לְתַנְ"ה. י' ח'זְקָאֵל כ, י: זְיוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין פְּרִשָּׁה 'פָּגָן' - שָׁמְן אָפְרָסְמוֹן, הַגְּקָרָא 'בְּלָסְמוֹ', וְקִיה נִמְצָא בִּירְחוֹ.

ח' גי, ב: זֶה רַק מְשֻלָּם, מְרַב הַכְּבוֹד וְהַטוֹּבָה שִׁיעַשָּׂה הַאֵל לִיְשָׂרָאֵל בְּזַמָּן בֵּית שְׁנִי - יִשְׁאָוּמִים, שֶׁזֶה קִיה בִּימֵי הַחַשְׁמָנוֹנִים, וַיְשַׁ אָוּמִים: 'עַל זַמָּן הַוּרְדוֹת אָמָר זֶה', וְזֶה קִיה כְּמוֹ שַׁבְּתוּב בְּסֶפֶר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין. גַּם בְּתוֹב בְּסֶפֶר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין, בַּי רַעַב גָּדוֹל קִיה בִּימֵי הַוּרְדוֹת", וְזֶה לְפָנֵינו (פרק נ'יה)..

שם שם, ט: זְכֵן קִיה גָּדוֹל בְּבָנָן, כְּמוֹ שַׁבְּתוּב בְּדָבְרֵי ר' ל' וּבְסֶפֶר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין עַל הַבָּנָן שְׁבָנָה הַוּרְדוֹת", עיין (פרק נ'יה). תְּהִלִּים קב, ה: יוֹיִם מִשְׁךְ - הָאָמָה אֲשֶׁר הִיא מִבְנִי יְפַת הַגְּנִכְרָת בְּתוֹרָה, וְאָמָר יוֹסֵף בֶּן גּוֹיִין בַּי הִם בְּנֵי טוֹשְׁכָאָנָה". לְפָנֵינו (פרק א').

יב. רְבָנוּ מֶשֶׁה בָּן נַחֲמֹן [רמב"ן] - מזופירו בפירושו לתורה ולתלמוד. תורה: בראשית מט, לא: "כִּי מְצִינֵנוּ בְּסֶפֶר דָ'ה לְיוֹסֵף בָּן גּוֹרִיּוֹן וַיָּולַחַתוּ מִסְפֵּרִי הַקְּרֻמוֹנִים, כִּי בָּא צָפוּ בָּן אַלְיָפּוּ בָּן עַשְׂוֹ וַעֲשָׂהוּ עַמְּחָם קָטְשָׁה עַל זה, עַד שָׁעַרְכוּ מִלְחָמָה, וַתַּגְּבֵר יְהִיד יוֹסֵף, וַתַּפְּשֹׁׁשֶׁם עִם מִבְּחָר גָּדוּדִיו וַיַּבְּיאָוּם לְמִצְרָיִם וּכְוֹ". וזה לפנינו (פרק ב').

תלמוד: גיטין לו, א: וַיַּעֲשֵׂר נִמְצָא לְהָבָסֶר יוֹסֵף בָּן גּוֹרִיּוֹן הַפְּהָנוֹן, שֶׁאָמַר שְׁנַחֲקָדֵשׁ הַיּוֹבֵל בִּימֵי אָחָד מִפְּלָכִי הַחַשְׁמוֹנָאי. לפנינו בפרק כ"ח, נאמר רק כי חגו שנת השמטה.

יג. דון יצחק אברבנאל כתוב בספרו "נחלת אבות" לפרק אבות, כי "רבבי יוסף הכהן חסיד" הוא יוסף בָּן גּוֹרִיּוֹן הַפְּהָנוֹן, עיין שם.

יד. רבבי יהודאה לויי [המחר"ל מפררגן] מזופירו בספריו: "נצח ישראאל"; "בָּאָרֶה הַגּוֹלָה". (עיין למטה)

טו. רבבי יואל סירקיס [הביב"ח] בהלכות שבת סימן ש"ז היביאו, וכותב, שפטר למד בו בשבת. (עיין למטה)

טו. רבבי יום טוב ליפמן [בעל תוספות יום-טוב] - מביאו בפירושו למתניתת פ"ד, מ"ח: לְפִי שְׁסֶפֶר יוֹסֵף בָּן גּוֹרִיּוֹן בְּפֶרְקָק נ"ה מספרו בעניין חנוך הביתה, שעשה אותו היום משטה בכל שנה ושנה בכל מדינות יהודאה, וזה מופיע לפנינו.

בְּשָׁם חָאֵן רַסְרַעְלִיךְ אַהֲלָסְפֵּר בְּ גַּוְרִיךְ

ונקליה שטח טחנא ^{יענץ} ווועתס
משהכ לפניע כלהארץ . כלכע
קאה שטה פבל . קילא מיטעהה
בניעאת בהדריכות אחים נטרנו ע
שטעס לאלטינערת לאודנעם ליגז
לגביעתס . בְּנֵי גּוֹמֶר הַס פֿרְקִינְגָּס .
הַיּוֹסְבִּיס מִלְּהַעֲרָגָטָא מַלְכָּה
סִינְאָה . רִיאַת הַס בְּרַטְ�וָןָה . הַזּוּבָּה
בָּאַרְצָה בְּרַטְּנָיָה מַהְרָה לִיאָה . וְהִי
וְסֻהְבִּיס מֵי לְרוֹא בֵּיס אַוְקִינְגָּס
הַוְאַהֲיס הַגְּרוֹל תּוֹגְרָמָה הַס עַס
סְנִידְמִשְׁחָהוֹת מִהְסָס כּוֹר וְשִׁבְעִין
וְאַלְקִינְגָּס וּבוֹלְגָר וְינְבִינְאָה וְטוּרָ
וְטוּרִיךְ וְבוֹוּ גּוֹבָר וְאוֹגָדָר וְטִילָּ
וְטִילְפָּץ . כָּל אַלְהָה חִינִּיס צְמָהָן
וְשִׁמוֹת אַרְכִּינְגָּס כָּל טַמְוָת וְהָס
חוֹנִינְס עַל טָהָרָה הַתְּלָה אַזְלָאָ
אָקָעָגָר וּבוֹלָגָר וּפְרִיצִין הוֹגִינְס

אַרְבָּה
הַלְּזָר אַתְּסָות .
וְסָתָה הַוּלִיד אַת
וְגַנְס . אַגְּנָס
הַלְּזָר אַתְּזָנָן . קִינְזָה הַלְּזָר אַת
וְעַתְּמַלְלָלָן . מַהְלָלָן הַלְּזָר אַת
זִיר . זִיר הַלְּזָר אַתְּחָנוּן חִנְנוּן
הַלְּזָר אַתְּמַטְוָלָה מַטְוָלָה
הַלְּזָר לְמָךְ לְמָרְהַלְּזָר
נָח . נָח הַלְּזָר כָּס חַטְיוֹת . פְּנִי
יְשָׁתְּגַמְדָר וּמְגַבְּגָר וּמְרִי וְיַוְנָל
וְמְכָרָקְדִּיס בְּנִינְגְּזָר אַסְכָּנוּ
הַרְגָּעָת חַגְבָּרָמָה . בְּנֵי יְהוּן הַלְּצָה
חַרְבִּיטִיס נְתִיס וּדְרוֹנִיס וַיְהִי כָּל
גָּאַלְעָן סָהָה אַחֲת וּרְבָרִיס אַחֲרִיס
רְדִי בְּגַנְגָּס מִקְרָכָה יְאַטְרָוּ אַיס
אַלְרַעַשְׂהָה כְּבָהָה לְגַעַנְיָר וִיזָּדָ
דָּה לְהַרְחָתָה אַתְּהָצִיד וְאַתְּהָמְגָדָל
וְהַגְּעָרָה הַנוֹּצָה אַחֲד הַבָּהָה גַּוְרָה

דבר המדף ממנוטובה

אמר אברהם פונת, קטן המשפיעים ותלמידיו הרופאים, הנסמה עירא דמן חביריא בכם' ר' שלמה פונת זלה"ה, הכותב בכמה קולמוסים ולא מעשה נסימ: ר'ראיתי לכתב זה הספר הנקדד אשר חברו איש אליהם גבור חיל משוח מלחתה, פהן לאל עליון, הנקרא יוסף בן גוריון, מלבד הספרים, ספרי החקמות אשר חפר, כי הוא היה ראש למחררים אחר שלמה המלך, עליו השלום, אשר יספר בזה הספר, אמריו שפה, איך נפרדנו כל משפחות הארץ איש על שמו לתוכהם לבית אבותם, וספר המלחים אשר היה בין בבלים ובין רומים והזמנ והסבה, אשר גרצ'ן מנוחת כל קראנית נהר תיברו אשר ברומא מן השער עד הים, שהיה ממלך י"ח מיליון. וספר מלחים מלכי פרס עם מלך בכל, ואיך הימת בלשצר, וбо ספר גדרת דניאל בעיני מלכי פרס וسبת גראתו, ומה שגמש מהנה. ומחטי פעמים שהוד בגב הארץ, ואיך נתפרנס על ידי חבקוק הנביא, ואיך על ידו נחרט היכל ביל התעתות הגודל, שהיה בגבב, ונחרגו מהני, גם התגן הגודל אשר חרג במערה, וбо ספר סבת גראת וזרבבל בן שאלתיאל בעיני דריש מלך פרס, והתפללה אשר עשו עורה הסופר וחמיאן בן חכליה ומרדיי ויישע ושאר ראשי הגולה אל שם מפני האש הקדומה, ואיך נמצאה, כי אין ממשלה לפהנים להקריב אש זרה, וбо ענן אסתר המלה ותפלתה,

זהו ספרו נאה בתקלית, שבו גם ספרו תולדות אלפנטנדרויס הגדול בארכיות ודברי גבוריותיו, ובתחלתו מעשה נקטנייבור, החרטם הגדול מלך מצרים, שבו גם ספרו כל המלכים והקיסרים, אשר היו ברומא בזמן בית שני, בשמותם וכל גבורתם, גם אהבתם, גם שנאתם, עם מלכי יהודה בבית שני, המלחמות הגדולות, הנוראות, אשר החלו לצמח בעם יהודיה בימי אנטויוכוס, המופתים אשר גראו או בירושלים, ומה שנמשך מהם, ותקדשה אשר עשתה חנה אשר קדשה שם שמיים עם שביתת בנייה הקדושים, שבו ספרו גבורה החשומות וענן חנבה, וספרו כל המלכים אשר מלכו בבית שני, וענן ובנון הורודוס, והגפן של זהב אשר תקן במקdash אלהינו, שהויא ספרו נאה בתקלית, וכל גבוריותיו, והריגת אשתו הפלגה ושלשת בניו, וענן אנטוייטר בנו וסופה, וספריהם רבים אחרים נאים בספרים, אשר נלאיתי לזכרם בזה הפיקום, ובגבורת יוסף בן גוריון על עם יי ועל מקדשו, ואיך האיל עצמו ונפשו בחכמתו, ובקינה אשר עשה על ירושלים ועל היכל יי ועל עמו, ותוקחותיו על אנשי ירושלים בימי אספסינוס וטיטוס בנו, ותפלתו לאל לאדון כל הארץ, וכל הנמשה עד חרבן בית מקדשנו, שיבנה ויכונן ב מהרה בימינו באמן. ברוך אל כי עליון נורא, נתן לי אברכם עוזה, לכתב השלמת הספר, יום תשעה וארבעים לפירה.

דבר מדפיסי ונציאה

ותשלם מלאכת שמים, יפה, צרופה, מזקקת שבעתים, על ידי
המחזקים מיסי זואני דרי פארוי ואחוי, הימה העושם את מלאכת
הנדפוס בתכילת היפי, ועל ידי הבקי במלאת הדפוס, הלא נדע
בשערים שמו קורנליין בכ"ר ברוך אדייל קינד ועל ידי השתפים
אשר נשא לבם להפנס בעבי קורת המזינה הזאת, הלא הימה יהודיה
בכמ"ר יצחק הלווי ול אשכנזי וחיאל בכמ"ר יקוטיאל הפהן, יראה
לאל פעלים, וצרקתם תעמד להם עד עולם, והיתה השלה ערבית חוג
הפשח בשנת ד"ש לפ"ק פה ברייניציאה העיר הנדרולה, הקהילה
פתחת ממשלת השורה יורה תנגל ותגשא מלכותם, ובימיהם
ובימיםנו תונשע יהודיה, וישראל ישפן לבטה, ובא לציון גואל, ובן יהי
רצון ונאמר אמן.

בשם ראל רם וועלין אהיל ספר בן איזיגו

זה ואספער הגנברד האחים אלחים. נבור חיל. מסות מלחות.
כוון לאעלין. רנקרא יוסוף בן ברין והתקין. מתיק האספער
וואו לסתה מאקרים. והם ששה סטראים וכל ספר וסדר
לפרקים והם צו פרקים. חיית האספער היה גוראות.
סאוד ברכסם ובתבוחת. וגנול היה.
משעני הארגאים אספער דווי כירושלים.
גם חסם והילק ליתר שאות ותגר
שע ברטות בבית יהודה ועם
כל טרי רמי ווינט
לידותם

גדסם ברייניציאה. דעיר הנדרולה. זטבאללה. אספער
חוות במשחתה דסורה. יונה במנתנאות לפך.

הספר השישי הנקרא מלחמותיו פרק ג' כה חל' י'ק'ג'

הקדמה ליוסיפון מרבי יהודה משקוני מכ"י אשר ברומא

mhthor ספ"ר "אוצר טוב" חלק א. לבן בתבניד עתיקים ברלין
תרל"ז-ח עמ' יו.

"אמיר יהודה, המכונה 'לייאון', בן הרב משה, המכונה 'משקוני'
יבמ"י ומ"י. נקרא נקראי בדורו בחרי התלאות הקוראות לישראל,
בגולה זאת אשר אנחנו בה, וקצתה נקרא קץ פלאות, על שדות
תולדות הימים העתידים, אוררי יום לעורם בהם לנית הארץ
הצובאות פתח מועד, מזומת הפירות והחתשאות מהן, הנה אחור
נעלהות ומהלהה למגדל הגאלה, הנה נציבות על דברת שבעת
אליהם, אשר לא יעשה עפנו לטובה אותן, כי אם בהצדיקנו את
נפשותינו לפניו בפועל ובדרור במספרים ובנאות אל רצונו, הקודם
לכל המצוות, הבריות אם שתהיינה באשר הן נושאות, גם אם
שთהיינה באשר הן במנגנון העולם ריקות ונחלאות, ואם שתהיינה
בו מלאות ובריאות, וחשכו הרואות בארכיות, ראשית הפתמים, מעיניהם
אין להם, לראות את כשרון המששה, הנרצה לה אלهي הצבאות,
וთהיינה נפשותיהם חוטאות ומחטיאות, והאמת מدعותיהם נעדרת,
ולهم שפטים הנה קוראות, וזה אחר זו עלייהם הארץ הנה עוברות
ובאות, צרת השכבות הנקתקת בטבע על לות לבם בהתבוננות

הפנויים הקוראים במציאות, לעתות גלות ונחבות, וצרת מאן מההכנע להשמע אחריו האמת, היודעים להורות כל משפטם המערוכות, הנקשות והווצאות במושבות הארץ, הנשבות והבלתי נשבות, והאומות אשר הבה מזמן לזמן נמצאות, לפה זה הפגע יפגע באשר יפגע, להגביל גבול מה, לאמה מה ולעם מה, ואוטו לתאות ולמה, זה כי יבא מפעלו הוא להעתיק ולהפאות, והפותחים להם יספיקו בילדיהם נברים, ויפנה לבם אל ההוראות הבדואות, ולא ישמעו לקול המוראים המבוקאים מהתורת ה' נפלאות, אשר בחכמתם לכל שואליהם על דבר יענו ב策ך נוראות, ולזה נחתם בספר בהסתמך הקץ לגולה הזאת, ואין מבין ונעלם החוזן, המורה על עתו, ואין מי יורה, ואין מי יבין, ואין בדעה יודע, או על פי השמואה יג, אין מי אשר יורה תרעעה, ואין מי אשר לשמוועה יבין. רק יתנחמו המשבילים, כי האמה העניה והטוערה עוד תהיה בה' נושא, עד עת קץ ישוטטו רבים, ותרבה הרעת. והפה ה' אלהינו, אשר הוא שעשינו, לו אנחנו סגלה מכל העמים, הקדים רפואה למפת גלותנו, זאת אשר אנחנו בה היום הזה, כי המציא בה את האור הגדול בשנות הכהנה והחכמה והמלכות - יוסף הכהן בן גוריון הכהן, והוא יוסף הכהן בן גוריון הכהן, אשר קיה בימי הצלחת ישראל בארץ יהודה וירושלים למשות מלחה, והאריך ימים בכשרון מעשים ובכחמה, ויעל שכלו בסערת הרעה והתבונה השמיימה, וביד אלהיו הטובה עליו להתרישר בכל מפעליו, ולהישיר הישיר את ישראל בימים ונחכימתו, ובכל אשר פנה בעצותו הטובות היישרתו והשבילהו, ויפור את עמו בחכמה ובshall נתיצימה, וירא את בית ה' אלהינו בקיומו עומד על תלו. ויחיה בעמו ויבקר בהיכלו. והבition ההוא, או שבט הרשות לא נח ענן על

גּוֹרְלוֹ, וַיָּקֹרֶר מִקְרָחוֹ בְּחִילָקָת הַגּוֹלָה הַשְׁנִית לְהִיוֹת בֵּית ה' עוֹד קָרוֹס וְשָׁפֵל וְאֶבֶל, וְהַרְשָׁעִים וְהַפְּרִיצִים הַוְּלָכִים וּבָאים בּוֹ חֶבֶל בְּחֶבֶל, מְשֻׁחֲקִים וּמְלֻעִיגִים בּוֹ עַל עַם ה', וּפּוֹרְטִים עַל פִּי הַגּוֹלָה.

בִּינְמִים הָהָם הָיָה הַפְּהָנוֹן הַגּוֹנָבָר, הַפְּהָנוֹן מְשׁוּחָם הַמְּלָחָמָה וְהַמוֹּרָה בְּצָרָק בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָם, לְהַכִּין אֹתָהּ וְלִסְעָדָה, וְהַגְּבוֹר בְּתוֹךְ גְּבוֹרִי יִשְׂרָאֵל הַבְּלָתִי יְחִירָד חַנְקָה. וְהַשּׁוֹעַ אֲשֶׁר בְּקַהֵל הַשׁוּעִים בְּרָאֵשׁ, בְּנֶרֶבת יָדוֹ אֶת דָּוּרָו בְּיָדוֹ הַדָּה: וּבְיְרוּשָׁלָם הַיּוֹ אָוֹ שְׁתִּי מְשֻׁפְחוֹת יִקְרֹאות, הַאַחַת: מְשֻׁפְחתָ גּוֹרִינוֹן, וְהַשְׁנִית מְשֻׁפְחתָ גּוֹרִינוֹן. וּגּוֹרִינוֹן - אָבִי הַמְּשֻׁפְחה הַאַחַת - הָיָה פְּהָנוֹן מְשׁוּעֵי הַפְּהָנוֹן אֲשֶׁר הַיּוֹ בְּיְרוּשָׁלָם, וּגּוֹרִינוֹן - אָבִי הַמְּשֻׁפְחה הַשְׁנִית - הָיָה מְשׁוּעֵי יְהוָה הַשָּׁרִים, וְהָיָה גּוֹבֹר וְחַכְםָ וּבְבּוֹן צָדִיק וּעֲשֵׂיר, וְהָיָה הָיָה מִהְמַתְנְגָבִים רָאשׁוֹנָה לְהַלְחָם מִלְחָמֹות ה', וְהָיָה הַרגָּגָר רַב בְּאוֹיְבִי ה', וְלֹכֶן בְּלָבְשָׂרוֹ הָיָה מִמְּלָא פְּצָעִים וְחַבּוֹרוֹת. וַיַּחַנֵּן שָׁר הַפְּרִיצִים, הַפְּרָעָה בְּשִׁרְבָּתָה הַקְּרָשָׁע בְּחִילָק הַשְׁשִׁי מִזְהָה הַסְּפָר, הוּא הַגְּרוֹנוֹ וְהַשְּׁלִיךְ אֶת גְּבַלְתָו עַל פָּנֵי הַשְׁדָה, בְּכַתּוֹב בְּחִילָק הַשְׁשִׁי מִזְהָה הַסְּפָר, בְּפָרָק הַקְּצִיוֹ מִמְּנָנוֹ. וְאַחֲרֵי זֶה הַשְׁמִידוּ הַפְּרִיצִים וְהַרְוּמִים אֶת בְּנֵי מְשֻׁפְחוֹתָו, וְלֹא נִשְׁאַר לוֹ שֵׁם וְשָׁאָרִית בִּיְשְׁרָאֵל. וּגּוֹרִינוֹן הַפְּהָנוֹן קִיּוֹ לוֹ שְׁנִי בְּנָנִים: שְׁנִיהם הִיּוֹ חֲכָמִים גְּדוֹלִים: וּשְׁמֵם הַאַחֲרִיד - וְהָיָה הַגְּדוֹלָה - יוֹסֵף הַפְּהָנוֹן בְּן גּוֹרִינוֹן הַפְּהָנוֹן, וּשְׁמֵם הַשְׁנִי - וְהָיָה הַקְּטָן - בּוֹנִין הַפְּהָנוֹן בְּן גּוֹרִינוֹן הַפְּהָנוֹן. וְאַמְּנָם בּוֹנִין, וְהָיָה הַקְּטָן, בְּכֶר נֹדֵע עֲנֵנָנוֹ וְשְׁלָמוֹתָו עַל פִּי רַזְ"ל בְּמִסְכַּת תְּעִנִית בְּפָרָק סִדר תְּעִנִיות רַדְבָּב, וְהָיָה הַקְּגָרָא אַצְלָם גַּם בְּן [נוֹקִימָוֹן] [עֲקִידָמוֹן] בְּמַבָּאָר שֵׁם, גַּם נֹדֵע עֲנֵנָנוֹ גַּם־כֵן מִהְחִילָק הַשְׁשִׁי מִזְהָה הַסְּפָר מִהְפָּרָק הַשְׁמָ"ג מִמְּנָנוֹ. וְאַמְּנָם יוֹסֵף, הוּא הַגְּדוֹלָה, בְּכֶר נֹדֵע עֲנֵנָנוֹ וְשְׁלָמוֹתָו גַּם־כֵן עַל פִּי רַזְ"ל בְּמִדְרָשׁ עֲזָרָא וּבְמִדְרָשׁ דְּבָרִי הַקִּיםִים. וּנֹדֵע עֲנֵנָנוֹ עוֹד בְּחִילָק הַשְׁשִׁי מִהְסָפָר הַזָּהָה מִהְפָּרָק

הע"ח ממפע ומחפרק הר"ל ממפע, אשר שם קינה נפלאה קוגנו בה על ירושלים. גם מקינה קוגן בתוכה בפרק הרל"ט ממפע. גם מתוכחו על ישראאל בתוכה בפרק הרמ"ט ממפע. גם מקינותו הגוברת עוד בעליהם נסורת בפרק הרנ"ח ממפע. גם מקינותו הגוברת עוד בפרק השם"ג מהספר הששי.

ויהי באשר הראהו ה' את ביתו בבנינו ובחרבנו, ובימי השפל גאונו ונשמד המונו, ונצפן אלהינו לכינוי אונו, יוסף הכהן הגופר - את כל אלה ראתה עינו, ואת כל הנשמע משאו הרעות שהיו בו שמעה אונ, ובשערון ובמכווב לבו על פכה, דיין תשובה אחר אונו, העיר ה' את רוחו לכתב בספר את כל המעשה קרע ההוא, אשר קרה לבית ה' ולהיכלו גדרו ולעיר קדרשו ומhalbתו, ולעם נחלתו וחבלו. גם העיר ה' עוד את רוחו לכתב בספר הוצאות מקטת הצלאות, אשר מצאו את אבותינו - אשר חטאנו ואינם - במעלם, אשר מעלו בה' ובכיתו. ויפשעו בו ובחורתו ויפרו את בריתו, ורוצחות יוסף בן גוריון הטובות עם תוכחות האבה - אשר הוכיחו שאר החכמים הנמצאים אzo - לא אבו שמע, ولكن ברעו ונפלו ולא חסמו למניינם, ואת אחրיהם לא השפילה. וילכו אחרי הצלב ויהבלו: וכאשר עלה על רוחו זעם לעשות זה, ויעש בן הספר, הנקרא "מלוחמות ה'", בשם חמיחר, עם היהות לו חלק בשם הספר זהה הכלל, הנקרא "יוסיפון" על שמו, לקטע הקריאה בשם, בהקרא אמןן "אמינן", כמו שיבאר עוד פה. הויאל עוד להחפימנו בגלי סודות וסתורים מסודות המיציאות ומסתריה, ויחבר לנו ספרו זה בהגראת הספרים הנזעים לו, אשר קרו במציאות מאדם הראשון ועד ימי, אשר אין עדות למציאות אנתנו עליהם, ולא ספר מדבר בהם, מלבד הספרים הנמצאים בתורה ובספר הביבאים, אשר הם לכל

קוראי ספר נקרים. ואם למשטי מעתים מהקוראים הינם הם נודעים, כי מרבים סודותיהם אל כל הפתובים נחכאים, ויחל מזרים ואחריו משת, אשר לו קים המציאות האנושי, ואלו ישבו הפשחות אחורה, ומספר מופיע עד חרבן הבית השני, אשר חסר תארו בימי משchor, ועוד אלהינו לעת קץ הפורות לבנותו ישחררו שchor. ויחבר את ספרו, ויקרא לו שם כולל לכלו על שמו אשר דינה אzo - "יוסיפון". כי באשר נמשח למשיח מלכחה, העלי את שמו ולכבוד ולהתפארה מיויסף אל יוסיפון, ויקראווהו "יוסיפון", בפתחם בספר מלכחותה, אשר הוא החלק נששי מזה הספר הכלול בספר הנקנו"ג ממנה. ולא היה זה כי אם לעטנה ולקטן הקריאה לשמו, כי היה לו הוד רב והדר גדול להקריא בשם "יוסיפון", הקטין את שמו, ויואל להקריא "יוסיפון" בהקריא אמונה אמיןן, באשר אמרנו כבר. ויקרא את ספרו זה הפוליל הנדרול "יוסיפון" על שמו בקטע ועטנה והסתרת גדלה.

ואני יהודיה, המבנה "לייאון", בן הרב משה, המבנה "משקוני" יבמי וממי, ברכות ה' אלהי ישראל להשימני מגולים מעיר אל עיר וממלכה אל ממלכה, וחסדו ונחמיו לא עזוני מעודי תען היום זהה, אבל לאל כל אשר היה שם רוחיו ללבת בתקינות עולם בתהלוקה מול תהלוקה, שם צוה ה' את הברכה. הנה מאזו התהלהקי באשר התהלהקי, ואחרי החקמים המורים באדרקה באשר מצאחים בלחין רצפתוי, ומנים על ידיהם יצקתי, ולבבי להבן את דבריהם ביכלתי הבינותי, ומאהליהם לא משתי, ומכל מלפני השפלתי, ומכלם בקטע בגודל מבין עם תלמיד לרצfty, ולפי אשר יגעתי מצאתי. ואחרי זה נתתי כל לבי לדרש ולהתו ולחקר אחרי ספרי החקמים, אשר זאת להם שם בחקמה, להשביע את נפש

השוקקה מדבריהם, בטרם תרבקני הרעה ומתי, ולא שקטתי ולא נחתתי, עד אשר מהם בעניי פיכלתי ברמים יקרים קניתי והכתבתי, ומהם ברמי לבבי ברצון נפשי כתבתני.

ויהי פי הקרה ה' אלחי לפניך את שפע השפעתו וענני ימים רבים, וקניתי לי ספרים רבים בכל חכמה, מהם בפי יכלתי והזמנן ולא בפי רצוני ובחרית לי פנסתי. ובעממי בעלי אספנות לקטתי, וכל אשר שאלו עיני שכלי מהם לא אצלתי, ממכון שבתו השגיח עוד אלחי אליו, כי רצה להחפים את נפשי בירוח הטובה עלי, ויאור לי באור, כי היטיב בחסדו עמדי ועשה פרצונו והגדיל, ויט אליו חסד ונכון לחקל נפשי, והנה הספר הזה הווכן לי בהקנת טוב ההזמנן, ואקראה בו, ויהיו דבריו לפוי בראש למתוק, ולא חכלתי את מתוק, כי המתקתי סודות דבריו לשכלי ולכתבם על לב, ועל ידי החקתי את מכובבו בחזקת היד, ואכתבהו לי בידי. ואמ ספרים רבים בתוכים לחני נפשי על ידי כותבים, ומכתבים רבים על כל חכמה וחכמה במאמר והכתב, וכותב יהודהaben משקוני וברת בם ברית בהתבוננות לעיני, ויהי אמונה בספר הستر והסוד ובספר הגלוי ובספר המקנה לתזה ולחכמה, למען יהיה דבריו ישר לכל מעשהו באמונה, לחק את דרך סרעפי ורעוני הנה זה הספר הסורי לנפשו יكتب ידו לה.

והספר הזה נקבע מאור, ותוועלותיו רבות ורבות, וסודותיו לא ידעתם ספרות, וכי בחוללה אחת מתועלותיו, כי יתעוררנו הנפשות המשכילות כלל, להתבונן במקרה הנוגות מלכות העולם הזה השלל, אשר הפה מדור לדור מימרים והפל ממירם. אלה חולפים וועברים, ואלה באים ומעברים במפקד משפט אלה כל, אשר זה ישפיל וזה זרים. ותוועלות שנית מתועלותיו, כי באמצאות קריאת

ספריו יתגלו למשכילים רמיים נסתרים נחכמים בקצווי הארץות, והימאים והמקברות, ויתגנו אל להם בגללים להבין ולהורות, ולהיות להם עסק בנסתירות. ותועלת שלישית מתועלותיו לנפשותינו היהודיות, כי נקרא בו ספרי מעשה אבותינו, אשר בעוטותיהם חרבה עירנו, ושם מקרשנו, ונטול כבוד מבית חייהם, והם אכלו הבסר - ושעננו קהות, וחשכו לבותינו בהגלוותם זו על בקה, עינינו על זה קהות, ואנחנו נהלה עתה באפלות, עקב אשר הلكנו או בגבותה. ותועלת רביעית מתועלותיו מיחחת לנו גספן, כי בראותנו אשר עונות אבותינו סבבו או את גלותנו, בין ונרע היום, כי עונותינו ירחקו את גאלתנו ואת קץ פורתנו, וניטיב את דרכנו לשוב אל ה' ולבדו באמת ובתמים למען ישיב את שבותנו.

הנה אלה ד' תועלות גדולות מתועלות הספר הדעתין לך, כי הן הן הנזעות מתועלות ראשונה והגלוות. ואמנם התועלות האחרונות, אשר יعلו ביד שכל כל מעין בספר, כי יהיה מען בו בעיון השכל והבינה, כי יהיה פורת עם דעתו במה שיבין מהו אמנה, הנה הן נסתרות ונעלמות וכלת מוכנות, כי אם למתי מעט מהמתבוננים בספר החקמים בלתי שיטה. ובראותי אני, יהקיה אכן משקוני, את יקרת הספר הזה ואת מעלהו ואת יקר תפארת גודלו, הואלתי להמציאו לי, ויעורני העוזר האמתى על בקה וואעלה זה. ואמנם מצאתי על תוכנות שונות, כי מצאתיו ארך בזה, מלבד שהיה מקרים ממענו ספרים רבים סודים, אשר והמה העקר והיסוד בספר, והם הספרים המלטים להועיל. גם מצאתיו מקאר, אשר קצרו והעלים רב ספריו החכיםربي אברם בן קוד הלוי, הידוע בן של צדיק מגורי חכמי גראטה. גם מצאתיו עוד מקאר על דרך קרויה לזרק רבי אברם בן של צדיק הגופר, בהעלמת ספרים רבים. גם

בן קארו החקם הנודע רבינו שמואל הנגיד, מגדולי מדינת קורטובה. ואמנם עירני ה' נאמצאה את הספר בלו בלשון החקם הכהן יוסף בן גוריון הכהן מחברו, ולא חסר ממוני ספר אחד מכל הפסורים אשר כתב בו, מאשר אודיע עוד, ואנו שמחותי מארד בו במויאא של רב. נאמצאה את הספר, והנה חלקו ממחקרו לשש מחקרים. קרא לכל אחד מהם 'ספר', באשר הוודיע הוא בדרכיו בחלק הראשון ממן, והוא הספר הראשון. אמרתי אני עם לבבי, מה יש לעשות עוד בונה הספר, כי אם להוציאו במספר עצמאי הספרים הנמצאים בכל ספר וספר מהספרים הפרטיים, שהם חלקו בספר, הכלול הנודע הנקרא בערבי "יוסיפון", וביווני "יוסיפוס", וברומי "גוזיפוש", ולכלם בשם אקריא לאותות העין, כי ארצתה לעין בספר בנקלה ולא יתריחני טרה החפש, כי עליה מופיע מקום אינה ספר אשר ארצתה לעין בו לפוי שעה או, מדי עברי בחלקו החזאתי את צבא ספריו, ולכלם שם קראתי, ובזה את דעתך הנחתתי. אמן דע, כי רבים יתמהו על הספר הזה, אשר ספרתי בו את ספריו הכלול בכלל, ואת ספריו הפרטיים בפרט, כי ימצאו אשר ספר ספרי גליון אחד מגליוני הספר במספרים יותר מאחד, וספריו גליונים רבים מגליוניו במספר, ואולי הם ייחסבו, כי זה היה מופיע בבלתי פונה וכאשר הוזמן, ולא בן הזכר. ואמנם, כי יתבוננו בסיבות תכליות הספר והמפקד לספריו גליוני הספר, הנה או יגלה ה' את מסף יהודה מעיני שכלם, וירדו לסוף דעתו על שדות הספר, אשר ספרתי בספר הספר בכליו ובפרטיו.

ומעתה אין לרבר עוד - רק אמר, כי הוחבה משלחת עלי לנצר בלבו את ספרי, את החותם ואת הגלי מהספר לתורה ולתועקה, ולהתפלל אל ה' לסייע בರוחו הנדרקה בכל משפט, ותהי לי היא

לעדרה להשכיל בו נשמתי היחידה ולהחיזתני, עד יראו עיני בשוב
ה' את שבות ישראל בירושלים וביהודה, ויהקה יהקה לחתפה,
להלל ולתזה.

ואמנם, טרם פקדיו את פקודי ספרי הספר, אוסף עוד להרחב
הבאור בהקומה הזאת ובחוזה עניני הספר ואודותיו, והיא אצל
הקדמה מועילה מאד בהזעם. ואמר: הנה הספר הזה, כמו
שאמרנו כבר, הוא הספר הגדול אשר חקרו יוסף הכהן בן גוריון
הכהן, מנוחתו בבוד, וילקט يوسف את ספרי הספר היה מספרי
הספרים הראשונים והגאננים לו, הן שהיו בישראל או ספרים
אחרים מסופרי יתר העמים. גם ספר בו את כל התלאות אשר קרו
ליישראל בימים אשר עברו לפניו מחרבן המקדש הראשון ועדיו. גם
ספר בו כל התלאות, אשר קרו לישראל בימים בחרבן המקדש השני,
אשר ראו אותו בניו והרים. ויקרא יוסף את שם הספר הזה
"יוסיפון" על שמו, אשר היה יוסיפון, כי הלווה במלחה להקריא
בכה, והיה שם יוסף יוסיפון מיום המשחו למשות מלחה על עם ה',
ששמע או ראה, והוא הספר הגדול הנמצא אתם עד היום הזה. וגם
שם הספר ההוא "גושיפוש". ואולם יש הבדל אצלם בין שני
הספרים האלה, ובם שניהם נקריםם אותם בשם אחר, זה - כי
ספרנו זה, אשר הוא מעתיק אליהם מעברי לזרמי על ידי גרגורי
ההגמוני, אשר היה הignum הגדול מכל הגמוני הרומים בימי
שבטיאן הקיסר, ומאו ועד היום עברו במו שבע מאות ושמונים
שנה, ועוד נקרא גושיפוש מינור. ואכן, הספר אשר חבר להם יוסף
הכהן בן גוריון הכהן בלשון רומי, ויקרא והוא "גושיפוש מגואר". עוד
דע, כי גרגורי, ונזכר עוד גרגורייאש, היה חכם גדול ופילוסוף
שלם וחושך להשקיף בספרי היהודים, והיה אוהב לישראל הרבה

ושעה להם תשועות גדולות בימיו, לפי מה שגמצא בתוכו בספרויי ספרי הגמוני הרומים הנודאים קנויניקאש. עוד י"ע, כי זה הספר אשר שמו אצלונו "יוסיפון", הוא הספר הראשון אשר נכתב לישראל אחרי הפתח ספרי הנביאים והפתוגבים, והוא קדם להפתח בישראל מכל ספרי המשנה והתלמוד הכתובים אחריו. גם הוא קדם להפתח בישראל לכל הספרים אשר חבור אבותינו ז"ל לבאר בהם התורה, הנביאים והפתוגבים על דרך המדרש.

עוד י"ע, כי הספר זהה, ואם מצאנו בו במקומות רבים בלתי חלקה, הנה הגיע לירינו עוד מחלק לששה חלקים, ונקרא כל חלק מהם 'ספר', על פי יוסף הפלח בן גוריון הפלח, כאשר הודיעו הוא בספר הראשון משליטים בקש ונמצא. ואנחנו, למה בספר הראשון דבריו בספר הראשון, מעדדים על חילקה הספר הפוליל לספרים פרטיים, הנה אף-על-פי שמצאנו בספר במקומות רבים מתחבק וכולל כלו בספר אחד בלתי מחלק לחבלים וללא לספרים פרטיים, סמכו על אמתת הספר, אשר מצאנו מחלק ומفرد לספרים פרטיים, כתבנו לנו בספר מחלק ומفرد לספרים פרטיים, כאשר תראה. מצורף לזה, כי מצאנו עדות יוסף הפלח בן גוריון הפלח בספר הראשון בפרק נ"ז ממנה עדות נאמנה על בכה, והעדות הזאת אשר מצאנו העתקנו לנו את הספר - לא מצאנו בנסחאות ספרים רבים אחרים, אשר ראיינו במקומות מתחלפים, הנה אנחנו סמכו על הספר אשר ממנה כתבנו לנו את הספר, ולא שווינו שאר הספרים שהיו לפנינו לזרב, כי רבים היו טורים, ונגרא מלהם מיטב ספרויי הספר. ועוד עוד, כי אנחנו, אשר כתבנו לנו את הספר הזה, היו לפנינו או ארבעה ספרים, וכלם היו טורים מהם ספרים רבים מספורי הספר, וגם הספר אשר עליו סמכו יותר מכל מספרים

שראיניג, הנה גם הוא כי חסרים ממניו ספרורים רבים, אשר השםיטם הפתוח הראשון לספר החסר בהשמטה מספקת בהעדר התובנות. ואנחנו, הויל ה' לעשות עפנו חסר ולהמציא לנו את הספר שלהם. ולא הספיקו הספרים אשר היו אפתנו בחזרון. ואנחנו, מה שניה חסר מהאחד מהם מהספרים, היה נמצא באחר. ומה שניה אין בזיה, ומה שאין בזיה - יש בזיה. עם היהות כי היה אפתנו ספר אחד חמישית, אשר עליו סמכו לכתב לנו את הספר ועל פי סדרו ב התבונתו לנו, אף אם גם הוא היו ספרים רבים חסרים ממש, והיו נמצאים בספרים האחרים אשר אפתנו - הנה הוא יותר שלם מכך, ועל פי ב התבוננו לנו את הספר.

עתה, אמרי אשר הקדמנו את המקדמה הזאת טרם החלינו לכתב לנו את הספר, ובראשית הצעה הצעינה לעגנו את נפשנו בה על רב שלום ושלמות בסודות דברי הספר ותועלותיו, והודענו אשר רמזים רבים נפלאים הם נסתרים במליצותיו, ופרקיו הוא קרש הלולים לה, והוא כמו עם הספר, חתומים באוצרותיו, ובסתופה כיירה בהרחבת באור בהודעת ענייני הספר ואודוטיו, כי נראה בעינינו אשר היה לנו בה תועלת, והתנצלות בעיני כל רואה בספרים החסרים, כאשר יונתן להם בטוב ההזעמן ויראו את ספרנו זה, אשר בתבונתו לנו שלם ביכלתו ובכחש חזקת ידני, בשלמה את גדרנו אשר גדרנו בהקמתנו מראש - כי נוציא לאור מספר צבא הספרים, הנמצאים בכל ספר וספר מהספרים, אשר יכלולם כלם הספר הגדול, הנקרא בשם "יוסיפון" - ונקרה להם שמות על פי דברי הספר, ואחרי כן נחל לכתב את הספר כרצון מחברו במחלוקתיו בשלמות ובאמנה עד תמו, ולא בכותבים אשר

מכ / מבוא

קְתֻבָּה אֵם לְהֶם אֵם לַוְילָתָם, בְּשִׁגְוֹת וְחִסְרוֹנוֹת, וַיִּשְׁבֹּז אֶת טָעָמָן.
וַיַּבְרֶךְ אֶת ה' עַל בָּכָה וּנוֹדָה לְשָׁמוֹ.

הקדמת תם בָּן הַרְבֵּ דָוד אָבִן יְחִיאָ

אמיר תם בן לאדרוני החכם השלם הרב דוד אבן יחיא ז"ל: "לבוי ראה קורות נוראות, והמן תלאות שונות ומשנות מצאו את עמי גלות ירושלים אשר בספרד בגורוש המר והגמיהר, אשר גרש ונטרד בארכן גלוותו מגוי אל גוי וממקלכה אל מלוכה, בשצוף קצוף וחיממה שפוכה. ובגויים בהם לא הרגיעו שפה חבלתם אם התרמוות, ותלד להם זעם ועבירה וצרה במבהירה, ושמה הרגיעה לילית סואן סואן ברעש, וקול פחרדים על היהודים המרוידים המחרדים לשד כי יבא, גם שם לא הנח להם ליראיהם רעתם ופחדם يوم איים ופיהם והגותם לבם אימה ומזהמה בקרובם, שוד ושביר יום ליום יביעה, וגנולה שנתקם אם לא ירשינו. ותחחלל להאמה הקדושה בבחליה, לא זכרה ענינה ומרודיה אשר בימי קדם, ימי האלה והמנערת בנפל חברתה, ואין איש שם על לב לומר מי ילד לי את אלה, ואבן השפט שלות תלאותינו, וمبطن מי נצאה, אשר העדר הידיעה בזיה חזק גדול לבני הגלות, אשר חצי שדי עמם, המוצמיחים בנפשותם אמונה נבריות, ילדי הזמן וMbpsotio. ובפרט אנחנו, הקטלים בכל עת, נצטרך משען גדול להשען עליהם, להיות הארות רבות ותכיפות. ו בספר זהה מרפא אפילו מה אל חוליו הזה, בהדרעת מה שמאא את אבותינו, והפלאות אשר נעשו אתם כל ימי חייהם

בעבודת הבורא, ואחרי טוּרָם, ספר פמוּכָנוּ הַיּוֹם, כי עונתינו הטע
אללה. ואני בתוכה הגולה מתקביס ברכמי התמורות, המזאות אט עמי
ולאמני, נשאני רוחי ונפשי אותה להיות בעורי הרפשת הספר הזה,
בי הוא אשר העלה מקור תלאות בית יהוד ואשר העלה על ספר
את כל המזאות אותם, אשר זה בפי הבדיקה הנאהנה וכפי
ההשכמה החרופה תועלת עצומה לבני הגולה, באשר נספר בעורת
ה. ולהיות מן המחבר בכל ספר לדעת בו ענינים, תקומות בראשונים
בעט ברחל ועופרת, יהיה החبور הזה, המפואר יקר מאד, אמרתי
בלבי להקדים אליו מה שאוכל הקיפה במעט הפניות יותר
הפרדוז, הסובבות את בני עמו.

ואמנם, שם הספר זה הווא "יוסיפון", והוא בשם מחברו, כי שם
המחבר הוא יוסף הכהן בן גוריון הכהן, וקרא הספר על שמו. ולמען
היות מגדר הגודלים להקטין שמות בחלוף בני נבל גם בני בליך שם,
הסכים להוסיף שתים אחרות על שמו, והן הי"ד והנ"ז, כי שתיהם
מצאו במקتاب הקדוש, יורו על הacketה, (אם) הי"ד במלת האמיןון
אחדיק (שמואל ב, י"ג) (בי הי"ד) נתוסף בה להורות על הכהנה
הנפרת, וזה מרIVO להפטיב האמיןון מבלי יוד. והנ"ז באשר
נמצא במלת (תהלים י"ז) אישון בת עין, אשר מקום מחצבתה ממלת
איש, והוא ראתה עם הנ"ז על אישenkun ומקציר בעין. ולהיות
איש הזה גדול הפעלה והחמידות, הסכים להקטין את שמו בשני
אפני הacketה המשתמשים בכתב. והסבירו בזה היה באשר
נמשח למשוח מלחה על עם ד', וזה לאות על עונתנו, כי לא
גביה ליבו בהתנסאות המרפה וברוממות החולפת. והפליא לעשות
בכנותו הספר הזה על שמו, כי ימשכו ממנה חועלות: חראונה,
שלא ישכח באורך הזמן, מי חבר הספר הזה, ולא יתנו אמנה לדבריו,

כى באו בו בפה דקרים הצריכים עדות נאמנה, באשר תראה, יעד עליהם הוא במקומות מפוארים מספרו, ליהוּתם רחוקים אצל הארץ. השני, להיוּתו לופרין אחריו, כי במו שמנשך מנהג הבנינים בהם על שם, בן הוא מלך החכמים לחבר ספרים אשר בעמודו מעמד הבנינים קהם, ותועלות אחרות גמיבן אקצר בס לשנתה הארץ. והגה הספר זה נקרא אצלנו יוסיפון לשבה הפנpta, ונמצא גם אצל היננים מעת מלשוננו הקדושה, ויקראוו יוסיפום ועתיקו אליהם סתרבון הספר. גם נמצא מעתך עברי לרומי אצל הרומים, ויקראוו גושיפוס, העתיקו אליהם גירגוריו ההגמוני מגודל אשר בהגמוני רומי ואוהב גדול ליהודים בימי שפטיאן הקיסר. והגה המחבר זה עצמו חבר לרומים ספר דברי ימים גדול מאה בספורי מלכיהם וקורותם בכתובם ובלשונם, והוא הפך אצלם גושיפוש מינור, הכהונה יוסיפון הגודול. והגה זה בספר, הנפרש בענורת הצור, הוא יותר אריה, הנמצא אטנו הימים.

ואמנם, שם המחבר זהה הוא יוסף בן גוריון הכהן, באשר כתבנו, והאיש הזה היה איש נערן מאד בחקמה ובתבונה. גם הוא חלק לו יתר שעת ויתר עז בראשות בית יהודה, עם כל שר רומי היה לו יד רשות. וזה איש הזה היה גדול היחס ומצע הכהנה, ובירושלים היה שתי משפחות: משפחות גוריון ומשפחות גוריינון. וגוריון אבי המשפחה האחת, היה משוערי הכהנים, אשר היה בירושלים, וגוריינון, אבי המשפחה השניה, היה משוערי יהודה, והיה חכם, גיבור ועשיר ו איש חיל, מהמתנדבים ראשונה ללחום מלחמת עם הרpag באויבי עמו הרג רב ויה בסופה גודלה. וווחנן, שר הפריצים, הנדע בשרו הרשע, בחלק שהשי מזה הספר, הרגו, בכתבוב שם,

ואחריו בן השם יודה הפלריצים והרוומיים את משפחתו, ולא נשארו לו שם ושארית בישראל. ואולם גוריון הפלן, אבי המשפחה הראשונה, היו לו שני בנים, ושניהם היו מפלגים בחכמתה. אחד, והוא הגדול, שמו יוסף בן גוריון הפלן, והשני שמו בוניין. ובבר נודע שלמותו על פי רבותינו זכרונם לברכה במשפט תענית, והוא הגURA אצלם נגידמן בן גוריון, גם נודע ענינו בחלוקת השווי מורה הספר. ואמנם יוסף הפלן, והוא הגדול אשר התגנו אליו, בבר נודע ענינו שלמותו על פי רבותינו זכרונם לברכה במקורש עוזרא ובמקורש דברי הימים, גם מקינוטיו אשר חבר יתפרנס ענינו.

ואמנם, בוגרת הספר זהה לנודעת ונגלית, והיא, להעלוות על ספר מה שקרה לאבותינו בבית שני וכל המלצות אשר נצחו ואשר הגדילו לעשות בכל אשר פנה, ובבון הבית וכבודו ורוממות מלכי בית שני וחכמתם. גם אפן ההשתלשות אייך דרכו אל ההפסד ואל הקבדון, אשר כל זה בכל זה הספר, אשר אנחנו בדורנו, באפן משפח ושלם משבטים וזה בסדר נכבד מאד. וגם כי מדריכי ספרי דברי הימים להפליג בקרים לא הגיעו מצייתם אל הייש, ולהעלות בספריהם תוספת בענינים, גם להמציא ענינים לא היו, והספר הזה עם היותו משתתק עטם בסוג, יבדל מהם בתוספת ההבדל, והוא הבדל האמת והשקר, כי הספר הזה כל דבריוصدق ואמת, וועללה לא נמצא בו. ומהות על זה - היותו כי יתר קרוב אל הגבואה מכל הספרים שכתבו אחרי כתבי קלוש, והוא נקבע קדם המשנה והתלמוד. גם כפי האמת, איש זהה קיימת עליו יד ה' בחבור הספר תזה, וכמעט קי דברי בדרכי איש האלקים.

ואמנם תועלו - הנה תועלתיו רבות ונכבדות, והן שני מינים: אם התועלות המשיגות אל יתר הספרים המשתקפות עמו בסוג,

והתוצאות אשר יחוּדוֹהוּ. ואולם התוצאות, שישתגוף בָּהן עם זולתו, הן אלו: הראשוֹה, כי ילקח מפנוי דעתו והשכל למה שאנו חנו בו ולמה שיקוחו, כי מה עבר ילקח ראייה על העתיד. והגזה זו היא אחת מהכונות בהעלות המגעה מהזמן על ספר, יען כי מפנוי יקחו מוסר והשכל אנשי הזמן הוויא איש בפי מדרגתנו, אם המלכים בנצחון מלתחמותיהם והיוועצמים בהנחותם, כי אין כל חדש, וכל מה שישנו עטנו, היה בימים שעשו לפנינו, וממנו יג תעולת למה שאנו חנו בו. השניה, כי מפנוי נשליל מקום הפסדרנו איך היה, ואיך גלינו מעלה ארכנתנו, ובזה חלק גדול מהתועלת, גם זו היא בונת ספרי זכרונות האמות, כי באמצעותם יודעים מקור מוחצכם וגונעם: מאנה חצבוי ואיך טלטו אל המלכות האו ואל הארץ הזאת, והארץ הזאת להאות לפנים למי היהתה, וכאלה רבות. השלישית היא, כי האנשים הטוטרים, השקיעים בהצלחות הזמן, ואשר לא סרו לעתות הפנאי אל התורה, יתענגו בקריאתו, לאשר ירמוּהוּ לאחד מספרי דברי הימים.

ואולם התוצאות אשר יחוּדוֹהוּ: האחד, היהתו חלק מהדברי הימים. כי כמו שהספר האחרון מפתבי הקדש הוא מגיד ספרוי מלכי בית יהוּדה בבית ראשון, גם הספר הזה הוא כולל כל מה שקרה את מלכי בית שני. גם הרחבת קצת דרישים באו בכתבי הקדש באופן יותר נגלה, בספר אחשירוש ודןיאל ווילם. והשני, כי בספר הזה קנון גדול באמונות התוריות ובדעות בתקפת הקרים שמצאו את אבותינו בבית שני, כי הם יחוּזקו בידינו לעבד את ה'. גם בספר הזה ספריים פרטיים, יצמיחו בנטשותינו חזק בעבודת האל: בספר בני חבה והdomים אליו, בספר אחשירוש וספר דניאל. גם יראה חזק המופת על השגחה פרטית בחשמוןאים בנצחון המלחמות לאשר היו בוטחים בפורה הנכבד והנורא. כי הפה

רומיות בית שני וכבודה היה נואר מאד, ועונותינו גרמו להשען על רחמי, ומופתים רבים נעשו בבית שני מורים על השגחת ה' בעמו. גם פתרן נבואות עתידות מוזות על תשועת עם הקדש.

ואולם חלקו, הנה הוא נחלק לששה מאמרם אשר נקרוו ספירים, ובם ספרדים שונים, אם מהקדושים ואם מהרומים. ואולם בספר חזשי דבר בו בחרמן בית שני באפן נפלא, ובו האריך כל ה卡拉, וזהו המאמר כיוטר מעלה שבמאמרי, ולמעט הוא פרטיה הספר. ולכן שמו אחרון, כי ראשית המחלוקת הוא אחריות המשעה, ובחתימתו נחתם הספר הנכבד הזה, והתהלה לאלא ישראאל.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן."

ספר ראשון

פרק ראשון /

וְסִפְרַ בּוֹ מֵיּוֹם תּוֹלְדוֹת בָּנֵי הָאָדָם אֵיךְ
יִשְׁתְּלִשְׁלוּ עַד זָמָן צָפוֹ בָּן אַלְיפּוֹ

אָדָם הַוְלִיד אֶת שַׁת, וְשַׁת הַוְלִיד אֶת אָנוֹשׁ. אָנוֹשׁ הַוְלִיד אֶת קִינְן. קִינְן הַוְלִיד אֶת מַהְלָלָל. מַהְלָלָל הַוְלִיד אֶת יָרֵד. יָרֵד הַוְלִיד אֶת חֲנוּקָה. חֲנוּקָה הַוְלִיד אֶת מַחְוּשָׁלָח. מַחְוּשָׁלָח הַוְלִיד אֶת לְמָךְ. לְמָךְ הַוְלִיד נָתָת. נָתָת הַוְלִיד אֶת שֵׁם, אֶת חַם וְאֶת יְפַת. בָּנֵי יְפַת - גָּמָר וּמְגֻוג וּמְדִי וּמְנוּן וּמְכָל וּמְשָׁךְ וּמְטִיס. בָּנֵי גָּמָר - אַשְׁפְּנָז וּרְיפַת וּתְגַרְמָה. בָּנֵי יְנָן - אַלְילָשָׂה וּמְרְשִׁישָׂה כְּתִים וּדְרָנִים. וַיְהִי כָּל-הָאָרֶץ שְׁפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדים. וַיְהִי בְּנֵסֶעֶם מַקְדָּם וַיִּמְצָאוּ בְּקֻעה וּגְוֹן וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-דָּרְעוֹ הַכָּה נְבָנָה דָּלָנוּ עִיר וַיָּרֶד הָיָה לְרֹאֹת אֶת-הָעִיר וְאֶת-הַמֶּגֶד. וַיֹּאמֶר הָיָה הַנָּם עַם אֶחָד וּגְוֹן הַכָּה גְּרָדָה וּנְבָלָה שֶׁם שְׁפָחָם. וַיְפַצֵּחַ הָיָה אֶתְכָּם מִשְׁם עַל-פְּנֵי כָּל-הָאָרֶץ. עַל-פְּנֵי קָרְנוֹא שְׁמָה בְּכָל.

וְאֵלָה מִשְׁפָחּוֹת בָּנֵי יְפַת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִפְוֹצָו מִשְׁם לְלִשׁוֹנוֹתם לְאָרֶצָם לְגּוּיָם: בָּנֵי גָּמָר הָם: פְּרָנְקִיס [פְּרָאנְצָאָזָן]. הַיּוֹשְׁבִים בָּאָרֶץ פְּרָנְצָא [פְּרָאנְקִירִיךְ] עַל נָהָר פְּרָנְטָא עַל נָהָר סִינָא [דֵּי זַיְגָעָה].

ריבת הים בברטוניים, היושבים באرض ברטניה על נהר לירא ושופכים מי סינן וליראabis אוקינוס [אצ'עאנוס], הוא הים הגדול. תוגרמה הם עשר משפחות, וهم: פונר ופציינק ואליקנוס ובולגר [בולגארון] ורגניבינה וטורקי [טירקן] ובו צ'ובוך ואונגראי [אונגריין]. אונגריין וטילמץ [טאלמץ'ין]. כל אלה חונים בצפון, ושמות ארצתם על שמונם, והם חונים על נהרי הימל והוא אטלאה. אף אנגר ובולגר ופרצינק חונים על הנהר הגדול הנקרא דונבי [די דאנוי]. בני יאן הם יונים, היושבים באرض מוקדוניה [מאצ'עדאנין] אדר גרכינלאנד]. מידי הם אונולוס, היושבים באرض בורסן. חבלם הם היושבים באرض תישקנא [טאסקאנגע] על נהר פישאה [פייזא]. משם הם שיבשי. תירס הם רוסיש [רוזטלאנד]. בוושני [באזנייע] ואנגליסטי יושבים על הים הגדול. רוסי חונים על נהר בירא השופךabis נהר גורגןן. אלישה הם אלמניא [דייטשלאנדר], היושבים בין הרי יוב וшибתו [די אלפן]. ומהם לומברדי אשר מעבר לנהרי יוב וшибתו. ויקבשו ארצה איטליה ושבו בה עד היום על נהרי פומו [פא] ותישינו, וכי פואו שופכיםabis בונדקיאה [גאלפא די וועגענツיא, אדריאטישס מעהר]. בורגוניא [בורגונדר] יושבים על הנהר הגדול רוזני [רער ריין], השופךabis ראהגען. ומהם ברדיא היושבים על נהר רינוס [רער ריין], השופךabis הגדול. תריש [איין שטאדט איין קלין איןיא] הם באו עם מוקדוניה בירת אחת, מהם טרסוס. ויהי פאשר לךו ישמעאים את ארצה טרסוס, ברחו יושבה בגובל בני יאן. הם נלחמו עם הישמעאים אשר בטרסוס. כתם הם רומיים, החונים בקעת קנטניה על נהר תיכראו. דודנים הם עם דנישci, היושבים תוך הים הגדול, אשר נשבעו לבתמי עברו דינא מכבא ובארדנא בתוך הים הגדול, אשר נשבעו לבתמי עברו לרומניאים. ויתחכאו בתוך גלי ים אוקיאנוס ולא יכולו כי הגיעו שם ממשחת רומי עד אחורית אי הים. וגלי תציאו וקראווטי [קראצ'ין]

וּסְלָקִי [סלאווקיא] וְלַיצְפִּין וְלוֹוְמִי וְכֶרֶקָאָר וְכִיזְרָמִין וְכִזְמִין מִבְנֵי דּוֹרְגִים יְחִשְׁבוּ, וְהֵם חֲזִינִים בְּחוֹף הַיָּם מִגְבּוֹל בּוֹלְגָרִי עַד בָּזָן דִּיקְיָאָה [נוֹוֹעַנְעַרְגָּג]. וּמִשְׁם מוֹשְׁכִים עַד הַגְּבוּל עַד הַיָּם הַגְּדוֹלָה. הֵם הַנִּקְרָאים סָקָלְבִּי, וְאוֹמְרִים אֶחָדִים, שֵׁהֶם מִבְנֵי כְּנָעָן (עַיִן בסוף ספר מסעות ר' בנימין ובפירוש הראב"ע והורד"ק עוכדיה א' כ'). אֲךָ הֵם מִתְּחִתִּים לְבִנֵּי דּוֹרְגִים.

וַיְהִי בְּהַפִּיחַ ה' אֵת בְּנֵי הָאָדָם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ, וַיְתַחַלְקוּ לְחַלּוֹת, וַיְהִי בְּנֵי כְּתִים לְאֶגְדָּה אַחַת, וַיֵּצְאוּ בְּבִקְעַת כְּנָפְנִיא, וַיִּשְׁבּוּ שָׁם עַל נֹהֶר תִּיבְרָאוֹ. וַיִּבְנְיֻ חֲנֹו בְּתוֹשְׁכָנָה, וַיְהִי גּוֹבְּלָם עַל נֹהֶר תִּיבְרָאוֹ, וַיִּבְנְיוּ לְהֵם עִיר וַיִּקְרְאוּ שְׁמָה "סְבִינָה", עַל שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה אֹתָה. וַיִּבְנְיֻ בְּנֵי כְּתִים בָּנוּ לְהֵם עִיר, וַיִּקְרְאוּ שְׁמָה "פִּיצְיָמָה". וַיִּתְּגָּאוּ עַל בְּנֵי כְּתִים, בְּנֵי חָבֵל, לִאמּוֹר: "לֹא יִתְחַנְּנוּ בָנָנוּ". וַיְהִי בִּימֵי הַקָּצִיר וַיְלַכְּדוּ בְּנֵי חָבֵל אֶל שְׂדֹותֵיכֶם. וַיְחַווּ בְּנֵי כְּתִים נָאָסָפוֹ, וַיְלַכְּדוּ אֶל עִיר סְבִינָא, וַיִּגְּלוּ אֶת בְּנוֹתֵיכֶם, וַיַּעֲלוּ אֶל עִיר קְפָטוֹסִיא. וַיִּשְׁמַעוּ בְּנֵי חָבֵל, וַיִּבְאָוּ עַל הָלָם לְמַלחָמָה, וְלֹא יָכְלוּ לְהֵם, כִּי שָׁגַב מֵהֶם הַהָר. וַיָּסָפוּ אֶל הַהָר כָּל בְּחוֹרֵי בְּנֵי כְּתִים. וַיְהִי לְתַקְוִפת הַשָּׁנָה וַיָּבָאוּ עוֹד בְּנֵי חָבֵל עַל הָלָם לְמַלחָמָה, וַיִּבְנְיֻ כְּתִים הַעֲלָוּ הַילְדִים הַילְדִים מִבְנֹותֵיכֶם עַל הַחֹמָה אֲשֶׁר בָּנוּ, וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיכֶם: "הַבָּאתֶם לְמַלחָמָה עִם בְּנֵיכֶם וְעַם בְּנֵיתֶם? הַלَا עַצְמָכֶם וּבְשָׁרָכֶם אֲנַחֲנוּ מְעַטָּה!" (עַיִן בספר הישר פרשת בְּנֹותֵיכֶם ? הַלَا עַצְמָכֶם וּבְשָׁרָכֶם אֲנַחֲנוּ מְעַטָּה!). (עַיִן בספר הישר פרשת לְךָ לְךָ וַיִּחְדְּלוּ מִהַּלְחָמָם בָּם. וַיֹּוסִיף עַוד בְּנֵי כְּתִים וַיִּבְנְיֻ עִיר עַל הַיָּם וַיִּקְרְאוּ שְׁמָה פּוֹרְטָו. וַיִּבְנְיֻ עוֹד אֶחָת וַיִּקְרְאוּ שְׁמָה אֲרִיךָ (יחוס האומות נזכר בענין אחר בספר הישר פרשת נח, ויחוס בולגר נזכר באגדת מלך הכהור אל רבוי חסדאי אכן שפרוט).

פרק שני /

וַיָּסֶר בּוֹ סְפֻור צָפוֹ וִרְבָּקוֹת דְּנִיאָל בְּבּוּרָא וּמְשֵׁלי חֲכָמִים רַבִּים

בִּימִים הָהִם בָּרָח צָפוֹ בֶּן אַלְיפּוֹ בֶּן עַשְׂוֹ מִמְצָרִים, אֲשֶׁר לְכָדוֹ יוֹסֵף בַּעֲלוֹתוֹ לְקַבֵּר אֶת אָבִיו בְּחֶבְרוֹן, וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַשְׂוֹ לְקַרְאָתוֹ לְשָׁטָן לוֹ, וַתַּגְּבֵר יָד יוֹסֵף עַלְלָהֶם, וַיַּלְפֵד צָפוֹ בֶּן אַלְיפּוֹ עִם חֶבְרוֹן וַיַּכְּאָם מִצְרִים. וַיָּהִי אַתְּרִי מוֹת יוֹסֵף, בָּרָח צָפוֹ מִמְצָרִים עִם אָנָשָׁיו, וַיָּבָא אֲפִרִיקָה [אֲפִרִיקָה] אֶל אַנְגִיאָס מֶלֶךְ קָרְטִיגְנָה [קָארְטָא גָּעָנָה]. וַיַּקְבִּלְהוּ אַנְגִיאָס בְּכָבוֹד גָּדוֹל, וַיַּשְׂמַחְהוּ שֶׁר צָבָאוּ.

בִּימִים הָהִם קָיה בָּאָרֶץ כְּתִים אִישׁ בָּעֵיר פּוֹצִימָנָה וּשְׁמוֹ עוֹצִי, וַיְהִי לְבָנִי כְּתִים לְאַלְוָה טַעֲתוּעִים. וַיִּמְתַּחַת הָאִישׁ, וַיַּכְּאָם בַּת אַחַת וַיִּשְׁמַה יָאָנִיה. וַיַּהַנְּعַרְהָ יְפֵה עַד מָאָר וְחַכָּמָה, וְלֹא נְرָאָה כִּפְיהָ בְּכָל הָאָרֶץ. וַיַּשְׁאַלְהָ אַנְגִיאָס מֶלֶךְ אֲפִרִיקָה לְקַחְתָּ לוֹ לְאָשָׁה, וְגַם תּוֹרְנוֹס מֶלֶךְ בִּיבִינְטוֹ שָׁאָלה. וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי כְּתִים: "לֹא נּוֹכֵל לְחַתֵּה לְךָ, כִּי אַנְגִיאָס מֶלֶךְ אֲפִרִיקָה מַבְקֵשׁ אָוֹתָה, וְאַנְחָנוּ יְרָאִים מִפְנָיו, פָּנָן בָּאָעַלְינוֹ לְמַלְחָמָה, וְאַתָּה לֹא תַּחֲלִל לְהַצִּילֵנוּ מִידָּוֹ". וַיַּשְׂלַחוּ יוֹשְׁבֵי פּוֹצִימָנָה אֶגְרוֹת לְאַנְגִיאָס מֶלֶךְ אֲפִרִיקָה בְּדָבָרִים הָאָלה. וַיַּאֲסַפֵּ כָּל חֵילוֹ וַיָּבָא בְּאֵי הַיּוֹם דֶּרֶךְ סְרִידִינָה נִיקּוֹלָשׁ אָחִיו, וַיֵּצֵא נִבְלוֹשׁ בֶּן אָחִיו לְקַרְאָתוֹ, וַיֹּאמֶר לוֹ: "בְּשָׁאָלְךָ שְׁלֹום מִעַם אָבִי לְזֹקֶשׁ בְּצָאתָהוֹ, שְׁאָל מִפְנָיו לְהַשְׁמִינִי שֶׁר צָבָאוּ", וַיַּעֲשֵׂה אַנְגִיאָס בֶּן. וַיָּבָא בְּסִפְינּוֹת, וַיַּעֲבֹר בְּמַחְוז אֲשַׁתּוֹרֶשׁ תּוֹרְנוֹשׁ. וַיֵּצֵא טּוֹרְנוֹס מֶלֶךְ בִּינְיָנְטוֹ לְהַחְרִימָה, וַתַּהַיֵּה הַמְּלַחָמָה עֲצֹומָה מָאָר בְּבָקָעתְ כְּנֶפֶנָה. וַיַּפְלֵל בְּמַלְחָמָה פְּבָלוֹשׁ בֶּן אָחִיו בְּזָמָן הַהוּא, וַיִּמְלֶךְ אַנְגִיאָס דָּדוֹ. וַיַּעֲשֵׂה לוֹ הַפְּלָל גָּלָם זָהָב, וַיִּתְהַנֵּהוּ בְּתוֹכוֹ. וַיַּעֲרֵךְ עוֹד אַנְגִיאָס מָלָחָמָה לְקַרְאָת טּוֹרְנוֹס מֶלֶךְ

בינויו, ויהרגהו אנג'יאס. ויעש לו ארון נחושת ונישימחו בתוכו, וכןו עלייו מגדל גבוח על אם הדרה, וגם על פבלוש בן אחיו בנה עלייו מגדל גבוח על אם הדרה, ויקרא שמה קופבלוש מזה וקובטורהנו של מזה, והנים על אם הדרה, ורצפה בינייהם עד היום הזה, בין אלבונו ובין רומה. ומהיום ההוא והלאה החלו לבא גודלי גודרי מלך אפריקה לבא באָרֶץ כתמים לשיל שלל ולכז בו. ויבא פמיד עמהם צפו בן אלפין. ויברא צפו גם מאפריקה, ויבא באָרֶץ כתמים, ויקפלוהו כתמים בכבוז, וישכרו אותו להלחם מלוחמותם, ויתעשר מאד. וגודרי אפריקה פושטים באָרֶץ כתמים. ויאספו בני כתמים אל הר קופטיציה.

[קAAPARAצ'ין] מפני גודרי גונדי.

ויהי היום, ויאבד לצפו פר בן בקר, וילך לבקש את הפר, וישמע את געית הפר סכיבות הדר. וילך צפו וירא, והנה במתחלת הדר מעלה, ואבן גודלה שומחה על פיה. וינפוץ את האבן, והנה חיה גודלה אוכלת השור, ומחייבת ומעלה כרמות פיש, ומחייבת ומטה דמות אדים. ויהרג צפו את החיה. ואמרו יושבי כתמים: "מה נעשה לאיש, אשר הרג החיה, אשר כלתה בהמתנו?" ויונדרו כלם לעשות לו יום אחד בשנה يوم מועד. ויקראו את שם היום ההוא "צפו" על שמו, וינסכו לו נסכים ביום ההוא, ויביאו לו מנחות. ויקראו את שם היום "יאנוס", על שם החיה, אשר הרג (עין בספר הישר פרשת שמות).

ויאספו עוד גודרי גונדי לבא באָרֶץ כתמים לשיל שלל ולכז בו כפעם בפעם. ויאסף יאנוס צפו לקראתם, וינוסו לפניו, ויבריהם ויצל הארץ ממורוצתם. ויאספו עוד בני כתמים וימליךו את יאנוס צפו עליהם. וילכו לבקש בני חבל ואיי הים אשר סכיבותיהם, ויצא יאנוס צפו מלכם בראשם ויכבשם, ויקראו לו עוד שם: "צפו יאנוס" על שם החיה ו"שטורהנו" [סאטורהנו] על שם הרכוב, אשר היה עוברים לו בימים ההם, ושם הרכוב "שפתאי". זה מלך תחלה בבקעת בנפניה

בארץ כהנים ובנה לו היכל גדול מאד, וימליך על כל הארץ כהנים ועל כל הארץ איטליה. והימים אשר מלך יאנוס שטורנוס - חמשים שנה. בימת ויקבר בעיר גבנה. וימליך אחריו יאנוס אחר חמשים שנה, ובננה גם הוא בבקעת כנפניא היכל עצום מאד למושבו.

פרק שלישי /

ישפר בו מלאטירוס והבאים אחריו וספר דניאל ועלית הגולה וקצת מלחמות ב琐ש

בימת יאנוס, וימליך תחתיו לטיאנוס. זה באר אח הלשון בלעוז. ולשון לעוז "לטינו" באותיותיו על שםו, וגם הוא בנה מגדל - מושבו גדול מאד ועשה ספינות הרבה.

וילך אל אוזדורובל בן אנגיאס, אשר לקח יאנינה מהם במלחמה עם כהנים. ויהי לפלק אוזדורובל בת יפה מאד ושם אופזינה, וירקמו את צלמה אنسני דוריה על לבושיםם מרוב יפה. ותהי המלחמה גדולה מאד בין אוזדורובל מלך קרטיניא ובין לטינו מלך כהנים. וילכד מהם לטינים את חעלת הפמים, אשר הכיא אנגיאס בקחטו את יאנינה, ויביאה אנגיאס אל מדינת קרטיניא. ובימי אנגיאס חלה יאנינה, ויקשה חלה על אנגיאס ועל שריו. ויאמר אנגיאס המלך לחכמיו: "בכמה ארפאה חלי יאנינה?" ויאמרו לו חכמיו: "לא אויר ארצנו פאויר הארץ כהנים, ולא מימינו כמייהם, על בן חלה הפלכה בהשתנות עלייה האויר והפמים. וגם הארץ לא שחתה כי אם מן הפמים המובאים מן פורמה, אשר העלו אותה אבותה על הגברים". ויצו אנגיאס את

שריו ויביאו מימי פורמה אשר לכתים בכללים, וישקו הרים ההם עם כל מימי אפריקה, וימצאו מימי קלים פנגדם. ויצו אנגיאס את כל שריו לאסף חוצבי אבניים לאלפים ולרכבות, ויחצבו אבניים לאין שער וילאין מס' ובניים הרבה מאד, ויבנו גשר עצום מאד, ויביאו מעין הרים עד מדינת קרטיניא. ויהיו הרים הרים ליואניה הפלגה לכל צרכיה ולכל אודותיה, לשאות ולאפות ולכבש ולרחץ ולהשכות כל זרע אשר היא אוכלת ממנו. גם מן קארמה הביאו מפותחים באניות רבות ואבניים לבנות, ויבנו לה היכלות בהם. וכל זה עשו לה מרב אהבתם בה, וינחו העם בכשפייה ויתפרקו בה, ותהי להם הפלגה יואניה לילית (עין ספר הישר פרשת שמוח). ויהי פאש נלחם לטינוס עם אודרובל בן אנגיאס והרס מקצת הגשר, ויפס מכח רבה מאד. אז נחמלאו יושבי גונדרלי קנאה, וימליך להם עלייהם וישאלו את נפשם למות, ויפל אודרובל הפלך במלחמה ה�יא. ויקח לטינוס את אושפיזונה בתו לאשה, וימליך לטינוס בחזקה.

והימים אשר מלך לטינוס - ארבעים וחמש שנה. וימת לטינוס, וימליך תחתיו אסביאנוס שלשים ושמנה שנה, וימת אסביאנוס, וגם הוא בנה היכל גדול. וימליך תחתיו לטינוס חמשים שנה. זה לטינוס נלחם עם יושבי אלמניא [דייטשע] וברוגוניא בני אלישא, וישים למס עזב. וישב ויבן לו היכל לוזיפר, והוא היכל בוכב הנטה (בפה"ש להרמב"ם ממש ע"ז כתוב שאפרודיטי היא נוגה וצ"ע). וסגר היכל סטורוניש הוא פוכב שפתאי, והעביר את בנהו באש על מזבח לוזיפר. וימת לטינוס וימליך תחתיו אניאס תרויאנוס שלשים ושש שנים, ויבן גם הוא היכל לשפתאי. וימת אניאס תרויאנוס, וימליך תחתיו אוליבא שלשים וחמש שנים. וימת אוליבא, וימליך תחתיו אביצ'וס עשרים וארבע שנים, ויבן לו היכל לשפתאי. וימת אביצ'וס, וימליך תחתיו באפיס, ויבן היכל לשפתאי. וימת באפיס, וימליך תחתיו קרפינטו

שלש עשרה שנה, ויבן היכל לשכחה. וימת קרפינטו, וימליך מחתתו טביאנוס שמו נים שנה, ויבן היכל לשכחה. וימת טביאנוס, וימליך מחתאו אגריפס ארבעים שנה ויבן היכל לשכחה. וימת אגריפס, וימליך מחתתו רומולוס תשעה עשרה שנה ויבן היכל לשכחה. וימת רומולוס, וימליך מחתתו אכינטינו שלשים ושבע שנה. זה גלחם עם בני ריפת, היושבים על נהר לירא, ועם בני תורש [טוראצ'יען], היושבין בטוּרְקִיָה על נהר לירא, אשר ברכיו מפני אגניאס מלך אפריקה ובני את תורש ואת אנזזה ואת קינון, ויכניעם אכינטינו ויבן לו היכל לשכחה. וימת אכינטינו, וימליך מחתתו פרוקאס עשרים ושלש שנה ויבן היכל לשכחה. וימת פרוקאס, וימליך מחתתו אומליוס ארבעים ושלש שנה ויבן היכל לשכחה. וימת אומליוס, וימליך מחתתו רומא.

רומולוס שלשים ושמונה שנה, וזה בנה מחלה רומא.
בימיו הכה דוד את ארגם ואת אדרום, ויבחר הדראעור בן רחוב מלפני דוד. ויבאו הדראעור וציר בנו הארץ כתמים, ויתן להם רומולוס המלך מקום בחוף הים בחר, ויבנו שם עיר ויקראו שמה "צורנתו". ויבנו להם עיר אחרת, ויקראו אותה "אלבאנו הקדומה", וישבו שם עד היום הזה. ואז עיר צורנתו נקבע בתוכה מעין שמן. ולשנים רבות נשקעה העיר, ויכס הים עליה, והנה היא נראית בין נפולי ובין צורנתו החරשה.

גם בזה לא נפסק המעין ההוא, כי עתה הוא נבע וועלה, השמן הטוב הנבע ממזהה, על מי הים, וילקטוهو יושבי נאפולין [געפליס] חמיד. וירא אכינטינו רומולוס יראה גדרולה מפני דוד: ויבן חומה על כל בניין המלכים, אשר מלכו לפניו, וישם על ההיכלות חומה גדרולה, והגבאות אשר מסביב בתוכה החומה, ויאריכו החומה ארבעים וחמשה מילון, ויקרא את שם העיר "רומא" על שם רומולוס. ויראו יראה גדרולה כל ימי דוד. זה רומיות הגדיל שם כל בני כתמים, ויקראו את

שם הארץ "רומניה" עד היום הזה. ויבן היכל עצום ליווכיס, הוא פוקב אָדָק, ויחסם לו מועד יום חמישי נבי מאל אָדָק מְשַׁמֵּשׁ בוחלת יום חמישין, ויסגור היכל לוציפרו. ויעש רומולוס מלכמתה גדרלה רפה, ותהי לו ברית ביןו ובין דוד.

וימת רומולוס, ומלך נומאקו ניפילים אחת וארכאים שנה. וימת נומאקו ניפילים, ומלך תחתיו תוליאו אסתלאוים שלשים וששים שנה. וימת תוליאו אסתלאוים, ומלך תחתיו פרישקו פרכינוס שלשים ושבע שנה. וימת פרישקו פרכינוס, ומלך תחתיו שירטוס שלשים וארבעה שנה. וימת שירטוס, ומלך תחתיו פרכינוס שלשים וחמש שנה.

זה מלך פרכינוס רצהacha מאנשי רומא, והיא בעלה בעל, ויקח בחזקה. ותחזק באשה ותקע חרב בכתנה ותמתה. ויקומו אחיך ובעלה ויארכו לו בהיכל יווכיס. ובא פרכינוס להשתתחות בהיכל יווכיס, וידלו עליו פחאמ ביהיכל יווכיס בכווא להשתתחות שם, וחרב שלופה בידם, ויפחו וימיתו. ושבעו רומיים ביום ההוא, כי לא מלך עליהם מלך ברומא. ויבחרו להם מוקני רומא ישיש, ועשנו שלש מאות ועשרים יוציאו עמו, וישימו אותו עליהם למשל בהם ולנהג מלכותם. וימשל הישיש ושלש מאות ועשרים יוציאו עמו (עיין ע"ז דף י' ע"ב途וס ד"ה ה"ג), ויכבשו את כל המערב.

והי מזמן מאותם ו חמיש שנה, ויתעוררו מלכותות גדולות ועצומות בין בבל ובין רומניים בם וביבשה, יعن אשר ערו את יון בלחם על בבל. בעת ההיא אשר מרדיו, ויסבו את נהר פיברו אל מקומות אחרים, וירצפו את קרקע הנהר משער לשער: ממכווא בעיר רומא ועד שער צאתו מן העיר, ומשער צאתו מהעיר עד הים שמנוה עשר מיל, כלו רצוף נחשת. ומשער רומא היוצא אל הים עד שער מבוא העמים שששה מיליון, כי שלשת חלקי העיר מזה העבר לנו, ומהלך

הרבי עלי מערב הנהר מזה, והנהר בחולות המדברינה. וירצפו אנשי יושבי רומא את קרקע הנהר, למען לא יבוא אגניות ציים שם מלך בבל, כי פחדו ורגזו כל באי מזרח ומערב, בשמעם כי לכיד נבוכנצר ירושלים עיר הקדש, ושלחו אליו מנחה ביד שלוחיהם. ויקורת להם ברית אחריה המלחמה, ותשקט המלחמה עד מלוך דריוש המלך, ויתעורר עוד להלום.

ויהי בפקד אלהים על בבל כל אשר דבר על ידו ישעיהו בן אמוני הنبيיא ועל ידו ירמיהו בן חילקייו הنبيיא על אורותיה, העיר ה' עליה את שני מלכי גולים גודלים ואדריכלים: את דריוש מלך מדי ואת כורש מלך פרס. ויתחנן כורש בדריש, ויקח את בתו לו לאשה. ויתחברו שניהם יחד ונפשו במלך פשדים וימרדו על בלשץ המלך. אז התגרו מלחמה גroleה, ובתחלה המלחמה נצחו הפשדים, ויפלו חללים ובניים מגורי מדי ופרס. ויתזקעו עוד שני המלכים האלה את מעמדם ואת מלחמתם, ותתגער עוד מלחמה גroleה ועצומה ביניהם, ויפלו מאלה ומאהה ובבים, וישפכו רם נפשות רבות לאין מסוף. ובינוטו הפשדים, וירדפים כורש ודריש וחיליהם, וניכום וינכום עד מקום קרוב מבבל מלך יום אחד, ויתחנו שם כורש ודריש וכל מchnיהם. ויהי פראות בלשץ, וישלח את כל צבא הגבורים ואלף שורי מן שרי פשדים, ועםם אגדת הפריצים אשר בהיכל המלך רפה עצומה מאד. ויצאו מבבל בפנות היום וילכו כל הלילה. ויהי באשمرة הבקר, ויחלו להכות במחנה כורש ודריש, ויתבהל המלחנה, ונינס מחנה מרי. ויעמוד כורש וכל מחנהו לפניו פשדים וילחם עמהם ויבש אותם מרדף אחריו מדי. ויהי בהיות הלילה, נפרדה המלחמה, וירבו לנפל מחללי מדי ופרס, כי נזחום שרי בלשץ בגבורה. ויעש להם המלך בלשץ ממשה גדור ויתן להם ממשה כסף וזהב. וישמח בבלשץ מאד עם אלף שורי ויבש עמהם לאכל ולשתות. ויארכו

לשכנת כל היום היה וכל הלילה, וישת מן הין בלאzar מאר בוגר שריו נח"ש ולקבל אלף חמרא שחה (דניאל ח, א') ובפ"ק דמגילה (דף י"ב) אמרו שלא רوى.

כטווב ליב המלך בין אמר להביא את כל הפסוף והזוהב, אשר הגלה נוכן נצער מלך נשדים עם הגולה, אשר הגלה מירושלים לבבל. ויחילל המלך את כל הקדש וישת ביהן יון, הוא וכל שריו ופילגשו ונשינו. וירא אלהינו ויקצת מאר ויקנא לכליו - כל הקניש. וישלח לכתוב על קיר בית המלך מכתב קשה להודיעו את הגונה אשר גור ה' אלהינו עלייו ועל מלכותו. ויבא המלך ויקתוב לו בשער נכח מנורת המלך. ואלה הדברים אשר כתוב: "חשב שקל והפריש". (י"ס נ"ל שמרפייס קושטא מצא ספרים אחרים שכותב בהם מהו וגוי והעמיד שי הנוסחות ו/or הוא רית ויש ספרים מאותה תקופה ופרשין). אבל האותיות היו לשון קידש, ומהכתב - לשון ארמית. וירא המלך בלאzar את האצבעות כותבות, ושאר הגלו לא ראה, כי היה המראה נורא מאר, על כן נבהל המלך בלאzar ויפחד מאר. וירעדו כל איכריו, ונגע לבבו, ויתפרקדו כל עצמותיו, ונשתגעה דמות פניו. ושהרים, אשר היו עמו, לא ראו את המראה. אז שלח המלך, ויקראו לדניאל, ויבא לפניו המלך, ויקרא לו את המכתב ופרש לו את הדברים ובאר אותו לו באර היטוב. ואמר דניאל אל המלך: "נסכלת מאר, על אשר חלلت את כל בית אלהי ישראל אשר בירושלים. ועל כן קנא ה' אלהי ישראל לכל בית מקדשו, וישלח את מלאכו לכתוב לך את הדברים האלה. ואלה הדברים אשר בכתב: חשב שקל והפריש - זה פרושם: חשב: ספר אלהי ישראל את מני ימי אויבו וקצץ אותו. שקל: שקל אויבו במאזנים, ונמצא חסר. והפריש: הפריש אלהי ישראל את הממלכה מיד אויבו וננתנה לרינוי ולכורך, מלכי מני ופרס, הגולחים עמך להיות מלכתחם בינייהם".

ויהי כשםע המלך ושריו את הפטרין הזה מפי דניאל, איש חמודות, עבד ה', ויחדרו האנשים חורכה גרולה, ויקומו וילכו איש לבתו. ויאשר המלך בלבצ'ר לבדו עם סריסו ואנשי ביתו. ויהי הוא גרון ונבהל, ותכשטו פלצות, ותפל עליו תרדמה, ויישן כאחד הפחים לפחד מגוונתו. ויהי שם בארכון בית המלך סריס אחד מזקני עבדיו של נבוכדנצר, נכביד ונושא פנים, ויתחשב בלובבו לאמר: "הלא זה דניאל, שנקרא שמו 'בלטבצ'ר' קשם אלהי אドני נבוכדנצר, אשר פתר לו את חלומתו, ולא נפל מצל דבריו ארץך אשר לא היה, ויצדק כל דבריו. עתה דבר על אדוני בלבצ'ר המלך הדברים האלה. ועתה אכרת את ראשו ואראשה בו את מלכי מרי ופרס". ויהי בלילה ההוא, עת שכוב המלך בלבצ'ר על מיטהו, ויקם הסריס, ויהי את המלך וימתחו. וישא את ראשו מעליו ויקחחו ויברח עמו אל מתחנה כווש ודריש, מלכי מרי ופרס. ויתן להם את ראש בלבצ'ר, ומספר להם את כל אשר עשה בלבצ'ר לכל kali בית אלהים אשר בירושלים, כאשר חילם במשטה הין, ואשר שלח ה' מלאכו ויקתב לו המכתב, ויפרש לו את המכתב דניאל איש חמודות ויוכיחו על הדברים אשר עשה בלבצ'ר, אשר מלאו לבו לחיל כל kali בית ה', ויבא עליו ה' את הרעה הזאת אשר תריאנה עיניכם הימים. ויהי כשםע כווש ודריש את הדברים אשר דבר הסריס, ויקדו וישתחו לה' אלהי השמים. ויאמר כווש: "ברוך ה' אלהי הפלים האלה ואלהי ההייל, אשר היה בירושלים וביהוקה, אשר עשה נקמה באיש, אשר חיל את kali בית מקדשו. כי מאו ומקדם שמענו, כי אתה הוא אדון כל הארץ ואלהי כל הบรיות ויוצר כל העולם. ואמנם עתה ירעתי כי גדול ה' מצל האלקים, ובידו ממשלה להסר מלכים ולהקם מלכים". או נדר המלך כווש לבנות את הייל ה' אלהינו אשר בירושלים ולשלח את הגולה מבבל לירושלים ולחשיב את kali הקنى אל ההיכל אשר בירושלים.

ויהי אחרי הדברים האלה ויקומו ויסעו כורש ודריש מלך מני במלח פבד מאד, ושהיתו את כל הארץ פשדים, ויחנו על בבל וילחמו עלייה. ויפוקה לפि חרב מאיש ועד אשה, מעוליל ועד יונק כאיש אחד, יבחויריה הרגו ברוחותיהם, ובתולותיהם דרשו בפרטי הטויסים, וכל שרים וקניהם חנקו בחבליהם, וכל הרוחות בקעו, וכל עוללה נפכו אל הסלע. וינקים ה' מבבל את דם עבדיו השפוק, את נקמת היכלו, את נקמת עירו ואת נקמת עמו. ויהי אחר כן, ויתלקו שני המלכים את כל מלכותם פשדים מהוויה לבבל, עד הנה בוא חז למלכותם פשדים. ויקח דריש את בבל ואת בנותיה ואת היכל המלך, וישב על כסא בלאzar המלך וימליך בבבל. והמלך כורש לקח את כל מלכותם פשדים מהוויה לבבל. עד הנה דברי מלכי פשדים. ויעורו מלכיות פרס ומדי, ודריש המדי קיבל את מלכותם פשדים לעת זקנתו, וימליך במדינת בבל.

ויהי כשבת דריש על כסא מלכותו לבבל וישאל על דניאל, ושלח יבאווהו אליו. ויושם לו כסא, וישב לפניו. ויאמר לו: "האתה זה דניאל?" ויאמר: "אני". ויאמר לו: "תנה לי עצה ואעשנה, כי רוח אלחי השמים בך. אל נא תחש עצח מפני, כי זקנת, ואפס כח, וייגעוני ורכני נער, ותמיד מלחות סבוני. ואחפוץ לעת זקנת לנית, ולא אוכל לצאת ולבא במשא טرح עמי, לשפט בין איש לאיש, להצדיק ולהרשיע, כי בבד מפניך". ויען דניאל את המלך דריש לאמר: "ינפקד נא המלך שלשה פקידים, אנשי חיל ואמת, לשוחת את טرح משא העם, ושפטו בין איש לאיש להקל מפה את בבד טرح משא העם, והמלך ינחת בביתו. והיה הדבר הגדול, אשר יקשה מהם, יקריבו אל המלך, והיה המלך וכטא נקי, ולא יראה עוד בטרחת העם". ויעש המלך דריש כן, וינפקד על העם שני שרי צבאות. ואת דניאל הפקיד על שניהם לשפט את העם. וינרצע המלך בהיכלו. וישלח הריש מכתב בכל הארץ ממשלתו לאמור: "כִּי אֱלֹהִי הַשָּׁמְיִם גָּמֵן בְּרִי

את כל ממלכות הארץ, ויקפֶד עלי טרח מושם, כי קצחה נפשי מזקן. ואיעצה מנגיאל עזה, ויעצני עצת אמת, ואשמעה לעצחו, ואנווטי וארגיע בתוכה بيתי, ויקל מפני טרח המשפט. ועתה תננו כבוד לאלהי דניאל והאמינו בו ושחררוו תמייך ודרשו אליו, כי אלוה גדור הוא על כל אלהים. וידוע היה לכל אנשי מלכוות, כי בעצת דניאל כן עשית. ואפקד על כל ארץ ממשלתך שני שרי צבאות, להם ישמעו כל העם למשפט וכל משא וטרח, והקהל מעלי טרח העם. ואית דניאל מנתי עלי שני השרים האלה לשמע לו לכל אשר יורם למשפט העם, לבלחני המר בדבריו ולעשות כל אשר יצום לכל דבר, כי אני שמתיlico לי למשנה, ואת שרי החיל נתתי פתח ידיו, ומפר דת המלך - לא יתחה". ישמעו שרי המדיות וכל העם את מצות המלך ואת אשר הקל המשפט מעליו, וירגיע המלך בתוכה הארמן, וויטב בעיניהם התקבר. ודניאל איש חמורות הוא משנה למלה, והיוצאה והבא לפניו המלך. והשרים והפחות והפרטמים ושרי המדיות נוחנים כבוד לדניאל, כי רוח אלהים בו.

ויהי אמר הדברים האלה, ויקנאו לדניאל שני שרי החיל עם יתר השרים והסגנים והפחות וגודלי הממלכה. ויוועדו כלם יחד לתרות חוק ולכרת ברית על דניאל להיזקחו, למצא עיליה להכשיל את דניאל לפניו המלך והשרים. ויויעטו כלם ויכרתו ברית לאמר, כי כל איש קטן או גדור שר ומושל, או מפל רבי החיל אשר יחללה פניו כל אלה לשלאל או לבקש ולהתחנן על כל דבר למן היום עד שלשים יום בלתי מן המלך לbehו - יהיה למאכל ארויות. ולא יגאל על ידי המלך ולא יפרה בכל הון יקר ערפו, לקים דת אסר החירות. ובכל זה לא ידע דניאל את מזופתם, כי עליהם הערימו סודם, כי אמרו: אם לא נלפדו בדת אלהי, לא נוכל להכשילו. והם לא הבינו, כי כאשר דניאל נאמן לאלהי, כן אלהי נאמן לו. ויכתבו האנשים את הדברים האלה אשר קימנו על

ספר, וירשם כל איש בכתב ידו, ויחתמו איש ואיש בחותמו לחק רת הספר. ויגשו האנשים דת הספר אל המלך בידם. וישלח המלך את ידו ויקחוה ויקראו בתומו ולא שם לבו לערמותם, אשר הערימו על גניאל להכשלו. ויקים להם המלך את דת הספר ככל הכתוב בו, ויחתם גם המלך את הספר, ויתנהו לסופר המלך למשמרת לעת פירחו. וכי למים, וישוטו האנשים לחור סכיבות בית גניאל לדעת את אשר עשה, למען מצא עיליה להתויל למחשבותם על גניאל. יהיו בלבכם כה וכלה סכיבות בית גניאל, וימצאו עלמה קטנה משלחת נכח פתח השער אשר לדניאל. וישאלוה לאמור: "איה דניאל, ומה הוא עוזה?" ותען להם לאמור: "הגה הויא בעליתו נותן שבח ותלה לאלהיו ומתחפל נכח החלון, הפונה נגד בית האלים אשר בירושלים". ויאמינו האנשים, ויתחשו לעלות אליו אל העליה, אשר הוא מתחפל שמה, וימצאוו כורע על ברכיו ארצה, וככפי פרושות לשים. כי שלש פעמים ביום היה גניאל מתחפל אל ה' ומודה לאלהיו. כי המתחפל אל ה', הוא מדבר וקורא בספר התורה, וכי ה' מדבר עמו. וכן עשה דניאל, וכלה משפטו, כל הימים.

ויהי כבאו האנשים בית גניאל, והוא מתחפל ומודה, ולא חת מפניהם, ולא נחרד לבבו לccoli שאונם. עד פלותו את תפלו. ויפלו עליו פחאים ויאחזוהו, ו يولיכוهو אל המלך. ויהי קראות המלך את דניאל אחוז בידי השרים, ויחזר המלך לשרים: "מה זאת עשיתם על דניאל? ויענו האנשים את המלך לאמור: "הלא לפניו כתבנו וחתמנו, גם ברית מני ופרס, אשר אין להמיר ואין להפר, כי כל איש שר או גדול או קטן, אשר ישאל או ידרש לכל אלה כל ימי החידש הזה, רק מן המלך לבודו, ינתן למכל ארויות. והגה דניאל נמצא בתוך ביתו כורע ומשתחווה ומתחפל לאלהיו למען הפר את מצות המלך ואת דמי

MRI ופרס, אשר אין להזכיר. ועתה אל ילעג לנו להפר את דתנו. תננה אותו בירינו, ונשליכו אל הבור לאירוע, למן לא ילעג עוד אחר להפר דתי MRI ופרס! ויען המלך את השרים לאמר: "הערכותם לשוא הטוד זהה על דניאל. אל לכם להתגרות בו! חדרו לכם ממנה, כי יהוי הוא, ואיש נזרא מאר ועוון, פן יפרץ בכם משיחתכם", והשרים האלה בחזיקו את ידיהם בדניאל לבלווה ולהפילהו אל בור הארץ. והמלך נועץ לשועת דניאל, ואין מפלם אחד אשר עוזר למלאק לשועת דניאל, כי כלם אצים למפלתו ולהכחידתו. וימאן המלך שמע אליויהם, ויריבו השרים במלך והמלך בשרים על דניאל עד בא השם.

וניה בראשותם כי יד המלך עמו, אמרו לו למלא פה אחד יחדו: "דע נא וראה, אם לא חסיגרוו בירינו, גם אתה ירענו כי תפְרֵ דתי MRI ופרס!" וירא המלה, כי נועדו כלם להתקשרות עליו בגל דניאל. וירף ידו ממנה, ויסגירוהו בידם, ויאמר אליהם המלך: "הגידו נא לי, אם יצילו אלהי מפי הארץ, أنها מסתרו חרופתכם וכלהתכם? הלא תנתנו כלם מהחמי לאריות לאכלה!" ויאמרו כלם: "ויהי כן!" וירב המלך עם השרים עד עת בא השם. ויאמר המלך אל דניאל: "הנה המלך עם השרים עד עת בא הארץ. ואלהים אליהם נועדו השרים כלם האלה, להפילך אל בור הארץ, ואלהים אליהם השרים, אשר נתן לך רוח הקודש, הוא יחסם את פיהם מפה, ואני נקי לפני אלהיך, כי בקשתי להצליך ולא יכולתי". וימשכו האנשים את דניאל, ונשליכו אל הבור. ובבור עשרה ארויות סגורים בו. וזה חקם: אוכלים וטורפים עשרה צאן, ועשר גוויות אדם. ויריעבים ביום זה הוא מבלי טرف, ולא האכילום מאומה, למן יחושו לאכל את דניאל. ויהי ברוך דניאל אל בור הארץ, ויסבירו אליו פנים, וילחכווה, ויניעו אליו את זנבותם, וישישו לקראתו באפשר ישיש הפלחים אל אדוניהם בבואו מן השדה. והשרים הפקו אבן גדולה,

ויסגרו את הבור. ויחתום המלך על פיו הבור בטבעתו ובכטבעת כל השרים, וילכו איש לביתו. ורניאל מהליל את שם אלהיו בקול רגנה ותודה ותלה כל הלילה עד הבוקר, והאריות רוכצים סביבותיו ומקשיכים לקול רגנו. והמלך הלק אל ביתו אבל ומר נפש, לחים לא אבל וממים לא שתה וגם כל שחוק (דניאל ר' י"ט ורחון לא הנעל קדמוני, וכפירוש רס"ג וראב"ע ודלא כרשי' בשם רונש) כמשפטם לא נשמעו לפניו ולא נחלצו כליו מעליו, כי נאבל מאד על דניאל. ותדר שנתו מעינו, כי נעצב מאד על קשר השרים על דניאל. ויתהרמר המלך באנחהו, והוא מתחפה על צדקו, ויען ויאמר: "מי יתן וזהה בקר, וראיתי וידעתמי מה געשה בדניאל, ומה פועל יי' בו!"

ויהי ביום ההוא, עת הורד דניאל אל בור האריות, והגה חבקוק הגביה בארץ יהודיה בא מקצירו לפנות הארץ, עת בא השם. ויכרה ברה לקוצרים, והוא נשא את ארוחתם בידיו להגיש לפניהם לאכל. והגה דבר יי' אליו לאמר: "לך והולכת את הארוחה הזאת אל דניאל עברי בארץ כשדים, אל בור האריות אשר הורד שמה!" ויאמר: "אהה אלהי, מי יולכני שמה בעת הזאת, ורחוק מפני הדרכך!" והגה מלך נושא במצחית ראשו, והארוחה בידו, ויניחהו אל תוך הבור אל דניאל, ויאכל וישת עמו. ויוציאו המלך וישיבתו אל מקומו אשר נשאו משם בטרם פלו הקוצרים לאכל (ספר זה נמצא בספר החיצוניים במעשה התנין בככל). ורניאל מרנן ומשבח ומודה ומליל לה', כי בטה בישיותו. כי המתפלל עם אלהיו, הוא מדבר וקורא בדת אלהיו, ורניאל לא נושא מחסדיו.

ויהי עד כה ועוד כה, ויאר אור הבוקר. ויקם המלך, וימחר לילכת אל הבור. וישמע את קול רינת דניאל ונעם תהלהו, ולא יוכל לדבר לו, כי נפרץ קולו מן הפה. ויתחזק לבו וקרא: "דניאל, דניאל! ההאלך אלהים מהאריות, ולא נטרף?" ויען דניאל אל המלך: "אמנם כי

חַשְׁכִּי הָאֱלֹהִים מִפִּי הָאֲרֻיוֹת, וַיַּחַסֵּם אֶת פִּיהָם מִפְנֵי, וַיִּשְׁיַׁשֵּׂוּ לְקָרָאתִי כִּמְשׁוֹשׁ בְּנֵי בֵּיתִי. כִּי צָוָם אֱלֹהִי אֲשֶׁר בְּתוֹחִי בּוֹ, וְגַם אֲרוֹתָה שְׁלָחָה אֲלִי אָמַשׁ עַל יָד חַבּוּקָה הַכְּבִיא בָּרוּת אֱלֹהִי. אֵךְ אֲדוֹנוֹ הַמֶּלֶךְ לֹא חִטָּאתִי לָךְ, וְכֹל עַזְלָל לֹא נִמְצָא בַּיְנֵיךְ, וְכֹל תְּחִבּוֹלָה וְפִשְׁעָל מִמְצָאתָבִּי". וַיַּשְׁלַׁחַ הַמֶּלֶךְ, וַיָּקָרָא אֶת הַשְׁרִים אֲנָשֵׁי שְׂטָנָתְּ דְּנִיאָל. וַיָּבֹאוּ בְּלָם אֶל הַמֶּלֶךְ, וַיֹּאַזְבֵּן עַל הַבּוֹר. וַיֹּאמֶר לָהֶם: "דָּעוּ נָא וְרָאוּ אֶת חֹותָם טְבֻעָתֵיכֶם, הַחֲתוּם עַל הַבּוֹר!" וַיֹּאמְרוּ: "כַּאֲשֶׁר חִתְמָנוּ - בֶּן נִמְצָא". וַיַּצְוֹ הַמֶּלֶךְ, וַיָּגֹלוּ אֶת הָאָבָן מִעַל פִּי הַבּוֹר, וַיִּרְצֹחַ דְּנִיאָל מִתּוֹךְ הַבּוֹר, מִרְפָּא פָּם וְשָׁלָם, וְכֹל מִבְּלָה לֹא גָּרָאתָה בָּו. וַיִּתְהַמֵּה כָּל הָאָנָשִׁים לְנַפְלָאותָ אֱלֹהִי דְּנִיאָל וַיֹּאמְרוּ: "גָּדוֹל אֱלֹהִי דְּנִיאָל מִכָּל אֱלֹהִים!". וַיָּקָרַא הַמֶּלֶךְ אֶל עַבְדָיו, וַיַּתְּפִסּוּ אֶת הַשְׁלִים, אֲשֶׁר הַלְּשִׁינוּ אֶת דְּנִיאָל וְאֲשֶׁר הַעֲרִימוּ עַלְיוֹ הַסּוֹד יְחִידָו, בְּלָם כְּאֶחָד, וַיִּפְלֹלוּ אֶתְהֶם בְּתוֹךְ בּוֹר הָאֲרֻיוֹת. וּבְطָרַם יָגִיעוּ אֶל קַרְעַת הַבּוֹר, וְהָאֲרֻיוֹת בָּלָם נִקְהַלְוּ לְקָרָאתָם, כִּי לֹא טָרַפִּי טָרַפִּי מִתְמֻול שְׁלָשָׁום. וַיַּבְלִיעוּם כָּלְבִּיכּוֹת, וְאֶת עַצְמֹתֵיכֶם כְּרָסְמוּ וְהַדְּרִיקוּ, וַיִּשְׁאֲגֹן עַלְיכֶם הָאֲרֻיוֹת מִתּוֹךְ הַבּוֹר, וַיָּלֹךְ קָול שָׁאוּנָם לִמְרֹחַוק. וַיִּחַרְדוּ לְקוֹלָם כָּל הַעַם, כִּי אָמְרוּ: "יִצְאָו הָאֲרֻיוֹת מִן הַבּוֹר".

וַיַּשְׁבַּת הַמֶּלֶךְ אֶל בִּיתָוֹ, הוּא וְדְנִיאָל. וַיַּסַּף ה' לְדְנִיאָל כְּבוֹד וְגָדְלָה וְחוֹסֵד בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וּבְעֵינֵי כָּל הָעָם. בָּעֵת הַהִיא צָהָה הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר קָוֶל בְּכָל מִלְכָתוֹ לְאָמֶר: "אֵין בְּכָל הָאֱלֹהִים כְּאֱלֹהִי דְּנִיאָל נֹורָא לְהַפְּלִיא פְּلָאוֹת וְתַעֲצּוֹמוֹת! מֵיכְבָּם מִכָּל עַם נִחְלָתוֹ, יְהִי אֱלֹהֵינוּ עָמוֹ, וַיַּעַל וַיִּבְנֶה אֶת בֵּית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּיהוּדָה. וְאַנְּנִי אַתָּן מְאוֹצְרוֹתִי בְּסִנְיָה וְזַהֲבָה לְכָל בְּדַק הַמֶּלֶךְ הָעָד כָּלּוֹתָה". וַיַּשְׁלַׁח סְפָרִים בִּיד הַרְצִים אֶל כָּל עִיר וְעִיר בְּכָל מִלְכָתוֹ, לְשִׁלְחָן אֶת הַיְהוּדִים לְעַלוֹת וְלִבְנָות אֶת בֵּית ה' אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם, הִיא שָׁנָה אֶחָת לְכוֹרֵש לְמַלְכוֹ עַל מִלְכּוֹת פְּשָׁדִים. אֵז שַׁלַּח הַמֶּלֶךְ אֲגָרוֹת אֶל כָּל שָׁרֵי עַבְרָה הַגָּהָר, אֶל הַפְּחָות, לְהִיוֹת נְכוּנִים

יחקו לעזרת היהודים, ולחמת די מתחסנים לבניין, לעצים ולאבניים ולחלטים ולשמן ולחירוש ולכל חפץ הבניין עד פלותם לבנות, וגם פרים ואילים וכבשים לכל דבר זבחיהם; ואיש לא יזק לכל מלאכתם. ויקומו היהודים, כל גדריך לב, עלולות אל בית האלים, ארבעה רבאות. ועמהם בראשם: עוזרא הטעפר ואלקיים הכהן הגדול מישוע ימרכדי, ושאר ראשי האבות יהודיה ולבנימין. וילכו הלוך עד עבר הנهر, ויבאו ירושלים, ויחלו ליסד את בית האלים.

ויהי ביסטרם, ותפונן להם המלאה, ויקומו אנשי בני בליעל משארית הגויים צרי יהודיה ובנימין: סגבלט החורוני וטובי העמוני וגשם הערבי, עם רבים מצוררי יהודיה ובנימין. ויקתבו שטנה על יושבי יהודיה וירושלים, עבדי אלהי השמים. וישלחו את המכתב לפרס לאמור: "ידעו יהיה לכם, כי אם תבנה קריית ירושלים, لكم יהיה למקש ולפשע רב וקשר גדול בכם. כי מימי קדם היו יושביה עזים וקשים וחובלים במלכים וברזנים ובכל הארץ. על כן הוצר עלייה בכידונצ'ר מלך כשרים, וישחיתה ויגלה את עמה אל כל הארץ. והוא המלכים, וירגעו איש במקומו. על כן בנו לנו להוציא מלך אחד כל זאת, לדעת את אמונהינו. כי لكم שלחן המלך אכלנו, ומלחילה לנו לראות בצלון המלוכה". ויהי כבא הספר אל המלך, ותשפט המלאה עד שנת שתים לדרישת המלך.

ויהי כשבת דריש המלך על כפא המלוכה, וישאל על דניאל איש חמודות עבד ה' לראות חכמו וולדעת עצתו. ויביאו את דניאל לפניו, ויחקרו וינסהו, ויבנו בו שבעתים כשמע אשר שמע עליו. וישמהolia ויאהבהו מאד וישימחו לו ליוואץ ולמשנה, כאשר היה לפניו.

ויהי היום, ויחג דריש חג ביל אלהי בבל, ויכן המלך את המנחה להקריב אל ביל. וזה משפט מנהתו: פר אחד ועשרת אילים ומאה בini יונה ומאה כבשים ושבעים כפר מעוג לחם שלחנו ועשנה בפי יון

למערכת שלחנו, כה היה משפטו ליום. ויהי היום, ויערכו השלחן לפני ביל. ויאמר המלך לדניאל: "מי יתמן, והאמנת בהדר ביל, האלוּך הגדול אשר לנו, אשר יאל במערכת שלחן זהה!" ויען דניאל אל המלך לאמר: "אל נא יסתה, ואל נא יפתח לב המלך בדבר מה זה בבל, כי הכל ותחו הוא, ורוח אין בו, כי מעשה ידי אפן הוא, איךכה יאל ו איךכה ישתח? רק מהני הם האוכלים את מערכת שלחנו ועלותינו! ועתה אם תשמע לי להסביר את מהני בידיו, ואני אגיד את ערכם ואת עשיהם, אשר מפתחים אותך ואת עמך להשתנות להכל ולהתהו". ויאמר לו המלך: "לו יהיה דבריך!" ויצו דניאל, ויסגורו את דלתות ההיכל אשר לביל ואת שעריו, בלתי השער אשר בא המלך. אז אמר דניאל: "הגיישו אליו אפר!" ויפרשו את האפר על פניו רצפת ההיכל, והכהנים לא ירו מה דניאל עשה. ויהי כלותם לעשות כן, ויצא המלך ודניאל מן השער אשר בא בו, המה ונעריהם. ויצו, ויסגורו את השער, ויחתם המלך את השער בטבעתו ובטבעת דניאל. וילכו אל בית המלך וילינו. ויהי בוקר, וישלח המלך לקרוא לדניאל לראות ולדעת, מה פועל ביל. וילכו עד שערו ההיכל, וימצאו את החותמות אשר חתמו. ויאמר המלך לדניאל: "היש על בחותמות האהלה?" ויען: "לא". ויצו להסיר, ויטירו ויפתחו את השער. ויראו את שלחן, ותהנה נאכל כל אשר ערכו עליו, מלחם ועד בשר, ועד יין כי נשתה. ויהי כראות המלך, ויפל ארץ נכח ביל ויאמר: "גדול שםך, ביל, וממי כמוש בכל אלה הרים בגבורה!" ויענהו דניאל לאמר: "אל נא תאמר כן! היבט נא אל האפר, אשר פרשנו על רצפת הבית סכבות שלחן, וראה את מדריכת העקבות האהלה - למי מהה? כי הם אוכלי שלחן ביל!" ויבט המלך, והגה עקבות אנשים ונשים ונערים וטף. וישלח ויתפש את שבעת הכהנים, משרתי ביל, וישבע להם המלך: "אם לא תגידו לי האמת, דעו כי מות פමותו!" ויגידו לו האמת, ויראוו את

המקובאות האפלים, אשר בהמה באים אל ביל לילה, ואוכלים את מערכת שלחנו. וידע המלך את ערמתחם, ויצו, ויהרסו את היכל ביל עד בְּלִי נְשָׁאַר מְאוֹמָה (כל זה נמצא ג"כ בספרים החיצוניים).

וגם ביוםים ההמה היה לכשדים אלה מעתועים, והוא פגין גדול יושב במערה אחת. והיו מערקים לו מנוחה ובאים לילה להשליכה אל התפין, והוא היה יוצא לבראת המנחה, ופתח את פיו כמשפטו, ושיליכו אל פיו ויבלענה, ויגבה לרים, כמעט רוזח לצתת מן המערה. ויאמרו השרים אל המלך: "ה גם על אלהים זהה, אשר הוא אלהים חיים, יכול דניאל לחתעה, כאשר עשה לביל ולכנהו ולמזבחו ולשלוחנו, וישפט את עבוקתו? ומודיע לא יתגרה באלהים זהה, אשר הוא אלהים חי? כי אם יתגרה בו, עתה ינקם לנו את נקמת ביל, היכלו וכנהנו". אז אמר המלך לדניאל: "שמע נא, דניאל, האזינה לי, ואדרבה לך! הגם על התפין, אלהות זהה, מערים מחשבותיך להכחידו, כאשר עשית לביל, אשר אין רוח חיים בו? هل זה אלagi, גבור וחזק, וכי יתיצב לפניו להרע לו?" ויען דניאל אל המלך לאמר: "אל נא יתעה המלך גם בזה, כי תחיה היא, נكبשת תחת ידי אדים, ואין בה רוח אלהים. ועתה, אם פרשני, א伶ני המלך, גם התפין הזה אני אכנו, ואמייחנו בלי חרב, بلا חנית ובלא מלחמה, כי שער תחיה הוא, השורץ על הארץ, ויתן ה' אלהינו מזרא הארץ על כל נפש תחיה, הרומשת והשורצת על פנוי כל הארץ, ליראה אותו ולפחד מפניו. כי בצלם אלהים נברא הארץ לחתת מזראו על הפל. ועתה, אם ייטב בעיניך, הרף ממני, ואכנו, ואבדנו כאחד מן הפסילים אשר אבדתי, רק אל תמשל بي שיריך להרע לי". ויאמר לו המלך: "לך ועשה כן, אם תוכל, ולא תירא". וישמחו כל השרים מאד, פאמור המלך לדניאל להתגרות בתפין, כי אמרו: עתה יאבד דניאל, כי לא יוכל להתייצב נכח התפין. וילך דניאל מאת פניהם המלך וייעש כל בצלם במסרי הפשטים,

וירדך גביהם גב על גב פנימה, וקוץיהם פונים חוצה מסביב, לטופשים ותדרודים. ויגולל עליהם כל מיני המאכלים, חלב ודרשן וכל מיני שומן, וגם אرومיה גפרית ושרפה נטן בו, עד געלמו קרני הברזל והחרוזים, וכייה כמראה תכנית הפנינה. וישליך דניאל אל פי התנין, והתנין אז לבלעה וילקבלה בתאות נפשו. ויהי בכוואה אל פיו, ותדר אל מזרי בטנו, ויאס החלב והדרשן מעל לקוצי הברזל, וכובאו ראשי המחרוזים המחדדים במעי התנין וינקבום, ויחל התנין ויכשל, ונימת לעת מחרת. ויהי לשישת הימים, ויבאו הכספיים והבקלים לדרש את התנין במנחה יום ביום, ואיננו - כי מות, רק עלה הבושם מן המערה. ויתחזקו לבא אל המערה, והנה אליהם מות נפוח, נבאש. ויתעצבו האנשים, ויתר להם מאד על דניאל. ויאמרו: "מה זאת עשה דניאל היהודי לשני אלהינו אשר הכהיד, ויך את ביל וגם את התנין. ועתה, אם יסעירתו המלך בירינו - ימת, ואם לא - ידע יהיה למלה, כי לא יחייה!" וישמע המלך, כי קשו עליו עם הארץ, וישלח ויך את גדרולייהם ואת שריקם, עם הקמים על דניאל, לפি חרב.

ורגניאל זkan מאד, ובבא דניאל וישתחוו למלה. ויאמר לו: "בי אדרוני המלך, הנה נא זקנתי, ואין בי כח לעמוד ולצאת ولבא כמשפט המלוכה, ויכניעוני פריצי עמק באיבחים, כי בכור הארץ הזרידוני זהה פעמים, גם עם התנין. וימלטני ה' אלתי, אשר חסיתי בו, וגם נפשי דמו לךחתה להמתני בקנאותם אשר קנאו לפסילתם. ואלתי חשבני משחיתותם, ואת שישת רעי: חנניה, מישאל ועזריה, הביאו אל כבשן האש לשורף, ובכל זאת חזקה יד אלהינו לעזתנו. ועתה, אדרוני המלך, נא תחנתني לפניך לשלחני, ללקת לבית, להרגיע ולעבד את אלהי אבותוי, כי זקנתי, ואין בי כח לעצך עוד". ויאען המלך את דניאל לאמר: "ומי ישמע לך לדבר הזה, לשלחך? ואתה איש אלהים, אלהי השמי, ואם תעוזבי, איך תפוץ מלכותי בלבך מעמי? אמם ירעתי,

כִּי זֶקְן אָפָה, וְאֵין בַּפְּנֵי כַּח לְעֹמֵד וְלִצְאת וְלִבָּא, כְּמִשְׁפְּט הַשָּׁרִים, שֵׁרִי הַמְּלֹכָה. אֲךָ אָם תָּמֵן אָדָם כִּמּוֹךְ, אִישׁ מַבְנֵי עַמְּךָ, חַכְם וּנְבוּן וּמְלָא רוח אֱלֹהִים כִּמּוֹךְ, וַיְהִי עַמְּךָ תְּחִתֵּיךְ כְּמִשְׁפְּטֵיךְ, אֲךָ אֲשֶׁר תַּחַז לְשָׁלוֹם לְנוּחָה וְלַהֲרֹגֵיעַ בְּכִיתָךְ, אֲךָ פִּי נְפָשִׁי יְוָדָעַת, פִּי אֵין כְּעָרָךְ בְּכָל בְּנֵי עַמְּךָ". וַיֵּצֵא דְּנִיאָל מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ לְפָנֹת עַרְבָּה, וַיַּקְם וַיַּתְּפַלֵּל אֶל אֱלֹהִי הַשָּׁמִים לְחַת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְשִׁלְחוֹ לְלִכְתָּה לְעַבְדֵ אֱלֹהִינוּ. וַיַּלְזֵן בְּלִילָה הַהְוָא; וַיִּשְׂבַּם בְּפָקָר וַיַּלְזֵךְ אֶל עַדרת הַגּוֹלָה, וַיַּמְצֵא שֵׁם אֶת זְרַבְּכָל בָּן שָׁאָלָתִיאָל בָּן יְכֻנָּה, מֶלֶךְ יְהוּדָה. וַיַּקְרִימֵהוּ דְּנִיאָל מֶתֶוק הַגּוֹלָה, וַיַּחֲזֹק בְּרוּדוֹ, וַיַּוְלִיכֵהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ, וַיַּגְיִשֵּׁהוּ לְפָנָיו. אֲךָ אָמַר דְּנִיאָל: "הָגָה לְךָ אִישׁ מַחְתֵּי כְּעָרֵפִי, וַיְהִי לְךָ כִּמְנוּנִי"! וַהֲוָא מִן בְּנֵי יְהוּדָה, מִן הַפְּרַתִּים, מִזְרָע הַמְּלֹכָה, מַבְנֵי שָׁאָלָתִיאָל בָּן יְכֻנָּה, מֶלֶךְ יְהוּדָה, וַהֲוָא אִישׁ חִיל, מְלָא רוח חַכְמָה וְדָרַת אֱלֹהִים בְּכָל אֲשֶׁר בָּוּ, וְלֹא תְּפִל הָיא מִמְּנִי וְלֹא נָחָסֶר, וַיְהִי לְךָ לְגַאנְמָן וְלְיוּעַץ כִּמְנוּנִי. וַיַּשְׁלַח לְהַרְגֵּיעַ בַּמְּקוֹמִי". וַיַּאמַן הַמֶּלֶךְ לְכָל אֲשֶׁר סִפְרָרוּ לוּ דְּנִיאָל, וַיַּשְׁלַחַת לְלִכְתָּה, וַיִּשְׁתַּחַז דְּנִיאָל לְמֶלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ חִקֵּק אֶת דְּנִיאָל וַיַּשְׁקַהוּ. וַיַּצֹּו, וַיַּתְּנֵן לוּ מִתְּנָהָה כִּיד הַמֶּלֶךְ, וַיַּשְׁלַחַת וַיַּלְזֵךְ.

וַיַּהַי זְרַבְּכָל לְמֶלֶךְ תְּחַת דְּנִיאָל. וַיַּתְּנֵן דְּנִיאָל כָּל אֲשֶׁר גַּתָּנוּ לוּ הַמֶּלֶךְ לְנִכְשָׁלֵי הַגּוֹלָה, וְאַחֲרֵי כֵן הָלַךְ אֶל מִקְומָו, אֶל שָׁוֹשָׁן הַכִּירָה אֲשֶׁר בָּעֵילָם הַמְּדִינָה, וַיַּעֲבֹד שֵׁם אֶת הָאֱלֹהִי עַד יוֹם מוֹתוֹ בְּקָרְבָּ אֲחֵיו עַדרת הַגּוֹלָה אֲשֶׁר שֵׁם (בְּסִכְבוֹן ר' פְּתַחָה מְרֻגְנִישָׁבוֹרָג כַּתֵּב שְׁדִינָאָל נְקָבָר בְּשָׁוֹשָׁן). וַזְרַבְּכָל אִישׁ חִיל וְאִישׁ מִצְלִית, נְבּוֹן וְחַכְמָ, מְלָא רוח חַכְמָה, כִּי סְמִךְ דְּנִיאָל אֶת יְרִיוּ עַלְיוֹ. וַיַּמְצֵא חָנָן בְּעַנְיִן הַמֶּלֶךְ, וַיַּאֲתַבֵּהוּ מִאַד לְאַהֲבתָה דְּנִיאָל, וַיִּשְׁמַהוּ לְנִגְדֵד עַל כָּל הַשָּׁרִים, וַרְאֵשׁ עַל שְׁנִי שְׁרִי הַאָכָבָא, שְׁוֹמְרִי רָאשׁ הַמֶּלֶךְ.

וַיְהִי הַיּוֹם, וַיָּאַסְפּוּ כָל הַשָּׁרִים לְהַתִּיצָב לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ כְּמִשְׁפְּטָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ: "הַרְאֵתֶם בְּכָל הָאָרֶץ כְּאִישׁ הַהָה, זְרַבְּכָל, אִישׁ

נכוון וחכם ברוח דניאל?" ויענו ויאמרו: "נכון דבר המלך." ויהי בעת ה策הריטים, עת אשר ישב המלך על מושבבו אחרי אכלו, ישב על מתחו ווישן. ויתיצבו שני השרים שומריו וראשו כמשפטם לשמר, אורבכל עמהם בראשם, ויעמדו סכיבות המלך עד בוש, עד עת תעורתו. והמלך כבר משןתו, כי נשחצר בין. וילאו שלשת הבחוורים לעמלה, ואמרו איש אל רעהו: "קבו ונחיתה לנו חידות דברי חכמים, איש ואיש לפि ערכתו, וכתבנו את דברי חידותינו על מגילת ספר, ונשימה את המכабת מהת מראותי המלך, עד שיקוץ משןתו ויראה המגלה, ובין בפער דבריה. והיה, איש אשר יראו דבריו מחכמים משני רעיו, וחיקתו מערכות על חידות אחיו, יהיה למלך למשנה, וגם במושב הכסא והפרכבה, אף לצאת ולבא לפני המלך בגודל המשנה, וכל פלי שלחנו יהיה כלוי זהב, ורסן זהב ינתן על לחץ סוטו; וגם כתר המשנה ינתן בראשו, ומנתת משנה יקח מאות המלך, ושאלתו לכל דבר יתמן המלך, ורע למלך יהיה." ויאמרו כלם: "יהי כן." ויכrho בברית, ויקיומוק בדת מדוי ופרס, אשר אין להמיר. ויביאו את קסת הסופר ואת המגלה, ויפילו הגורל לשולשתם. ויפל הגורל לאחד, ויקtab על המגלה לומר: "אין לך חזק הארץ." ויהי שני כתוב: "אין פין חזק הארץ." והשלישי, הוא אורבכל, כתוב: "אין כאשה חזקה בארץ". ויהי ככלותם לכתוב את חידותיהם, וישימו את המגלה החזאתם בראשותי המלך. והמלך עד ועיניו עצומות, והוא מקשיב את לחש דבריהם. ויהי בתפקיד את המגלה מהת הכתשות מראותי המלך, ויקם המלך כמקץ משןתו, ויעבר את שמי יריו על עיניו, ויבקש מהת מראותיו, וימצא מגלת הספר, אשר כתבו שלשת הבחוורים. ויפתח ויקרא, ויעצז בה עד בא כל השרים והפחחות והפרטמים ושרי המרדיניות. ויקרא שלשת הבחוורים האלה, ויאמר: "קרבו לי איש ספרו, והשמינו פשר דברי חידותיכם. והטוב והישר משולשתכם - אמלא את

כל הכתוב במגלה לכברו ולנשאהו". ויקרב הראשון, ויקרא את מכתבו ויאמר: "ישמע נא המלך והשרים אל דברי, אשר אדבר! אין פמלך חזק בארץ". ויגש השני ויאמר: "אין כיון חזק בארץ". והשלישי, הוא זרבל, אמר: "אין כאשה חזקה בארץ". ויען המלך והשרים: "שמענו דבריך חידותיכם. אך פמליהם פשר דבריכם ונשמע!". ויען הראשון ויאמר: "בי אדרוני המלך, וכי השרים הגבורים! הלא ידעתם את כוח המלך וחזקת מלכותו על הארץ והם והאים ועל כל הגוים והלשונות, להמית וליהיות. אם יצום להוציא צבא - ויצאו לחומות כלם, ולא יסבו פניהם, כי יקדמו אל הממות. ואם יאמר להרים חומות - יהרסו. ואם יחרשו ויזורעו ויקצרו את תבאות הארץ - והרימו את פירומת המלך, טרם יאכלו מן התבואה, כי יראים הם מן המלך. וכולם ירעדו מאימתו, אשר הוא ארון וגבור על כלם, ואין ממלט להפר את דבריו ואת מצוותיו. על כן יאמנו בדברי, כי אין פמלך חזק בארץ!". ויתממהו כל הנזכרים על רבר הזה. ויען השני ויאמר: "בי אדרוני המלך והשרים המהכמים! אמנים לכם ירעוטם את חזקת המלך ותקף ממשלתו, אשר הוא רודה ומושל בארץ. וアイמתו ופיחדו על כל בני אדם, כאשר שמעתם באזנייכם. ואף כיון חזק מן המלך, כי כל גבורה המלך אמת היא, אך כאשר ישטה - בין ימשל בו, וניטה לבו אל דברים אחרים, לרענן ולומר ולרקח, ואף להסתכל. כי נהפק לבו, בין להרחק קרובים ובין לקרוב רחוקים, להמית אזהבים ולכבד זרים. ולבליתי שעת פני אב ובם גם את שאר בשרו. הלא ירעוטם, כי חזקת בין בין הוא, אם ישטה איש - בל למד ספר, יהגה רנןות, ואיש מהרייש - יריע, וסוד סתר יגלה, ומעשה סתום יוציא חוץ, ואנשי עצבון ישמח הין. ואבלים וראבי נפש ואנשי חמוצה - אם ישטו ממנה - ישישו ויגלו בו, ואנשי דאגה יזמרו, ומפני כבל ל��וי לסתות, אם ישטו יין - ישתקו, וחרב על רעהו - יבריק שפכו, ולאנשי

בשחת ייעז פנים. ונהיה במצאת היין מקרבים, שכחוה את כל אשר עשו, ולא עוד יבינו ויזכירו, כי עבר היין מהם, ויאמרו: לא עשינו מאומה! וכי לא יאמין בכלל זאת, כי היין חזק מן הפלגה, בערך אשר ימשל בו? כי את רגלי הארץ יעלם מלכתך, ועיניו רואות אשר לא נכוון, ופיו יגהה שית פל למד. הלא לכם לדעת, כי חזק היין מן הפלגה, אשר פכה הוא עוזשה! ויתהמו כל השומעים מאד. ויקרא המלך אל זרבבל, והוא השלישי, ויאמר לו: "ספרה גם אתה פשר חידתך, כאשר ספרו רעיך." ויען: "אספר". ויאמר: "הקשיבת והازינה דברי, הפלגה וגם השרים והפרתמים והפחחות וכל העם הגאנבים! אמנים חזק וגדול הפלך מפל, והיין מחליש הפלך בחזקתו עד משלו בו, ואין לחשש בחזקת הפלגה, וגם בחזקת היין. אבל האשה חזקה מן היין ימן המלך ומכל נטעי הפרטמים, אשר יוצא מהם היין. ואיך לא תחזק האשה מן הפלגה, והיא ילדה המלך, ותנייהו, ותאמנהו בחקיה, ותגדלהו, ותכלכללהו, ותלבישו, ותרחץ צוואתו מעליו, ותתירהו, ותמשל בו כאם בבן בטנה. ומוראה נופלת עליו, ויחרד לccoli גערתה, כי פעם תכנו, ופעם - תגער בו. ואם תפטה אליו השבט - יברוח מפניהם לנוט חוצה, כי יירא ממנה. עד אשר יגדל הנער להיות בחור: את מוראה לא ישכח, ואת כבודה לא ימיר, ואת פניהם ישא בכל עת לבן להורתו. ואחרי כן, אם ישא עיניו וראה אשה יפת תואר, יתאווה ליפי מראה לרצות בפה, ולא יחליפה בכל הון. ואף כי אפו הונחו ואביו הוליד, יעוז אביו ואמו ויבגד בס כדי לשאת אשה. ורבים נפתחו למען האשה, ורבים נסכלו ונשגוו למענה, כי ישגו בה, ורבים נהרגו בגלה וירדו ביגון שאולה, ובפים חכמים נלפדו בראשה, ונבונים נקשרו במקמרת חרב שטנה. בין אחים פער מדרנים, ואוחבבים תפער, ויבגרדו איש באחיו. הלא לכם לדעת, אם מעבר אשה יפת תואר נכח איש, והוא נושא כל kali חמדה, הלא עיניו צופות אליו אל מראה, כי לכבבו נוטה אליה. ואף כי תען

הבר שיח מפיה, את כל אשר בידיו יזעב, ופייהו פחוח ומביט אליה, כי הטעו למשך לבו אליה, וכי לא יאמין לי על זאת ריינה על האמת בחזקת הנשים. ספרו נא לי והגידו, למי מעמלו ותינעו, ולמי תגונלו, ולמי תרכשו, ולמיTAGORO הון וב? הלא לנשים! לנקנות להן כל כלי חמדה, זהב וכסף וערדי ערים, וכל כלי יקר משכבות זהב, ומור ואלהות וכל מיני בשמים ושם מракחת וקטרת נעים, הלא לאשה פכינו כל אלה! ואם יפרץ אדם פרעז, והלא אל מקום מארב הדרכים במוקבות או בהרים או ביערים או בימים, ונלחם ורצח ושלל וחמס ובוז וחטף ושתף דמים לפি בצעו - למי יביא השלול והבזו והמלוקות? הלא לאשה כלם יביאו. והלא אנכי ראייתי את המלך יושב על כסאו, ונור תפארתו על ראשו, ואפוניה בת אבשיאוש המקדוני פלגשו יושבת נגדו, ותשלח ידה, ותסר את גור המלך מעל ראשו, ותשיכמו על ראשה, והמלך שוחק למולחה. וכאשר בעשה, אין המלך יכול לפיסעה ולשבוף חמתה למען הסר את בעסה. וכי לא יאמין לרבי, ריינה, כי האשה חזקה מפל החזקים אשר בארץ, וגם מהמלך באשר יהיה. והלא את פה שמשון היה והכשלה, ואת דוד היה הטעו (כਮעה בת שבע,ఆע"פ שלא הסתו ממש אבל נכשל על ידה), ואת לב שלמה הטעו, ותפתחו ותוכל. והלא רבים נלכדו בה, ואין מספר להריגתה, ונרבו ועצמו חלליה. ואף זאת לכם ללמד דעת: כי ימשל איש אחד על כל הארץ ויושביה, לא יספר הרבה, וכולם יחרדו וירעדו מיחילו מאימתו, כי הוא אחד ומושל בכם. ועל כל אלה נתן שר ומלך למשל בה, ואליו תשוקתה נתנה, ולא יוכל לכבשנה למשל בה. וגם אנשים, אבי כל יושבי הארץ, אשתו הטעו לעבר את פי ה' אלקיו, ותסגורו למותם צאצאיו אחרים. ראו עתה איך גROLה חזקת האשה! וכי לא יאמין לדבר הזה, כי מראשית העולם ועד אחריתו, איש לא נunder מלבקין הדבר הזה ומילדעת כי אמת אדרבר. ועם כל זה, הנה עתה אודיע לפולק

וילכֵל הַשָּׁפְרִים הַמְחַכְמִים הַשׁוֹמֻעִים, כִּי הַכֶּל הַמֶּלֶךְ הַמּוֹשֵׁל בָּאָרֶץ,
וְהַכֶּל הַיּוֹן הַמּוֹשֵׁל בַּמֶּלֶךְ, וְהַכֶּל הָאֲשָׁה, וְעוֹלָתָה הַמּוֹשֵׁל בְּשַׁלְשָׁתָם,
כִּאֲשֶׁר הַזָּדְעַתִּי. וְהַאֲמָתָה מוֹשֵׁלָת בְּשָׁמִים וּבָאָרֶץ, בִּים וּבְתַּהוּמוֹת,
וּמְחַזֵּק הַאֲמָתָה נֶגֶד אֱלֹקִים וְאָדָם, כִּי בַּמְכֹן הַאֲמָתָה לֹא יִכּוֹן הַשְׁקָר,
וְהַאֲמָתָה פִּסְיר הַשְׁקָר מִמְכֹנוּ, וּבְאֲמָתָה נִבְרָאוּ הַשָּׁמִים וּהָאָרֶץ וּהַיּוֹם
וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, וְאֲמָתָה הִיא אֱלֹקִינוּ לְעוֹלָם וְעַד".

וַיַּעֲנֵוּ כָל הַעַם, הַנְּצָבִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עִם הַפְּרַתְמִים וּהַפְּחוֹת וּשְׂרֵי
הַמְּרִינּוֹת, וְאָמְרוּ אֶל הַמֶּלֶךְ פֶּה אֶחָד: "עִם הַמְחַכְמִים זָרְבָּכֶל הַאֲמָתָה".
וְאָז אָמַר הַמֶּלֶךְ אֶל זָרְבָּכֶל: "גַּשְׁה נָא אַלְיִ! וַיַּגֵּשׁ, וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת
יָדוֹ וַיַּקְרְבָּהוּ אַלְיִו, וַיִּחְבקְּהוּ וַיַּשְׁקַהוּ נֶגֶד הַשָּׁרִים וְכָל הַעַם הַנְּצָבִים.
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: "בָּרוּךְ הִיא אֱלֹקִי זָרְבָּכֶל אֲשֶׁר נָתַן בָּוֹ רֹוחַ אֲמָתָה, כִּי
אֱלֹקִים אֲמָתָה הוּא, וַיַּכְונֵן פְּסָאוֹ עַל הַאֲמָתָה, וַיַּתְהַלֵּל הַכֶּל הַכֶּל". וַיַּעֲנֵוּ כָל
הַשָּׁרִים וְהַסְּגָנִים וְהַפְּרַתְמִים וְכָל הַעַם לִאמְרָה: "אָמַנָּנוּ אֲמָתָה, כִּי הַאֲמָתָה
גְּדוֹלָה מְכֹל נִמְצָא, וְאֵין לְכָל נִמְצָא כַּח לְהַחְיָא בְּמוֹלֶה, כִּי הִיא
מוֹשֵׁלָת בְּשָׁמִים וּבָאָרֶץ, וְהַכָּל נִכּוֹן וְעוֹמֵד עַלְיהָ. וְאֲמָתָה הוּא אֱלֹקִי
זָרְבָּכֶל, אֲשֶׁר נָתַן רֹוחַ אֲמָתָה בְּפִיו לְשִׁבְחָה וְלַהֲלֵל אֶת הַאֲמָתָה נֶגֶד אֱלֹקִים
וְאָדָם". וַיַּצְוֵל הַמֶּלֶךְ לְמִלְאָה חַק הַכְּבּוֹד הַנִּמְצָא כְּחֻוב בְּמַגְלָת סָפוֹר,
וַיַּמְלָאוּ כָל זה לְזָרְבָּכֶל, כִּי מִצְאָה חַן וַיְשַׁכֵּל טֹוב בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וּבְעֵינֵי
הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׁרִים מִשְׁנֵי רַעַיָּה. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל זָרְבָּכֶל: "שָׁאל, כִּי אֲשֶׁר
הָאָמָר נִפְשַׁךְ עַל כָּל הַכְּחֻוב בְּמַגְלָה, וְאַעֲשֶׂה לְךָ". וַיַּעֲנֵן זָרְבָּכֶל
וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ: "יִזְפֵּר אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ אֶת הַגְּדָר, אֲשֶׁר גִּדְרָת לְהָיָה אֱלֹקִי
הַשָּׁמִים, אֲתָה וְכוֹרֵש הַמֶּלֶךְ רַעַק, לְבִנּוֹת אֶת בִּיתְךָ וְלַהֲשִׁיב אֶת כָּל כָּלִי
מִקְדָּשׁוֹ אֶל מִקְדָּשׁוֹ, וְאֶת גְּלִוּת עַם אֱלֹקִי הַשָּׁמִים לְשַׁלְחוֹ לְשָׁלוֹם,
לְעַבְדּוֹ בְּבֵית מִקְדָּשׁוֹ, אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמוֹ עַלְיוֹ וְהַשְּׁרָה שְׁכִינָתוֹ, לְמַעַן
יִחְפְּלוּ אֶל אֱלֹהָה הַגְּדוֹלָה, אֱלֹקִי הַשָּׁמִים, בְּעֵד הַמֶּלֶךְ וּבְעֵד מַלְכֹותָו, כִּי
אֵין לְאַחֲר הַגְּדָר לְאֱלֹקִי הַשָּׁמִים". וַיַּצְוֵל הַמֶּלֶךְ, וַיִּמְהַרְוּ סּוֹפְרִי הַמֶּלֶךְ

לכ庵ב ככל אשר שאל זרבבל מאה המלה, לבנות את חרכות ירושלים. וישלח המלה דריש אל פורש מלך פרס, ליהוות ידו עמו בקרבת הנה. לשלם את נדרם לכונן את בית ה' אשר בירושלים.

וזו העבר פורש בכל מלכותו אמר: "מי בכם מפל עם אלקי השמים, אשר נשאו לבו לעלות לייסד ולבנות את בית ה', יעלה. ואני אתן מאוצרותי את בדק עבדת העודדים עד פלותם לבנות". וכתבו הטופרים, סופרי המלכים, על פני דריש מלך מני וכורש מלך פרס, לשרים ולפחות המושלים בעבר הנהר, לאדומים ולצוריים ולאדונים ולשומרוניים, ולאסף שומר פרדס הבלגנון: "ידעו יהה לכם, כי העיר אלקי השמים את לבנו לשלח את גלוות עמו, אשר הגלה נוכנץ מלך כל, ולהשיב את קלי הבית הגדול והקדוש, אשר נקראשמו של אלקי השמים עליו, לבנות את מקדשו ולהקם את מזבחו ולהעלות עליו עולות תמיד ובר יום ביום ולבנות היכל קדש הקדשים ולכונן הארכמן על משפטו ולבנות את פרצות ירושלים. ועתה, בכוא המכתחבים מאתנו אליכם, התאמצו לחת ידיכם לעזרתם, ולמלאות להם את כל מחסורם, לכסף ולוֹחָב ולנחתת ולבזרול ולעיצים ולאבני, ולבזנים ולחוץבים, עד אם כלו לבנות, וחתת להם כל בדק המלאכה, וכל אשר ישאלו בפיהם. גם חטים ושערים ושם וין וכל מחסור לבדק המלאכה, וגם לבדק המזבח, לחת פרים בני בקר ואילים ועתודים וככשימים ותוורים ובני יונה וסלת ושם ומלח וכל ברקי דבר מזבח העבדה עד כלותה". ועל האדומים צו שמי המלכים לחת שכם בעבודת בית ה', מחת כי היו בעוזרת הפשדים להרסה, ולהיותם נזונים לחת מס לדביר דבר שנה בשנה חמשת ככר זהב, לחזק את בדק עבדת הבית עד כלותה ולבנות את הבית ואת עיר הקדש. וגם ציה המלך לצוריים ולאדונים ולאדומים וכל עברי המלך אשר בלגנון, אשר הם מחת יד אסף שומר הפרדס, צום לקרים עצים

מהלבנון ולמישם מים הלבנון ועד ים יפו למלאות עבורת בית אליהם. ויצוו שני הפלכים לאמר: "איש אל יניא אותם עד פלותם כל המלכה!" ויקתבו הטופרים את כל הדברים האלה, ככל אשר צוין שני הפלכים האלה, ויחתום ויתגנו לוניבבל בן שאולטיאל ולונחמהה בן חבליה.

ויהי בעת ההיא, ויחלה דריוש מלך מדי למות. ויהי כי קרכו ימי למות, וישלח ויקרא לכורש מלך פרס חתנו, בעל בתו, לבא אליו, ויבא אליו. וימליךחו מתחתיו, ומזה הפלוכה אמרת למרי ופרס. ודריווש המדי נרפא אל עמי, וימליךו שרי פרס ומדי במאמר המלך דריוש את כורש, חתן דריוש, על מלכות מדי ופרס. ומהיום זה הוא וזה לא היה שתי מלכיות מדי ופרס למלכות אחת, ושב כורש על כסא מלכות בבל אשר לכשדים.

ובשנת אחת למלכו העיר ה' אלהי ישראל את רוח כורש מלך פרס, ויתחזק לעזיר לעם ה'. ויופר הפלך את נdro, אשר נדר לשלח את הגולה ואת כל הקדש מבבל לירושלים - וגם הפלך דריוש צהו לפניו מותו על בקה, וישבעו עליו על זהה - וישלח ויקרא אז את כל זקני הגולה, ויבאו לפניו הפלך כורש, ויקרא אליהם הפלך לשולם. ויאמר אליהם הפלך: "מי בכם מצל עם אלקי השמים, אשר ידקנו לבו לעלות לירושלים, אל מקומ רגלי האלוה הגדול, לבנות את ביתו ואת היכלו, אשר הרס נבוכאנצר מלך בבל, והרשיע לעשות עמכם רע מפל המלכים אשר היו לפניו, יבא נא אליו ויעלה ויבנה, ויהי אלהיו עמו, פאשר ידקנו לבו. ואני כורש, עבר אליהם ומשיחו (עיין שעיה מה' א. אבל כפ"ק דמגילה דף י"ב ע"ב פירוש ר' בענין אחר), אשר המלכתי מפיו, אתן מהוני ומואצורתி כל בדק בית אלה הגדול, אליהם אלקי השמים, אשר המליךני על מלכות מדי ופרס, ואשר עזרני על מלכות כשדים להשתrichtה".

וזו עלו כל זקני הגדולה, ועוזרא הטופר ונחמייה בן חכליה ומרדיי יהושע זורבל בן שאלתיאל בראשם, עם שאר ראשי הגדולה, ויבאו ירושלים. ובכנו עיר הקודש, ובכנו את היכל ה', במדה אשר נתן להם המלך. ובכנו את המזבח כמשפטו, ויערכו עצים על המזבח, ואת בשר הקרבנות שמו על העצים, ואש הקדש לא מצאנו. ויתפללו עוזרא הטופר ונחמייה בן חכליה ומרדיי יהושע זורבל בן שאלתיאל ושאר ראשי הגדולה. ויצעקו אל ה' ויאמרו: "אדון כל העולם! אתה העירות את רוח מלך פרת, אתה נתת בלבו לבנות את ביתך ולשלוח עני עמק ולהניך לזכם את זבח זבחך ואת שלמיך ולהעלות עולמיך, כאשר עשו אבותינו החסידים לפניו. והנה אנחנו עבדיך אנחנו אל המקום הזה, ונכנין את מזבחך במחנהו, וזכהנו זבח וערכנו עצים על העולה. ואין לנו ממשלה, ולא יכולת ולא רשות מלפניך להזכיר לפניך אש זורה, והאש הקדשה אינה אנתנו, כי הנביה ירמיהו הסביר אותך, ושאר ראשי הרים אשר הילכו בגולה בימי נבוכדנצר. ועתה, אלקי השמים, מה לנו לעשות? פן לנו עזה ועורה, כי הפקיד בפיזך, ובידך לגדל ולחזק ולעוזר לעבדיך".

וניהי כההפללים בדברים האלה, ושם היה אז אחד מהכהנים, וינזכר את המקום אשר החביה שם את האש הקדשה יומיה הנביה. ויצא אז הילכו אל מחוץ לפתחה, וילכו אחריו כל הזרים. והנה הוא רואה תחת החומה בור אחד ואבן גדולה עליו, והיא היתה מטויה בטיחה של סיד. ויתגלו את הטיחה, ויגולו את האבן מעל פיה הבור, ויראו בו מים פשמנין וubb קרבש. וישובו ויגרו לעוזרא. ויבא עוזרא אל הבור והוא לראות הפלא. ויאמר אל הכהנים: "רדו אחים אל הבור, וקחו מהמים בחפניכם. ויאיש זר לא יגע שם, כי אם הכהנים אשר מזרע אהרן, כי האש הקדשה היא בו". וירדו הכהנים אל הבור, ונישאו מן המים בחפניהם, וילכו אל היכל, וירקו המים על המזבח

על העולה ועל העצים. ויהי בעשותם כן, ותבער פתחם אש בלבד נורא ואדיר, ותלחת הלהב האש הקדומה אוכלת והולכת וחזקה מאד מאד (עין בספר חשמונאים ב' פרק א'). וינויו הכהנים מהבית, כי לא יכולו לעמוד מפני האש, כי היהת האש הולכת וחזקה עד מאד, ומתררת את המזבח, גם לוהטת את העולה ואת העצים ואת כל אשר על המזבח, וסובכת את כל הבית, ומתררת את הפלים ואת הירח. ואחרי טהרה את הבית ואת הפלים ואחרי אכלה את העולה ואת העצים ואת כל אשר על המזבח - נגרעה מהבית, רק על המזבח נשארה במשפט. ומהיום ההוא זהלאה נתנו עצים עליה וערכו עצים על המזבח, להיות אש יוקרת תמיד לעליון לא תכבה, ותהי האש בו תמיד עד הגולה העתנית.

והארון איןנה, כי לקחו ירמיהו הנביא, עליר-השלום, עם כל היריעות, אשר עשה משה עבור ה' במשפט, ויעלם הר נבו, וימצא שם מערה ויתגנס בתוכם. והכהנים, אשר היו ביום קם ימי ירמיהו, רפו אותו לראות מה עשה בארון וביריעות, למען הפיר את המקום. ויבט ירמיהו הנביא אותו וירא אותו. ויקצף וישבע לאמור: "ה' ה' ! כי לא ידע המזבח לאחד מהם, עד בא אליו עבד ה' ביום האחרונים, והוא ישיב את הארץ אל מקומו, אל קדש הקדשים אל תהה פנפי הכרובים !" (עין בספר חשמונאים ב' פרק ב', אבל חז"ל אמרו במס' שקלים שהארון ננד בלשכת העצים שבמקדש). ויהי מהיום ההוא זהלאה, ויקריבו אבותינו את קרבנותיהם ואת עלותיהם ואת זבחיהם ואת שלמיםיהם ואת תמידיהם דבר יום ביומו. כי עזורים מלכי מדי ופרס בכסף וbezahav, בחטים, בשמן ובין, בפרים, באילים ובכבדים דבר שנה בשנה, כי אהבו מלכי מדי ופרס את היכל אלקינו ואת מקדשו, והמלך כורש מלך על כל ממלכות הארץ, ויחזק השם את ימינו, ויקבש לפניו גוים ויפתח לפניו שער ברזל, ורשות נחשת שבר

לפניהם, ומטעמוניו אוצרות נתן אליו, כאשר דבר ביד עבדו ישעה
העביה (ישעה מ"ה), למן יעקב עבדו וישראל אשר בחר בו. וילחם
כORTH בפזרה, וילכד את כל מעברות ארץ הדר, ובקדום גברה
מלךתו, וילכד את כל ארץ כוש ואת כל היושבים באפסי הדרום,
ובמערב ועד ארץ ספרד. ובצפון הגדייל לעשות בגבורה, כי חזקו ה'
אלקינו, וילכד את כל ארץ מוקדון ואת כל ארץ פפתור ואת כל ארץ
אלחן ואלסאר ואת הרי אלת, והם הרי אשור, לכרם, עד הרי השלג
והרי החשך, אשר אין יכולת לאדם לעברם, הלה ומלך. ויתר דבריו,
הלא הם כתובים על ספר מלכי מני ופרס, ועל ספרי אני יוסף הכהן
בן גוריון הכהן, אשר כתובתו לרומיים, והוא הספר הנקרא
"יוספוס". ואני הוא יוסף בן גוריון, אשר היגלו אותו טיטוס
ואספסיאנוס מירושלים. גם דברי כORTH כתובים עוד על ספרי מלכי
הרומים.

והנה זה הספר, אני יוסף בן גוריון הכהן כתובתו לישראל,
והספרורים אשר בו אני ספרתי אותם.
ובארתמי בו כל המשפטות והאמות והארחות הנוגרות בו, וזה
בחילך הראשון - גם נקרא ספר.

גם בן עשתי בספר שני לו, והוא הספר אשר החלתי בו לספר
ספרוי מלכות אלכסנדרוס בן פיליפוס מוקדון וגביאראש. וכן ספרתי
אודות מולדתו ותחמתו וגבורותיו וכל ספרוי קורותיו עם מלכי הארץ,
וככל הקורות אשר קרוו לעם אלקינו בימינו עד בא חילפת
אלכסנדרוס בן פיליפוס.

ובספר השלישי, ספרוי וייה אחרי מות אלכסנדרוס, ומלך
אנטיפרוס, שר צבאו, מתחמי בארץ פתרוס, ומחלק מלכותו. כתבי
את כל הקורות אשר מצאו אבותינו, עם הקוש, על יד מלכי רומה

ומלך יון ומלך גויים אחרים, ועל יד מלכי ישראל מזמן מלכות אנטיפרס הנזכר. ושאר המלכים אשר מלכו אחרי מות אלכסנדרוס - כי נחלקה מלכותו - עד זמן מלכות בני חסמוני הכהנים.

ובספר הרביעי, כתבתי את כל הקורות המוצאות את אבותינו מתחלה בני חסונים על יד מלכי רומי ועל יד מלכי יון ומלך גויים אחרים עד תום מלכות אלכסנדרה, פلت הורקנוס, אשת אלכסנדר בן הורקנוס, ותמת ותאסף אל עמה.

ובספר החמישי, כתבתי אודות הקורות המוצאות את אבותינו מזמן תום מלכות אלכסנדרה הפונית, אשת אלכסנדר בן הורקנוס, ותמת ותאסף אל עמה, ומלך שני בנייה על ישואיל - והם הורקנוס וארכטבלוס, בני אלכסנדר, עד בא זמן ללחמות ה', אני ורעי, ועד הגיע עת קץ הגולה קرعا המשחיתה בימי אגריפס המלך.

ואשר רأיתי בזמי והעדותי בעני, נלחמתי את מלחמות ה' פיכלי, כתבתי בספר הששי. ו בספר הששי נקרא שמו "יוסיפון" בלשון יהודית, גם נקרא "מלחמות ה'" ובלשון יוני נקרא "יוסיפון", ובלשון הרומיים "יוסיפוס", כי כן שמי אצלם. ואמנם נקרא הוא על שם, להיות שם הספר הcoilן בן, גם כי כאשר ספרתי בו רأיתי והעדותי בעני.

ואשר ספרתי בספרים הראשונים לו, הנה ספרתו במצאי כתוב מיידי ספרים נאים בכתבם, כמו ייקולאוס, הסופר הנאמן אשר מארינת דמשק, ואני רأיתי, וכמו סתביבון הפתומי, וטייטוס הספר הרומי, ותוגטס הירושלמי, ופורפוריוס הרומי, וסופרים זולתם ורביהם. גם על פי אשר שמעתי וידעת מדור אחר דור על פי אבותי הקדושים, הכהנים הגדולים והסופרים, המורים בתורה.

ואמנם ששתם אני כתובים בלשון יהודית, ושתם הם ספרי
 יוסף הכהן בן גוריון, ואות ששתם מקבץ שם יוסףון.
 עתה אוסיף עוד לספר תעצומות גבורות מלך כורש, אשר המליכו
 אלינו על כל ממלכות הארץ, ומשיחו לנגיד עליהם, עד תמי ספרו
 פאר המקדש השני ופשע סנבלת החורוני בו, בימי אלכסנדרוס בן
 פיליפוס, אשר נצח את דרכיש השני ויחזק את כל ממלכתו, וילחם
 עוד כורש במלך שטים, וילך שטיהם, על אשר הרומים ירד מלך שטים
 וימרדר בו. ויצאו אנשי שטים לארחו ויערכו מלחמה גדולה נגדו,
 וינגפו בעלי שטים לפניו ויתנו ערך לנוט. ויפל מלכים במלחמה ההיא,
 וגם כל גדיי גבורי מנהמו השליך כורש ברוגים ארץ. וירד אחרי
 הנשאים, ויבאו בערים ובמוצריהם, עם תלמידה הפלכה, אשת
 מלך שטים, ועם בנה. וירא כורש כי באו אנשי שטים בערים, ואין
 יוצא ואין בא. ויעש כורש בערמה, ויקם ויעוז את מנהמו לבורת,
 ויברא. ויצאו אנשי ממלכת שטים מערים עם בן מלכים לרודף אחרי
 כורש, כי חשבו, כי בורת הוא במאית. ויהי כאשר ידע כורש, כי יצאו
 אנשי שטים במישור, ויסב הפלג את פניו וידבק אנשי שטים וייך מהם
 שלש מאות אנשים. ויפל גם בן המלך עמהם, ויגנוו אנשי השטים עם
 תלמידה הפלכה אל החר, וילכד הפלג כורש את ערי מוצריהם
 ויהרסם. וישם כורש נציבים במדינות אשר לכל, ונשת אל לבו ו gamb
 פניו לצתת מן הארץ.

ויהי כאשר ראתה הפלגה תלמידה, כי מות בנה, ותחזק הפלגה
 מאד, ותתאכזר ותשם את נפשה בכפה למות. ותלה, ותארכ ותלכד
 את מעברות הרים אשר לשטיהם. ויהי בוצאת כורש הפלג מאירן
 השטים בהשquet ויבכלה, כי לא נתן אל לבו לאורב, ויעבר את כל
 מנהמו, וישארו עמו מתי מעט, וילו בין שני הרים, וישפב במקום
 ההוא. ויהי בלילה ההוא, ותכל תלמידה הפלגה על מנהה כורש

פתחם, ותקם במחנהו מאותים אלף גבורי פרס, ויהרג גם הפליך כורש במלחמה ההיא, ותחזק כדור הפליכה, ותקבא על פג'ר כורשفتحה רעה ונבוכה, אשר היא שפולה כרב שכול, ותכרת ביריה את ראשו, ותשימחו בחוץ הבור אשר מלאה אותו מדם חללים. ומתאמור מלמירה: "שתחה כורש הפליך, ושבע ורוה נפשך מן הדם אשר אהבת! זה שלשים שנה שפקת דם לאין מסוף!" והמלך כורש מצא במלחמה, אשר נלחם בארץ השטים, את גבול חייו. ולא מצא כורש הפליך את הגבול הזה ככה לבודו, כי גם שאל משיח ה' ימיו הסגנו במלחמה, יימיו קצבו בה. וגם יאשיהו האדריק מצא גבול חייו במלחמה. והמלך כורש נאסר אל עמו, וימליך כמבישה בנו מחתמו. וילך כמבישה וילכד את ממלכות שטימה, ואח מלמירה הפליכה הרג בחרב, ובער את זרע מלכתה. וילך כמבישה על ממלכות מרי ופרס וילכדן, וילכד כמבישה את דמשק, ואח שוייה הרג בחרב, על אשר מרדו בו. וילך אל ארמניה, וילחים עם יוֹשְׁבֵיה ועם מלכה, וינכניים תחת ממלכתו. ויקח את בניהם לערכון, וימליך על מצרים וילכדה, וינכני את כל יוֹשְׁבֵיה, וישימים לעבדים לו ולנותני מס. וימשל עליהם בחזקה, ויפל פחדו על כל העמים, ופחדו נפל על כל ממלכתו מאד מאד. ואבותינו עבדו לפלאך כורש ולכל מלכי פרס, אשר קמו אחריו, עבורה מתוקה, כי לא היהו להם ולא לחצוו אותם, ואמנם עזוזם בכסף ובזבוב וכחטים ובשעורים ובשמן ובין ובאיילים ובעתוורים דבר שני בשנה.

פרק רביעי /

ויספר בו ספור אחשוריוש עם מרדכי ואסתר ותפלת מרדכי ואסתר

רק בימי אחשוריוש כמעט אבד זכר ישראל ויהודה מכל מלכות פרס, באית איש עמלקי, אשר היה שמו "המן בן המרתה האגגי". כי גדול אותו המלך הגדול אחשוריוש, וינשאחו על כל שניו, ויעש רצונו בכל מלכותו. ויחשב להשמד את זכר עם ישראל ויהודה מכל ממשלה משלחת פרס, על אשר לא קם מפניו מרדכי היהודי מן השרים הפרתמים אשר לשכט בנימין. הם המה השרים גבורי בנימין אשר באו עם המלך שאול בשירה עמלק, וכיו אותו מכה רפה ועצומה עד מאד, והכוהו מחיילה עד באכה שור מהלך ימים רבים, וישליך מעם עמלק יותר מלחמש מאות אלף איש פגרים מתים. כל אלה נפלו מהעמלקי במלחמות המלך שאול בעם עמלק, כי את אביהם עמלק סלה שאול, ושפך דם נפשות אנשים ונשים וטף בכל ארץ עמלק, אשר אין מספר להם, על אלפי אלפיים עליה המנין. על כן, על כל דברי המלחמות אשר נלחם שאול המלך בעם עמלק, על זה הדבר שמר המן איבה לעם ישראל ויהודה, וישטם את כל שכט בנימין.

ובימים בהם כשבה מרדכי בשער המלך עם השוערים, סריסי המלך אחשוריוש, הכיר לחייבת שנים, ויחיעצו יחד להרים יד במלך ולתמי את ראשו בשכבו על מטהו ולשאת אותו למלה גנון [מוקרון], למען יאותו הם למלכי גנון, כי אז התעוררו מלחמות גדלות בין מלכות יון ומלכות פרס. והשריסים הם היו מקרובי המן ומאהביו הכאמנים ומיועציו השלימים אותו, שם האחד "בגתן" ושם השני "תשרש". ומרדיyi שמע לחישות השריסים, ויבן את רמייהם ואת

עצותיהם, ויגדר מרדכי הדבר לאסתר המלכה, בת דודו, ומתאמיר אסתור למלך בשם מרדכי. ויבקש הדבר וימצא, ויתלו שנייהם על עץ. והמן עשה כל יכלתו להצילם מהמוות, ולא יכל. ותפתח אמונה מרדכי ימעשחו עם המלך בספר הזיכרונות אשר למלך אחשוריוש, על ספר דברי הימים למלכי פרס ומדי. ויחר להמן מאד, על אשר נחלו רעיו ואוחביו השלמים אותו, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים.

VIDU מרדכי את מחשבת המן, ויזכר את החלום אשר ראה בשנה השנית למלך אחשוריוש. כי בחלומו ראה, והנה רעם גדול ורעם חזק ועצום, ותהי בהלה בכל הארץ, ופחד ורעש ורעיד וגעש על כל יושביה. ויריעו אzo שני תגנינים גדולים זה לקראות זה למלחמה, וירוץו לקולם כל גוין הארץ. והנה בינויהם גוי אחד קטן, ויקומו כל הגויים על הגוי הקטן הזה לאבד שמו ולמחות זכרו מעל כל הארץ. ויהי ביום הוא חישק ואפלה בכל העולם, ויצר לגוי הקטן מאד מאד, והיו צועקים אל ה'. ותתגנינים נלחמים באכזריות ובכחמה גדולה, ואין מפריד ביניהם. וירא עוד מרדכי שנית בחלומו, והנה מעין קטן עobar בין שני התגנינים האלה, ויפריד ביניהם מן המלחמה אשר היתה ביניהם. והמעין ההיא הקטן גידל עד מאד, ויהי לנחר שוטף, כשתר ים גדול ורחב ידים, ויהי הולך ושותף בכל הארץ. וירא, והנה זרחה השמש על הארץ, ויהי אור על כל העולם. ויתורום ויתגבל הגוי הקטן ההוא, והגבוהים השפלו, ויהי שלום ואמת בכל העולם כל זה נמצא ג'ב בספרים החיצוניים). ויהי מיום ההוא ונלאה, ישמר מרדכי בלבבו את החלום אשר ראה. ויהי אzo, פראות מרדכי את החלום, ויטספרה לאסתר, והנה נערה קטנה בחיקו.

ויהי, כאשר הצר לו המן, ויאמר מרדכי לאסתר המלכה, בת דודו, ליאמר: "בא החלום אשר ספרתי לך בימי נעוריך. ועתה קומי, ובקש

וְחַמִּים מֵאָדוֹן קָרְחָמִים, וּבָזָאי נָא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁרוֹשׁ, וּבְקַשִּׁי
תְּשֻׁועָה מֵאָתוֹ עַל עַמָּךְ וְעַל מַולְדָתֶךָ!"

וַיַּחֲפַלְלַי מְרַדְכִּי הַיְהוּדִי אֶל ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר: "גָּלוּי יִרְדֹּע
לִפְנֵי כִּסֵּא כְּבוֹדְךָ, אֲדוֹן כָּל הָעוֹלָם! הָלָא נוֹרָע לְפָנֶיךָ, כִּי לֹא מְרוּם
עַנִּי וְלֹא מְגַבֵּה לְפִי עֲשִׂיתִי זֹאת, אֲשֶׁר לֹא הַשְׁתַּחוּתִי לְעַמְלָקִי, הַמָּן
הַרְעָה הַזֹּהָה, הַצָּר הַצּוֹרָר לְעַם קָרְשָׁךְ וְחַפְאָרָתֶךָ. אִמְמָנס מִירָאָתְךָ הַתְּגִרְרִתִי
בּוֹ, וְלֹא הַשְׁתַּחוּתִי לוֹ, כִּי יְרָאִי מִפְּנֵיךָ, ה' אֱלֹקִי, וְלֹא רָצִיתִי לְהַשְׁתַּחוּת
כְּבוֹדְךָ לְאֶחָרִים, וְחַפְאָרָתֶךָ - לְבָשָׂר וְדָם, וְלֹא רָצִיתִי לְהַשְׁתַּחוּת
לְזַוְלָתֶךָ. כִּי מֵאַנִּי, אֲשֶׁר לֹא אַשְׁתַּחוּתָה לְהַמָּן, אֲשֶׁר נִשְׁאוֹ זָמָנוֹ, וְהַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁרוֹשׁ גָּדוֹלָה, וְהַלָּא עַל תְּשֻׁועָת עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל אֶלְחָדָג גַּעֲלָיו אֲשֶׁר
בְּרַגְלָיו וְעַפְרָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִדְרֹךְ. וְעַתָּה, אֱלֹקִינוּ! הַצִּילָנוּ נָא מִידָּוֹ, וַיַּפְלֵל
הָוָא בְּשַׁחַת אֲשֶׁר טָמֵן וּבְבָורָא אֲשֶׁר כְּרָה, וַיַּלְכֵד בְּרִישָׁתָה, אֲשֶׁר טָמֵן
לְרַגְלֵי חַסִּידִיךָ. וַיַּדְעַו כָּל הָעָםִים, כִּי לֹא שְׁכַחְתָּ אֶת הַשְׁבּוּעָה, אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעַת לְאֶבֶוּתֵינוּ, וְלֹא הִפְרַתָּ אֹתָה. גַּם יִדְעָו, כִּי לֹא נִתְּחַנֵּן בְּגִלוּתָה
מִקְצָר יִרְךָ כִּי לֹא יִכְלַת לְהַושְׁעָנוּ, כִּי אִם בְּעָוֹנוֹתָא אֶבֶוּתֵינוּ נִמְפָרָנוּ,
וּבְחַטָּאתֵינוּ הַגְּלוּנוּ מִאַרְצֵנו, כִּי חַטָּאָנוּ לְךָ. וְעַתָּה, אֱלֹקִינוּ! רַב
לְהַהְשִׁיעָה, הַמְּחִיה מַחְמִים, רַיבָּה אֶת רַיבָּנָה, נִקְםָ אֶת נִקְמָתֵנוּ וְהַהְשִׁיעָנוּ
מִידָּהָן, כִּי צָר לְנוּ מִפְּנֵנוּ מָאָד, וְאַנְחָנוּ - עַלְיךָ עִינֵינוּ, וְעַדְיךָ נִבְרָתָה,
לְהַיּוֹתָךְ לְמַגְןֵן בְּעָרֵנוּ וְלַעֲמֹד בְּקָרְבֵנוּ לְהַלְחָם אֶת מִלְחָמָותֵינוּ וְלַשְּׁפֵט
עַל כָּל הַקְּמִים עָלֵינוּ. וְצִרְנָנוּ, ה' אֱלֹקִינוּ, כִּי חַלְקָךְ אַנְחָנוּ בְּבָנֵי הָאָדָם.
וּמְאוֹ, בְּהַנְּחִילָךְ עַלְיוֹן וּבְהַפְּרִיקָךְ בְּנֵי אָדָם, וּנְהִיא אַנְחָנוּ בְּגָנְזָלָךְ, אֲשֶׁר
הַשְּׁלָכָתָךְ לְבָנֵי אָדָם, וּנְהִיא הַעוֹלָם עַל גּוֹרֵל הָ. וְעַתָּה, אֱלֹהֵינוּ! לְמַה
יִאָמְרוּ אָרְנוּ, כִּי אֵין אֱלֹקִים לְיִשְׂרָאֵל, וַיַּפְתַּחוּ פִּיהֶם לְבָלָע אֶת חַלְקָה,
אֶת עַם הַקָּדָשׁ, וַיַּהַלֵּל אֶת עַצְבֵיכֶם וְאֶת בְּבִלְתֵיכֶם. אָנָא, אֱלֹקִינוּ!
הַצִּילָנוּ נָא מִידָּוֹ, וַיְבּוֹשׁוּ מַתְּקוֹתָם, מַהְכְלִילָם וּמַעֲצִיבָם, וַיִּשְׁמִמוּ יְדֵיכֶם
לְפִהָּה בְּרֹאֹתָם אֶת יְשֻׁעָתָךְ, הָ, עַמְּנָנוּ. וְנוֹתָם עַל עַמָּךְ וְעַל נַחַלָתֶךָ, וְאֵלָי

פסותם פיות מהלךיך ערבות ובקර ואזהרים פמיד, וההפק יגוננו לשונן
ואבלנו לשמחה וליום טוב." וכל ישראל, הנמצאים בשושן הבירה,
זעקו אל ה' עם מרכדי השער המושיע וגואל לישראל כייד אלקיו
הטויה עלייו, לעזרו על דבר הצר, אשר הצר ואשר הציקם, המן בין
הקדחתה העמלקית. גם בכל מדינות הפלד אחשוריוש ובכל עיר ועיר
מעריב גבריות אונה מררכי בכתוב לעשׂות כל איש במעשׂהו.

ותבקש גם הפלגה אסתר רחמי השם, כי פחרה גם מן הרעה, אשר צמחה על עמה. ותפסת את בגדי מלכוּתָה ואת ערי תפארתה, וחלבש שק נאפר, ותפזר שערות ראשָה, ותמלא את ראהַה עפר ונאפר, ותעננה בצוֹם נפשָה שלשָׁה ימים לילָה ויום. ותפל על פניה ותברך ותחפיל ותאמר: "ה' אלְהִי יִשְׂרָאֵל, אשר משלֶת קִימִי קָדָם, ובורה הָעוֹלָם! עוזך נא לאמתך, אשר אין לה עוזר כי אם אותך, ופירה אוטה ואת עמי מיד הצורך אותךם, כי בקד אני יוֹשֵׁבְתָה הנֶה בבֵית הַמֶּלֶךְ, ואב ואמ אין לי, ואתה הוא אבי יוחמים ויתומות, ויכתומהה ענינה שואלה מבית לבית, בן אנכי שואלה את רחמייך מחלון לחילון, כי אראה שמייך - ואגדלה שמק עלי כל מעשיך. בורחת ויחידה בבֵית הַמֶּלֶךְ אֲחִשְׁוֹרֹשׁ, מן היום אשר לקחתי הנֶה ועד היום הזה. עתה, אלקים! הנֶה נא נפשי בכפי, קחנה מידי, אם ייט בענייכי כבודך, ואם לא תרצה לקחתי ותאבה להתייחס להודאות את שמק, כי לא יספר בքבר חסידיך - הצלחה נא את צאן מרעיתך מן קאריות האלה, אשר קמו עליהם לטרכם. כי אבי ואפי ספרו לי, ומרדכי עבדך אומני למדני, ובתורתך פתוח לאמר, אשר הוציאת את אבותינו ממצרים והרגת בכוריהם, ועמן הקדוש הוציאת מותכם ביד חזקה ובורע גטויה. ואחרי כן העברתם בים סוף כסוס הועבר בבקעה (ישע' ס' ג' י'ג) והולכתם במדבר, ותנתן להם לחם מן השמים ומים מצור החלים. וכן לכל גוי לא עשית, כי משפטיך לא ידעו. וגםبشر לבע נתת להם,

ונתק לפניהם מלכים גודלים אדירים, ואת הארץ בטובה, הקדושה והטהורה הנחלת אוחם. וככאשר חטאנוábותינו לשחק הגודול ואינם, נתת אוחם ואוthon בשמי, והנה אנחנו בגולה כהיום הזה, כי עונוניהם סבלנו. ואתה, ה' יתפרק! מז' רחמייך גברו על פשעינו, ותשפטנו לפי חסך, ותיעדרנו סליחה, כי נזעך אליך בעת צרה. וכן דברת ביד משה עבדך, נאמן ביתה: "בצ'ר לך ומצאוך כל הרברים האלה וגוי כי אל רחום ה' אלקייך וגוי" (דברים ד'). על יד משה הבטחת מסך הגדול, לבלהתי תפְר בריתך אמונה, ולזפר לנו ברית ראשונים להיותך לנו לאלקים. וכן בתויב על ידי משה עבדך: "ואף גם זאת אמרת לנו לאלקים. וכן בטויב על ידי משה עבדך: רב לארים אתם מארץ מצרים וגוי" (ויקרא כ"ו). ועתה, ה' אלקיינו! רב לארים הצורדים האלה. לא ריי להם, כי יעבדו אותנו בפרק, גם כי הימה אומרם, כי לא נתפנו אפה בידם, וירדו לפסיליהם, ולהם ישפטו לאמור: אתם נתפם את היהודים בידינו! ועל כן אני, שפתחת מסך הגדול, תעכתי ושנאתי אותם שנאה גדולה, כאמור ישנא החכם, היודע בטבע העולם, להעביר על פניהם חתיכת בגדי מלוכה, בן גם אני אשנא את בגין תפארתי ואת בחר הפלכות אשר בראש להיות עמי גולה בינויהם, וגם אני גולה וסורה עמהם, ומיהום אשר היבאני הנה - לא שמחתי, כי אם בחסך הגדול ובטובך הנעים, אשר לא יכולת. ועתה, אלקיינו אבי יתומים! עמד לימין הימנה, הבוטחת לך, ומן לי רחמים בעיני האיש הזה, המליך אחשוריוש. כי יראתינו, כאמור ירא גדי העזים מפני הארץ. והשפילהו והכניעה עם כל יווץיו, ויהיה כניע וככוש לפניך בקשתי, בchan וביפוי אשר מתן לי, אתה אלקי, עת אבא אליו לבקש מלפניו על עמי. והטה את לבו לשנא את איביך [בר"מ]: אויבינו ולאhab את עביך, הפה בני ישראל, עמך הקדוש ונחלך הטהורה. כי לב מלך בידך, ולב המלכים בידך: לכל אשר תחפש -

תתנו. אל אדריך ונורא ונשגב ! האילני נא היום זהה ממייראה וממהגgor אשר יראתי ויגרתי, ואבאה לפניו בחסד שמה, ואצא מלפני בשלום." ויהי ביום השלישי, ותלבש אסתר מלכות, את בגדי יפה ואת ערכיו תפארתך, ותחק עמה את שני גערותיך. ותשם יד ימינה על הגערה האחת ותשען עליה בחק המלכות לילכת על משענת הגערות. והגערה האחורה היהת הולכת אחראית ומגבהת את שני בגדייה, לביל יגעו ארצת בז'הב אשר בברגדיה, וגם היה בחק המלכות, אשר לא יגעו ארצת כלכושיהם. ותשם על ראהה כל אבן יקרה בערדי כתר המלכות, ותצלל פניהם, ותכס את הדאגה אשר בנפשה. ותבוא בחר הפניימית נוכח המלך ותעמד למול פניו, והמלך אחשורוש יושב על כסאו לבוש מלכות, אפוד באפוד זהב, ותפו אשר עליו נוצץ, והברקת והארם והנפק מתפלדים, וכל אבני התפארת אשר בלבושו מבקרים. וישא עיניו, וירא את אסתר עוזרת למל פניו. ותבער בו חמתו מאד, על אשר השרה המלכה את דתו ואת חקו לאמור : אשר יבוא אל המלך ולא יקרה, אחת דתו להמית, והיא באה בלתי נקראת. ותשא אסתר את עיניה, ותראו את פניה המלך, והנה עיניו בוערות לפידי אש מגדל החמה אשר גרה וברעה בלבו. ותכיר אסתר את קצף המלך ואת חרונו, ותבלל האשה מאד מאד, ויפג לבה, ותשם את ראהה על הגערה, המשענת עליה ביד ימינה.

וירא אלקינו עמלנו וירחם על לחץ עמה ועל עמל נתלהו, ויהי לעורה בצרות היתומה הענינה, השואלת רחמיו, אשר בטהה עליהם, ויתן לה חן לפני המלך, ותוסף יפי על יפה וחדר על הדקה. ויקם המלך בבללה מכסאו, וירץ אל אסתר ויסמכה בזרעו, ויאמר לה המלך : "מה לך לפחד זהה, אסתר המלכה ? חזקי نفسך, ואל תיראי מדבר, כי הגה הrectת זהה, אשר חקקנו, אין לה ממשלה עליה, באשר אתה מלכה ורעיתך." ויקח את שרביט הזהב, וישם על ידה. ויאמר לה :

"מדוע לא חנבי לי, אַסְטָר הַפְלֵבָה?" ותאמר אַסְטָר: "כִּי רָאִיתִי אֶתְחָד, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, וְגַבְגַּלְהָ נְפֵשִׁי מִהְוָד בְּבוֹךְ וּמִפְנֵי גְּדַלָּת הַפְּאָרָתָךְ." וַיַּהַי בְּרוּבָה אַלְיוֹ, וַתִּשְׁמַע עֹזֶר רָאֵשָׁה עַל הַגְּעָרָה, כִּי עִפָּה נְפֵשָׁה בְּצֻום וּבְצֻרָה וּבְגִזְוֹן. וַיַּתְּבַהֵּל הַמֶּלֶךְ מִאָרֶב, וַיַּבְךְ עַל פָּנֵי אַסְטָר הַמֶּלֶךְ. וְכֹל מִשְׂרָתֵי הַמֶּלֶךְ מִתְחָנְנִים לְפָלֵבָה, לְדִבְרֵר אֶל הַמֶּלֶךְ לְהִיטִּיב הַמֶּלֶךְ. אֲחֵת נְפֵשָׁו, בְּרוֹאָותָם צְרָת אֲדוֹנֵיָם. וַתַּדְבֵּר אַסְטָר הַמֶּלֶךְ לְפָלֵבָה לְמֶלֶךְ, וַתֹּאמֶר: "אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב, מְשֻׁתָּה אַעֲשָׂה לוֹ מְחֵר, וְשֵׁם אֲוֹרִיעָה, מָה תְּהִיא לִי לְבָא אַלְיוֹ בְּלֹתִי נְקָרָאת." וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ: "כִּן אַעֲשָׂה." וַיַּהַי מִפְתָּחָת, וַיִּשְׁמַח עָמָה בְּמִשְׁתָּה, וְהַמָּן הַגְּדוֹלָה בְּבֵית הַמֶּלֶךְ עָמוֹ. וְגַם בַּיּוֹם הַהוּא אִמְרָה אַסְטָר הַמֶּלֶךְ לְמֶלֶךְ לְאָמָר: "אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ! גַּם מְחֵר עֲשָׂה עַמִּי חָסֵד בְּרוֹת הַיּוֹם, וְהִיא שְׁמַח בְּמִשְׁתָּה, אֲשֶׁר אַעֲשָׂה לְךָ, וְאוֹרִיעָךְ אֶת צְרָת נְפֵשִׁי."

וַיַּהַי מִפְתָּחָת הַיּוֹם הַהוּא, וְהַמֶּלֶךְ עָשָׂה בְּרוּר אַסְטָר הַמֶּלֶךְ, וְהַהוּא שְׁמַח וּטוֹב לֵב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיכָה: "אָמַרְתִּי נָא, אַסְטָר, לִמְהִירֵעַ לְבָבֵךְ? אִם שָׁאַלְתָּךְ לְקַחְתָּ אֶת חָצֵי הַמֶּלֶכְות - הַוּדִיעָנִי לִי וְחָעֵשׂ!" וַיֹּאמֶר אַסְטָר הַמֶּלֶךְ נְתַנָּה אֶת קֹולָה בְּבֵci, וְתַצְעַק צַעַקָּה גְּדוֹלָה וּמְרָה לְאָמָר: "וְמָה יִשְׁלַׁחְ לִי עוֹד, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, בְּכָל מִלְכּוֹתְךָ וּבְכְתָפָאָרָת מִמְשָׁלָתְךָ, כִּי מִכְרָתָ אָוֹתִי וְאֵת עַפְּיִ בְּירִ אִישׁ צָר וְאוֹיב לְהַשְׁחִיתָנוּ!" וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ בְּתָרִ אָף: "מַיְ הַהּוּא זֶה וְאֵי זֶה הַהּוּא, אֲשֶׁר עָלָה עַל לְבָבוֹ לְבַקֵּשׁ מִפְנֵי זֶה? וַיָּמַיְ זֶה עַם אַתָּה?" וַתֹּאמֶר אֲלֵיכָה: "אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ! יְהוּדִית אָנִי, בְּרוֹת מְרַדְכִּי הַיְהוּדִי, הַיּוֹשֵׁב בְּשֻׁעָר מִלְכּוֹתְךָ. וְהַאֲרֵר הַצּוֹרֵר הַמְּנֻן דְּרֹעַ, אֲשֶׁר גָּדַלְתָּו עַל כָּל הַשָּׁרִים. וְאַתָּה יָדַעַת אֶת מִעֵשָׁה מְרַדְכִּי עַמְקָ, כִּי גַּלְהָ סּוֹד סְרִיסִיךְ, אֲשֶׁר בְּקָשָׁו לְשָׁלוֹת יְדֵבָךְ, וְהַצִּיל אֶת נְפֵשָׁךְ מִמוֹתָה." וַיִּשְׁלַׁח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מְרַדְכִּי לְדַעַת מָה זֶה וְעַל מָה זֶה. וַיַּבְאֶל הַמֶּלֶךְ, וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל מְרַדְכִּי: "פָּה דָּבָרָה אַלְיוֹ אַסְטָר הַמֶּלֶךְ, וְאַתָּה לֹא הָגַרְתָּ לִי, וְגַם אָנְכִי לֹא שְׁמַעְתִּי מִמְּבָנָה בְּלֹתִי הַיּוֹם. סְפָרָה נָא לִי אֶת

רעת הארץ הוצריר, והודיע עני מה עשה". ויאמר מרדכי אל המלך: "הוֹשִׁיעָה, אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ! כִּי חָשַׁב, וְכִי עָשָׂה, וְכִי בָּתַח בְּשֶׁמֶךְ סְפִרִים אֶל כָּל מִרְינוֹת הַמֶּלֶךְ, לְהַשְׁמִיד לְהַרג וְלְאֶבֶד אֶת כָּל הַיְהוּדִים. וְעַתָּה רָאָה, אֲיִכְחָה תָּכוֹל לְהַעֲבִיר אֶת רְעָתוֹ וְלְהַשִּׁיב אֶחָד אֶת מִתְּשִׁבְתוֹ". ותבער חמת המלך בו, וניקם ממשתה היבין בחרי אף. ויצו למלחתו על עז, עד ימינו את המן ואת בניו. ויהי אחורי הקברים האלה, ויעש ה' תשועה גדולה על ידי אסתר המלכה ועל ידי מרדכי ניחודי איש ימני, היושב בשער המלך. ויתלו את המן ואת בניו על עץ אחד (וכ"ה בדורש ובתרגם שני), וימתוו. ויגדל מרדכי בבית המלך, וילך הלוך וגדול. ויתמן עוד המלך רשות ליהודים לאבד את כל צוריהם, וכיכו לפיה חרב את כל מקנשי רעת ישראל. ויתרומם מרדכי מהיום ההוא והלאה בבית מלכות אחשוריוש, ויגדל ישראל ויתנשא, ויעבדו אבותינו את כל מלכי פרס בנהת ובהשקט, עד אשר מלך דריש השני.

פרק חמישי /

וְסָפֶר בֹּו קָצֶת מִלְחָמוֹת אֶלְכְּסַנְדְּרוֹס וְעַם מוֹקְדּוֹן וְכָבוֹד חֻנְגְּנִיא הַבָּהָן

ויהי במלכו, ויתגער מלחה עצומה בגוי מוקדון. ויהי בהם מפה רבבה מאד, וירד בפרק בגוי מוקדון, ויתגער בם בתגרת מלחה ובכניעם, עד מלך אלכסנדרוס ממציגו ניא בון פיליפוס, אשר הגדיל את שם גוי מוקדון, ואשר הכה את הארץ מורה עד סוף כל הארץ. **המישבת.**

ויהי בהתקועור גוי מוקדון על מלכות פרס, ויצא אלפנסנדורים ממוקדוניא בחליל כבד מאד, ויבא על דריוש למלחמה. וינק את כל הגוים אשר היו בברית דריוש, וינק את ארץ מצרים ואות ארץ אדום. ויבא בחוץ הים, וינק את עכו ואת אשקלון ואת עזה, ושם פניו לעלות לירושלים להכotta, תחת אשר היהתה בברית עם דריוש. וישע מעזה עם כל מתחנהו הלווי ובוא, עד אשר בא בךך במלון, ויתמן שם הוא ומתחנהו. ויהי בלילה ההוא, והגה הוא שוכב על מיטה בתוך הأهل, ונירא, והנה איש לבוש בדים עומד על ראשו, וחרבו שליפה בידו, ובידו החרב - כמראה הברק, אשר יבריק ביום הגשם. וירם חרבו על ראש המלך. וירא המלך מאד, ויאמר לו: "למה אדרני יפה את עבדו?" ויאמר אליו: "כי שלחני אלהים לכבש לפניך מלכים גדולים ואדירים ולהכני תעחטיך גוים עצומים. ואני הוא המלך, הנהולך לפניך לעוד אותו. עתה דע, כי מות פמות, על אשר מלך לך לבעניך לשלוח לירושלים להרעד לכני ה' ולעמו!" ויאמר המלך: "אנא! שא נא לפשע בעךך, כי אדרני! ואמ רע בעניך - אשכח לך." ויאמר אליו הקיש: "אל תירא, כי נשאתי פניך. לך לך לדרכך ירושלים. והיה בבוֹאך מיל ירושלים וראית איש לבוש בדים קמנין כתאריך וכרכמות. וכראותך אותו, מהר נפל על פניך ארצה והשתתעה לו, וכל אשר יאמר אליך - עשה! ואל תעבר את פיו, כי מות פמות ביום עברך את פיו." ויקם המלך מהמלון, וילך לדרכו אל ירושלים בחרי אף. ויהי קרובו מול ירושלים נגד העיר עם מתחנהו, הרחק מגדר כמתוחן קשת (אבל במס' יומה דף ס"ט. מבואר שפגשו באנטיפטרס והוא בגין יהודה כמכואר בגיטין ע"ו; ודוחק לומר דאנטיפטרס לחוד ואנטיפטרס לחוד, וביום מאפרש שהלכו כל הלילה), וירא חנניה הכהן וכל העם מאד משמעה אלפנסנדורים. ויצעקו אל ה' יתברך, ויקראו צום. ויהי אחורי הצום, ביצאו היהודים לקראותו לכבשו ולהתuhn לו לבתמי הפות את העיר;

וְחַנְנִיה (כד"מ נשמט שם חנניה בכל הסיפור, וכן נכון כי היה שמעון הצדיק כמובן בגרורה הנ"ל) הכהן עטם. ויצא הכהן מן השער, והוא וכל העם והכהנים האחרים, וחנניה הכהן הגדול עומד לפניום לבוש בדים. וירא המלך אלכסנדרוס את חנניה הכהן, וימחר ויריד מעל קרכוב, ויפל על פניו וישתחוו לפנהן. וירגנו המלכים על בקה, ויאמרו לו: "מדוע השתחוו לאייש הזה, אשר אין לו כח למלחמה?" ויאמר אל עבדיו המלכים: "אל תרגנו על בקה, כי המלאך ההורק לפני בכל הגוים לעזוני, דמותו ותאורו כאיש הזה, אשר השתחוותי לו".

ויהי אחרי כן, ויבא הכהן ואלכסנדרוס המלך אל ירושלים. ויראהו הכהן אל מקדש אלהינו, ויראהו הכהן את היכל ה' ואת חצרות המקדש, את גננייו ואת אולפניו. ויראהו את מקום קדשי הקדשים ואת מקום המזבח ואת מקום העולה. ויאמר המלך: "ברוך יי' אלהי ישראל, אלהי בית הוה! ואשריכם אטם עבדיו, המשרתים לפניו במקומות הזה. ועתה אעשה לי זכר הנה, וatan זקב לרוב לאפנין, ויבנו את צלמי וינקמו אותו בין הבית ובין קדרש הקדשים. ויהי צלמי לופרzon לי בבית הזה, בית אלהו הגדול". ויאמר הכהן אל המלך: "זהקב, אשר נרבי שפטיך, תנgeo למחית כהני יי', לעניין הכהנים ולמחית עמו, הבאים לשתחווות בית הוה. ואני אעשה לך זכר פה, טוב מאשר שאלת אתה". ויאמר המלך: "ומה יהיה הזכר ההוא?" ויען הכהן ויאמר: "זכרך יהיה זה - כי כל ילדי הכהנים, אשר يولדו בשנה הזאת בכל יהודה וירושלים, יקראו על שםך - אלכסנדרוס, וייהיה לך זה לופרzon, כאשר יבואו לעבד את עבדות יי' בבית הזה. כי אין לנו רשות מאת אלהי הבית הזה, הוא יי' אלהינו, לקבב פסל וכל תמונה". ויתמה המלך על דברי הכהן, ויכשרו בעיניו, ויעש כן. ויתמן המלך זקב לרוב לבדק הבית, וישתחוו ליי אלהינו, ויצא. ויבקש המלך מהכהן לדרוש את יי' האלים בעדו על פי האורים והתרומים, אם יילך

למלחמה על דרייש, אם ייחד. ויענהו הכהן לאמר: "מיום גלות הבית היה בגולות בבל, נעלמו ממנה האורים והתומים. אולם אדרשה את יי' בתפלתי, והוא ישלח מלאכו ברוח קדשו, ויריעני להורוחך את אשר תעשה". וידרש הכהן את יי' بعد המלך, ויי' שם בפי דבר לאמר למלך. ויאמר הכהן למלך על פי יי': "לה רכב וצlich, כי נתון יתמן ביריך!". ויבא לפניו את ספר דניאל הנביא ויקרא בו, ויראהו את הכתב, אשר כתוב בו (דניאל ח) על האיל בעל הקנים, המגלה לכל רוח, ועל דבר צפיר העזים, אשר רץ על האיל וירמסתו ארצה. ויאמר הכהן אל המלך: "אתה הוא צפיר העזים. ודרישו ניל שכמביישה היה ג'ב נקרא דריש ועין פירוש ראב'uD (יב') הוא האיל. אתה מריםתו ארצה, ולקחת את מלכתו מידי". וית Zuk הכהן את לב המלך, ויצא אלכסנדרוס מירושלים שמח וטוב לב.

� עבר ללכת על דרייש למלחמה, ויעבר על בני עמו. ויצא סנבלט החורוני לקראתו, וישתחוו לו ארצה. ויקבלו בביתו, ויעש לו וכל שריו משטה גדול, ויתן לו ספר זהב לרוכב. וישאל ממנה לבנות מקדש בהר גרייזים - בגין מנשה הכהן חתנו בעל בתו, והוא אחיו עדו, הכהן הגדול, אשר היה בירושלים, כי לא אבה מנשה לגרש את אחיו, כאשר עשו אחיו הכהנים בימי עזרא הכהן, אשר גרשו הנשים הנכריות, ולכך גרשוהו הכהנים החסידים והחכמים מלכהן בירושלים. וילך עם אחיו אל סנבלט החורוני חותנו, וישב עמו. על כן בקש סנבלט מאות אלף נדרות המלך לבנות מקדש בהר גרייזים לכיהן שם חתנו, הוא ואליישיב הכהן עמו. ויאמר לו המלך: "בנה המזבח אשר שאלת בהר גרייזים, רק השמר לך פן תהיה למקדש לכיהן הגדול חנניה אשר בירושלים, וגם לכל כהן אשר יבא אחוריו לכיהן מהתו!". וילך המלך לררכו למלחמה על דרייש. ואז בנה סנבלט החורוני מקדש בהר גרייזים, ויאמר אל מנשה חתנו: "הגה לך

מקדש אמת כבחוב בתרחכם: 'ונתת את הברכה על הר גרייזים'" (דברים י"א). ויהי המקדש והוא לאבן נגף ולצור מכשול ולמוקש לכני יי' אשר בירושלים ולמקדש אשר בירושלים. כי רבים מפריizi עמו ה' הי' הולכים אל הר גרייזים מדי שנה בשנה, לחוג את חגם במעשורותיהם ובנרכותיהם ובשלמייהם, והמה עזובים את מקדש יי' אלתינו אשר בירושלים. ויחער המקדש והוא מאר, ויעמוד ימים רבים, עד מלך הורקנוס בן שמעון מבני חשמונאי, ויהרסהו, ותשב העבדה בתמימות אל מקדש יי' אשר בירושלים. והורקנות זה הוא הורקנוס, אשר מל את ארdom ויביאו בברית ויאסרו בכלי מילה, כאשר בספר מעשה פקפו וגבורתו [בר"מ: לפוליפוס,acci אלכסנדר, מלך על מקדון ועל יון של שנים, וברב חילו וגבורתו הכניע מקדון וכן מחת ידו].

ספר שני

פרק שני /

ספר בו תולדות אלכסנדרוס עד היותו בן חמש עשרה שנה

כה אמר יוסף בן גוריון הכהן לרואי ספריו: למן היה אלכסנדרוס הפלך מלך נורא ועצום על כל מלכי הארץ - באשר נודע תקפו וגבורתו - אמרתי בלבבי בספר מספור תולדותיו מראשית מולתו מעט מזעיר. וاعידה עליו, כאשר מצאתי מדברי סטרבו^{ונ} הפתורי וניקולאוס הדמישקי וטיטוס, הספר הרומי, גם כאשר מצאתי בספר תולדות אלכסנדרוס, אשר חבירהו חרטמי מצרים ותadmīה, המתחעלים בחכמתו הרקיע, בטבאי היצורים והכוכבים, בסודות הכנאות, במעשה האלים ובעליהם ובקמלאות הקשטים והתרומות, אשר הוציאו לאור תלומות החכמת הנעלמות. זה פתח הספירה:

איש היה הארץ מצרים וימליך עליה, ושמו נקחניבור. והוא היה אבי אלכסנדרוס באמת, כאשר נודע אורותיו. אמנים שמו הגליף והנודע לכל העמים הוא אלכסנדרוס בן פוליפוס, לא היה בן

פוליפוס באמת. וזהה האיש ההורא - הוא המלך נקחניבור - משליל וחתם וראש על כל חרטומי מצרים ואביר המכשפים ומורייני כחות הרכובים וירעי העתידות (מכשף ומשכיל על כל חרטומי מצרים בחכמת המלולות ומלאת הכהפים והחרבים וחמוןתו ועומד על העתידות ומול כחota הרכובים וראש למכירים בחכמת הרוחות), ונושא חן בעני עמו ומתרצה להם מקטנים ועד גודלים.

ויגדר לו, כי מלך פרס - הוא ארתחשסתה המלך - נועץ להלחם ולהבקיע את מדינת מצרים ולהכניע את מלכותה אליו. וכשהמעו את הדבר הזה וישלח מגאנמי שרו ומטובי אنسיו לכת אל קצה מדינותו, הקרובות למלך פרס, לטור ולחקור על אמתות השמועה ולדעת - האמת היא, אם לא. ואחר כך נתבונד הוא בALTHו, להשקייה במלחמות במוריין כחות הרכובים, לדעת האמת כמשמעותו, לעמד על הגסתנות והעתידות. וימלא מזוק נחששות מפי מטר, שהיו צפויים אותו מוקדם למלאת הקסם. ויקח בידו פפות תמים, אשר פרחו בזמן יروع (עיין רמביים פ"ו מהל' ע"ז ה"א), ויתחכם בהם עם הימים, עד אשר נראו אליו דמיוני הגדרדים העולים עליו. וככאשר עמד על פנה, שב להתחכם ולדעת - היגבר עליהם, אם לא. ועוזנו מתחכם בזה, ואחד מלאלקו הנאמנים, אשר שלח לטור את אדותו ארתחשסתה המלך, בא אליו ויאמר לו: "דע, נקחניבור המלך, נאמנה, כי ארתחשסתה המלך מתחזר לעלות עלייך וללפוך את מבצריך ולכבש את מלכתך בגדורי אויביך הקמים עלייך, ולא נותר מאנשי מרי ופרס אשר לא שת לבו לעורתו. מקומות ותרומות וערבים וסינים והודים, כלם נקבעו ייחדו ובהם עלייך! לא נעדך בהם איש שלוף חרב, רומה קשת, נושא צנה ורمح, ממורה שם, מכל הארץ הודו, אשר לא נתזיר עלייך במלחמות האלה! אמן נקבעו עלייך בלב ים וברך יבשה". ויצחק נקחניבור

המלך ברכריו, ויאמר אליו: "הוּא, איש חלש ונתק הלבך! עקב כי ייראת, ותחת כי יגרת ורבגת באוני ברכרים האלה, ותלא שמעת - אם לא יבעת - כי אין גאנחון ברוב חיל, אם לא בגבורה ובחזק לב. ותלא אריה אחד ישמיד ותשחית גרי עזים וטלאים לאין מספר! ועתה לך לך ושב בביבה, כי לא איש חיל אתה!" והמלך נקחניבור קם מכסא מלכוותו, וישב במקומו חכמת הקסם, אשר היה אותו. ויעש תמןנות רכב ופזרים מדורג, וישם במים המוחכים בקסם, הנמצאים אותו על פכה. ויאחו בידיו פפות תמןנים, ויתחפם לדעת: הינצח את הקמים עליו, או ינצחוהם. ויראו אליו תמןנות צלמי חילז'טו וגדרויה במפלה ובהכגהה לפני תמןנות צלמי גדרוי פרס, העולים עליו, ויתיאש מהתחזר לצאת לקראותם (בד"מ כל הספר זהה בשינוי לשון).

וישב ויתחפם איךכה יוכל להפלט אח נפשו, ויגלה את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו, ויתחפש וילבש בגדים צואים. ויברך נקחניבור המלך ממצרים, מהנבר מעירו לילה. וישא עמו פכל אשר יכול - מאבנים יקרים ומזהב ואבני חוץ. וישא עמו עוד את כל הצורות המוחכות, והתמןנות היו אותו, אשר היה עשוות בחכמת הפוכבים והקסמים, אשר על פיהם היה יודע הנסתירות והעתידות. וילך ממצרים אל מדינת בלוסיא, ויטע שם, וילך אל מדינת אנטוקיה [בד"מ: אנטופיא] - והיא ראשית מדינות מלכות יון בימים ההם. וילבש שם בגדים לבנים בוץ ומשי, בגדים אשר היו מיגנים כמשפט הגמוני בכל ולגה. ויעש שם אל מדינת מוקדוניא. ומדינת מוקדוניא היא העיר המהלה, והיא הייתה אם המלוכה על כל המדינות, אשר היו במלכות היונים, וישב שם. ויברווה חכמי המדרינה, כי הכירו חכמתו, וכי היה כמתנגן בייניהם ומגיד לכל אחד מהם אורותיהם. ויקר בעיניהם, וינטהו להמעלה. ואנשי מצרים, בראשם כי נפקד אדוניהם, וילכו אל צלם מצימי תעבורתיהם ושםו

סראפיש, ויזבחו לו זבחים ויקריבו לפניו קרבנות, ויישאלו הוה חכמייהם לאמור: "אנה פנה מלכם?" ויישיבם האלים דבר לאמור, ויאמר להם: "דעו כי נקחניבור המלך ברכ מפני ארתחשסתה מלך פרס, העולה עלייכם, לדעתו כי הוא מלך עליכם שניים רבות, עד אשר יבא בנו נקחניבור וימליך על כל הארץ, והייתם אתם ואויביכם עבדים לו". חמץים, כשמעם את דברי האלים, ויעשו תמורה מאין שחוורה חמונית נקחניבור מלכם, ויקחו אותה בטבור המדינה, ויקתבו בה את משובת האלים להיוthem לופרין להם ולזרעם אחריםם. ויישמרו בבית הכנסת יוצאי המדינה.

ונקחניבור היה יושב במקנית מוקדוניא מנגד, ולא נודע מי הוא ומאי זה עם הוא, אף מכבד היה בינויהם מאד. וירבו הימים, ויצא פיליפוס מלך מוקדוניא להלחם עם אויבים, באו לצר עלייו. וילך נקחניבור אל בית ארמונו לבקר את נבירות הפלגה אשתו, וכאשר הביט בה, התרצתה בעיניו מאד. וישתחו לה אפים ארצה. ויאמר: "אללים יהי בעורך, מלכת מוקדוניא!" ותענהו לאמור: "יברך אללים, חכם הרים, שבה ליימי!" ויסר וישב, ותשב היא אלו פניה ותאמר אליו: "האתה הוא חזקן, המגיד אותן האנשים וקורותיהם, אשר באך אל מלכותנו משבב זה מעט? כי כן הגדר לי!" ויען הוא ויאמר: "אני הוא! ואם חכמתי לא משללה על כל זה, כי לאלהים לבדו פתרוני אורות העולם". ותאמר אליו: "זהן גברתי הפלגה! חכמתיך, כי מהכמי מצרים אתה?" ויענה: "הן גברתי הפלגה! כברתני ובחסכה הגדלתי לאמור, כי מהכמי מצרים אני. כי הם הטליתם מהחכמים ופותרי החקלאות הצעלים וודען הפסחות. ואם אני אני מהם, הגני מתייחס אליהם ביחס החכמים, כי כל החכמים הללו הם קרוביים. גם אבשרה, קרובתי! כי לא נופל אנסי מהם בגלויה קרים ובקייעת העתידות!" נקחניבור בדרכו אליה לא הפנה עפערפי

יעני ממנה ומהabit בָה מרב הוד יפה והדר תאר פניה. ותאמר אליו:
 "מה חטיב להביט אליך פכה?" ויענה: "עקב כי הוד יפי תמןנה
 מוכירני על אשר ידעתי בҳכמת הרים, כי לאום גדול מאלוות אנשי
 מצרים ירצה במלכה גדולה לעבדה. וכי יודע אם את היא?" ותשמע
 הפלכה את דבריו ותאמן בם, כי גם הינוים הוא או עובדי אלילים
 במצרים. ויזיא נקחניבור מהיקו אבן יקרה משם במשכיות מיינ
 מרגליות, מהאר במקומגה מעשה אמן. ובאַן היה תמןנה שלש
 מגילות שלמות: על האחת תמןנות המגולות שנים עשר, ועל השניה
 תמןנות שבעה המשרות. ועל השלישיתאותו נסינו. המגולות
 במולדות הפלכיות. ויזיא עוד מהיקו ארבע אבניים יקרים, מהקוקות
 בתמןנות מחמימות בҳכמת הרים בהגדת העידות ובהודעת
 הגסודות. ויתן את האבניים ההפה למנחה למלה נביראש. ובאשר
 ראתה נביראש הפלכה את מנחת נקחניבור אליה ואת האבניים ההם
 היקרות, תמהה עליו, מאין באו אליו, כי היה מעיקרים על כי הווטו
 מאוצרות מלכים. אַם לא חקרה ממנה על כהה, רק קבלה ממנה את
 המנחה, ותיטב בעיניה. ותאמר אליו: "הן הנחילך האל חכמה! תלא
 תגיד היום והשעה והרגע אשר נולד בו פוליפוס הפלך. אם זה תגיד
 לי, אבטחה בҳכמתך. ואני כבר יורעת זה, ובזה אבחןך!" ויגר לה
 בפתח, את אשר שאלת ממנה, על נכזן, ויאמר אליו: "אם תשאל
 להגיד לך מבלעדי זה על דבר - אגיד! ותאמר לו: "אבל אנשי
 המדרינה מספרים איש אל רעהו, כי פוליפוס הפלך יש בלבו לגרשני
 בשובו מזאת הפלחה, כי לא ילמדתי לו בנים." וישיבה נקחניבור
 לאמור: "שקר יאמרו וכזוב ידברו! ואולם יקרה אליו עמו אחר שנים
 מקורה וחתפשטי ממנה, ואחר כך ישוב לבקש אותו נכנע". ותפצע בו
 להזרעה המקורה ההורא עד סוף, ולהיות לה לעוזרה בҳכמתו למלטה
 מפוליפוס איש. ויאמר אליו: "דע, כי אחד מן האלוות הגדלות,

אשר אמרתי לך, כי ירצה במלפה, הוא ירצה בך וירשך להלוות אליו, והוא יעוזך בכל אשר תרצה". ותאמר: "מי הוא האלים זהה, ומה פארו?" ויאמר: "שם: 'האלות אמונה החזק'. ונקרה בשם זה, כי הוא חזק ויעוז כל הנשבנים עליו". ותאמר: "הודיעני תמוותך וצורתו, עברו שאפירתו בבואו אליו". ויאמר אליה: "האלים הזה הוא איש בינוין בקומה, לא זקן ולא בחור, ובמצחו קריניס קרכני השור, זוקנו - זקן כלב, ומפניו יולד לך בן". ותאמר: "אם זהאמת, לא אקרה את שם עוד מתרפא, כי אם איש אלהים קדוש".

ויהי אחרי כן, יצא נקחניבור מלפניה. וילך העירה שם להתחכם באסופה שלשים מעשב לקסם בהם, למען תראה המלכה בלילה - והוא שוכבת על מיטה - את כל אשר דבר לך כי היה מקטר לשדים והוא עני עז נזוכר בשם סנהדרין יש חלומות הבאים ע"י שדים כמבואר בפרק דברכות (דף נ'ה), והוא השדים עושים רצונו כיוון שהיה מקטר להם). ויהי ביום השני, ותשלח אחריו לספר לו חיוננה, ויבא אליה. ותאמר לו: "כל אשר אמרת אמת! כי הלילה בא אליו בתאר מלך, ויאמר כי הוא שלוחך ובשרבי כי הוא יהיה לעזרתי". ויאמר אליה: "הנה הוא ישב עוד לבא אליך בדמות נחש, ולאחר כן ינפק לתרמונת בן אדם כתاري. אם יש אתקע מקום בארכונה, אלון בו פאה אחת. כבאו אליך אודיעך מה תעשי". ותאמר אליו: "הנה הארץ לפניך! בחר לך פאה ברצונך, וכאשר יאמנו דבריך, והיית לאב לבן אשר יולד". ותצאו, ויפנו לו בארכונה לשכב שם. ובכללה הוא, והוא נהפק לנחש - במשפט הקוסמים כי יומרו לכל תרמונת אשר יחפיצו בה - וילך בצרה היה אל ערשה, ויבא אליה. ויאמר לה: "יהיה לך בן בעל פה ובכורה מכל אשר היו לפניו". ויהי בפרק, ויצא נקחניבור ממש, וילך אל בית מלונו.

וברכות חיים, והפלגה נבירה שהריגשה את הילד מתרוץ בקרבה, ותשלה ותקרה לנחתניבור. ותגיד לו לאמור: "הנה הילד מתרוץ בקרבי". ותשאלתו להוריעה בתקמתו, מה יקרה לה על פכה עם פוליפוס אישה, ומה יהיה משפטה. ויאמר אליה: "אל תיראי, כי האלוה אמון הוא יעורך על כהה ויתקן אודוטיך עם פוליפוס בעליך". ויצא משם נחתניבור העירה, וילקט עשבים ושרשי הצמחים, אשר מנהגו להויר בהם פחות הכוחבים כמשפטו, והיה מראה לכל אחד בחלוומו את רצונו להראות ולהחכם לקסום, למען יראה פוליפוס בחלוומו באשר הוא חותם טבעת בצוות נחש, ועל ראשו מאחלת, והוא האלוה אמן, אשר גמן בן לאשתו, והמשם מטה אורו עליו. וירא פוליפוס, באשר היה בן, ויקץ, ותפעם רוחו. ויקרא לחרטמיו ולאשפיו, ויטספר להם חלוומו, ויתפרחו לו לאמור: "כפי הפלגה חלד בן מרית אלה מהאלות, והיה לו כח הփיר וערמת הנחש, וחפשט מלכוותו בכל מקום אשר ירוח בו המשם. וזה צורת הנחש ופתרון אשר היה חוק בחותם הטבעת".

אחרי המראה היה לכד פוליפוס את העיר אשר היה צר עליה, ובתוכה הפלחה נראה לו, כאלו נחש נלחם בעדו בין ידיו ומאים את כל בני המדינה, הנלחמים אותו, וממייהם. וכאשר לכד פוליפוס את המדינה, ויסב את פניו ונישב אל ארצו מוקדוניא. ורבאו לארמנון, והפה הפלגה יוצאת. לקרותו, ותsha חן בעיניו. ויאמר אליה: "אל תיראי מהרונך. כי אלה נלוה אליה, ואני ראיתי בחלוומי כל אשר קרה לך". בימים ההם, ופוליפוס יושב על כסאו בבית המשפט, ושריו ועבדיו לפניו, והפלגה יושבת לימינו. ויתחכם נחתניבור בתקמת הקסם ויהפוך לנחש, ויבא אל ארמן הפלג פנימה אל חיק הפלגה, ויתרד על כהה הפלג והשרים. ויאמר הפלג אליהם: "ראה ראיתי את

הנחש הזה בלבבנו את המדרינה, אשר צרנווה, והוא הורג לפני אַת אָלְכִי, הַלְּחִמִּים עֲמִי, וְהַיו נְסִים מִפְנֵי, וַיַּפְלֵא בְּעִינֵי.

וַיְהִי לִימִים, וַיְולִיפּוֹס יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּאוֹ, וַיַּדְם. וַיַּגְהֶה בְּתַלְמוֹדוֹ, וַיַּפְלֵב בְּחִיקָוֹ צָפֹר, וַתִּפְרִיחַ בִּיצָה. וַיַּמְפֵל הַבִּיצָה מַחְיקָוֹ וַתִּשְׁבַּר, וַיֵּצֵא מִמֶּה נְחַשׁ קָטָן. וַיַּלְךְ עַל גְּחוֹנוֹ בְּמִרְוִץָה, וַיַּכְרֹצֹתּוּ לְשׁוֹב אֶל שְׁפָפָרְתוֹ, מִתְּרַם הַגִּינוֹ אֵלֶיה. וַיַּחֲמַה, וַיָּאַסְף הַמֶּלֶךְ לְחַכְמָיו וְלַחֲרַטְמָיו לְדִעָת מִהָּזֶה וְעַל מִהָּזֶה. וַיַּפְתַּחְרוּ לוֹ חַכְמָיו, וַיֹּאמְרוּ לוֹ: "דָע, כִּי הַמְּרָאָה הַזֹּאת כְּעֵנֵן נְבוּאָה הִיא מִאת הָאֱלֹהִות, לְהַגִּיד כִּי תַּבְּנֵן, אֲשֶׁר יַנְלֹدַ לְךָ, יִמְשַׁל עַל כָּל כִּנְפוֹת הָאָרֶץ וַיַּהַרְגֵּן כָּל הַמְּלָכוֹת; וְתַרְמֵן שָׂוֹבוֹ אֶל אָרֶץ מַוְלָּדוֹת, יָמֹת. וַיִּמְלָאוּ יָמַי הַמֶּלֶךְ לְלִדְתָּ, וַיַּשְׁבַּט עַל מִשְׁבָּר. וַיַּחַשֵּׁן הַעוֹלָם, וַתִּקְדַּר הַשְּׁמֵשׁ, וַתַּחֲלֹד בֵּן זֶכֶר. כִּי הַתְּחִכָּם נִקְתְּנִיבּוֹ בְּקִסְּמָיו וּבְכִשְׁפָּיו לְהָרֹאות אַוְתָות נֹרְאִים בָּאוּרִי מַזְקָדָנוֹנִיאָה בַּיּוֹם הַהוּא, לְהַכְּהִיל אֶת פּוֹלִיפּוֹס וְלִירָאוֹ לְשִׁמְרָא אֶת הַיֶּלֶד. וּבָעֵת הַהִיא נִתְגַּעַשְׁתָּה הָאָרֶץ, וַיַּגְּזֹוּ מוֹסְדֵּי חַבֵּל, וַיַּבְּרוּקִי בָּרְקִים, וַיַּרְעִמּוּ רַעֲמִים, וַיַּגְּבַּר קָרְעַצּוֹם בָּמְדִינָה מַזְקָדָנוֹנִיאָה, אֲשֶׁר לֹא נָזַע לַיְוָשְׁבִּיהָ כְּמוֹהוּ. וַיַּלְכֵל הַיֶּלֶד, וַיַּחֲבִשֵּׂר הַמֶּלֶךְ עַל כֶּכֶה. וַיָּבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֵלֶיה: "אַנְּגִי הַיִּתְהַגֵּד נֹעֵץ מִה אָעָשָׂה בַּיֶּלֶד הַזֶּה כִּי יַנְלֹד, יִעַן אַיִּגְנוֹ מַחְלָצִי. וְאוֹלָם בְּרוֹאָותִי עַתָּה אַוְתָות נֹרְאִים בַּמָּלוֹדוֹ, אִידְעַ כִּי הוּא מַבְנֵי הָאֱלֹהִות, וְהַנְּגִנִּי מַגְדָּלוֹ, וְאֲשִׁיםָה עַנִּי עַלְיוֹ." וַיַּקְרָא שָׁמוֹ אַלְכְּסְנְדֶרֶס. מִצּוּ לְאַמְּהוֹתָיו, הַפְּקִידוֹת עַל בֵּיתָו, לְשִׁמְרָו וְלִאמְנוֹ וְלִגְלָלוֹ וְלִגְמָלוֹ עד יָגְמָל. וְאַלְכְּסְנְדֶר לֹא רַמָּה בְּתָאָרוֹ, לֹא לְאָבִיו וְגַם לֹא לְאָמוֹ. כִּי שָׁעַרְוּ כְּשֻׁעָר אָרֶת, וְעַנְיוּ גְּדוּלוֹת: הַאֲחַת שְׁחוֹרָה, וְהַאֲתָרָת - כְּמַרְאָה תְּבִלָּת, וְשַׁעַי גְּדוּלוֹת, וְקוֹלוֹ כְּקוֹל הַשּׁוֹר.

וַיַּגְּדֵל הַיֶּלֶד וַיַּגְּמַל, וַיַּשְׁבַּט בְּבֵית הַסְּפָר. וַיְהִי מַשְׁכֵּל וּמַבְּנֵן בְּכָל חַכְמָה וּמוֹסֵר. וַיַּגְּזֹר פּוֹלִיפּוֹס עַל נִקְתְּנִיבּוֹ לְלִפְמַד גַם הוּא אֶת אַלְכְּסְנְדֶרֶס חַכְמָה וּמוֹסֵר. וַיַּהַיּוּ בָּן שְׁתִים עִשְׂרָה שָׁנָה רַכְבָּה עַל

סוסים, ולא עמד לפניו פרש לאונו ועצמו. ופוליפוס, בראותו את גבורהתו, נפלא עליו. ויאמר לו: "הו, אלפנסנדר! אני אוחבך, ונפשך קשורה בנסמי. אבל אין לך שלם לראות דמותך שונת מדמותי." והפלכה שומעת בקר פוליפוס אל אלפנסנדר, וחיר לה, ותחשב כי לבבו לא נכון עמה. ותשאל על זה לנתקניבור להודיע את לב פוליפוס אליה, וישיבה: "אל תחשבי על פוליפוס אישך מאומה רע, כי לבבו שלם עטףך." ויהי כשם עאלפנסנדים את דברי נתקניבור, ויאמר אליו: "מ אין לך חכמה זאת, ואיככה הופל לדעת את לב הפלך?" ויענהו: "זה משלך, יגיע אדם אליו בחכמה הכוכבים, כחות הגוף העליונות." והיה נתקניבור אחד מלמדי אלפנסנדים. השיבו אלפנסנדים: "אני פאכ מאד לדעת החכמה זאת, ואני חושב למאה כל החכמות אשר לפרטני לנכח החכמה זאת. ולמה אחרת עד כה למדני אותה?" ויענהו: "עקב כי יצטרך כל מקשה להתייחד בערים ובמדרבות ולהביט אל הכוכבים ולעשות תואנות רבות, אשר לא העשינה בלתי יחו, כי אם בך." וישאלו אלפנסנדים לאמר: "התוכל בחכמה זאת לדעת מה אחריתך ומותך?" ויענהו: "מחמת זאת ארע, כי חי קצרים, והיוצא מחלץ - יהרגני." ויאמר אליו אלפנסנדים: "מאוד הקבעת את החכמה בלבך, ולא ארע איך יכול לדעתה." ויענהו: "הלא אמרתי לך, בצתך עמי העיר, שם תלמד הענן ברצונך".

ויעדרו יחדו ליצאת מן העיר באחד הלילות אל העיר, ויעשו כן. ובברים על הפחתים אשר היו מביטים אל הכוכבים, סובכים קרוב לחומות העיר, ויאמר נתקניבור: "הבט, בני, וראה כוכב שבתאי, ושור אורו, איך נוטה לקידרות. והבט, וראה כוכב צדק ונגה, איך יהלו אורם וזהרים!" ויאמר אליו אלפנסנדים: "הראני אותך אתה, הרבה!" ויקרב אליו נתקניבור, וכאשר נשא עיניו אל הכוכבים

להראותו אוחם, ויריחתו אלכسنדרוס אל תוק הפתחה. ויאמר לו: "עלך לחתמת האלים! כי בן נאה לעשות למגלה סודות המלך ותעלומותיו! זינר נא זה, על אשר גלית סודות אבי לאמי." וירם נחתניבור את קולו מן הפתחה, ויבך ויאמר: "עטפה ידעתני, כי יצאה חכמתך לאור האמת, כי אתה הוא בני אלכسنדרוס, אשר חווית כי פברוגני." השיבו אלכسنדרוס: "זאיך אני בנק, וכי יאמר זה?" ויענהו: "אתה בני באמת, ולא משאלני איךך." ויתר אף אלכسنדרוס, וישלח עליו אבן, ויפגע בו, וימת. ואחרי כן נחר לב אלכسنדרוס אותו, ויאמר: "אולי אמרת היה דברו! ויזחם על הרגו אותו, וירד אל תוק הפתחה, ויוציא ממנה גוית נחתניבור, וישאנה על כתפו עד ארמנון המלך. וכראות נביראש אמרו זה, ותאמיר אליו: "מה היה זה, בני?" ויען ויאמר אליו: "זו את הגויה - גוית נחתניבור מלמדי!" ותאמיר אליו: "זולמה עשית הנבלה הזאת? ונהלא הוא היה כאביך. מודיע שלמתו רעה מחת טובה?" ויאמר לה אלכسنדרוס: "כל זה יגיע לך מפרק ללבך ושפלות דעתך!" ואחר כך צויתה המלכה לקבר את גוית נחתניבור באַרמוניה (בד"מ נשנה הלשון הרכה בכל הפרק).

פרק שבעי /

ספר בו עניין מלחמות אלכسنדרוס מתחמש עשירה שנה

ומלך פלוסיא, מהAKERיניות הסמוכות למוקדוניאה, היה מאוהבי פוליפוס ומאנשי בריתו. וישלח אליו מנהה - סוס עצום ונאה, לא נראתה כמו והוא בכל הארץ מוקדוניאה, ויבעה את שמו בוציפאל. והטוטס

היה בעל עצמה וחרונו, ומירב עצמו וחרונו, לא יוכל פרש לרכבו, כי כל הקרב אליו, היה הורג. ויצו המלך, ויעשו לו כלוב ברזל ויביאוהו אליו, ויעמד שם, ויכללווהו בו. וכל איש משפט מוח צוחה המלך להשליך אליו. ויהי בעשותם כן, והטוס היה משחיתו ומכתת עצמותו כרגע ואוכל את בשרו. ויהי הטוס אסור בחוץ הכלוב ימים רבים, ואיש לא יוכל לקרב אליו. ופוליפוס החל אל אחד מצלמי תועבותיו, הנעים בכםעה על ידי מרטפיו ואשפיו, לדרש ממנו להראות, מי ישב על כסאו אחריו. וירא בחלומו. והנה אחיד מהצלמים בא אליו, ויאמר: "האיש אשר ירקב על הטוס האסור אשר לך, הוא מלך אחיך!". ונישמר פוליפוס את הדבר בלבו, ולא גלה סודו לאחד מעבדיו.

ויהי בהגע אלפסנדروس אל חמץ עשרה שנה, והוא כבר נשא וננתן בכל חכמה, ולמד חכמת המוסר מקולסתחנס [ברד"מ]: מקולסיאגס המוסרי] וחכמת הפלוטופיא מארסטו הפלוטוף וחכמת החזון והגבורה מפשבאנש הגיבור. ויגדל שמו בין השרים, ויגבר בטכסיי הפלכות זיוונם. והנה יום אחד, והוא עובר על פתח מסר הטוס האסור הנזכר. ויפן אליו, וירא והנה עצמות אנשים בין רגליו וגלגולות שבורות. ויחר לו מאד, ויושט ידו מתוך חורי הכלוב, ויממש את צואר הטוס, ויפן הטוס וילחץ את ידו בלבונו. ויצו אלפסנדروس, ויפתחו את הכלוב, ויפשט ידו על צוארו, ולא פנה הטוס אנה ואנה. וירكب עליו אלפסנדروس מבלי אפסר ורסן. וקראות פוליפוס זה, כי הגידו אליו, וינסהו, ונישmach עליו מאד ויאמר: "התהלה לאיל אלהים, כי נאמנו לך דברי האלוהות שלוחיו!" ואוז ספר לו את אשר נראה לו בחלום הלילה. ויענהו אלפסנדروس: "לו נתת לי חיל ורכב ופרשים לצאת ולהלחם באשר רצונך להלחם בו, אז האמנת בחזינוך". וישיבתו המלך: "עשה בני לטוב בעניןך, ובחר לך מגבורי

ברצונך. וזהנה אני צויתך לחתך מואצרי ארבעים אלףים זוהבים לצדה לדרך". ויבחר לו מאה פֶרְשִׁים גבורים מגבורי הפלך ושריו, ויצו להוילע על ימינו את הסוס בזופאל.

ויצא אלכסנדר עם הגדור, ועמו פָאסטיויס הsofar ליויעץ. ויפגע בדרך את ניקולאס מלך אנדריאש בא בחליל כבד, וכראות ניקולאש אלכסנדר, וישאלתו לאמר: "מי אתה?" ויענהו בגאווה ובוז: "אני אלכסנדר, פָרִיס בון פוליפוס המלך!" ויאמר אליו: "זהלא שמעת מי אני? ואיך פָרִים קולך למולי לענות בגאווה ובוז?" ויענהו: "מקירך אני, כי אתה הויא ניקולאש מלך אנדריאש. ואל יגבה לפך בהיותך בשורה, לחשב כי לך לבך המשרה, כי גם אני משנה לאドוני, אבי, המלך האדריך! זהלא ידעתם, כי הגבורה מפיל ומשפיל אותך בעליו, והשפל והצעיר גובר על הקרב המתגאה." ויאמר לו ניקולאוס: "לו תחומר לנו מפני - היה טוב לך." ויענהו אלכסנדרוס ממשחק עליו: "נתה בן אדים! וכי אתה ומי אני?!" ויאמר לו ניקולאוס שניית: "לו אתה בן אדים! וכי אתה ומי אני?!" ויענהו אלכסנדר ממשחק עליו: "נתה הלאה, אתה בן אדים! וכי אתה ומי אני?!" ויהי בשם שמו ניקולאוס את דבריו, ויתחר לו עד מaad, כי לא קראו בשם מלך. ויאמר אליו: "הויל כסיל ובער! אתה מתגאה בעצמך, ולא תרע כבוד המלכים. ולו צויתך לעברי לירק עלייך, הלא תפטע ברקם! אמן אמחל על הולוותך, כי נער ובער אתה." ויקצת עליו עד מaad, וירק בפניו ויאמר לו: "ככה יעשה לכסיל כמויך, אשר אין לו בשות!" ואלכסנדר לא שת לבו למשחה, ויען ויאמר לו במשמעות רק: "מעשה כמו נבל עשית, ולא אמץיך כמוהו. אולים אם העידות כי יום אחד, אשר נתראה פנים להלחם בגדיינו שניינו, או יונדע מי הפלב וממי האריה." ויענדו שנייהם להקbez יחד ליום מועד, וישב כל אחד מהם לערו.

וליום הכהן נאספו שני הגורדים, ותעל ועקבם, וילחמו מקצתה היום, עד אשר נס חיל ניקלאוס מפני חיל אלכסנדר. וירדף אחריו אלכסנדרוס, עד אשר הרקיקו במערכה. וירדף אחריו וידבקו, ויהרגהו במערכה. וירדף אחר החיל עד בואו אל תוך מדינת ניקולאוש. וימליך עליה, ויקד שם שרו ועבדיו, וישב את פניו לשוב אל אرض מולדתו, וכח� המלכות בראשו.

ובכואו לארצו מוקדוניא מצא פוליפורס אביו נשא אשה אחרת על נביראש המלכה אמו במקומה, ושמה קליאופטרה. וייש משתה גROL, ושריו ועבדיו מס宾ן לפניו. ובבא אלכסנדר, וира המשטה, ענה ויאמר: "הנני מבשלה, אדני, בכתיר הנצחון והגבורה אשר נתן לי אללים בראשית מלחתתי. ואני מבקש לנביראש אבי, מלך אשר אשיאנה לו, ולא אקרעך להיות בית המשטה, באשר לא היהת היא בית המשטה זהה". ויישיבתו סאליגיאום שר צבא פיליפוס, אשר היה בית המשטה הזה. וישראל פיליפוס נשא אשה שתלד לו בן אשר ידמה מיסב שם, ויאמר: "המלך פיליפוס נשא אשה שתלד לו בן אשר ידמה לו כתאו, וירושיבתו על כסא מלכוותיך". כשמיוע אלכסנדר את דברי סליגיאום, חרה לו עד מוות. ויכהו המשטה אשר בידו על ראשו ימות. וכראות פיליפוס, כי סליגיאום שר צבא מيت, בעריה בו חמתו. ויקם על פניו אלכסנדר במאחלת אשר בידו להפטו. ובכומו, אחיזתו פלצות ובעתה רוח רעה, ויפל על פניו ארץיה. ויצא אלכסנדר מążלו בחרי אף, ויבלע המשטה. ויתר פיליפוס חולה, ויבקרתו אלכסנדר ביום השלישי. ויאמר לו אלכסנדר: "פיליפוס! לא היה נכון לי לקרוא לך בשם, וגם לא אκניך בכינוי בן לאביו, אמן בכינוי האח לאחיו. ועתה שמע בקול, אייעץ! ותשיבת את אשתק, שלא הרעה מעלהיה, ואתה הרעות מועליך לקחת אשה אחרת בלעדיה. ועל תחתiani בהרגי סליגיאום שר צבאך, אחרי אשר היה בין מות ברבבו אליו פרדרים האלה באונגה. ולא היה לך לקום עלי להגכם מיתת

סליגאום, כי כן עשית בפגעי בו." כשםווע פיליפוס דברי אלכסנדר, בכה בכி גדול, ויבן אלכסנדר עמו. ואחרי כן יצא, ויבא אל נביראש אמו, ויאמר אליו: "אל יתר אפק בגל מעשה פיליפוס ואשותו עפה, כי החטא אשר עשית בפרט, עשה בגלו, וטוב מאד הוא לנשים לסבל על בעליך." ויקח אמו נביראש בידה. ויביאה לפניו פיליפוס. ויהי בראשה, נשאה חן בעניינו, וינורבה אצלו, ויושבה על כסא, וינגרש את האשה, אשר לקח עליה.

פרק שמיני /

וספר בו מיתת פוליפוס ומילך תחתיו אלכסנדרוס

ויהי לימים, וישלח דרייש מלך פרס מלאכים אל פיליפוס לבקש מממנו הפס. אשר היו משבים לו כדי שניה בשנה. ויתשך אלכסנדרוס מתח להם מאומה. ויאמר אלכסנדר למלacons: "לכו אמרו לאדרוניכם דרייש, כי פיליפוס, בעת היותו מבלי בניים, היה לו תרגולת מטילה ביצי זקב, וכאשר נולד לו בן, עמדה התרגולת מלחת!" ויחממו הפלacons איש אל רעהו, איך מלאו לבו לרבר פרברים האלה, וילכו לדרכם. ובשוב מלאכי דרייש, והגה מגדים באו ויגידו לפוליפוס, כי ארミニאה וכראסנא מארצאות המערב לモקדוניאה, אשר היו תחת ממשלת פוליפוס, מרדו בו, וימאנו לחת לו מס כמושפטם. ויאמר פוליפוס לאלכסנדרוס: "אסר המרפקה ועלה עליהם למלחמה." ויצא אלכסנדרוס בחיל כבד וייצר על המדינות, הקשורות על אביו, ויכניעם לפניו. וישבו ויתנתנו לו מס כמושפטם.

והיה פנסעו על המדריניות הנהן, קשו על פוליפוס אנשי ברטניה [בר"מ: ביתניה]. ויצא פראבוניס [בד"מ: בושני] מלך ברטניה במלח כבד, לעלות על מדרינת מוקדוניאה ולמלך עליה, לבעboro לקחת את נבייראש המלכה, אם אלכסנדרוס, כי רצה בה זה ימים, ויתן במדינת אגניאה הקרכבה למקדוניאה. וכשהמע פוליפוס את שמע קול מלחנהו, יצא אליו בשארית גדריו להעלות ליושניס ממדינת אגניאה. וקראותו כי רב חילו, הסב את פניו לשוב למקדוניאה, ולבלהת הלחם עמו. ויראו אושאניס, אדורן אגניאה, העובר לכרטסיס, כי נס פוליפוס, וירדף אחריו, וירבק אותו מול עיר מוקדוניאה. ותגבר הפלחה ביניהם, וניח אושניס את פוליפוס על ראשו, ויפל מעל מרכבתו ארצת במת. ויבريح את חיל פוליפוס עד שער העיר, ויבא אל בירת מוקדוניאה ויקבשה. ויבקש את נבייראש לקחתה, כי עלתה באחד המבצרים, אשר היה שם.

וכבאו יושניס אל בירת מוקדוניאה, הגיע חיל אלכסנדרוס בשוכו מארמניאאה אחרי כבשו אותם. וידעו יושניס בבו, ויצא ממקדוניאה, ויבא אל מדרינת יואניס הקרכבה אליה, ויתאזור לצאת לקרהת חיל אלכסנדרוס. וידעו אלכסנדרוס את כל אשר עשה, וילך לקרהתו. ויבא תוך מלחנהו, וניכה בחרבו על ראש יושניס וימיתהו, וינס חילו. וילך אל מקום המערה, אשר בו נפל פוליפוס אביו, וקראהו מרחוק ויבן. ופוליפוס, עוד נשמה בו, ויענהו ויאמר: "הקהל זה, בני אלכסנדרוס? עתה לא אדרג על מותי, כי ארעד, כי תשיב נקסム לצרי". ויאנה אנחה גודלה, וימת שם. ויפל אלכסנדר על פניו פוליפוס, ויבק עליו בכינור, ויאמר לשאת אותו אל בירתו. ויצו, ויחנטווהו במשפט המלכים, ויקברחו שם. ויתאבל עליו עד עבר ימי בכינו.

והיה בערם, וישב אלכסנדר על כסא המלכות, וימליך על כל הארץ. וישלח ויקרא לכל שרו ועבديו, ויבאו לפניו. ויאמר אליהם:

"שמעו אליו, שרי מוקדוניאה ותארסיה וחלאסיה וכל פאות הינום!
והביטו וראו כי ישימו לבככם בכל אוטומי, ועל תפטעו בגבורות
אעטם, בלתי בה יתפרק לברו. והוא יושיעכם מפני כל הקמים עליכם,
ויפיל את איביכם חללים לפניכם. ועל ירע לבככם במות פוליפוס
אבי, והתנתמו بي: בגבורת אלפסנדר ובנעצם ירו. ואתם, בעלי זרוע!
לטשו איש תרבו ואיש חניתו, והאיש אשר אין אליו קרב - קינה
לו. כי אני אשפיר חי מדם איביכם, ולא אשקט ולא אנות, כי לא
נאה המנוחה למלכים!" (עין ד"ק ומזכות דוד ישעה י"א י) ויענו זקני
גדורי ויאמרו: "כבר יגענו ונלאינו בימי אביך, ואין בנו פה לשאת
עתה פלי קרב, כי קפצה עליינו קינה. והחurb והמלחמה נוכנים לילדיהם
ולבחוריהם". ויענם הוא: "אנחנו צריכים אל הרים ואל הייששים
מאיד מהנערים ומהילדים, כי הילדים בותחים על גבורה ילדים,
ויביאו את נפשם בקבוא הפota, ועצת הרים תניהם, ומליצם
פדריכם לבתמי בא בא אשר לא יתכן להם". וכשMOVEDה מן דברי
אלפסנדר, ישרו בעיניהם מאיד. ויקדו וישתו לו, וישיבו: "טוב
הבדר אשר דברת מאיד! הנהנו ועשינו כאשר דברת". ויפקד על העם,
זקנים וישראלים, לעשות על פיהם כל דבר, ויעשו כן. וימליך אלפסנדר
חתה אביו, והוא בן עשרים שנה במלכו פתח אביו, וזהה גיבור
מלחמה וחכם. ושם רבו המלך להוציא, "אריסטוטוליס החכם".
ותארו בהיותו בן עשרים לא דמה לא לאביו ולא לאמו, וגם ביום
השלחת אותו היה בן. ותהי צורתו כצורת פני אריה, ועיניו עכורות
ומערכות. עינו היינית שחורה ומפתח למיטה, והש@mailית היתה לבנה
כעין חתול (עליל בפרק שני שהיא כחלה וצ"ע) ומפתח למלחה.
ושגיו חרומות בשדי הכלב, וזהה מהיר פאריה מלדותו.

פרק תשיעי /

וְסֶפֶר בּוֹ רִאשִׁית מַלחֲמָתוֹתִו אַחֲרֵי מֶלֶךְ
אַלְבְּסִינְדְּרוֹס עַד בָּאוֹ לְמִדי

בְּרִאשִׁית מַלחֲמָתוֹתִו חָשַׁב וּפַקֵּד אֲנָשִׁי מַלחֲמָות אֶבְיוֹ וְגַדְעָנוֹ, וַיַּמְצֵא מַזְקוֹנוֹתִים. שְׁנִים רְבּוֹא וְחַמְשָׁת אֲלָפִים אֲנָשִׁי חֲנִית, וּמִהָּם אֲנָשִׁי מַלחֲמָה בְּחָזִים שְׁמֻוֹנָת אֲלָפִים שְׁבֻעַ מֵאוֹת, וְאֲנָשִׁי חֲרֵב שְׁנִים רְבּוֹא [כְּד"מ]: וּמְשֻׁרְתִּים לְשָׂרְתוֹ שְׁמֻוֹנָה מֵאוֹת) וְחַמְשָׁת מֵאוֹת וּמְשֻׁרְתִּים לְשָׂרְתוֹ שְׁמֻוֹנָה מֵאוֹת, וּשְׁאָר הָעַם יוֹרְעִי בְּמַלחֲמָה שֶׁלְשִׁים רְבּוֹא, שְׁשָׁת אֲלָפִים וְשֶׁשׁ מֵאוֹת [כְּד"מ]: וּשְׁאָר עַמִּים הַזֹּאת בְּאַכְּבָא שְׁשָׁת רְבּוֹא וְשֶׁשׁ מֵאוֹת כָּל אֶלְהָה הַזֹּאת בְּאַכְּבָא]. וַיַּזְכֵּר מַאֲוֹצָרוֹתִו חַמְשָׁת אֲלָפִים כְּפָרִי זָהָב, וַיַּתְּנֵן לְכַבֵּל חֲדוֹרָה לְהַזֹּאתה, וְחַמְשָׁת אֲלָפִים כְּפָרִי כְּסָף נִתְּנָן לְטוֹכוֹן לְהַזֹּאתה בְּדָרָה. וַיַּתְּנֵן כְּסָף זָהָב לְאַכְּבָא בְּחַפְצָם, וַיַּעֲשֵׂה אֲנִיּוֹת וְצִיּוֹן אֲדִיר מֵאָה, וְאֲנִיּוֹת מִשׁוֹטָם מֵאָה. וַיַּתְּנֵן כְּסָף זָהָב גַּם לְאֲנִיּוֹת לְהַזֹּאתה, וַיַּעֲבֵר אָוָתָם בָּאֵי סִיצְילִיאָה, וַיַּעֲבִידֵם תְּחִתָּיו לְעַבְרָה בְּאַיטְלִיאָה. וַיַּשְׁמַעוּ גְּדוּלִי רֹומָא אֶת שְׁמָעוֹ, וַיַּשְׁלַחוּ לוֹ כְּתָרָה מִכְתָּר בְּמֶרְגָּלִיוֹת. וַיַּדְוֹהוּ לְאַדְוָן וְלִמְוֹשֵׁל, וַיִּקְבְּלוּהוּ בְּשְׁמָחה. וּמִשְׁם עַבְרָה וַיַּלְךְ אֶל אָרֶץ אֲפָרִיקָא. וַיֵּצֵא לְקַרְאָתוֹ שֶׁר צָבָא אַדְוָן הָאָרֶץ, וַיַּדְוֹהוּ לְאַדְוָן. וַיַּשְׁמַם מִסְלָה עַל הָאָרֶץ. וַיַּעֲבֵר מִשְׁם בָּאָרֶץ לְבוּאִיאָה, וַיַּכְּנֵן אָוֹתָה תְּחִתָּיו. וַיַּעֲבֵר בָּאָרֶץ בְּאַרְבְּרִיאָה וַיַּכְּבִשָּׁהָה. וַיַּפְּעַל מִשְׁם הַלוֹּךְ וְנִסּוּעָה עַד לְבָא הַנְּהָר, הַיּוֹצֵא מִים אֲוֹקְיָאנָס. וַיַּרְא אֶת מִימִיוֹ זְכִים וְצִחִים, וַיִּפְשַׁט בְּגָדוֹי, וַיִּרְחַץ בָּהֶם. וַיַּרְעַו לוֹ הַפְּמִים, וַיַּכְּאֵב רָאשׁוֹ, וַיִּחְלֹה מֵאָד, וַיַּרְפְּאָהוּ פּוֹלִיּוֹס קְרוֹזְפָּא בְּמַשְׁקִים וּבְתִמְרּוֹקִים. וַיַּעֲבֵר מִשְׁם בָּאָרֶץ קְנִיָּה וַיַּכְּנִיעָה. וַיַּעֲבֵר בְּנְהָר פָּרָת, וַיַּלְךְ בָּאָרֶץ בְּקַטְרִיאָנִי וַיַּכְּבִשָּׁה.

וישמע דריוש, וישלח אליו ספירים לאמור: "הלא ידעת, כי אני הוא דריוש מלך המלכים ואדון כל גוי הארץ. ואלה השמים המליכני, והכין את כסאי. ועתה, איך מלאך לבך לעבר את הים, וכך למלך על גוי מוקדון בלתי רשותי? גם באת וכברת מקומות מארציך, ולא הכנעת את נפשך לפני, כהגע העבר לפני אדוניו! ולכן, מהר בא והשתתחוו לפני. ואם את פי תמרה - אישך במוסר מות. ואם אלǐ פבא - לא תירא, כי אחמל על נערותך ואסלח על חטאיך". ויקרא אלכסנדרוס את ספרו, ולא שת לבו לדברו. וימלא חמה, ויערד את צבאו בארץ הערב בשדה לעוד מלחה עם דריוש. וגם דריוש הוציא אל השדה צבא רב ועצום. וינעדו יום למלחה, ויערכו מלחה גדולה ביום מועד. וינפּר אלה באלה, וינפלּו אלה מאלה ובאים. ותחשד המשם ביום ההוא, ויהי רעם חזק, ויבחרו הפרסים מקול הרעם. ודריווש עזב את מרכובתו בכלי נשך, וירכב על סוס, ויברת. וירדףו אלכסנדרוס מהלך ארבעים יום, וידבק את אשתו ואת בנו ויתפסם חיים, ודריווש ברוח לילה. ויצו לחפש את כל השרים הנהרגים לקבריהם. וזה מספר ההרוגים מן מוקדון ח'ק מאות איש בגלי ורוכבי סוסים ק'ט ומן ברכבי י'ב רבו ונתקשו חיים ד' אלף ומן מוקدون ק'פ' איש. ויה אלכסנדרוס את חיל דריוש לפि חרב. ויצו אלכסנדרוס אחרי כן לקבר את ההרוגים, ויעל מספר ההרוגים מן המוקדונים מאה וחמשה אלפיים וחמש מאות, בין גלי ורוכבי סוס. ויתפסו חיים מאה ושמוןים איש. ומספר ההרוגים מהפרסים שניים עשר רבו, בין גלי ובין רוכבי סוס. ויתפסו מהם חיים ארבעת אלפיים שרים, ומן מוקדונים - מאה ושמנים איש.

ויאסף עוד דריוש מכך גדול מן הראשון, אחרי אשר ברוח. וישלח אלכסנדרוס מרגלים לראות את האכבה. וישלח גם אלכסנדרוס את שרץ צבאו אנטיפטורים ואסקנתנדון לאסף חיל מארצאות מלוכתו. וילכו,

ויבאו אליהם בחיל גודל מאד מאד. וילך הארץ אבסייא ויכבשה, וממש עבר הארץ ברטיאה ויכבשה. וילכד את הארץ אולינטון וינכינעה, ויעבר הארץ כנען וינכינעה, וילך הארץ בمعنى מאותין ויכבשה. ויהי רעב בארץ ההייא, וימתו רביהם מהמקדונים ברעב, עד שאכלו רביהם ממה את סוטיהם. ויטע הלוֹךְ ונסוע, ככוש ולכוד מממלכה אל מלוכה עד לבוא מלכות ליקוֹס ויכבשה. וממש עבר אל הארץ אקראנטוטוס בסיקליה ויכבשה, ויבא אל היכל אפוליפוס להחפילה שם. ויעבר עד הארץ מצרים ויכבשה, וישלח את אנשי אניותיו דרכם, להמית את כל יושבי טריפולי, כי בגדו בו. וילך הלוֹךְ ונסוע עד עיר קרטגינאה, היא העיר הגדולה לאלהים, והיא ראש לכל מדינות מלכות אפריקה. וממדת העיר עשרים וארבעה מיל, ושולש מאות ושמונה כפות רגלי. וילך ממש, ויעבר את נהר טיגריס הלוֹךְ וככוש, והוא נהר חקל, וממש עבר עוד הארץ מצרים עם כל מנהגו, וירק את צבאו עוד לילכת אל הארץ פרס. וישמעו השמועה כל שרי דריש, ויכתבווהו כתבים אליו, ויודיעווהו זה. ויקרא דריש את הכתבים, וירא מאד.

ויהי כקרב אלכסנדרוס לארץ פרס, וירא, כי חומות המדינות בצדות ובגובהות מאד, צוה לקחת צאן רב ולקשר בסביבותיהם עשי השרה וענפי שיחי הארץ וילנהלים בחפוון. והיו השיחים והעתשים נגרים בארץ לעפר ולהעלות אבן רב. ויעשו כן, ויעל האבן עד לשמיים. ויראו הפרסים את הארץ מרחוק, ויתשבויהו לאבן פרסות סוטים. וימת לבם בקרבתם, וניגרו מאד. וישלחו מלאכים אל דריש, ויודיעווהו זה. ויקח אלכסנדרוס סגן אחד ושמו אויאמולון, איש גבור חיל ונאמן, ועמוhem שלשה טוטים. וילך עמו, ויעבר בנهر ארסטגן - והנהר נקפא מן הקורה וממן הפפור, עד אשר היו הטוטים והעגלות עוכרים עליו. ולאחר ימים נמס מן השמש, וימצאוהו אלכסנדר כי קפא. ויתחפש וילבש אלכסנדרוס בגד שרי מוקדון, ומגבעת על ראשו

במגביעות המוקדונים. ויעבר הפהר - ורחבו מיל - ויבא עד שער מדינת דריוש. וישאלתו השוער: "מי אתה?" ויענהו: "מלך שליח מלכים" מלכינדרוס אל המלך דריוש! הוליכני אליו, ואדברה עמו". וויליכחו אליו, וימצא את דריוש יושב על כסאו לובש לביש מלכות, וכתרו על ראשו, ושבט המלכות בידו. ויפלא אלכינדרוס מהורד פניו, וישתחו לאפיו. וישאלתו דריוש: "מי אתה?" ויענהו: "מלך שליח מאי אדרני המלך אלכינדרוס אני! והוא שלחני אליו לאמור, כי מאי אדרני המלך אלכינדרוס אמי". ואמ לא תלחם עמו, מחלוקת לב יש תחראה עמו עד פניהם ותלחם עמו. ואם לא תלחם עמו, מחלוקת לב יש לך". ויקנוף דריוש ויאמר לו: "אולי אלכינדר אתה, כי תדבר אליו בזדון?" ויאמר: "לא! כי שלוחו אני". ויענהו לאמור: "אכל על שלחני ושתה עם השרים, ולאחריו בן אשיבך מלין". וישב ויאכל וישת, וכל כל זהב, אשר בו היה משקדים אותו, היה מחייב בחקו. וישאלתו דריוש: "מה זהفعה בן?" ויאמר אליו: "כח משפט אדרני אלכינדרוס לעשות לכל שליח, הבא אליו מאי המלך: כל כל זהב וכסף, כי ישקוהו בו, כי יאכל באוכלי שלחנו, לא ישב עוד אל השלחן, והיה לשליה. ואחשב אני, כי כה משפטיך גם אתה, אדרני המלך!". ויענהו דריוש לאמור: "הגדריל לעשות בזה אלכינדרוס אדרונך". ויהי כאשר שמע אחד משרי דריוש, מעהומדים לפניו, את קול אלכינדרוס - והוא כבר ראהו, כי שלחו דריוש אליו לשליה - וניכירהו. ויאמר אל היושבים למולו: "זה הוא אלכינדרוס המלך: ולמה לא יתפשו אדרוננו המלך?" ויאמרו לו היושבים: "הס! כי לא להזפר בדברי הוללות. איך תהשך כי אלכינדרוס יבא פה?" ויבן דבריהם אלכינדרוס, כי למן קיו מרביבים, ויפתח ברכבים. ויאמר ליושבים למולו: "דרכ אנשים לי. אקום ואשוב". ויאמרו לו: "קיים". ויקם, ויבראח פתחים מפנייהם, וכל הזבב בחקו, ויתגנס לשוער הבירה במתנה, ויפתח לו צאתה. וילך אל שער העיר

פתחם, וימצא את שער העיר יושב. ויפלא עליו ויאמר: "מה זה?" ויענהו: "ללא דבר". ויהי כראותו את השער מבקש לחשך אותו מצאת מהשער, ויפהו וימיתהו. יצא, ומשרתו עם סוטו היה חוץ לשער העיר, והוא רוכב על סוס, וסוט אלכסנדרוס בידו. וירכט אלכסנדרוס על סוטו, ויבחר. והמלך ידע הדבר, ויציו לרדף אחריו. וירדף הפרסים אחריו, ולא הרכיבו. ויבא בנهر איסטרגן לעבר, וכאשר עבר, נמס הנהר. ויראו הפרסים כי נמס הנהר ולא יכולו לעברו, וכי נושא אלכסנדרוס, ולא יכולו לא באניה ולא בכל ערמה, עד אשר יקפאו מי הנהר. וישובו הפרסים נכלמים. וילך הוא רגלי, כי סוטו נתבע בנهر בעברו ומית. וילך בעבר הנהר, וימצא את סנו פאשר הניחו עם שני סוטים. וירכבו שניהם וילכו, וגיד לגדודיו את כל אשר קרווהו, ויאסף עוד את חילו, וילחם עם דריוש וחילו, ויפלו ויהי כאשר תפנו שאר צבאיו, באו שרי צבאו לעבר בנهر, וימטו מימי, ויגרוףם כלם בעברים על הקורת. ויבא דריוש אל בית מלכותו, ויפל על הארץ, ויבק בכי גדור. ויקח ספר אל אלכסנדרוס לאמר: "חנני! וראה לי את אשתי ואת בני ואת בתי, ואל תחריב את ארצי, ואתן לך זהב לרוב ומיטמוני מלכותי, ושבעים פילגשים בנות מלכים אשר אתי בשושן הבירה". ויקרא אלכסנדרוס את הספר באזני כל שרו, ויצחק עליו ויאמר: "אם ינצחני, אין זהבו שווה לי כלום. אבל אם אנצחנו, כל זהבו ביני". ויעמד בארץ פרס כל הסטו. ויתהשבד עוד דריוש לעזרך אותו מלחה, וישלח אל פורוס מלך הוזו לעוזו. ואלכסנדר החל וקרב אל מדינת המלכות, וילך אל ארץ מרין, כי שם, כי חלק דריוש אל ארץ באטני, וירדף אחריו אלכסנדר. ושרי דריוש נשמעם, כי הגיע אלכסנדר, ויתרגנו את דריוש. ויהי בהרגם אותו, וילפדר אלכסנדר את מדינת המלכות, ויבא אליה. וימצא את דריוש,

ויתחכאו השרים, אשר המיתוח את דרייש, עד אשר יראו, מה יעשה אלכסנדר. ויבא אלכסנדר, וימצא את דרייש בין מות לחיים, ויבק עליו בכி גדול, ומצא נפשו בחקיו. ואלכסנדר צוה את הרופאים ויחנתו, ויקבר בקברי המלכים, ויספוד עליו, ויקוננו הוא ושריו. ויצו, ויהרגו את האנשים אשר הם המיתוח.

פרק עשרי /

ספר בו רברים נוראים שראה אלכסנדרוס במדבר הגדול - מדבר ארצ מדי

ויהי כאשר העביר אלכסנדר את כל הארץ תחתיו, ויעבר מאין מדי דרך המדבר הגדול עם רבים מיושבי הארץ ההייא. ויבאו עד בקעה עמוקה לרוב, וילכו בה חמשה ימים. וימצא שם חיים משנות ופרות רבות, וימצא אילנות דומות לתפוחים, וימצאו שם אנשים, הנקרים פיתויו שלשון יון, והם גנסים, והיה צוארם ארך, וויהם וזרועותיהם כרמות מגירה. ויבקש לחפש חיים, ויברחו. וימיתוח אנשים מהם מהה ועשרים [בד"מ: קס"ב], והם המיתוח מאנשים שלשה מהם. ויאכל מפירות המקום ההוא, וילן שם בלילה ההוא. וילך שם אל סלוakin [בד"מ: קלחוין]. וימצא שם אנשים פראיים שכנים ביערים, דומים לענקים אדמים, וניניהם פאריות גבורי חיל, אוזרים במיתוחם באזורי עוז, ואין אותם כלל מלחה. ויהרגו מאנשים בלבנים ובעצים מהה וחמשים איש [בד"מ: ק"פ]. ויצו אלכסנדרוס, ויבעירו אש ביער, ויברחו הפראיים מפני האש.

יוסטפון / קיט

ובאים השני הלה אלקסנדר במערת הפלרים, וימצא חיות גודלות אסורה בפתחי המערות בדמות הכלבים, ואורך קומתם ארבע אמות, בעלי שלוש עינים, מנוקדות בחברבות. וימצאו עוד פראושים גודלים כמו שילוניא, והם בני יונה. ויעבר ממשם במקום אחר, ויפגע באיש אחד בעל שער גדול, ויחזור לתחנו - לא יכול לו. יצו, ויקח אותה, ו يولיכוה אליו, כי אמר: "אולי יפנה אליה, ונחפשהו". ויקח הוא את האשה ויאכלנה. וירקפו אחריו לתחנו, ויבא עד העיר. וידבר בלשונו, ויצאו מן העיר אנשים כמו שהוא بلا מספר. יצו אלקסנדים, ויבעירו את העיר באש. ויבחרו מפני האש, ויתפשו מהם חמיש מאות איש. ולא היה להם דעת בני אדם, והיו נובחים כלבים, ויעזובות. ויעבר ממשם, וימצא אילנות יצמחו מן הארץ מזרח השמש עד שעות היום, וממש שעות ולמטה, היו נקנסים לאرض, עד שלא נראה מהם כלום. וניזל שער מהם טוב הריח מאד, ושמו "איסכוקטין" - ומכמי פרס מקטרין בו את צלמייהם המחפמים. יצו הפלך לחוףיהם, גם לאסף משרפיהם. והאנשים, אשר קרכבו לחוף, הכו בשוטים על ידי שדים, וקהל המכחות היו שומעים ורואים, ווחנות הפכים אינם רואים, ולא היו נודעים הפכים. גם היו שומעין קול לומר: "לא תחטכו מהם, ולא תלקטו שרפיהם, כי תמותו!" וימצא שם נהר, ובו תנינאים גדולים ורגים, ולא יבשלו כי אם במים חיים. והוא בו עוד פרנגולים כדרמיון הנמצאים אתנו, וכל אדם הקרב לתחשם, וישליךוה עליו אש להבה מגופם, וישראלוה. וימצא שם עוד חיות בעלות חמיש רגליים ושלש עינים, ושש אמות קומתם. וימצא במקום אחר חול הרפה, וירא שם עוד חיות גדולות כחמור עיר - הוא ערוד - וארכס שיש אמות בעלי שיש עינים, ולא יראו כי אם בשתיים מהם, וקומתם חמיש אמות. וימצא עוד שם אנשים בלתי ראש, ועיניהם עם פיהם בחוץ, ומדברים כלשון בני אדם, ומאכלם דגים. וירא שם עוד

סְרִטְנִים גָּדוֹלִים בְּסֶפִינּוֹת קַטָּנוֹת. וַיַּעֲבֵר מֵשָׁם אֶל מִרְכָּבָר אַחֲרָיו, וְלֹא
מִצָּא שָׁם וְلֹא רָאָה לֹא עֻזָּף וְלֹא חִיה, כִּי אָם יִם וְשָׂמִים וְאֶרֶץ. וַיַּכְאַבַּד
בְּסֶפִינָה אֶל אֵי מַאיִי הַיּוֹם הַהוּא, וַיַּמְצֵא בּוֹ אַנְשִׁים מִדְבָּרִים בְּלִשְׁׂן יִהְנָן.
וְאַמְנָס הַיּוֹם שָׁוֹמֵעַ לְקוֹלָם, וְאוֹתָם לֹא יַרְאָה. וַיַּשְׁלַח מַאֲנָשָׁיו אֶל הַאי,
וַיַּרְלַג עַלְלָהָם סְרִטְן אַחֲרָיו, וַיַּגְעֵר מֵהֶם חַמְשִׁים אִישׁ, וַיַּרְא מַאֲדָם מֵהֶם.
וַיַּלְךְ מֵשָׁם דָּרְךְ שְׁנִי יָמִים, וַיַּכְאַבַּד הַרְיִ חַשְׁקָה - וְשָׁם לֹא יָאִיר
הַשְׁמָשׁ לְאוֹר יוֹמָם. וַיַּחֲפֹץ לְלַכֵּת עַד מָקוֹם בְּנֵי יְהוּנָבָן רַכְבָּה, וְקַצְתָּה
הַשְּׁבָטִים הַדָּרִים יְחִיד אַחֲרֵי הַרְיִ חַשְׁקָה. וַיַּקְרָא מִגְּדוֹדוֹ אַלְפָ וְשָׁלַשׁ מֵאוֹת
גְּבוּרִים, וַיַּלְךְ הַלּוֹךְ וְנָסֹעַ. וַיַּקְחֵה עַמּוֹ אַתְּוֹן מִינְקָת עִיר, וַיַּאֲסַר אֶת הַעִיר
בְּנָה בְּמַבָּא הַמְּקוֹם (עַיִן תְּמִיד דָּף ל' ב. ע"א), וַיַּבָּא שָׁם, וַיַּמְצֵא אֲוֹרֵר
הַמְּקוֹם מַעֲןָן בְּעַלְתָּה וְאִיד, וְלֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו, וְהָאֶרֶץ הַהִיא
מַלְאָה לְחַדְתָּה בְּטִיט. וַיַּפְגַּעוּ בְּעוֹפּוֹת גָּדוֹלִים, וּפְנִיהם פָּנִי אָדָם, וּמִדְבָּרִים
בְּלִשְׁׂן יְהָנָן. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיכוֹ: "אַלְכְּסַנְדְּרוֹס! שׁוּב לְךָ, כִּי לֹא תָּכַל לְדָרְךָ
בְּאֶרֶץ עוֹבְדֵי אֱלֹהִים, אַיִּنְכָּה יָכֹל לְבָא בֵּית אֱלֹהִים וּבֵית עוֹבְדָיו! שׁוּב
לְךָ! כִּי לֹא תָּכַל לְדָרְךָ בְּאִים, הַיּוֹשְׁבִים שָׁם קְדוֹשִׁי אֱלֹהִים וְרוּעָן
אֱבָרָהָם עוֹבְדָו, וְאֶל תַּחַת רַעַלְתָּה בְּמָרוֹם הַשְׁמִים, אֲשֶׁר נִסְתִּית לְעַלוֹת".
וַיֹּאמֶר אֲלֵיכוֹ עֻזָּף אַחֲרָיו: "הַחֲפֹשָׂר, כִּי תַּכְּבִשׁ פְּלִכּוֹת הַוּרָה, וַתַּהַרְגֵּן אֶת
פּוֹרֹוס מֶלֶךְ הַוּרָה!" וַיַּרְעַד אַלְכְּסַנְדְּרוֹס מִפְנֵי הַעוֹפּוֹת, וַיַּשְׁבַּת נָסֹעַ אַחֲרָיו
הַרְךְ עָשָׂרִים יּוֹם. וַיַּמְצֵא אֶת מַחְנָהוּ בְּאַשְׁר עָזְבָו. וַיַּבְנֵן שָׁם בְּנִין עַצּוּם,
וַיַּבְנֵה שַׁעֲרִים בְּמִקְומֵהוּ, וַיַּסְגֵּר אֶת מַבָּא הַמְּקוֹם (עַיִן לִקְמָן פָּרָק
צ"ו), וַיַּכְתֵּב בְּאַבְנִים גָּדוֹלוֹת כֹּל אֲשֶׁר רָאָה.

פרק אחד עשר /

וספר מלחמת פורוס עם אלכסנדרוס ודברים
נוראים ואשר קרוו עם המלחמה קפרקי

וילך שם אל ארץ הודו. וישמע פורוס המליך את שמו, וישלה אליו ספר לאמור: "ברח לך מארצי, פן אמייח בחרב!" ולא אה אלכסנדרוס לעשות כן. ויקפוץ פורוס את חילו, וגם אסף שנחכמים וחיות רעות ללחם עם הינוונים. ויגר אלכסנדרוס מאד מפני החיות, כי לא נסה להלחם עם חיות. וילך הוא עצמו לרגל את ארץ הודו [בד"מ: פראסקון]. ויעש את עצמו כיוצא צבא, כסוחר קונה מאכלים. וימצאוהו ויליכווהו אל פורוס מלך הודו, וישאלתו לאמור: "מי אתה?" ויאמר אליו: "מיוציאי צבא אשר לאלכסנדרוס אני, ויתר אף עלי, וישלחני מאתו, ואבאה אליך לשרכך." וישאלתו על אלכסנדרוס לאמור: "מה עוזה, ואיך ימלאך לו בלחם עם מלך גדול כמו?" וירא את החיות, אשר הכנין מלך הודו להלחם בם עם אלכסנדרוס. וישאל לאנשיו לאמור: "מה יברחו החיות?" ויאמרו לו: "לא יברחו כי אם איש, ולא ירע זה אלכסנדר - בקש את מלכתנו." ויעזבם, וישב אלכסנדר לדרכו אל מתחנהו. ויצו, ויעשו האמנים צלמי נחשת בתאר בני אדם, והמה מגרה אותם באפנות בכליה ברזל על החיות. וכאשר הגיעלים, והיה מגרה אותם באפנות בכליה ברזל על החיות. וכאשר קרכבו שני המלכים בגדריהם להלחם, ויציאו את האלים ויפוזום בשדה. והחיות, כי ראו את האלים בלתי מתנוועים, וירוץו עליהם לנשכם, והיו נשרים פיזיתיהם וגופותיהם מפני האש, ויברחו מהחיל. ולחמו שני הגדריים, וניצחו גדרוי הינוונים לגדרוי ההודים. ובתוך המלחמה נפל בוציפלאס - והוא סוטו של אלכסנדרוס, אשר היה

ראשו דומה לرأس שור - בערמת מלך הודו. ויתעצב אלכסנדר על סוסו מأد. ותהי הפלחה בינויהם חמשים [בד"מ: עשרים] יום, ויתיעצו חיל אלכסנדרוס למסרו ביר מלך הודו. ואלכסנדרוס הבין עצם. וישלח אל מלך הודו לאמר: "למה נשחת את אנשי גדורינו? בא ונהלחם שנינו, והמנצח מלך!" ויטבו דבריו בעיני פורוס, ויימach על הקרב זהה, כי קומת אלכסנדרוס לא היתה חשובה בעיניו כללום, להיות ארכו חמיש אמות, וקומת אלכסנדרוס שלש אמות. ולחמו שניהם לבם, ותהי זעקה גדולה ביחס מתחנה הודו. ויסב פורוס את פניו למבחןיו לראות מה קול העזקה, ויבחו אלכסנדרוס אל השוקים וימיתחו, וימליך אלכסנדרוס על מלכות פורוס, כי נצחו, ויקח את כל הארץ.

וילך שם אל ארץ אוקפרוקוס - הם האקרים - ויבקש לראות חכמת אנשיה, כי היו חכמים עד מأد, והיו יושבים ערמים בסככות ובמלחמות עפר. וכשהם את שמעו, וישלחו אליו חכמים עם ספרים לאמר: "אם תבא להלחם אצנו, לא יוועיל לך זה מאומה, כי אין לך מאומה אתנו תשלל. ואם תחפץ לראות חכמתנו, מה לך למלח ולכח? בא תבא אליו ברנה בדרכם רכים, ואנחנו לא נרצה אתקח מלחמה, כי הפלחה והקטטה יאותו לך, ולך נאה הפלחה, ולנו נאה חכמה". וילך אליהם אלכסנדרוס עם שלשה גבורים, ויראם ערמים, ונשים ואנשימים וילדים על פניו השדה פצאן. וישאל לאחד מהם ויאמר: "תיש אתכם קברות?" ויענהו: "גופותינו - קברותינו (משכני הוא קברי), ובהפרד נשפטנו מגונתנו - נחיה". וישאל לאחריו לאמר: "מי הם הربים, המתים או החיים?" ויענהו: "אצלכם המתים, ואנחנו כלנו חיים. גם כי הענינים והמתים ובאים מאד בכל דור מעשירים ותמים". וישאל לאחריו: "מי הוא ערום וחכם בין האנשים ומהיות השדה?" ויאמר לו: "האדם". וישאל אחד ויאמר לו: "מה היה תחלה - לילה או

יום?" ויאמר לו: "ליליה! כי הילד במעי אמו בחשך הווא." וישאל אחדר מהם ויאמר: "מי היא הממלכה?" ויאמר: "עשות גיגול!" וישאל לאחר ויאמר לו: "מי הוא אשר לא יכזב?" ויאמר: "האל האמת, שיזודע האמת." וישאל אחר לאמור: "אי זה צד מהארם יותר טוב, הימין או השמאלי?" ויענהו: "אצלנו השמאלי, ואצלכם הימין. גם כי השמאלי הכי נכבד, כי הוא משפטן לבך, שהוא שרש לחים האנושיים. והאשה כי תأكل את בנה, פחל מצד שמאל. והמלךים ישאו את שבט המלכות בידי שמאל." ויהי כשלו אותם שאלות ובנות, ויאמר אליהם: "שאלו! מה אתה לכם?" ויזעקו כלם ויאמרו: "תנה לנו חי עולם!" ויאמר אליהם: "לא אוכל על זה, ומני יתן ויכלתי לנפשי." ויאמרו אליו: "וזאת אין אפוא, למה תיגע להלחתם, לשילל שלל ולבעו בז להכנייע את העולם מתחזק. ולא תרע מי ינתן את בכורך אחורי מותך." ויאמר להם: "כה גור האל יתעללה, להיותנו אנחנו משרתים לאחרים הבהים אחירינו, והבהים אחירינו לבאים אחיריהם, כי לך נוצרנו. והם והאלנות לא ינוועו בלי רוח, וכן האדם לא ישקט ולא ינוח ולא יצלח, מבלתי ראשון עליון. ואני אחפוץ לשקט, ואדון הפל, אשר בידו נפש כל חי, לא יניתני." ואמר הרבריטים האלה קרא אלכסנדרוס אליהם לשלווט, ויפרד מהם וילך לדרפו.

ויקתב אגרות רבות אל אריסטו ורבו ומלמדו הגדור, וגדר לו את אשר קרתתו באָרֶץ הָדוֹד. ויקתב בה לאמור: "באָשָׁר בָּאָרֶץ פְּרִיסְיָאָקָוּן - הַיָּא מְדִינַת אָרֶץ הָדוֹד - בָּאָתֵי בָּאָרֶץ אָדָם דּוֹמִים לְנָשִׁים וְאָכְלִים דְגִים חַיִים וּמְדִבְרִים כְּלָשׁוֹן בְּנֵי אָדָם בְּלָשׁוֹן יְנוּנִית וְשָׂעָרִתִים עַל הַמָּקוֹם. וְיָמְרוּ לֵי: 'רָאָה!' כִּי בָּתוֹךְ זֶה הָאֵי קָבָר מֶלֶךְ קָרְדוֹן, וְשָׁמוֹ קִינְן בָּנוֹ אָנוֹשׁ - שְׁהִי קָרָם הַמִּבּוֹל מוֹלֵךְ עַל כָּל הַעוֹלָם כָּלוֹ - וְהִי הָאִישׁ הַהוּא חָכָם וּמְבִין בְּכָל הַחֲכָמוֹת, וּמוֹשֵׁל בְּרוֹחוֹת וּבְשָׁדִים וּבְמִזְיקִים, וְיָבִן בְּחֲכָמָתוֹ כִּי הַשֵּׁם יַחֲבֹר יְבִיא

טבолов על הארץ בימי ננת. ויקתוב אוח העתיד להיות מזה על לוחות הָאָבָן, והנס שם, וכחכְתָב - כחכְעָבָרִי" (עין בספר הישר פרושת בראשית). ויקתוב עוד בכתוב זהו, כי בימיו הציף אוקיאנוס שלישו של עולם, וכן עשה בימי אונוש בן שית בין ארם הראשון (וכ"ה במדרש). ויבן בא הוהוא מדינה גודלה ממד מקפת חומה, ויעש בה מגראש גודל מאבני שיש, ויאצר בו אבני טובות ומרגליות ואוצרות זהב וכסף לרבות מאד. ושם הוא בנה מגודל על קברתו להיוות לו לזכרן. ואין איש יוכל לבא שם, כי הוא בניו על פי שבעה המשרתים ועל פי חכמת הקסם, והבא שם אל חומותיה, ימות ברגען. וככאשר ספרו לי זה, קלכו להם, וניצחו אגיותיהם לי, שניים עשר אגיות. וארא שם חיים גודלותם בים, ונזעך בהם, וחטפו מאנשי וישקיעום בהם. ומרוב הרגאה שהיתה לי מזה, נהייתי שם שמונה ימים.

ואחר נצחי את דרייש והכגעתי אוח כל הארץ הילכתי אל מדינה אחת בהודו, והיא יושבת בחוף הנهر, ויבו קנים ארכפים משלשים אמות, עבים שלוש אמות. ויסודות המדרינה על הקנים, וכי הנهر מרים פלעגה. ובאו מאנשי בחוף הנهرليلך אל המדרינה, ויצאו מן הנهر חיות אפיקטמי, חיה גודלה וידועה עד היום בשם זה בכתה לשונות, ויחטפו מאנשי ארבעים וארבעה אנשים ויהרגום. ונסעתי משם, ולפנות ערב באתי אל מקום אחד, ומצחתי בו מעין מים מתחוקים כרבש, ולאינה שם בלילה ההוא. וירעדו אנשי, ויבעירו אש, כי באו החיות מן העיר לשות מים, ועמהם עקרבים כאפה לבנים וארכדים ושחורים ובعلוי קרניים, ותניינם ונחשים בעלי קרניים, ואירועים וחזירים ונמרים ושןהבים, ועמהם עוד אנשים בעלי ישן. וימיתו מאנשי רבים, ולולוי כי הבערנו אש בעיר במדורות גודלות ורבות, כמעט הם השמידנו כלנו. וככאשר הבערנו האש, היו השרצים רצים ונופלים באש ונשרפים, והיה סרחותם לנו למוקש. ותבא עלינו חיה

גדולה, ותשאג החיים, וימתו מגבורי חמשים וששה גברים מפחדם משאגדה, ואחרים מגבורי החצרו והמיתו את החיים, אחרי אשר המיתה מהם ששים גברים. ויגררו את החיים ממקומה מטה עד מקום הפחתה שלש מאות גברים. ושם מצאו פרעושים כינויים ועתלים כחורים גדולים, ולהם שמיים כשי אדם, ולא היה לנו שם מזון, זולתי כי הינו צדים העופות, כגון הראה והדאה והעוקבים למחיתנו.

ומשם הילכנו לאرض קפסיאקון. ובשעה התשיעית ליום נשבה רוח גדולה, ולא היה כח לאיש ממנו לעמוד על רגליו. ונפלנו על פנינו ארצה, עד אשר שקטה הרוח. ואלכלה את מדינת הפלכות מאץ קפסיאקון - והיא מדינה אשר שמה קפסיאקו, והוא ראש למלכית הודו. ויאמרו לי יושבי הארץ, כי שם אראה נפלאות אליהם. ו يولיכוני אל גן אחר, וארא בו אילנות מדברים לבני אדם, ובhem רשמי המשח והבית. ומهم שני אילנות, ועל אחד צורת המשח, ועל האחד צורת הבירית. ואילן המשח היה זכר, ותארו ודעתו כתאר הזכר ורעתו, ואילן הבירית נקבה, ותארו ו דעתו כתאר הנקבה ורעה. ויפורותיהם בפיות האילנות הנמצאים במצרים הנקראים "מורבליטון" - ובאורו תפוחי גן עדן - ושם האילן הזכר: "شمש", ושם הנקבה: "ירח". והailנות היו מדברים בלשון הודי לבני אדם, ויאמרו: "מוות! מוות! אם הושת!" ולעת בא המשח, עת בא, יצא קול מן האילן הנקרא "شمש" בלשון הודי, וידבר דברים. ולא רצוי אנשי הודי לבקרים לי, כי יראו מני. ואשבע להם, כי לא יגورو מזה. ויאמרו לי: "באור הדברים היא, כי האילן מבשך, אשר מהרה תמות על ידי אנשיך ועל ידי קרוביך". ואכרע על ברפי נגד האילנות, ואחפלו לאמור: "מתי יהיה קצץ?" ויצא קול מאילן הבירית, ויאמר אליו בלשון הודי: "הוי, סכל! כי תחזר לדעתך, אשר לא יוכל הנבאים לדעתו!" נבד"מ: ובמזרחה יצא קול מן האילן בלשון יונקים: "דע לך"

אלכנסנדר, שבקבכל פמות על ידי קרובך, ולא תראה אמך ולא אָרֶץ
מקדיניא!"] ויהי בלילה, לעת ורught הירח, ואתפלל, ואשאלאל לאמור:
"אם אשובה אל ארצי ואראה את ארצי ואת עמי ואת אמי ואת
אהובבי." ובפרק, לעת ורught השם, שבתי עוד, ואתפללה קשלה
האמש. והוספתי בשאלת הבקר להודיעני, אם ספרו וכלו ימי חי. ויצא
קול כפול מבין שני האילנות, ממשיע דברים בלשון הדור לאמר:
"תמו שנוטיך וספו ימי חייך, ולא חשוב עוד אל ארץך לעולם!
ובקבכל פמות, ואחריו מותך יתמו קרוביך ובני משפחותיך, ונסוך
זכרם. ולא תוסיף לשאל עוד, כי לא תענה."

ונאעט מאין הדור, ואבאה אל מלכות הסמיכמים. והנהגת המלכות
על יד אשה מולכת עליהם, ושמה קוינקי, והיא אשה יפה עד מאר.
ואשלוח אליה אגרת לאמר: "הנה האלוה אמון, מקומו בהר הגדול
מהרי מלכותך, ואנחנו עובדיו. ועתה יש אתה נפשי ללבך אל ההר
ההוא להשתבחות לו, כי הוא היה בעורי. כי שמעתי, כאשר הכנעתם
לקחתם ארץ עמון, לקחתם גם אלהי עמון עמכם. ואם לא תשליחי
אותו אליו, אלק עלייכם למלחמה". ותענה: "כבר ידענו, כי הוא היה
בעורך, כי עית מולדתך בחלקו, וירענו בן מי אטה. ועתה לא נוכל
לשלח לך אלהי עמון. וכחינו יש אתה נפשם לשלח לך תשניה, ושלח
את מלאיך וישאוחה אליך". ותשלוח לי היא למנה מה פות זהב
מורגן, משקלם מהה ליטרין, ומרגליות יקרות מאותם, ומרגליות
נקבות לעדר ענקים שמונים, וכמוון בלתי נקובות שמונים, ומעדרות
אלוה אמון אשר אתה, עטרת אתה באבני יקרות ערבה מהה ליטרין
זהב. ונערם כושים בלתי בעל זkan חמיש מאות, והפה נושאים תפות
מעשת [מן עצם] שני מלאות אלף נתים חמיש מאות. ונמרם שלשה
עشر, וראמים מהה, ואריות שש, ופנתרים - והם חיים מושנות -
ארבעה עשר, וכלבים אוכלי ארם תשעים, פרים בלתי מלחמה

ארבעים, פילים חמשים, ערים שלוש מאות, ראמים מאה. מטוח עשריות מעין אובונוס אדים ושחור כקון עזים וצח שמונה אלפים. וכמנחה היה לא הגעה למלך לעוזם; והיעדו סופרים רבים מסופריה על הפלגה היה, כי לסוף ימיה מלכה על כל העולם. ובפנה אל לבי לרכת אצל.

והפלגה קנדקי שמעה את מנגני, אשר היה נושא לרמות אַת המלכים, ולרכת אַתם בערמה ובמרמה. ותצו ראש מלאכיה - אשר שלחה אליו עם המנחה הנוכרת - לחקק ולחרות על לוח אַת צורת ולהביה אליה. ויעש כן, ויבא אליה אַת צורת פמונתי חקוקה על לוח. ותקח הצורה ותשימחו בחרבה. וילך קנדקליס, בן הפלגה קנדקי, אל מחנה אלכסנדרוס, ויקחויה השומרים וויליכו אל המשהה פלמירה. ויאמר אליו: "מי אתה?" ויענהו: "בן הפלגה קנדקי אני! ואני היה בא לשאת פנוי אלכסנדרוס המלך ולכברו, ועמי אשתי ומעת צבא, כי לא למלחמה היה הולך, כי סוד גדור יש לי מפני הנשים הנקראות אַמazonס. ויפגע כי שר הנשים הנקראות אַמazonס, ויקח את אשתי, וימת רביהם מאנשי. ועתה יושענו, אדורי המלך! כי פחדו ומזראו על כל העמים." וילך המשהה, ויגדר לאלכסנדרוס המלך והדברים שעברו. ויאמר לו: "קח נא את בגדי מלכותי ואת עטרה לראש, ושב על כסא מלכותי, והיה תחת מלך פמוני, ועשה בערמה, וקרא אליו אנטיגנוס כשםך." ויעש אנטיגנוס המשהה, כאשר ציוויל אלכסנדרוס. ויצא המשהה לבוש בגדי מלכות ועטרה על ראשו, וישלח אחריו קנדקליס לבא אותו. ובבואו אליו, וירא אותו וירא מאד, כי אמר: "אולי יחשבי למרגלא, יצוחה להרגני, ואני נקי!" ויאמר במרמה לעומדים לפניו: "קראו לי את מלאכי הגןמן אנטיגנוס!" וילכי ויקראו את אלכסנדרוס, ויאמר אליו אנטיגנוס בערמה בדברים האלה: "הלא ידעתי, כי האיש הזה - בן הפלגה קנדקי - היה בא

להדר פנינו, ושר אמazonס פגע בו ויעש לו כה וכלה." ויענהו אלכסנדר: "אם תגוז עלי, אלכה לי אליו בזבב ואלחמה עמו, ואוקם נקמתה האיש הזה, ואצילה את אשתו מידו." ויענהו המשנה: "אבל נשלה מהלאך אליו לקרה לו לשלוום טרם מלחתה, ונבקש מפנוי להшиб אשתו האיש. והיה: אם שלום יענה ונשב אשתו האיש, והיה זה שלום; ואם לא יאבה לשלוום, ועלינו עליו ונוצר עלי עד רתקו." ויאמר אלכסנדר: "אלכה לי אני אליו." ויענהו: "לך!" וילך אלכסנדר, ויתחבה שלשת ימים. וישלח עבד מעבדיו אל השער אמazonס לאמר: "פה אמר אלכסנדרוס! השב אשתו קנדקליס, כי איל היה בא. ואם לא, הגידה לך, ואדרעה מה עשית לך?" ויתן לו את האשה, ויביאה אל המקום, אשר היה שם אלכסנדרוס נחבא. ויאמר אליה ברכה, כי הוא יוליכה אל משנה המלך, אשר הוא ממתין אחריו בהר, כי לא רצה המלך לשלח את משנהו השער, כי אם את עבד משינהו. ותשמע האשה, ותאמן בדרכיו. והיה באשר היבאה לפניו אלכסנדרוס, ותפל על רגליה ותשתחוו אפים ארץ. ויאמר אליה: "קומי! ואל תפל עלי פנוי לפני, כי ה公报 הדזה אצלנו לא נעשו כי אם למלה. והיה באשר תבוא לפניו המלך - ושם אישך - ועשית לפנוי את כל ה公报 הדזה." והיה ביום השלישי ויביאה אל אנטיגנוס, היושב על כסא המלכות. וירא קנדקליס את אשתו וישמח, ויאמר אלכסנדרוס אל אנטיגנוס: "אדוני המלך! השער אמazonס מודיעיך כי הוא איש שלום, והגה הוא לך לעבד ולמשרת. והוא ידע כי אליך היה בא קנדקליס, לא נושא אליו עיניו לראותנו." ותשתחוו האשה, ותפל על פנוי ל公报 אנטיגנוס, ותאמר אליו: "תשואות חן לאדוני המלך, כי האיל את נפשי מיד אויבך." וקנדקליס חבק את אלכסנדרוס - אשר היה בעיניו המשנה - ויעתקחו וניפל על צוואריו. ויאמר אליו דברים האלה: "האמן לי, ובאה עמי אל אמי, ואני אתן לך מנות גדורות." ויענהו: "אייך אוכל

ללא כח בלתי רשות המלך ? שאל אותו ממענו, ואם המלך יתן ל' רשות על בכה - אני שמח, וגם אני מתחאה לראות את אמך". ניבא קנרכליים אל המשפטה - והוא עביניו אלפנסנדרוס - ויפל לפניו ארצה. ויאמר אליו: "אדוני המלך ! אמצא חן בענייך, וילך משנוק עמי עד בואי אל אמי, ואיטיביה עמו". ויאמר אליו: "ראה, קנרכליים ! גם על זה אשא פניך, כי מצאת חן בעני. הנה אני אשליחו עמך אל אמך בספר, אתה תשיבחו אליו שלם, באשר משבך הוא אל אמך עם אשתק שלם". ויאמר קנרכליים: "על, אדוני המלך, לכברדו ולנשאו, ועשה דבר המלך". ויקומו ממש וילכו שנייהם יחדו, קנרכליים ואלפנסנדרוס. וקנרכליים היה חושב, כי הולך עמו הוא משנה המלך אלפנסנדרוס, והיה שמו נודע אליו אנטיגנוס בשם המלך.

ויהי כבאים אל חצר המלכה אמו, ותהום כל העיר לאמר: "הנה קנרכליים בא עם אשתו נושא ושלם !" ויריצו אמו ואחיו לחבקו ולנשקו ולהללו לאלהים بعد שלומו. ויאמר אליום: "פברדו ונשקו ותבקעו את האיש, כי הוא הוושיע אותו ואת אשתי מיד האובך !" וישאלוהו: "מי האיש הלו, ומה שמו כי תרע ?" ויענים: "שמו אנטיגנוס ! והוא המלך הנאמן אשר למלך הגדול אלפנסנדרוס, והוא משנה לו". וישאלוהו: "ואיזה הוושיע הוא ?" ויגדר להם המעשה, ויפטר להם אודות קורוטה. ונש��ו ויתבקשו אחיו ואמו ויכבדוהו, וישבו עמו לאכל ולשתות בערב. וקנדקי הבינה, כי הוא אלפנסנדרוס בנפשו, ותלים. ויהי בפרק, ותלבש קנדקי בגדי מלכות, ותבא אל אלפנסנדרוס החדרה. ותדרה בניי מאبني זהב, ורצעפיו וקורוטיו זהב. ושם מטוות מעאות, עשויות בזבב באדרת שער, והמה מנפק ויהלום, ובhem צורת פגנים משנים, ואבניים יקרים פורפורייטו, וצורות מרפכבות סוסים עם כליל מלחה. וברגלי הטסומים קיו צורות אלפנטים עשויות מאבניים יקרים, ונגuds נهر מזבח מופז, וסביבותיהם אילני זהב עם

פירותיהם מזוהב. ויסערו שם ביום ההוא עם בני קנדקליס ואחיו. ויהי ממחרת, לקחה קנדקי המלכה את אלכסנדרוס, ותראהו חדרים גדולים בניוים מאבני חוף, והם האגנים הנקראים "איאראטוס" בלשון יונן. וסגולתם למלאת חיפוי נושאיהם לטוב. וקיה נגה המשׂש ואורו עובר באגנים אל החדרים. ויאמר לה אלכסנדרוס: "כל זה היה ראוי ליהודים ולא לכם! ומה תעשו אתם בו?" ותענהו בחרמה: "הוי, אלכסנדרוס! הסכלת לדבר! וכי אתם, ומה ראוי לכם? והלא כלכם חסרים מפל טוב!" ויהי נשמעו כי קראתו בשמו, ויתחרד האיש תרדה גדולה. ויחזק לבו ויאמר אליו: "גברתי המלכה! לא אלכסנדרוס שמי, כי אם אנטיגנוס, מלך אלכסנדר. ולמה פקרניini בשם המלך, ואחיב את רושי למלך? הלא אני מלאכו, השלוות לפניו עם ספרו ועם בנק ועם אשתו, ואיך תהשבי לבודג, כי אסفل להקרא בשם המלך?" ותענהו: "הוי, איש ערמיה! בא אליו, ואעידה עדים על דברי, ולא תחיל להכחישם!" ויבא עמה תדרה, ותראהו תמנות צורתו חקוקה על לית פליי בקריר. ותאמר אליו: "הלא פכיר, כי זו היא תמנותה, ואתי היא, ולמה תבזה מרכבי? והלא אתה הוא המרגינו והמריעיש ארץ פרס והודו, והמשכית מלחות מדרי וכל הגוים. ועתה! איה חכמתך ובורחתך, כי נסגרת ביד אשא שלא חרב וכבל חנית ובלא מלחתה, למן תרע כי לא שלמת בחכמה. גם כי מדע שחכם יחשך דבר, וחכם אחר - ואם לא יהיה כמוון - ויתחכם יותר ממנו". ויקצף אלכסנדרוס על נפשו, ויתפרק את שניו, ויחפש להמית את עצמו ואotta. ותאמר אליו קנדקי המלכה: "למה תחרק שנייך, ומה תהשבח לעשות? ואיה חכמתך כי תמית אותו ואותך, הלא תשנה ולא יוועילך, ותשחית נפשך ונפשות עם רב. ומה תוכל לעשות? אל תירא ואל תחת, כי למן היה עם לך לעשות חסר ולהאל את בני ואת כלתי, גם אני אצילך מכל פגע רע. הנה ברברון, חתן פורים מלך הודי, הוא בני

הקטן, ובא אליו הנה מקרוב, ולו היום במלכותי חצי שנה. ואותה ידעת, כי איתה הכיתת בחרבך את חותנו פורוס מלך הורד, ואלו ירע כי איתה הוא אלכסנדרוס, יקח את נפשך, ולו ימות بعد מותך. אבל אני לא אגלה סורך לאדם, ואקנרא את שםך אנטיגנוס לפניו בני ולפניו".

ומצא קנדקי מהחדר עמו אל קנדקליס בנה עם אחיו, ואל כלחה אישת קנדקליס, ועמהם ברברון חמן מלך הורד. ותאמר אליהם: "הנה האיש הזה, אנטיגנוס, חףץ לילכת אל אדורני. ואתם ידעתם את מסדו אשר גמלנו, כי הצליל אותו, קנדקליס, ואת אשתק מפה האויב ומהמות. ועתה חפצוי ביקרו לכבוד אדורני המלך אלכסנדרוס. מה אמרו לעשות לו? ונהלא לولي הוא, לא כייתי רואה פניו קנדקליס ופני אשתו לעולם. ומה מtentות אתן לו?" ויענה ברברון, בנה הקטן: "아버지, הפלכה קנדקי! צדקת בכל אשר אמרת, אמם אשתי חפצה להמיתו, כי שליח אלכסנדרוס הוא, והוא המית את אביך מלך הורד!" ותענהו: "ומה יועיל לכם, כי ימות הוא? התחזחו את מלכו במותו?" ויען קנדקליס ואחיו האחרים, ויאמרו: "השליח ישב אל מלכו לשלום, ולא נשלים לו כי אם גמול טוב. ולו ירענו, כי אלכסנדרוס הוא, נאמר: עמיותה, ותשיקת הארץ". ויענהו ברברון: "לא! אבל ימות! כי מלך נכבד הוא בעני אלכסנדרוס, גם כי הוא מונה, וישר לו בעדו, ונכח נקמה ממנה". וקנדקליס אמר: "אשר יבקש את נפשו, יבקש את נפשי!" וישלח חרבו ויעמד. וישלח גם ברברון את חרבו. ותחו הפלכה עליהם, וילכו מלפניהם. ותאמר אליהם: "למו, בני! עד אשר אראה בעצמי, אם תפונ עצת ברברון להמית האיש, או תפון עצת קנדקליס לשלום. ואם נמיתו בחפזה, מה תועיל לנו עצה אחריה כן?" ותחק קנדקי את אלכסנדרוס, ותביאהו החדרה. ותאמר לו בפטיר: "הבה נא עצה ורבר הרים, כי ראית, כי בעבורךبني חפצים להרג זה זהה". ויאמר אליה: "הוציאיני

אליהם ואנברה עליהם". ותאמר: "עשה בחרפץך". ותוציאו אליהם, ותאמר להם: "שמעו דברי האיש! כי הוא ימסר את אויביכם בידכם, ונקיינו אנחנו מדם ומשבעתנו, אשר נשבע קנדקליס למלכו, ולא נהייה חטאים בעיני אליהם ואדם". ויאמרו אליו: "מה אומר אתה?" ויאמר אליהם: "הנני בידכם, הרגוני אם תרצו! אמן אם תהרגוני, לא יציר לאדרוני, כי אתו שרים רבים ונכבדים מפני. ואם יציר לו, יעללה עליכם בחורב הקשה ויחרב ארצכם. ואם תשלחוני לשלוות וחתנו לי מהנות, אלקה לי ואפתנו, ואביאנו אליכם עדiba בפקודת ה'ה, ותראוהו לפניכם. רק כי תשמרו את נפשי!" וישמעו האנשים את דבריו, ויאמיןו בו, ויעזבווהו. ותאמר קנדקי: "עצתה האיש הזה נבונה, ובזהו נכנע אותוייננו, ותשקט הארץ מפחדו. ואני עוד אדריכלו ואיעצהו בעצתי, מה יעשה כי יקרכ לבא אלינו עמו. וזהה כי ישלים מעששו, יהיה שור צבא מלכותנו, ונהייה עמו שלדים ושקטים". ויענוה בזיה לאמור: "אברהתנו הפלכה ואמננו! היטבתן לראות בעצחה. עשי טוב בעיניך!" ותביאהו קנדקי הפלכה עוד חדרה, ותאמר לו: "עתה ידעתי, כי חכם אתה, והאללים עזורה". ותתן לו עטרת משמר, ערכיה שני ככרי זהב, ושריון קשטים מאבן אנך - הוא אוניאן, ומאבן יהלום - והוא בגיליאון, ומעל ארגןן מרקם ברקמת זהב. ותשלחוו, וילך מאתה לשלוות.

ובא אל מתחנו עם אנשיה, אשר הלו אותו. ויהי מתחרת, וישמו כתר מלכות בראשו, וילכישוהו בגדי מלכות, וישב על כסאו. ויראו אנשי קנדקי אותו, כי ישב על כסא המלוכה, ויתהמו האנשים מאד. ויאמר אליהם: "גשו נא אליו!" ויגשוו. ויאמר אליהם: "אני הוא אלכסנדרוס מוקדון, המולך על כל הארץ, ואתם תדרעו כי נקייתי משבועתכם, אשר נשבעתי לכם לאמור: כי אzieב את אלכסנדרוס

המלך לפני אדוניכם, וכבר עשית כי. ואתם, לכו לשלוּם ! כי נשבעתי
לגברתכם לבתני ארע לכם."

את כל זה ראייתי ונחוץ אל לבי, אדוני ומלמי, להודיעך בナンנות,
כאמור עלי לעשות כחוצה. החבון בנפלאות העולם, והחפיל בערי
אל יי אלהי הרים."

פרק שניים עשר /

וספר מלחת אלכסנדר עם ממלכת נשים הנקראות "אמזונס"

ויהי אחרי הקורות האלה, וילך אלכסנדר אל אי הנשים הנקראות
"אמזונס". ושלח אליו ספר לאמור: "הלא שמעתנו, כי נצחתי את כל
המלחמות, ורצוני לחת עליכן מס ולהניע אתך לעבודתי, כי תחפלו
بعد שלומי אל האלים העליון. ואם לא תרצו לעשות כן, אלך
ואחריב אתך ואת ארצך!" ותשיבנה אליו בספר לאמור: "הלא
שמעת - אם לא ירעך - כי גם אנחנו מלמדות למלחמה. ואני
יושבות הנהר אמזוניקון, ויש בתוכה הנהר אי גדול, ומתקד סכבות
האי מהלך שנה תמיימה, והנהר מסובב את האי. ואין דרך לעבר אלינו
כי אם במשועל אחר, ולנהר והוא אין ראש להשיבו למוקם אחר,
לבב יבא לשבות אליוינו. והנשים הבתוות יושבות כלן באמצע האי,
והבעולות על שפת האי, במקומות משועל האי ושבילו. ואין אף
זקרים, כי האנשים יושבים מעבר הנהר עם הצאן ועם הפקנה ועם
הבקר, ושם רועים. ולא יוכלו לבא אלינו כי אם מתי מסpter מהם,

ברצונינו. וזה, כאשר תגמלנה הנשים הופיעו אוחז בידיהן עד היהות בני שבע שנים, וזו יבוא אליהם בעילון בלבד, כי משלהן אליהם ספר במצוות מלפנתנו. וכאשר מחרין הנשים, ישבו הבעלים לדרךם. ואיך יעלה על לבך או על לבך וולחך לבא אלינו בחזקה, גם כי תשתרר עליינו לאמר, כי מחריבנו ותחריב ארצנו? ודע! כי אנחנו נזבח סיסים בכל שנה לעבודת אלה זיאום ואלה פורינוס שלשים יומם בכל שנה, והם הם יעורנו מכל צר ואויב. גם כי אנחנו, כאשר יבא علينا צר ואויב ומלהק למלחמה, נרקב על סיסים, שתים עשרה ורבאות גבירות, ונערך אותו מלחמה. ושאר הנשים שומרות את משועל מבוא האי ושבילו, ובעלינו רודפים או אחרינו רגלים, כאשר נהיה בעבר הנהר, להכיא אלינו צרה ומazon. ואם ננכח אנחנו - במנגן וכמשפיטנו לעשות עד היום זהה עם כל מי אשר עלה על לבו לצור עליינו - יוצא לנו שם ושבח גדול אל כל המלכים, אשר ישמעו את שמענו. ואם ננכחנו אויבינו - אשר לא נהיה ערין זה - לא יהיה להם שם ושבח בזה, כי אנחנו נשים, והם אנשי מלחמה - וכי תהיל בגבורה לאמור: 'אני נצחתי אש' (עיין תמיד דף ל' ע"א)? ! ועתה, דע לך, כי אנחנו הורענו על כל עניינו, ואם תרצה את שלומנו, אנחנו רוצחות את שלומך. ואם לא, הנה תמצאו מזמנות בהרים לערך עמק מלחמה עד אשר תשבע. ואמנם, עם כל זה, אנחנו הספמנון לשמור כבורה, לעבדך במס כרצונך. ואתה השב לנו תשובה בהסכמה עצה, וזה זה שלום".

ויראה אלכסנדרוס את הספר, ויצחק מאד. ויצו לכתב ספר ולשלוח אליו לאמור: "הריביתן לדבר! ועתה אם תרצה, שאחריב אתה, עמדו בהרים מזמנות למלחמה. ואם תחפיצו רחמים ממי, עברו הנהר ובאו אליו, ולא ארע לך. גם שלחו מכאן אליו נשים רוקבות על סיסים מלמדות מלחמה, ואני אתן שכר לכל אחת מהן כדיים מלאים זהב".

יוסיפון / קלה

ומשלחנה אליו עוד ספר לאמר: "אך אם אתה לו שמענו! מעבר הגער
ובא וראה את ארצנו, ונתן לך מאה כבrios זhub. גם נתן לך חמיש
מאות נערות יפות לפלגשים, ואם תרצויה הן להגשה אל אנשיך,
אנחני נתן לך אחריות מחתהך. גם נתן לך מאה ועשרים סוסים חזקים
וגבורים כסוס בוצפאל אשר אבדת - ואנחני שמענו את שמעו."
ולך אלכסנדרוס, ויעבר אל האי ההור. וירא את הנשים, והן יפות
תאר מאד, ובגדיהן כבגרי הייניות, ויקח מהן מס, ויתנו לו פאשר
נדרו.

ומשם החלק אל נהר אנטולטיא, וימצא מעבר הגער גוים ובריות
משנות. ושם מצא האנשים, הפקראים בלשון יון "קינוקפלוס",
וראשייהם בראשי הכלבים. וימצא אחרים בלתי رجالים, ופייהם
ועינייהם בחזיהם. ושם החלק אל ארץ אחרת, והארץ היה בתווך ים
שבעה מלילים. ובא לשם, ומצא עיר אליאוס - היא עיר השם - ומדת
חומרת העיר שכבה מאה ועשרים מלילים, וגודלו תקופה מקשטים מזhab
וימאכן יקרה - היא אסמיילדא. ובה חכמים גדולים והיכל גדול -
וכהן ההיכל כושי - ובו יעמדו עבורה לשמש. ויעבד שם אלכסנדרוס
את עבדותם, ויזבח ובחים לשמש. וילך שם דרך שלשת ימים,
וימצא חשב ולא אור. ושם החלק אל מדינת כרש וקריקס מלכי פרס,
ויקח מאתם בתים ובניים מלאים מזhab וכסף ודברים חמורים.

פרק שלשה עשר / ספר בו מיתה אלכסנדר אין היתה

ויהי אחר הרכבים האלה, הוסיף עוד אלכסנדרוס לחתוף העולם. וילך עד קצוות הארץ והمبرבות והימים, ויעל על רוחו לעלות למורום באיר הרים ולרחת לארקעות הים הגדול, ונהלך לקצוות הארץ והمبرבות והימים. וישם את פניו, ויבא בבל. ויעש כן על פי מלכות נוראות ותקומות נפלאות, בכתבוב בספר "תולדות אלכסנדרוס וקורותיו", אשר חבירו חרטמי מצרים ותקמיה. וכי כתוב עוד אלכסנדרוס אגרת, ויודיע את כל זה למולדו להועיל אריסטו. ויהי אחרי כן, חשב בלבו אנטיפטארוס שר צבאו להתיחו במשקה סם הפוטה בבל. וירקח את המשקה מסם הפוטה, וישימחו בכל עופרת. כי לתוכו לא מצא כלג, ישימחו בו - ולא ישבר. רק כלי עופרת. וינסהו בכלי ברזל ובכלי נחושת, בכלי חרס ובכלי זכוכית, לא היה כלי, אשר לא נבער מרוב חרייפות. וישלח המשקה להויא לאחיו אליאוס, והוא שר המשקים לאלכסנדרוס. ויהי ביום מיטים, ויקצף המלך על אליאוס שר המשקים, ויכחו בשפט על ראשו. וישטם האיש את המלך בלבו, וינטר את האיבת בלבו. ולמים אחדים עשה המלך אלכסנדר משטה גדולה לכל שרווי יווציו - את משטה תשועתו לצאת מלכותו ושר המשקים, אשר לו זכר את אשר קצת עליו, ואת אשר הפהו על ראשו, וישקהו משקה הסם הפומי בכלי יין. וישת המלך את היין, ולא הכיר. ובכבוד שעלה גודלה אתחזו כאב גודל בפבד, ובפתחו פתחו צעק צעקה גודלה, כאלו בחוץ הפהו בלבו, וישם ידו על לבו. ויצו לביתו, וימת בבל. ויצו החכם משנהו - ושמו איפטולמיוס, והוא תלמי - ויחנטווהו, וישימחו על עגלות, ויזליכוهو

מצריםמה, ויקברוהו בעיר אלפסנדריה, אשר בנה על שמו. (בסוכה נ"א): איתא שהחריבה, ובגיטין נ"ז: איתא שאדריאנוס החריבה והותס' שם כתבו דשמא פעמיים נתישבה, ולפ"ז ייל עצמו חור ובנאה על שמו, שמתחלת היה שמא נוא אמון. אבל במדרש איך מייחס החורבן הנזכר בסוכה לטראכינוס, וא"כ לדברי המדרש ייל שלא החריבה אלכסנדר כלל, אלא בנה וiscal את נוא אמון וקרה על שמו ועיין ב"ר פ' כ"ג).

ושני חי אלפסנדרוס שלשים ושנים שנה. ובן שמונה עשרה שנה התחיל להלחם, ובהיותו בן עשרים וחמש שנה נצח עשרים ושנים מלכים, והכניעם מתחתיו. ויכנע אט כל הגוים כלם לעובדתו. ביום מולד אלפסנדרוס היה בחדש הנקרא "פייחות" בלשון מצרים - והוא חדש איר - ברכיעי בו, ביום רביעי, כבאו השם, מת. והוא מצא ממקتب נקחניבור - אשר היה אביו באמת - את משפט מולדו ואת רשם היום, את השעה ואת הרגע, רק את קציו לא הגיד לו. אמן הגיד לו לאמר, כי לא ימות מיתת נחת רוית, אבל מיתה בלה וחווץ ומיתה גורה, ובן היה. יותר דברי אלפסנדרוס הפלך החקם וגבוריתו וכל אשר עשה, הגם בתוכים על ספרי מדי ופרס. ועל ספר ניקולאות וטיטוס וסטרכון, ועל ספר תולדות אלפסנדרוס וקורותיו, אשר כתבו החרטמי מצרים וחכמיה בשנת מות אלפסנדרוס המלך. וימי מלכותו היו שתים עשרה שנה: כי בן עשרים מלך, ובן עשרים היה, בשמחת פיליפוס אביו, וימליךוהו, ועיניו רואות אותו ישב על כסא המלכות.

ספר שלישי

פרק ארבעה עשר /
ספר בו המלכים אשר מלכו אחרי
אלכסנדרוס

וניהי אחרי מות אלכסנדרוס מוקדון, ותחלק מלכותו למלחקים רבים. וילך אנטיפטארוס שר צבאו בראש באיליריא בארץ הינום במלכת פטרוס, אשר קיתה פרחת ממשלת אביו, ויקראה "פטרוס" על שמו, והוא עלייהם למלך. ואיפטולמיוס משנהו הגדול - והוא הנקרא "אנטיגנוס", גם נקרא "אולגוס" - מלך במצרים ובאלכסנדריא ובכנותיהם. ופוליקטוס אוליקטור מלך בארץ ארטס, ותתפשט מלכותו עד בבל ועד מדי ופרס. ודוקסין - ונקרא שמה עוד רושאנן, והיא בת דרייש, אשת אלכסנדרוס, אשר קיתה קירה במלכתו אל ארץ הודי - מלכה על מוקודזיה בעצת ברראקוט הזקן, אשר היה בעל לאחותה. ותילד דוקסין בת דרייש - היא רושנא אשת אלכסנדרוס - בן, ויקראו את שמו המוקדונים "אלכסנדרוס", על שם אביו הפת. נימת אפטולמיוס אולגוס - גם נקרא "אנטיגנוס" - ומלך תחתיו דימטריוס פוליאוקרייטוס, וילכד את עיר שומרון. נימת דימטריוס,

וילךבר בעיר דימיטיריה, אשר בנה על שמו הארץ אדרום. וימליך תחתיו איפטולימיו, הנקרא פיליאדרלפוס בן אפטולימיוס אולגוס, שלשים ושמונה שנה. והוא בנה את מגדל פארון אשר בנמל אלכסנדרה, אשר יראיו בו עד היום נפלאות. כי בו מראה, יכירו בה כל אנניה או אניות תבאה מפרק לגיא אמן. והוא המגדל, אשר התחיל אלכסנדרוס לבנותו, ואחריו איפטולימיוס אכיו, ולא השלים. והמגדל הוא בנה על פי חכמת הקסם ומוריד פחות הוכבים, ויתבענו בו המבינים, יכירו בו אותן חכמה נוראים. והוא הביא תחליה את ספרי היהודים מאילריה, שם עלו שבטים רבים לשגן. ושם אותו באוצרו באלאנסנדרא, ויקש להעתיקם ולתרגם מלשון עברית אל לשון יונית. ובכך יצאו היהודים אשר במצרים, חפסים, וישקטו מעלה הפלכות, ונוחה. ואז שלח הוא אל ירושלים, ויקח משם את אלעזר הכהן החכם, אחיו שמעון הכהן החכם, ויפטר לו את כל ספרי היהודים מלשון יהודית אל לשון יוונית. וימת הוא, וימליך תחתיו אימפריאוס, הוא קיסר על רומי ועל מצרים ועל ירושלים ועל מוקדוניא וועל בבל וועל מדי ועל פרס.

פרק חמישה עשר / ספר בו קצת מלחמות מוקדוניא והרומים

בשנת שנים (כ"ו) לאימפריאוס הכניע הרומים את קלבריא, ויקחו את מדינת מסינה, זה גלות רביית [בד"מ] חסירהチバ רביית (וניל מפני שלקמן נזכר גלות רביית לירושלים נשחרבה גם כאן בטעותチバ רביית) למסינה. ובשנה היא הכניע אילראנוס אפטוס את

איסקליאה [טיציליה] תחת הרומיים. ובאים הם היה אристוタルיס החכם ברומא, ויעז לעשות זו נחשת ברומא. כי מתחלה לא היה נושאים ונוחין ברומא עד ערך גיגיר שעורה, כי אם בזווית כף ובמطبع כף. ובשנת מהה עשרה וארבעה לאמפראוס נלחמו הרומיים בסרקוסטה, וילבדוה. ובשנה היה בא גוי קרכברוניין על הרומיים בסקליאה, מארץ קרכברוניינה אשר במלכות אפריקה, ויללחמו עמה, וינצחו הרומיים. ובשנה היה המלך אימפראוס קיסר את אمبرיט במצרים, ומלך עליה עשרים ושבע שנים. ובשנת קכ"ז לאייפראוס, הנקרא איבריםטיס במצרים, בנה ניקודימון את נקודמיניה היא העיר הגדולה. וזה הנית אנטינוס הקטן מלך אתיינט (אתינס) את עם אתינס חפשים, ויבנה את עיר קרטגינה אשר בנهر אורינגןון, במצרים אימפראוס קיסר רומי.

ובשנת מהה ושלשים וארבע לאמפראוס נולדתי אני, יוסף הכהן בן גוריון הכהן, ואני הוא יוסף הנקרא "יוסיפוס" היהודי, אשר הספר עליו בועלם, כי כתב ספר מלחותה ה', והוא החלק השישי מה הספר, ובחילק ההוא - וזה הספר הששי - תראה עוד עדותי על זה נאמנה.

ובאים הם הרגו הרומיים ארבעה רבוא גאלאטיאוש. ובשנה היה יהושע בן שינך (אם זהו בן סира, או"כ נראה שאינו בן של ירמיהו הנכיה ע"ה (כמו שנמצא בספרים חזוניים) שמסתמא לא האריך ימים כ"כ), שר וגדול על היהודים. ובשנת מהה וארבעים לאמפראוס מלך אפטולמוס הנקרא "פילאטוס" [פולפטור] במצרים שבע עשרה (ו'), שנה, ובשנה היה שליח אימפראוס קיסר רומי את מרקלייאוס ואת איטולמוס, ויחריבו את סרקוסטה, וילבדו את קפואה. ויכנעו עוד את כל איסקליאה תחת יד הרומיים, כי בגדרו עמה ביהם. ובשנת מהה

ווארבעים וארבעה לאימפריאוס קיסר מלך אנטיטוכוס הגדול על אנטוכיה במצרים אימפריאוס קיסר רומי, והיו ימי מלכותו שלשים ושש שנים. ובשנה הראשונה למלכותו בא על ארם, וילכד את ארצו. ויעל אל ארץ פלאטורה, וילחם בה, ויצא את פלאטורה מלכה, וילכדוו חי. הוא אנטיטוכוס המלך הגדול, אשר שפה ופתח את היהודים להוציאם מאמונתם ולהאמין באמונת היהודים. ולא אכו לשמע לו. ויקצף עליהם, ויבא עליהם בחיל גדול, ונלחמת היהודים רבים. ויחריב את ירושלים עיר הקדש - והוא גלות ירושלים השלישי. ויקח את עשר ההיכל, ואת אוצרות יי' החירב והשמד. ובאחרונה עמדו עליו אנשיו בני חשמונאי הכהן, וינצחים, ויהרגו היהודים מהם שמנונים ושמונה אלף גברים.

ובשנת מאה וחמשים לאימפריאוס קיסר היה מלחמה גrollה באיסציליה, כי עמדו עבדיו יושבי האי על אדרוניהם, ויהרגו מהם רבים. וישלו ליהודים צרכם לרומים, וישמו הרומים את הדבר הרע הזה, ויתאבלו, וישלו את לוקנווס, שר צבא מלכות רומי, ויכבשו, ותשבח הפלחה. ובשנה היה הורקנוס הכהן הגדול נלחם על עיר שומרין - הנקרא בלשון יונים "סבסטין" - וילכדה, ויחריבה עד הביסוד. ואחרי כן נבנתה עוד על ידי אורודוס, ונקרא שמה "סבסטיא", ואנו נשمر מקום קפרטולואיס, והוא מבצר בעיר רומה. ואנו לקח טగרניס מלך ארמגינוס את בת מטריטוס לאשה, ויעש להם משתח גroll, אשר לא היה כמושטה ההוא בכל הגלויות הם. ויצבא בצדא בחיל גדול בחול אשר על שפת הים, וילחם עם אנטיטוכוס הגדול, המלך בארים, וינצחוה. ויעבירו ממלכותו, ויכנע תחת ידו את כל הארץ היה עד ארץ פלשתים - הנקרא בלשון ערבית פלסטין. ומהשנה היה התחילה הארמגינוס - והם העמלקים - להכנע ולחת מס לרומים. ובשנת מאה ושבעים ושבעה לאימפריאוס

קיסר רומי נבנתה עיר פומפייא על יד פומפייאוס המלך. ובשנה ההיא העבירו הרומים את אָרֶץ אלמְבַנִּיאָה ואת אָרֶץ אֲבִירִיאָה ואת אָרֶץ קולוֹסִיס ואת בני ערב כלם מתחתיים. ואז היה המלך פומפיוס מוליך על ירושלים, ויעביר את ישראל בעבודה קשה. ובשנה ההיא לכדו הרומים לירושלים, כי עלו על פומפייאוס וילחמו עמו, וילכדוו ויהרגווהו, על אשר לא חמל על היהודים. ואристותופולוס, בן הורקנוס הראשון, היה אז מוליך בירושלים תחת יד פומפיוס, ויקחוהו הרומים לשבי, על אשר מרד ברומים ובצח בפומפיוס אחורי מות אביו. ועל זה שבחה מלכות אריסטותופולוס - והוא גלות ירושלים הרביעי.

ובשנת ארבעת אלפים וארבע מאות ושבעים לברית עולם - וליחסון הגויים בשנה מאה וששים ושמונים וארבעה לאימפריאום קיסר רומי - מלכה קליאופטרה, בת אנטינוקס הגדול, מלך ארם, שליך במצרים עשרים ושתיים שנה. ותמלך גם על ירושלים ועל היהודים, אבל חמלה עליהם ולא נקמה נקמת אביה מהם. ובשנת עשרים ושתיים למלכותה החריב קיסיאוס המלך במצות קיסר רומי את עיר אסיה, ויעל גם על ירושלים וילחם עם היהודים וילכדם, וישלל את ההיכל. - והוא גלות ירושלים החמישי. והוא החריב עוד את האי הנקרא "רוודוס", ואת איי הים ועוד ערים רבות סביבתו. כי כאמור מות רודון מלך רודוס [בד"מ: אפטולומוס שהיה מלך קרינין], מסר את מלכותו ביד הרומים.

ובשנת מאה וששים וחמש [קפ"א] לאימפריאום רצחה אנטונינוס - מגדולי מלכי רומי וקיסירה - את קליאופטרה המלכה, כי הלוואו אותה יצא מרומה, וילך בארץ פרס וילכדה, ומלך עלייה. ומשם אבה ללחט אל אָרֶץ טְרָסּוֹס, כי שם היתה קליאופטרה אז. וכש嘲ע קליאופטרה את שמעו, יצאה ממדינת טרסוס הגדולה לקראתו, ותקבלהו בשמחה, ותביאהו אל המדרינה. וילכו שניהם יחדו

באלכסנדריא הפלינה, רשם נושא אנטונינוס את קליאופטרה לאשה. ומשם הולכה עמו אל רומא, ויגרש את אשתו אוקטביה הראשונה - אחות קיסר המלך אוקטביוס - עם בנה מבתו. ומלכי הרומים, באשר שמעו את הרעה ואת החרפה, אשר עשה אנטונינוס קיסרם, כי נושא אשה על אחות המלך אוקטביביאס, ויסכימו להסיר את פתר הקיסרות ממנו. ויעשו כן, וימליךו לקיסר על כל מלכי הרומים את אגוסטוס - אחיו אוקטביביאס ואחיו אוקטביה. וישאר אנטונינוס מלך בלבד ולא קיסר. ותהי מלחמה עצומה בין אוגוסטוס הקיסר ובין אנטונינוס המלך, על אשר גרש אחותו, ויגבר הקיסר אוגוסטוס על אנטונינוס בנה, ויהרגהו, ויהרג אחות קליאופטרה ואת ניאוס וקיסידיסוס בנה. ויפקד אוגוסטוס הקיסר במלחמות את קרטיליאוס למלך, ותהי מלכות מקרים מאו לרומים מעתים ותשעים וחמש שנה. ואו נלחמו הרומים בא קפדיאה - הוא האי הגדול מכל האיים הקרובים אליו, אשר היפה שבימים أيام בגבולי - ולא היה למלאות רומי או אי יותר נכבד ממנו. ובשנת מאה ושלשים ושמונה [ק"צ] שנה לאימפריאוס, מלך הוודוים בן אנטיפטרוס האשקלוני על היהודים ועל ירושלים. וימרד, ויבגד במלחמות רומא, ויעל לעליון אוגוסטוס הקיסר, וננכחוה. ויתפשחו חי ויאסרו, וישלחו אל רומא בככלי ברזל. וילך אוגוסטוס הקיסר אל ארץ קטיפות, וילפרק. ובשנת מאה ותשעים שנה לאימפריאוס, בנה תיבריוס, שר צבא אוגוסטוס, את עיר טברומינן (עיין ב"ר פ') ומצארזין. והמלך הראשון אשר קראוהו בלטינוס "איימפריאוס" - ובאוורו: "קיסר" - והוא הקיסר הראשון, אשר ראיתיו אני, והוא אשר השיב חוק הקיסריות פעמי שלישית במדינת רומא, כי מלך עליהם בחזקה. והוא המלך יוליוס, והוא גייס אשר מלך ברומא בחזקה, ותחזק מלכותו, להיות גברות ממלכות. וימליך על רומא בראש חדש אב, ובאב גם בן נולד, ולכון

קרא שם החידש יוליוס כשמו. ועל ידו גברה מלכות רומי על כל הפל臣ות. ואחריו נקראו מלכי רומא האמפרוסים: "קיסרים", כאשר נעיד על זה עוד בעדות נאמנה בספר הששי, המכונה "מלחמות יי", והוא חלק הששי מספרנו זה. וזהו המלה חכם בחכמת התקונה ומהספר יותר מכל המלכים אשר מלכו ברומא לפניו. והוא עשה חשבון עבור השנים לנוצרים וליוניים. וכי במלכותו ארבע שנים וחמשה חידשים. והקיסר הגדול - והוא אגוסטוס אשר זכרנוו - הוא דמה אל יוליוס בחכמה ובגבירה, ומבני בניו היה. ומלך אגוסטוס הקיסר במלכותו חמשים ושש שנה. ומלך אורודוס על פניו אגוסטוס הגדול שלשים ושבע שנה, והוא אהב נאמן לישראל. ויום תחלתו מלכותו היה ראש חדש אלול, ויקרא את שם החידש "אגוסטוס" על שמו. והוא בנה את היכל אשר בירושלים, אשר חריבו אנטוכוס. ויבנהו אורודוס פי שניים ביפוי ובגלו, באך וברחוב ובגובה. גם הוא בנה את עיר שומרון תחלה, ויקרא שם "סביסטין" - ופתורן זה השם צייראה [בד"מ]: קסירה (בחילוף צדי) וקורף כמשיל, והיא קיסר היועה בדברי חז"ל] אשר בנתנו למעלה בספר השני בסוף. כי אחרי נצח אלפסנדרוס מוקדון את דרכו, ואחרי משלו על כל העולם, וקרבו ימי למות, וימת המיטה, אשר הודיעו שם, ואחרי מותו נחלה מלכותו לארכעה ראים גדולים ממשחתו, ומהה ד' שריגי יון, אשר אכל את עם יהודה. וכי בראש אחד מהם היה בדקוס, זkan מוקדוניא, אשר משל על כל עם מוקדוניא עם משואן אשטו, וגם שם דוסקון. אגוסטוס הקיסר הגדול בה, נבד ברדאkos זkan מוקדוניא, אשר היו ישראל בשלוחה בכל מקומות ממשלה עצתו. ואמנם החלקים האחרים, אשר הגיעו לשושלת הראים האחרים ממלכות אלפסנדרוס אחרי מותו, הםימה אשר אכלו את עם יהודה וירושלים ובכללהו, לולי אלהינו, אשר עמד לבוגר פרצויינו, והעיר את

קמו / פרק חמישה עשר

רוח כהנוי החשمونים לנוקם נקמת עמו, כי כמעט אבד זכר עם יהודה וירושלים, כאשר נכתב בספר הרבי עי. ואחר אשר חלק אלכסנדר את הארץ, סגר את משפחות צפונה בבריחי ברזיל ובבנין חזק מאד עד ים, לבתאי יצא ויישחיתו את הארץ ואת מושלו. וימת אלכסנדר במצרים, וימשו ד' ראים האלה על הארץ.

פרק ששה עשר /

יספר בו ספир סליקות עם עם ירושלים והוֹדָה

ויהי אחרי מות ברדакוּס הַזָּקָן, המולך על מוקדוניה, האוחב לישראֵל, וימליך סליקות בנו תחתיו - אֲבִי אֲגֹסְטוֹס הַקִּיסֶּר הַחֲסִיד, אשר זכרנוּוּ. ויהי סליקות - ושמו עוד "סוליקוס" - איש מלא רחמים. וימשל על מוקדוניה ועל עמה, וימשל גם על ירושלים ועל עמה ועל עם יהודָה. ותהי ממשלה בנהית ובರחמים עם עם יהודָה ירושלים, ולא לחץ אותו ולא העבירם בפרק. ואז הלוּקוּ אֶלְיוֹ פְּרִיצִים מבני עמוּנוּ, רְשָׁעִים בְּנֵי בְּלִיעֵל. ויאמר לו: "הנה בָּאנוּ לְהִגִּיד אֶלְיוֹ עִשְׂרֵה הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר בַּירוּשָׁלָם, כִּי אֵין קָז לְהַמּוֹן הַכְּסֶף וְלַזְהָב וְלְאָבָנים הַיקָּרוֹת אֲשֶׁר בּוֹ, כִּי אֵין מִסְּפָר. וְכֹל זוֹ נְאוֹת לְהִיּוֹת בַּהֲיכָלָה, אֲדוֹנוּנוּ הַמֶּלֶךְ! וְמַה יַּعֲשֶׂה הַמִּקְדָּשׁ בּוֹ?" וינפתחו על זה, וישלח המלך ירושלים אחד משריו מבני משפחתו - ושמו אליאודוס - לקחת את הכסף ואת הזהב ואת האבני היקרות אשר במקדש זו.

ויבא השׁר אל ירושלים פְּתָאָם, וישלח אחרי הפהן הגדול, אשר היה אז. ויבא הפהן אליו, ויאמר: "מה אֲדוֹנוּ מְבַקֵּשׁ מִעָמָיו, ולמה באת פְּתָאָם? יְהִי בּוֹאָךְ שְׁלוֹם!" ויענהו: "בָּאתִי על דבר הפסר והזהב והאבנים היקרות אשר במקדשכם, אשר הגיד לאדוֹנוּ הַמֶּלֶךְ לשאת אותם אל אדוֹנוּ הַמֶּלֶךְ!" ויענהו הפהן ויאמר: "לְפָה יַבְקֵשׁ הַמֶּלֶךְ לְשַׁלֵּל הַזְהָב אֲשֶׁר בְּבֵית אֶלְוָה הַגָּדוֹל, אשר בְּיָדוֹ נִפְשׁ כָּל חַי? וְהָלָא אֵין שָׁמָה, כי אם אשר נִדרְיוֹ וַתְּנַתְּנוּ מַלְכֵי מִנְיָן וַפְנִיס בִּימֵיכֶם ומלכים אחרים אחריהם, לאוצר לאלהינו לבך ביתו. גם לחתת צדקה למחית יתומים ולפרנסת אלמנות. גם אדוֹנוּ הַמֶּלֶךְ סליקות עֲשָׂה כן, ואנוּנוּ מַתְּפִלִּים אֶל יְהָוָה בְּבֵית הַקָּדוֹשׁ, אשר נִקְרָא שְׁמוֹ בּוֹ,

בכל יום ויום לחמי אדרונינו המליך, לחמי בנווילטוובת אורהביו." ולא שת לבו אליאודוס אל דברי הכהן, ויחסם שומרים סביבה ההיכל עד ליום המחרת. ותחום כל העיר בלילה ההוא, ותהי בה בכיה רכה וצעה גדולה ומירה עד מאי. וישלחו הכהנים ויקראו את כל העם, זקנים וזקנות, בחורים ובחורות, ילדים וילדות, שרים ושרות, ויגרו עליהם לצעק אל יי, ויזרקו אפר כל העם על ראשיהם, ויענו את נפשם עד הילאים עליהם בכל עינוי צום וזולתו, ועד מהיונקים מנעו חלב לאՓשי צערע עברו כאנשי נונה שהרעויבו הבהמות ואמרו אם אין אתה מרוחם עליינו אין אנו מרוחמים על אלו. ויצעקו אל ה', ויתפללו אליו, ויבקשו ממן לשמר אוצרו ופקדונו, אשר הפקד בביתו, ולא יבא כבוד הבית בידי האויב. גם הפתולות, היושבות בቤת אבותיהם (עין נדרים ל'ז: בנות מי בא עין שימור, וברן ורא"ש שם. וכן מבואר בסוכב ר' פתיחה מרעגינשבורג שבכל אין הנשים יוצאות לחוץ כלל), פורשות ידיהן השמיימה بعد החלונות אשר בቤתיהם וצועקות אל יי. וחנןיה הפהן הגדול עוזר מתחפיל באפר לובוש שק, ומקיו קרוועים, עם יתר הכהנים אשר למקדש, וכפיו פרושות השם, ומתחפל אל יי, אויל יתרצה וירחם.

ויהי מחרת, ובא אליאודוס וכל שרי גדורו עמו, ויצעד צעודה והולך בתוך מקדש יי, ובא עד מקום הקדש. ווי השמייע באזניו ובzioni הباءים עמו קול רעם ורעש גדול, חזק מאד, משביר הרים ומפרק סלעים. ויבחרו כל גדוריו וכל הباءים עמו מוקול. פחד הרעם והרעש, ויתחפאו כאשר מצאג, וישאר אליאודוס בלבד. וישא עיניו, וירא איש בקdash, ומראהו נרא מאד, בלבוש זהוב ונוצץ באבניים יקרים, ותגורר כל קרב מזבח, והוא רוכב על סוס אדריך ועצום. והסוס הולך וכא לקראת אליאודוס, מרגל ומkapts. ויקרב אליאודוס אל הסוס, ויבחו הטעס ברגליו ויפילחו ארץ, ועמד עליו, ויצו הרוכב לשני בחורים אשר היו אותו, לבושי בדים - ובידיהם שוטים - לאמר:

"הכו גם תכו את הָאֹוִיב !" ויכו את אליאודוס, מזה אחד ומזה אחר, בשותים מכה נמרצת עד בֵּיל חַמְלָה. ויאלים האיש, ויהי בין מות לחיים, ויעזבוהו. ויקרכו בחורי הפנהים, ויטשאהו על שכם, ויוציאו מהמקדש, ויתנו אותו לאנשיו, ויליכו באלהלו. ויפל על מטהו, וישכב אלם ולא פתח פיו ולא דבר, גם לא אכל מואמה. ואנו הלו זקני מוקדון והשרים, אשר באו עמו, אל חנניה הפנה, ויתחנן ויבכו לפניו. ויאמרו לו: "בי אֲדוֹנָינוּ! החפצל בעדר עברך אליאודוס ובעד כל עבדך השרים, אשר באנו עמו, ונחיה ולא נמות. כי ירענו, אשר אין אלהים בכל הארץ זולתי אליהם. כי הוא עשה את כל העולם, ונשחת כל חי בידו. ואלקי העמים מהו נהבל." ויתחפצל הפנה אל הה, ויעל עלות זבחים بعد אליאודוס. ויבאו שני הבחורים, המפים אותו בשותים, אל אליאודוס בחלום הלילה, ויאמרו אליו: "שמע אלהי האלים את תפלה הפנה בעדר. ועתה קומ לך אל חנניה הפנה, והשתחו לפניו ארצתה, כי בעבורו רחמסך ה." והנה תראה מופת, כי כאשר יאור הימים, תרבר. ויהי פבקר, וננסה אליאודוס את לשונו, וירבר, ויקם על רגליו. וילך אל חנניה הפנה, וישתחוו לפניו אפים ארצתה. ויברך את יי אלהי ישראל ואת הפנה, ויתן כסף זהב למנחה לאוצר בית יי ולפנה.

יהי מחרת, ויקם, וימהר לאסרו מרופתו, ואת עמו לקח עמו, וירכב, וילך אל מוקדוניה, אל המלך סליקום. ויאמר המלך אליו: "שלום ! מה לך בירושלים זה ימים רבים ?" ויענהו: "אם יש לאドוני המלך אויבים, אשר יבקשו את נפשו, ישלח אותם אל ירושלים, ויבאו אל מקדשך ועל ההיכל אשר בו. כי אם בא יבא אליו, שם ימותו. כי אלה גדול ואדריך הוא אללינו, והוא ישחית את צרי יהודת וירושלים." ויספר למלך את כל אשר קרהו, ואת כל אשר ראה. וגם השרים ההורכים אותו ספרו למלך במוего. ויפלא הדבר הפלא ונפלא בעני

המלך סליקות. ויחפש את פְּרִיאָץ עם יְשֻׁרָּאֵל, אשר פתחו לעשיות כן. וכל אשר באו מחת יְדו מֵהֶם, ויהרגם בהרגן עז. ולא יסף עוד סליקות לשלוח בירושלים להרע. ואולם, מדי שני בשנה שלח מנהה לבוד ההיכל אשר לי בירושלים כל ימי חייו (חמשונאים ב'). ויאחבו כל מלכי הארץ לשלח מנהה לבדר את ההיכל אשר בירושלים.

פרק שבעה עשר / ספר בו ספור תלמי המלך עם חכמי יהודה

ותלמי המוקדוני, משנה המלך אלכסנדרוס מוקדון - אשר המלך על מלכות מצרים וגפיה במוות המלך אלכסנדרוס - היה איש חכם ונבון, ואוהב לקרוא בספרים, מאיזה חכמה יהיו, ומאי זה דת, ומאי זה עם יהיו. ותשאל נפשו לקבץ ספרי הידרות, אשר יוכל למצא בכך מלכותו, לבחון בהם דעת אנשי העולם, ככל אשר יוכל לקבץ. נישלח שני אנשים [ושם האחד "אריסטיאוס" ושם השני "אנדריאוס"]. וילכו ויקבצו ספרים הרבה מספרי מדין ופרס ומלך שאר הלשונות. ויבאו אל המלך. ויאמר להם המלך: "כמה ספרים בירכם?" ויענוו: "תתשע מאות ותשעים וחמשה." וישמח המלך עד מאר, וישתק. ויאמר: "הבה ונוסיף עוד חמישה, ויהיו בירינו אלף ספרים, ובוחן בהם אלף דעתות ואלף הסכימות מבני העולם." ויאמרו לו אריסטיאוס וחברו אנדריאוס ושריו וחקמיו: "אדוננו המלך! דעה, כי לשוא עמלנו ויגענו לכלכת לשבב את רוב הקולם ולקבוץ את רב הספרים, אשר הביאנו אלינו. כי בלם באשר הם - ספרי הכל, ואין בהם מועיל. ואם על המלך טוב, יקבע אל ירושלים אל הפלן הגודל, והוא

ישלח אליך מחכמי היהודים אשר בירושלים, היודעים לשון יונית, והמה יבאו לך את ספר התורה אשר אתם ואת שאר ספרי הביבאים, הנמצאים עפיהם. כי הספרים בהםם ספרי הקדש באמת. וכל הספרים, הנמצאים בעולם באודות הדתות בלטם, ספרי תורה והבל הכהה". ויעש המלך כן, וישלח ספרים וממניו את הדבר הנה. וישלח אליו הכהן שבטים זקנים כהנים חכמים, ואת אלעזר הכהן בראשם. - הוא אלעזר הכהן החכם, אשר בחרן ואשר נסה בניסיונות המות על ידי פוליפוס הרשע, בימי אנטינוכוס, המלך האכזר, ונ נהרג על קדשת תורה יי', בכתוב בספר הרבי עי. ויהי בבא אלעזר הכהן הנזיר עם השבעים זקנים הכהנים החכמים, המליצים במצרים, ונקבלם המלך בכבוד גדול. ויתן להם מלמי המלך שבטים בתים, ויבידל איש מרעהו. ויתן לכל אחד מהם ספרים יוננים, יודעים לשון יונית ומקtabה וחכמלה במשפטה. ויצוים לאמר: "בתחבו בספרים, ככל אשר יורו אתם הכהנים! ולא תפנו לנוטות מלאיצת דבריהם ימין ושמאל!" ויבאו הכהנים את ספר התורה ואת שאר ספרי המקרא עשרים וארבעה ספרים, ويمליכו מלשון הקדש ללשון היוונית. ויביאום לפניו המלך, ואלעזר בראשם. ויצו המלך לקרוא באזניו את אשר המליצו, אחד אחד מהם את אשר המליז, והגנה מלאיצה אחת ודרעת אחת באור אחד לכלם (עיין מגילה דף ט ע"א, שם איתא שהיו שבעים ושנים זקנים. ובהקדמת ספר הישר כתוב בשם ספר החשמוניים שמתחלתלו שלחו את ספר הישר ואח' הלשונים הפריצים והוציאו לתרגם התורה). וישמח המלך מאד על זה, ויאמר אל אריסטיאוס ואנדריאוס: "יהי האלהים בעורכם, אשר יעצתם אותו על אמרתנו ונכוון. כי עתה ירעתי, אשר ספרי היהודים בפתחם הם ספרי האמת מכך ספרי אוודות הדתות, ובכלב מבינים פניהם חכמה. ומתר ספרי הדתות אשר לא מותם העולם הלא הפה הכל ותתו וושא, ואין בם

mouril, וְנַבְיאֵיכֶם תְּבוֹא שָׂוא וְתַחְפֵל." וַיַּצְאוּ וַיַּזְכִּיאוּ מְאוֹצְרוֹתָיו כֶּסֶף וְזַהֲבָם
וַיִּתְן לְאַלְעָזָר הַפְּהָנוֹן, קָרָא שְׁלֹמֹן לְכָהָנִים הַבָּאִים אֲלֵיכוֹ. וְגַם לְשֻׁבּוּעִים
הַכָּהָנִים, הַבָּאִים אֶת אַלְעָזָר, נָתַן מִתְנָוֹת מִפְסָף וּמִזְקָב וּבְגַדִּי מִלְכּוֹת,
וַיִּשְׁלַחֵם יְרוּשָׁלָם. וַיִּתְן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם מֵאָה דָּרְכָמִים זָהָב.
וְעוֹד שָׁלַח חֲפֵשִׁים בַּיּוֹם הַהוּא מִהִיהוּדים הַגּוֹטְרִים מֵהֶם לְאוֹצְרוֹתָיו,
מֵאָה וּחִמְשִׁים אֶלְף אִישׁ מִיהוּדָה. וְגַם לְכָהָן הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר הִיא
בַּיְרוּשָׁלָם בַּיּוֹם הַהוּא, שָׁלַח מִנְחָה מִפְסָף וּמִזְקָב וּמִסְגָּלוֹת מִלְכּוֹת.
וַיִּשְׁלַח מִנְחָה לְאֱלֹהֵינוּ וְלִבְרָק בִּיהוּ שְׁלֹחָן מִזְקָב טָהוֹר עַם כָּל זַהֲבָם
טָהוֹר, וְהַמָּה כָּלִי מִלְכּוֹת, וּמִשְׁקָל זַהֲבָם כָּל אֶלְף כְּכָרִים זַהֲבָם טָהוֹר.
וַיִּתְהַרְתֵּר בְּשְׁלֹחָן זַהֲבָם אֲשֶׁר שָׁלַח פְּבִינָה כָּל אָרֶץ מִצְרָים וּמִבְנִית נָהָר
שִׁיחָור וּמִבְנִית יָאָור מִצְרָים, וְאֵיךְ יַוְצֵא וּמִשְׁקָה אֶת כָּל אָרֶץ מִצְרָים.
וַיַּעַש לְשְׁלֹחָן מִסְגָּרוֹת סְבִיב, וַיִּתְהַרְתֵּר בָּה פְּבִינָה כָּל עָרִי יְהוּדָה
וַיְרוּשָׁלָם. וְלֹא נָרְאָה כְּשֶׁלֹּחָן הַזֶּה בְּכָל הָאָרֶץ. וַיִּשְׁלַחֵהוּ פָּלָמִי הַמֶּלֶךְ
יְרוּשָׁלָם מִנְחָה לְבֵית הַאֱלֹהָה הַגְּדוֹלָה, הַגְּבוּרָה וְהַנּוֹרָא עַל כָּל אֱלֹהֵי
הָאָרֶץ, וְהַיָּא אֱלֹהֵינוּ, אֱלֹהֵי עוֹלָם, זֶה.

וְיִהְיֶה אֶתְחִרֵי יָמִים רַבִּים, וּתְלִמְדֵי הַמֶּלֶךְ הַחֲכָם - הַיָּא מֶלֶךְ מִצְרָים -
נָאָסֵף אֶל עַמוֹ, וַיִּמְלֹךְ תַּלְמִידֵי בְּנֵו תְּחִתָּיו. וְלֹא נְכוֹנָה הַמְּמָלָכה בַּיּוֹדוֹ, פִי
הַחֲרִידּוֹ אֶנְטִיוֹכוֹס הַרְשָׁעָה, כְּשֶׁמְעוֹן כִּי מִתְּאָבִיו. וַיַּעַל עַלְיוֹ אֶנְטִיוֹכוֹס
מֶלֶךְ מִזְרָחָן, וַיַּכְהֵהוּ וַיִּמְתַהֵהוּ. וַיִּקְחֵח אֶת כָּל אָרֶץ מִזְרָחָן, וַיַּלְכֵד אֶת כָּל
אָרֶץ מִצְרָים, וַיִּמְלֹךְ עַלְיהָ. וַיִּתְהַרְתֵּר דָּבְרֵי תְּלִמְדֵי וְחַכְמָתוֹ וְגַבּוֹרוֹתָיו, וְכָל
אֲשֶׁר עָשָׂה, הַלָּא הֵם כְּחַכְמִים עַל סְפִּירִי יְהוָה וּמְרִי וּפְרִסְתִּי.

ספר רביעי

פרק שמונה עשר /

ספר בו ספור ראשית מלחמות אנטויוכוס

בימים הים, בראשית מלך אנטויוכוס על ארץ מצרים, התחילה ל策ם מלחמות גדולות ונוראות בעם יהודה. כי אנטויוכוס הרשע, בהכוותו את מלך ארץ מצרים ומלך עלייה, גבה לבו עד מאד. ועשה צלים גדול בתרומותיו מזחוב לאלווה, ויגור אמר, וישלח בכל מקומות ממשתו לכל עם ועם להשתחוות לצלים ההוא. ויאתחו כל הגויים אליו, ותשתחוו לו. ויבאו מפראייז בני עמנוא, מנילאוס ושמעון ושאר כל רשי עמנוא, אל ארץ מצרים אליו, ותשתחוו לצלים, ויעוררו את הפהlek להרעד לישראל. ואז נראתה מופת מהאלים בירושלים עיר הקדש, כי ראו בה ארבעים יום בין השמים ובין הארץ דמותו סוטי אש ורוכביהם נושאים בגדים כליל מלחמה, אשר לזחוב - לזחוב, ואשר לפסף לפסף, ואשר לברזל - לברזל, ואשר לנחתת - לנחתת, ומלחמים אלה למול אלה ארבעים יום. ויפתחו חכמי ישראל את פתרון המופת לאמר: כי זה אותן אשר צוררי יהודה וישראל יברחו, ומן השמים ילחמו עם אויבינו, ואנחנו נחריש. ואנטויוכוס הרשע מהרה יפל

בחרוב, כי יתרגומו מبني עמנו, וינקמו את נקמת ישראל ממנה. וכך או מרשע ישראל, מפראי צי עמנו, אל המלך אנטיטוכוס. ויאמרו אליו דבראים האלה לאמר: "נראה מופת בירושלים כה זהה, ויש מהו עמה בו. והמה אומרים: זה מבהיר, כי אנטיטוכוס המלך מחרה ימות מירד מגדרתו, והם ישמחו על מפלת אדרונו המלך".

ויקנוף המלך מאד, ויבא אל ירושלים פחאות, וילכדה. ויבא את עמה לפি חרב, ויהרג הרג רב וגדול בירושלים. ויוציא בגלוות עם רב וגדול, ויפזר את כל עדת החסידים והחכמים אשר בתוכה. וינויו היורה וישבו שם, ויאכלו עשבים כבהתות, ויתחכאו כתיות בעיר. והמלך הרשע הזה - אנטיטוכוס - לא רב לו, אשר הרג והגלה והעביר, אבל ביצאתו מארץ יהודה עזב בה משניו לענות את עם יהודה. ויפקד המלך את פוליפוס הרשע עליהם, ויזיהרו להחז את עם ישראל והוא איש גיבור חיל. ויצוותו לאמר: "כל אשר יאות מהם למצותיו וישתחוו אל צלם פמןתי, אשר הרימותי, ויאכל בשר חזיר וכיודה, והוא איש גיבור חיל. ויכל ממאן בזה - יהרג בלי חמלה!". ויצוותו עוד לאמר: "מנע את העם מלשمر שבתוותיהם ומלהוג את חגיהם ומלאמול את בנייהם, ובזה תקניעם כרצונך". וישאר פוליפוס פקיד על כל ארץ ישראל, והמלך אנטיטוכוס הויאל ללכת לדרכו מוקדונית. ופוליפוס איש חיל וגיבור, ויסבב את כל ארץ יהודה וירושלים, ויעש הדבר המלך. ואנטיטוכוס עוזנו בירושלים, ומנע את העם מלשمر את מצות התורה ואת משמרת אליהני, ויחיה את רשי עמו ואת הפריצים, ויהרג רביהם מענת החסידים.

בימים ההם נמצאו שתי נשים, אשר מלו את בניין אשר יلدגו. וילשינו אותן אל פוליפוס אנשיהם מפראי צי עמנו. ויצו פוליפוס, ויתלו את היולדות קהן בקדוחן וילדרין עמהן. וישמטו אותן ואת ילדיהן מפעל למוגדל ותבקענה וכ"ה בספר השמונהים ב' פרק ו', נימותה.

וזו גהപש אלעוזר הפהן החכם, שר הכהנים, והוא אלעוזר הכהן, אשר נכתב בספר השלישי, כי הלה אל מצרים בימי פלמי להמלין אליו את ספרי הקדש, בכתוב שם. ויביאו את אלעוזר הפהן לפניו פוליפוס. ויאמר אליו פוליפוס בדברים האלה: "אלעוזר הפהן! هلא איש חכם וنبון אתה! אל נא תעבר את מצות אדונינו המלך. עבד לצלמו, ואכל מبشر זבחו, ותחיה ולא תמות!" ויען אליו ויאמר: "חלילה לי להפר את מצות אלה, שהוא אלהי העולם הזה ואלהי העולם הבא, ולעשות את מצות המלך אנטויוכוס, אשר ימיו פעל עזבר." ויקחוה פוליפוס בשתור, ויאמר לו: "הלא ידעך כי אהבתיך ובברתיך. זה לי ימים רבים, מזמן היוthy משרת למלך המלך, כי באתי אליו להמלין לו את ספרי תורהכם ואת ספרי נבייכם. ועתה חמלתי על נפשך ועל שיבתך, ולא חסבל נפשי להרע אליך. יקח נא מעתبشر מبشر זבחיכם, אשר אתם אוכלים מהם, ויתן לפניהם - ותأكلיהם. ויאמרו: מזבחני צלם המלך אכלת, ותחיה ולא תמות." ויהי כשם עאלעוזר הפהן את דבריו, ויתבונן בקדרת כהנותו ובחפראות חכמתו ובגראלה יהודתו ובחדתו עבוקתו, וילעג על דבריו פוליפוס, ויאמר לו: "שמעני היום, אתה פוליפוס פקיד המלך אנטויוכוס! בן משעים שנה אנכי היום, ותפרק נפשי מאו ליראה את ה' אלהי ישראל כל הימים באמונה. ואיך אבא היום ליראה אותו במרמה ולהפר בריתו. כי ארעה בני אדם לאבד נפשותיהם. כי אם פה עשלה, אחותיא את ישראל, ויאמרו הבוחרים: הנה אלעוזר הפהן, בן משעים שנה עצם את תורה אלהיו והפר בריתו, ותפרק נפשו בתורת ה' ? ויפרו גם הם תורה המלך ! ועתה, מה לנו עוד חלק ונחלה בתורת ה' ? ויפרו גם הם תורה אלהיהם, ויעזבו את תורה, וילכו נפשותיהם לאבדון ולמהומה רבה. ועתה חלילה לי לטעף את קרשתי ולטמא את טהר שיבתי ולחמת במרמה לבוחרים האלה אשר אני רקין ידים באמונה תורה זו. כי

יאמרו: הנה אלעזר הכהן בן פשעים שנה פשע מחתת ידי אלהינו, ובחר לו להיות עובד להבלי הגוים ולחטועי צלמייהם. ועתה באו ונעשה גם אנחנו כמווהו, ונרדפה אחריו. והנה אם - לכם יכולת להמית החיים ולהעדיר מהם חייהם הזה, כי תחריגום וכי תמייתם, אבל אין בידכם יכולת על המתים לשפטם או להציל אותם מן האבדון, אף כי להחיותם. ואני - ב⌘ מליטה את נפשי היום מידכם, כיஆעשה רצונכם, איך מיד אלהי אנטול ואפלט. ואין לי מנוס? אנו אלי מידי, לא חי ולא מת! והלא הוא מושלתו על החיים - להמית, ועל המתים - להחיות. אמותה הפעם את המות הזה, ואעוזבה אחרי גבורה לעמי ולבחורי. ואתם תמייתוני פה, ואלהי ישראל ייחני שם. והבחורים בראותם את מותי פה על ידכם, כי לא ארצתה להפר ברית יי' - יאבו גם הם לעזוב מיחתם למען יקר תורה אלהינו, ונזהה אני והם כלנו חיים! וכשמע פוליפוס את הדברים האלה וניבך לו לאכזר, וירע לכל ישראל בכל מאודו. ויצרו לישר ולהבות את אלעזר הכהן, ולהחללו ולטמא כל חסיד. ויצו עוד לישר ולהבות את אלעזר הכהן, ולהחללו ולטמו ולטמו בכל טמאה. ויהי בהבותם אותו בכל מני מכות בלי חמלה, וייאנה ויאמר: "אלהי, אשר הבאתי עדר השיבחה הזאת! אתה ידעת, כי יכולתי להציל נפשי מן המתות הזה. אבל לא חפצתי, כי אהבתיך. והנה הם יוכנני מכות נמרצות, אשר אין בי כוח לשאת אותן. אבל לא תכחח ויראת שםך - הלא הוא כזיות בעני ונחשבות כאין, ואסבלו בכח וגבורה. ואתה למען רחמיך, וחם קהל ערת פאי, והצילים מכה פל אויב ושונא, ושוב מחרון אפק, והנחים על דרכעה לעמך". ויהי ככלותך לדבר אל הי' ולהתפלל, ויסגר פתח תיו ביומו, ונימת. ותשלם נפשו, ויקנו את חלקו בעולמו, ויעזב אחריו גבורה וכח לעמו ולבחויריו (כ"ז בספר חמונאים ב' פרק ר').

פרק תשעה עשר /

ישפר בו איר קדרו השם שבעה אחים בני
חנה, ואשר עברו עם אנטיווכוס

ואז נתפסו שבעה אחים בני אם אחת, ושם האם חנה, ונחתפסו עמה. ויביאום אל המלך אנטיווכוס האכזר - כי עוד לא הרחק לילכת מירושלים מרחק רב - למען יראה מה יעשה פוליפוס פקידו במשפטיו עם ישראל וביהודה ובירושלים, ובעבור כי מתעב בשור חזיר, והרומי תבאש בשרו, שטוף שימות באכזריות האכזר שונא אליהם.

ויאבא אחד מהאחים - והוא הגדורל - לפני המלך. וידבר אליו המלך דברים רבים לפתחו להפר את ברית ה' ולגונש את תורת עמו. ויען את המלך ויאמר: "מה לך להרבות דברים ולקרוא באזניינו וללמודנו תורות מעטויך? כבר למדנו אבותינו את תורה ה'. הנהנו ועלינו אל ה', כי נקבל את הפנות על ה' ועל תורתו. והגה אනחנו נכונים לקבל על ה' ועל תורתו, כי בן ערבני לאבותינו. ומה לך לדבר עוד? רק למהרנו לעלות אל ה' אלהינו, כי פמיהנו!" וישמע המלך את דבריו, ויקצף מאד. ויצו להביא מחתבת ברזל [בד"מ: נחשת], ויביאו אותה. ויצו, וישימוה על האש. ויאמר לכורות את לשונו ואת ידיו ואת רגליו, ולפשט עור ראשו, ולחתם על המחתת אשר על האש לעיני אחיו ולעיני אמו - והמה בואים. ושאר הגלם, צוה - וישמווה בסיר גדול מגחת על גחלים. וכי בבא הבוחר למות, ויצו המלך את פוליפוס לאמור להסידר את האש מחתת הספר, כי לא ימות במוורתה. - ונדעתו היה, כי בזה יפחד את אמו ואת אחיו, יירדו לו. ומה הוא, בראותם כי מות אחיהם על ה', היו מאמצים ומתקזמים זה את זה, בראותם כי מות אחיהם. ויאמרו איש אל אחיו: "הגה זאת היא

הגבואה אשר דבר ה', ביד משה עבדו, אשר דבר משה עבד ה' בשירותו לאמר (דברים לב): "כִּי יָדֵין ה' עַמּוֹ, וְעַל עֲבָדָיו יִתְהַנֶּם". ונפלת נפשנו בעיני ה', ומה יקרה כי נהיה עבדיו, אף כי יתנחים בנו עתה על כל הארץ אשר דבר לעשות לעמו, וירחם עליהם. וימת הראשון מהאחים.

ויביאו גם את השני, ויאמרו לו שרי המלך ומשרתיו: "שמע נא את מצות המלך: ולמה פמות ביטורים גROLIM, כאשר מת אחיך?" ויען אליהם ויאמר: "מהרו האש ו מהרו החרב, ועשו בי כרצונכם, ואל תגעו לי דבר מכל אשר עשיתם לאخي! כי לא נופל אני מפני בחסידות ובטהרת הנפש וביראת אליהם". ויצו המלך לכוון את כל איבריו, ולשים אותו על המתחטת אשר על האש, ולבשו בו כפפת, אשר עשו אחיו. ויען הוא ויאמר אל המלך: "הויל ואוי עלייך, אכזר על נפשותינו! אתה חשב, כי תקח את נפשותינו ותחרור אותנו בגדיך לעשوت בך בchaptsar? הנה הנה הולכות אל האלים אשר נתן ואל מקום האור הגדל אשר עס ה'. ועוד נתיה חיים ארוכים, אשר לא יהיה להם סוף נקץ, בהקיצו אלהינו את מתי עמו ואת הרוגי עבדיו. ואתת - נפשך מלא לדראון עולם!" וימת גם השני מהאחים.

ויביאו את השלישי, ויפן אליו המלך להבט בו. ויפן הוא אל המלך, ויט ימינו למולו. ויאמר לו: "הויל צר ואוב! מה לך להפחידני? בכל זאת לא נראג ולא ירע לבבנה. כי ידענו, של זה רצון האלים בנו, לכפר בנו על עמו ישראל. וכן השים בא לנו, ומשם הגיענו כל המשפט היה. וגם את הכל נקח ונתקבל באלהה. ועתה, אתה בזוי ונקלה בעינינו, וכאיין הם נגידנו כל יסורייך ומשפטיך. כי מאת אלהינו נקוה כבוד ותן, והוא יתן לנו את שכר פעלתנו, ואתת לשמה תורה! ויתמלה המלך וכל שרו על גל הנפש, אשר הראה הבוחר הזה, ויפלא בעיניהם. וימת גם השלישי מהאחים.

יוסיפון / קנס

ויבא הרבי עלי לפניו המלך. ויאמר אל המלך: "אל תדבר אליו דבר, אזכור! כי לא חועל ולא תצליח מחשבתק, איש בליעל! לא תאריך עלי בדרכם, עשה רצונך בגוית. ונשפטת פלך אל אלהי פשועתי, ואנחנו נמות על תורהך". ואלהינו ישוב ויחינו, ולפנינו יקימנו. ולכך לא תהיה תקומה וחיים". נימת גם הרבי עלי מהאחים.

ויבא החמיishi לפניו המלך. ויאמר אל המלך: "אוייל וכטיל, אשר לא יבין פעולה מעשי, אל אמר בלבך, כי מסרנו בידך אלהים לגדלך, וכי איש ראייה אתה זהה! גם לא משנאתו אותנו ירצה לנו לעמד למשפט לפניו כהיום הזה - רק מהאתו אותנו היבינו עד הקבוד הזה. ואתה - לשוא מחשב בלבך לאמר, בזה תוכל לקיים אמונה צלמך, ולמען ימחה שמק ושם זרעך מכל העולם, ויעשן אף הוא וקנאתו לך ובכל בני ביתך, ריב לי עמו. והעיר אוותך לעשיות עמו את כל אשר תעשה. לך ובזרעך יעשה נקמה". נימת גם החמיishi מהאחים.

ויבא הששי לפניו המלך. וטרם דברו, החל אליו דבר ויאמר אל המלך: "ואנחנו ירענו רשותנו ועון אבותינו, כי חטאנו לאלהינו. ועתה, אלהינו מתרצה במוותנו לכפרה על עמו. והנה אנחנו נמות, ואתה - אשר מלאך לך לעשות משפטיים האלה לעברי אלהינו ולהלחם למלו" - פזעך לרעה (עlyn בסוף השגנת הראכ"ד פרק ר' מהלכות תשובה), וזהו ילחם לך ושרשך מארץ חיים!". נימת גם הששי מהאחים.

ויבא השבי עלי לפניו המלך - והוא נער קטן. ואם הבנים הקדושה - היא חנה התסודה - ראתה את שבעת בניתה נשפטים בהרג משגה ביום אחד, ולא פחד לבה, ולא רגזה בנפשה, ולא שטה לבה לזואת. אבל בכל אחד מהם היתה מושורת. ואומרת (מלחלים קיג): "אם הבנים שמאח, הליליה!". ותעמוד באם ללב על בנית הכהנים הכהרגים, ועל איבריהם המשלכים על הארץ, ותשר השירה הזאת: "בני, בני! לא

ידעתني איך באתם בכתני, ואני לא רק מתי את גוויותיכם ברחמי, וגם רוח ונפש לא נתתי לכם, גם לא גדולתי ולא רופמתי אתכם. אמונם האללים, אלה יישראל, הוא יציר אתכם, והוא בנה עצמותיכם, והוא אריג את גידיכם, והוא העלה עליכם את בשרכם מלמעלה, גם הוא כסיה את בשרכם מלמעלה בעור והצמיח עליו שערותיכם. ויפח באפיכם נשמה חיים, והוציא אתכם לאור הרים ולאריוו. עצה! אם נתתנס נפשכם מחת חורתו הקדושה למות מיתה קצירה ולהפרד מחיים קצרים, והוא ישיב עוד את נפשותיכם בכם, ויביא עליכם רוח וחיהים, ונצליכם מהמוות הארץ, וננחייכם החיים הארץים. ועל כל זאת - בני! שבר ימן לפעתיכם. ואשריכם על כהה, ואשר יולרכם וולדתיכם! יהיו בך ה' עמכם, פאשר היה עם אבותיכם".

ויתמה המלך מאמץ לב האשה נהיה. גם פוליפוס נכלם מאר, כי נצחטם אשה אחת. ויאמר המלך: "הגישו אליו את השביעי, באשר הוא נער קטן, ואולי יוכל לפתחו ברכרים לעשות רצוני. ולא תחפEAR עלי האשה הזאת לאמר: כי נצחתי את אנטויוקוס המלך בחזקי ובקאמצי את בני למות על תורת אליהנו". ויגישו את השביעי למלאך - והוא הנער. ויפתחו ברכרים ויתחנן לו, ויאמר אליו: "עשה רצוני! ואני נשבע לך להפקידך למשנה לי ולהמשילך בכל מלכותי, ותהייה עשיר בכסף ובזהב ובעבודה ובבה מאר!". ויבנו הנער את דבר המלך, ויאמר לו: "הו, מלך זkan וכיסיל! איך תחפEAR ותתהלל במתה שקר? ואתה לא תרע מה יולד יום הזה כה, ומה יהיה מחרתך". ואז ענהו המלך קשות, ויפחידתו לאמור, כי מה וכמה יעשה בו משפטים, אם לא יאה לעשיות רצונו. ויענהו עוד הנער: "מה תחתיל בראעה, הגבור? חסיד אל כל הימים! (תhalim נ'ב) מהר ועשה דברך בי, ולא תאתרני. וזה הצלים דרכי לילכת אלינו".

וישמע המלך את דבריו הנער הקטן, ויפולא בעיניו מאד. ויקרא אֵת
 אָמוֹ לְבָא לִפְנֵי, וַתָּבָא אֶלְיוֹ, וַתָּעִמּוֹד, וַיַּרְקִיכָה אֲסֹרוֹת. וַיֹּאמֶר אֶלְיהָ
 הַמֶּלֶךְ: "אֲשֶׁה טוֹבָה! חַמְלִי נָא עַל הַלְּדָה הַזֶּה, וַרְחַמִּי אַתָּה פָּרִי בְּטַנְךָ!
 וַיַּפְתַּח אָתוֹ בְּדָבְרֵיךְ לְעֵשׂוֹת רְצׂוֹנִי. וְהִזְהָה זוֹ לְךָ לְפָלִיטה, וְגַם אַתָּה תְּחִי
 וְלֹא תָּבָדֵי". וַתֹּאמֶר אֶלְיוֹ: "תַּנְהֹהוּ לִי, וַאֲרֹחֵק מִכֶּם מַעַט, וְאֶרְאֶה,
 אָוְלִי אָוְלֵל לְפַתְחוֹתָו". וַיַּתְנֹהוּ אֶל אָמוֹ, וַתּוֹלִיכָהוּ מַעַט מִעַמָּהּ. וַתַּשְׁקַׁ
 אָתוֹ לִפְנֵיהם, וַתְּשַׁחַק עַל בִּשְׁתַּחַת הַמֶּלֶךְ וְעַל כֶּלֶמֶתָו. וַתֹּאמֶר אֶל בְּנָה:
 "בָּנִי! שִׁים לְבָכָךְ לְדָבְרֵי, וְהַבִּינָם! עֲזֹב כָּל זֹאת! אֲשֶׁר אַנְיָ נִשְׁתַּחַטֵּךְ
 בְּכֶטֶן תְּשֻׁעה חֲדָשִׁים, וְשִׁתְיִי שְׁנִים מִתְלָבִי הַנִּיקּוֹתִיךְ, וּבְחַלֵב וּבְמוֹזָן
 עַד הַיּוֹם כְּלֶפֶתִיךְ. וְגַם מִירָאת אֱלֹהִים וּמִתְרוֹתָו, כַּפִּי יְכַלְתָּךְ וּכַפִּי
 שְׁנִיךְ לְפַרְתִּיךְ. וְעַתָּה, בָּנִי! פְּקַח עַיִינִיךְ וְרָאָה הַשְׁמִים וְהָאָרֶץ, הַיּוֹם
 וְהַיּוֹם, הַפִּים וְהַאֲשָׁר וְהַרְוֹת וְיִתְרֵה הַגְּבָרָים, וְהַחֲבָרָן בְּהָם לְדָעַת, כִּי
 בְּדָבֵר יְיָ נִعְשָׂו. וְאַחֲרֵי יִצְרָר הָאֱלֹהִים אֶת הָאָרֶם, לְהִיוֹתוֹ פָּמִים לְעִבּוֹרָתוֹ
 וְלִדְבְּקָה אַחֲרָיו וְלִקְבַּעַ בְּלִבּוֹ אֶת יְרָאָתוֹ, וְהַיָּא נִתְן שְׁכָר לְפַעַלְתוֹ.
 וְהַבְּחַתָּה הָאָדָם הַכָּל וְתוֹהָה, לֹא תְוַעַיל וְלֹא תְצִלִּית, וְהַכָּל נִגְדָּה הַעוֹלָם
 הַקִּים כָּאן. וְעַתָּה, בָּנִי! אֶל יִכְתַּח אַתָּךְ הַאֲכֹזָר הַזֶּה בְּדָבְרֵי שָׁקָר, וְאֶל
 תִּשְׁעַן עַל רֹוח פִּיו. כִּי אֵין מָה יִתְן לְךָ! וּמָה יִתְן לְךָ אִישׁ, אֲשֶׁר לֹא
 יִשְׁלַט בְּנֶפֶשׁוֹ, וְאֵין מִמְשָׁלה לוֹ בְּגַוּפֹו. אֶבֶל כִּי רָאָה, כִּי הַרְשִׁיעָו
 אֱלֹהִים בְּהָרְגו אֶת אֲחִיךְ מִתְגּוֹלֵל לְמִצְאָעַלְלָה, אֲוְלִי יִכְפֶּר לוֹ עֲזֹנוֹם.
 וְחוֹשֵׁב, כִּי אִם תִּפְתַּח בְּדָבָרָו וְלֹא תְמֹות, הוּא לֹא יִשְׁפַּט לִפְנֵי הָאֱלֹהִים
 בְּעָזָנוֹ, כִּי רָחֵם עַלְלָךְ. וְעַתָּה, בָּנִי! אָם תִּגְנַצֵּל לְפִי שָׁעה מִמְשָׁפְטוֹ, אֵיךְ
 תִּגְנַצֵּל מִמְשָׁפֵט הָאֱלֹהִים? כִּי פָמֵר תֹּורְתוֹ בְּתַעֲמִינוֹ, וְהָוָא הוּא הַמוֹשֵׁל
 בְּרוֹחָךְ, וַיְשַׁמְתַח בְּרוֹצְחוֹ אֶלְיוֹ יָאָסָף. וְאָם יָרַצָּה - יִכְלָה אַתָּךְ עַמְּכָל
 הַגְּבָרָים כָּלָם. בְּרוֹגָע. חַלִּילָה לְךָ מַעֲשׂוֹת זוֹה! אָךְ שָׁמַע בְּקוֹלִי וְמוֹתָעָל
 יְיָ, וְלֹא עַמְּכָל אֲחִיךְ. וְמִי יִתְן, בָּנִי! וְרָאִיתִי עַתָּה גַּדְלָת מִקּוֹם תְּפָאָרָתָם,
 וְגַנְאוֹר כָּלָנוּ בָּאוֹר יְיָ, גַּגְילָה וְגַנְשָׁמָחָה יִתְהַדוּ בּוֹ. וְאֵני, בָּנִי! אֲבָא אֶלְיוֹן

שםה ואשמה בכם כאלו רأיתי יומתתנחתכם, ויהי לי חלק בקרשתכם
ובצדקתכם".

עוד היה מדברת עמו ומרבה לדבר אליו - ובין הנגר ויאמר:

"למה פאתרני לכת, ולא תעוזני לפע אל אחיך הקדושים. כי אין
בלבי לשמע אל המלך, ואני שומע לו. ורבינו כלם ובתחנו העם
כאין גדור דעה. אמנים אשמע ואכנע למסורת אלתינו, הגותנה ביד משה
רבינו, עליו השלום, אל ישראל עם הקץ. ותשיבתו האשה אל
המלך, ותאמיר אליו: "הו, נעד ובער! למה לא חשמע לעצמי ותעשה
רצוני ולא תמות!" ויאמר אליו הנגר: "הו, מלך זkan וכטיל, אכזר
ואויב לה! על מי תחנשא לאמר, כי תנצחו ברכיריך ובפתמי
סקלותך? אני בן שבע ואתה בן שבעים, ואני מליגע על הולוותך,
ומאנת הפלם. אני מאמין במסורת יי' אלתינו, אשר חרפת וגדרת
ברכיריך ומעשיך, ולא אחש לטעמיעך והבלך. ואתה, המלך הסקל!
אויך לך? אנה מרום אלתינו תלך? ואנה מפנוי פברח? איש צר ואויב!
איש הבליעל! הנה הוא, אוthono - יפאר וירום ויגדל לנצח, ויתיה
לנצח את נפשותינו לעולמי עד. לך - אשר זדק לשליח יד בעבורי -
היה טוב שלא יצא ממקום טנוף האולות אמך, אשר ירצה עבר וסקל
כמה! ואתה הרעות לעשות לנפשך, ולנו הטיבות. ואם פה נסבל
מקואבי משפטיך האלה בעולם זהה, ההנו הולכים לחצי עד, ול מקום
האור אשר אין בו חשך, ול מקום החיים אשר אין בו מות. ואתה -
תשאר פגول על כל הבריות ימתעב ומרחק לאלהינו. כי ישלה לך
גנאה, ובגנאהים רבים ומcaçãoים קשים תמות, במיתה משנה ממיתות
הבריות. בשאול תחתית פרדר, במקום אשר אין בו לא אור ולא חיים,
אכל הוא מקום חשך וצלמות. ולא תמצא שם לנפשך מרגוע ולא
מנוחה, אמנים צרה וצוקה יסוכבוך, ואש וגפרית יגיפוך. כי זה חלק

מאת אלְהִי, וזה גורלך מאת ייָ אֱלֹהֵינוּ, כמְשֻׁפֶּט אִישׁ הַדְּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיעָל, וַיְיָ אֱלֹהֵינוּ יִרְחַם עַל עַמּוֹ וַיִּרְחַם עַל חֲסִידֵיו. וְעַד הַגָּהָה הַיְתָה קָצֵף חַמְתוֹ עַלְיָנוּ, וַיְמַעַתָּה לֹא יוֹסִיף לִקְצַף עוֹד עַל עַמּוֹ. כִּי יִתְחַנֵּם בְּנוֹ עַל כֵּל אֲשֶׁר עָשָׂה, כִּי עָשָׂה בְּאֶמֶת וּבְצִדְקָה, וְאַנְחָנוּ הַרְשָׁעָנוּ לִפְנֵינוּ, וְהָוָא יִשּׁוֹב יַרְחָמֵנוּ, וַיַּכְבֵּשׁ עַונּוֹתֵינוּ לְמַעַן שָׁמוֹ, וַיִּקְבֵּל מְשֻׁפֶּטֶנוּ לְכִפּוֹרָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה נְשֻׁמוֹתֵינוּ יִתְהַיֵּל חַיִּים עַזְלָם". וַיִּקְצַף הַמֶּלֶךְ מֵאַד עַל אֲשֶׁר לֹא עָשָׂה רְצׁוֹנוּ, וַיַּצְאֵוּ יוֹסִיף עַל זֶה מִפְּחוֹת נְמֶרְצֹות וְאַכְּרוֹיות מִכֶּל אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָחִיו, וַיִּמְתַּגֵּם גַּם הַשְׁבִּיעִי.

וְאוֹתָהּ, אֶפְם הַקְדוֹשָׁה וְהַתְהָווָה וְהַחֲסִידָה, הַיְחִידָה בָּצְרָקָתָה בַּיִשְׂרָאֵל, עַמְּדָה עַל גָּלְמִי גְּנוּיָתֵיכֶם הַפְּשָׁלְכוֹת אֶרְצָה, וַתִּפְרַשׁ פְּפִיקָה הַשְׁמִימָה. וַתַּחַפְלֵל חַנָּה וַתֹּאמֶר: "עַלְץ לְבִי פִי, רַקְמָה קָרְנִי בַּאֱלֹהִי. כִּי רְצָח לְהַחְנָם עַל עַמּוֹ בְּבָנִי, וְלְהַיּוּתָם לוֹ לְעַבְדִים. רַחֲבָ פִי עַל אָוֹבִי, כִּי לֹא יִכְלֹו לְפָתֹת אֶחָד מִבְנֵי לִפְנֵות אֶל מַעֲשָׂה מְעוֹתָעֵיכֶם, אֲשֶׁר לֹא יַוְעִילוּ וְלֹא יַצְאִלוּ, כִּי תָהָו הַפְּהָה. אֵין קָדוֹשׁ פִי, וְאֵין בְּלָתוֹ מַושְׁעָה לְנִפְשֹׁות הַחֹסִים בּוֹ. אֶל תַּרְבוּ תְּדַבֵּר גְּבוֹהָה, אָוֹבִי ייָ וְצֹוּרִי יְהוָה וַיִּשְׁרָאֵל! וְלֹא יַצֵּא עַתָּק מִפְּיכֶם לְאָמֹר, כִּי נִצְחָתָם בְּכָלְחָם וְכִי יִשְׁכַּחַ לְאֱלֹהִיכֶם. אָמַנָּם אֶל דָעָות ייָ, וְלוֹ נִחְפְּנָנוּ עַלְילָות (חַפִּילָה) וְמַעֲורָבָה בְּקָטוּנָה פְסוּקִים מִתְהִילַת חַנָּה הַנְּבִיאה (שְׁמוֹאֵל א, ב). וְכָאֲשֶׁר שְׁפָטָנוּ בְּעַונּוֹתֵינוּ וּבְעַונּוֹת אֲבוֹתֵינוּ, כֹּן יִשּׁוֹב יַרְחָמֵנוּ אֱלֹהִי תְּשֻׁוֹתֵינוּ, וְצֹוּרִי יְהוָה וַיִּשְׁרָאֵל יִכְרֹתָה". וַתֹּאמֶר עוֹד: "אֱלֹהִי הָאֱלֹהִים הַנִּשְׁגַּב הַגּוֹרָא! אֱלֹהִי עָלָם ייָ! אָנָא ייָ הַוְשִׁיעָה נָא, אָנָא ייָ הַצְלִיחָה נָא לְאֶמְתַח חַנָּה, וְאָסֵף נִשְׁמָתִי אֱלִיךָ, וְאָל יִפְגַּעַו בַּי אָוֹבִים, וְאָל יִתְعַלְלוּ בַּי עֲרָלִים, וְלֹא יִטְמָאָנוּ. וְהָרְאֵנִי אֶת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הַכִּינּוֹת לְעַבְרִיךְ - בָּנִי, הַמְתִים עַל קָרְשָׁת מַוְתָּה, וְהַנְּחִילֵנִי חַלֵּק מַעַט עַמְּהָם שָׁם. וַיַּהַלְלוּךְ כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וְחֲסִידָךְ יִבְרָכֶיךָ, וְגַם אַנְיָעַמְּהָם". וַיְהִי בְּכָלּוֹתָה לְהַחְפַּלֵּל וְלִשְׁפַּךְ

שיקחה אל יי', יצאה נפשה בברכה עוד, ותצא רוחה. ותפל על גלמי
גויות בפייה, ותשלה גם היא באָרֶץ עמָם (עיין גיטין נ'ז).

פרק עשרים /

ישפר בו ספור פוליפוס, שר צבא אנטיווכוס, ומלחמות התגרו בין החשמונאים ובין אנטיווכוס

ויהי אחריו הדברים האלה, וישע מלך אנטיווכוס שם הלוּךְ ונטוּע,
ללכת למועדוניאה בדרךו. ויצו אל פוליפוס הפקיד ואל השרים אשר
עוצב באָרֶץ יהודא לאמר: "מחה תמחה את זכר יִשְׂרָאֵל ויהודה מעל
כל הארץ! ואשר יופר את שמו יהודא - הרגוהו, אשר יאות להיות
מעמי ויזכר שמו יוני - חיוה!" ויעשו כן פוליפוס והשרים אשר עמו,
וישחיתו כל אשר מצאו מעם יהודא וישראל, וימח כל אשר מצא
ושומר התורה מהם. רק אשר ברחו עם מתתיהו בן יוחנן בהדר
המודעתה, נמלטו שם עמו. כי מתתיהו בן יוחנן הכהן הגדול - חרפת
הגויים לא נשא, וישם את פניו לבורת מפניהם. ויהי כראותו אשר שבר
ישראל ואחת צרכו, ויקנא ליה אלהי ישראל. ויבק ויאמר: "אווי לי, אמי,
כי יליקתני לראות את שברעמי, ונפלתי ולא אוכל קום." וישלח את
יהודא בנו בכל ערי יהודה בפרט לאמר: "מי בכם יראה יי'? וממי לוי -
אלוי!" ויאספו עדת החסידים אליו ביד חזקה, ויבאו עמו אל מתתיהו
אביו. ויאמר להם מתתיהו: "שלום באנכם! מה לנו עוד להרבות
דברים ועצות? ואין פה כי אם להתפלל לאלהים להוציא את
שאריתנו. ועתה! חזקו ונתחזקה במלחמה, ונמות במלחמה פאנשימים,

ואל נמות כצאן לטבח יובל". ויתחזקו כלם על דברי מפתחתו, ויאמרו איש אל רעהו: "איה אל-היך יהוֹרָה, כי מוֹשֵׁל בְּאֶרְצָךְ גּוֹי מוֹקְדּוֹן וּמִלְחָמָה אַנְטִיוֹכּוֹס. רב לך צְרָה בָּוּה! חֲדָה חֲרָב עַם יהוֹרָה, וַיָּרָא אֵיךְ פְּצִילָה נְפַשְׁךְ מְגֻיָּי מוֹקְדּוֹן, וַיִּרְקַּת עַלְוֹ מַעַל צְוָארָךְ". ומיום העצה התייא והלאה, נפרק על גוי מוֹקְדּוֹן מַעַל עַם יהוֹרָה, כאשר תראה מנפְלָאות אליהם, המושיע אותם מידך.

ויהי כשםוע פוליפוס ושרי המלך הדרך הזה, וכי הפריצים הגידו להם לאמר: "קשור מתחזק וبنיו קשור על מלכות גוי מוֹקְדּוֹן", ויפתחו את עם יהוֹרָה להתחזק להלחם עפם, והנס מתחזרים על כהה. ויטשו מאשר היו שם, וילכו אליהם לעלות אל ההר במלח בבד מאד. ויהי הם הולכים, ובכלכם מצאו בדרכם במערה ההייא שומרים את יום השבת. איש ונשים וטף לרוב - והמה במערה ההייא שומרים את יום השבת. ויבאו על פי המערה ההייא ויאמרו להם: "צאו מפה וחללו את השבת, ועשו את מצוות המלך, וחיו ולא תموתו". ויענוו: "לא נצא, ולא נחלל את השבת! כי ערים עליינו הימים השמים והארץ, כאשר קיבלנו בסיני לקים מצוות חורתנו. ועתה אם יש את נפשכם להמיתנו, המיתנו! כי לא נעשה מצוות מלפיכם". ויצו פוליפוס, ויכרתו עצים מההר, ויביאום אל פי המערה. ויתנו בהם אש, ותעשן המערה פנימה, ובimotoם כלם בעשן.

וילך משם פוליפוס ושרי המלך אל מפתחתו הכהן בהר המורעתית. וימצאוהו חגור פלי קרב, ואחיו ובניו עמו - ומתי מעדת ישראל החסידים. כי הילכו שאר אחיהם להכיא את נשייהם ואת טפם בהר המורעתית ולהתחזק שם ולהתמודר למלוכה. וירקמו את מפתחתו הכהן הפקיד פוליפוס ושרי המלך אנטיווכות בדברי שלום לאמר: "שמע נא, מפתחתו הכהן! אתה איש נכבד בעמך, עשה את מצוות אנטיווכות, ותחיה ולא תמות". ויען מפתחתו בגבה לבו ויאמר: "אני - את מצוות

מלפִי אֲנִי עוֹשָׂה. וְאַתֶם - עֲשׂוּ אֶת מִצְוֹתֵיכֶם, כַּאֲשֶׁר צִוָה אֲחֶיכֶם ! "

וַיְהִי כַּשְׁמַע שְׁרֵי הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבָרָיו, וַיַּחֲבֹה לוֹ שְׁרֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא עָנוּהוּ דָבָר, כִּי אִם הִי חֽוֹשְׁבִים וּמִשְׁתָּאמִים, אֵיכָה יַלְכֹדוּהוּ וַיַּהֲרֹגוּהוּ, כַּאֲשֶׁר הִגְרוּ יוֹתֵר הַחַסִידִים. וַיַּעֲן אֶחָד מִהִיאוֹרִים הַפְּרִיצִים וּבְנֵי הַבְּלִיעָל, אֲשֶׁר הִי עִם שְׁרֵי הַמֶּלֶךְ, וַיֹּאמֶר: "תִּמְהַלֵּךְ אַנְדָּר מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ יְמִיחָלוּ, עַד מָתִתְיָהוּ לְמִתְחִיהוּ וְלֹא תַעֲשׂו נְקֻמָה בָוּ, אֲשֶׁר הָעִזָוִי פָנָיו לְבָלְטִי עַשְׂוֹת מִצְוֹת הַמֶּלֶךְ ? " וּבְכֶבֶרְוּ בֶן הַפְּרִיצִים, וַיַּשְׁלַח אֶת חָרְבוֹ, וַיַּחֲזַר רָאשׁ חַזִיר אֶחָד. וַיַּקְרַבֵּהוּ, וַיַּלְכֹד אֶל הַמִזְבֵחַ אֲשֶׁר בָנָו לְהִיכָלִי הַמֶּלֶךְ אַנְטִיוֹכוֹס לְזָבֵחָו. וַיַּשְׁמַע אֶת רָאשׁ חַזִיר עַל הַמִזְבֵחַ, וַיַּקְרַט אֶת חָרְבוֹ לְפִסְילִי לְזָבֵחָו. וַיַּשְׁמַע אֶת רָאשׁ חַזִיר עַל הַמִזְבֵחַ הַהוּא, וַיַּרְפַּחַו בְּמִשְׁפַט הַעֲלוֹת, אֲשֶׁר הִי נִקְרְבּוֹת עַל מִזְבֵחַ הַקָּדְשָׁה. וַיַּתְחִיתֵהוּ צֹפָה מִהְהָרָר וּרְזָאָה. וַיַּרְא מִתְחִיתֵהוּ אֶת מִעְשָׂה הַפְּרִיצִים, וַיַּקְנַא לְאָלָהִוּ. וַיַּקְצַף, וַתִּבְעַר בּוֹ חָמָתוֹ, וַיַּשְׁלַח אֶת חָרְבוֹ. וַיַּרְלַג עַל הַמִזְבֵחַ הַהוּא, וַיַּכְבַּח אֶת הַפְּרִיצִים בְּחָרְבוֹ עַל צֹוָרוֹ, וַיַּגְבֵּה רָאשׁוֹ לְעֹוף הַשְׁמִינִים לְמַעַלָה. וַיַּפְלֵל הָרָאשׁ לִפְנֵי שֵׁר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִגְשָׁ לְדַבֵּר עַם מִתְחִיתֵהוּ, וַגּוֹפוֹ נִפְלֵל עַל הַמִזְבֵחַ, אֲשֶׁר הִי עוֹמֵד עַלְיוֹן לְהַקְטִיר, וַיַּשְׁׁרַף בָּאֶשׁ בּוֹ עַם גּוֹף חַזִיר. וְאֵת הַשְׁרָה הַהוּא, הַעֲומֵד שֶׁם, שָׁפַע מִתְחִיתֵהוּ בְחָרְבוֹ. וְאֵת יוֹתֵר הַשְׁרָים שֶׁהָיִו אֶתְהָרִית, וּרְבִים מִהְמָנוֹם אֲשֶׁר שֶׁם הַפִּיל. וַיַּתְקַע מִתְחִיתֵהוּ בְשֻׁופֶר, וַיַּזְעַק אֶת עַם יְהוָה לְבָא אֵלָיו, וַיִּתְאַנֵּן אֶת מִלְחָמָה וְגִבּוֹרָה. הַוָּא מִתְחִיתֵהוּ הַכְּהֵן הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר הָרִים יָד תְּחִלָה בְמִלְכּוֹת בְּנֵו, וְהָוָא אֲשֶׁר צִוָה אֶת יְשָׁרֵל לְהַלְכָם בְשִׁבְטָה, וְהָוָא יַעֲמֵד לְנוּ מְלִיאָן, וְהָוָא אֲשֶׁר עַמְדָה לְהוֹשִׁיעַ מְגֹויִי מִזְרָחָן בְּיָמָים הַהְמָם. וְהָוָא בְּתוּב עַד עַל הַסְּפָר הַשָּׁשִׁי הַוָּא סְפָר יוֹסִיפָן בְּאַמְתָה - הַגְּנָרָא בְשֶׁם יוֹסֵף הַכְּהֵן בֶן גּוֹרִיון הַפְּהָנָן. וַיַּצֵא מִתְחִיתֵהוּ מִפְּבָצְרִיו, וּבְנֵיו חִמְשָׁה [אֶבֶל רְשִׁי] בְפִרְשָׁת זוֹאת הַבְּרָכָה כְחֵבֶר יְיָבָבָ, וְאַלְעֹזֶר עַמְהָס] עַמְוָן, וּעֲמָם עֲרָה מִתְחִסִּים גְדוֹלָה מְאָד. וַיַּרְדֹּה מִהְהָרָר וַיַּרְדֹּפּוּ אַחֲרֵי הַפְּרִיצִים וְאֵת המְחֻטִים,

המתקנאים את יישרָאֵל. ויכום ויכוחם עד בְּלִי הַשָּׁאֵר לָהֶם שְׁרֵיד
וּפְלִיט בָּאָרֶץ. וַיָּמֹלֵךְ כָּל הַיְלָדִים הַגְּמַצָּאים אֹז בְּעַם יְהוּדָה וּבְעַם
יִשְׂרָאֵל, וַיַּעֲשֵׂה יְהוָה גָּדוֹלָה לִיְשָׂרָאֵל עַל יְדָוָיו. וַיָּקְרֹב יְמִינֵי מִתְתַּחַת
לְמוֹת, וַיָּקַרְא אֶל חִמְשָׁת בָּנָיו. וַיַּחֲזֹק וַיַּאֲמַץ בָּרוּכָרִיו, וַיֹּאמֶר לָהֶם:
„בָּנִי! אָנָּי יְדֻעָתִי, כִּי עַתָּה יַתְגִּרְוּ מִלְחָמֹת גְּדוֹלוֹת בִּינְיכֶם, עַל אֲשֶׁר
קָמָנוּ וַיַּחֲזֹרְרָה לְהַלְּחָם בְּعַד עַמְּנוּ וּבְעַד יָמָר פְּלִיטָתֵנוּ וּבְעַד עַרְיוֹן אֱלֹהֵינוּ.
וְעַתָּה, בָּנִי! קָנָאוּ קָנָאת אֱלֹהִיכֶם וּקָנָאת מִקְדָּשׁוֹ, וְלֹא תַגְּרוּ מִן הַפּוֹתָה.
כִּי אִם תִּמְהֹתוּ בִּמְלָחַם יְהוָה - תִּקְבְּלוּ שְׁכָרֶם, וְהַיִּתְمַבֵּן בָּאָרֶץ הַחַיִּים עַמְּךָ
אֱבֹותֵיכֶנוּ, גַּם כִּי תַנְחַלוּ חָלֵק וַיְמַלֵּה בְגָוֹלָה חָלָקֶם. כִּי כָל אֱבֹותֵינוּ קָנָאוּ
לִיְהּוּ, וַיַּתְּנַתֵּן לָהֶם אֱלֹהֵינוּ חָן וּכְבוֹד. וְהָלָא תַּדְּעוּ, כִּי פְנַחַס אָבִינוּ עַל
קָנָאתוּ לְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל - בָּהָרְגוּ אֹת זָמְרֵי עַם הַמִּרְנִית - קָבַל בְּרִית מְלָחָם
עוֹלָם. וְהִתְהַגֵּנוּ לָו וְלַזְרָעוּ אֶתְרֵיו בְּרִית עֲולָם, מִתְחַת אֲשֶׁר קָנָא
לְאֱלֹהֵינוּ וַיַּכְפֵּר עַל בָּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיַּיְאָלֵהֵנוּ עַל כֹּה נִשְׁאָר עַל כָּל בָּנֵי
אָהָרֹן - אָבִינוּ הַרְאָסֹן - וַיַּתְּנֵן לוֹ אֶת בְּרִיתוֹ שְׁלֹום. גַּם כָּל אֱבֹותֵיכֶנוּ,
אֲשֶׁר קָנָאוּ לְאֱלֹהֵינוּ, נָתַן אֱלֹהִים שְׁכָרֶם, וַיַּמְצָאוּ חָן בְּעִינֵי יְהוָה. וְעַתָּה,
בָּנִי! חִזְקוּ וְאִמְצָאוּ, וְאֶל תִּירְאֵוּ וְאֶל תִּערְצֵוּ מִפְנֵי הַגּוֹיִם הַשְּׁמָאִים הַאֲלָהָה.
כִּי הֵם - יִבְטַחֵוּ בְּכֶם הַכְּלָה וּבְגַבְיוֹתָם הַפְּסָהָה, וְאַתֶּם - יִבְטַחֵוּ בְּכֶם יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ, אֲשֶׁר לֹא יַכְלָה, וּבְאָזְן גִּבְוֹרָתוֹ, אֲשֶׁר לֹא תַּסְפֵּף. גַּם כִּי הֵם -
יִבְטַחֵוּ בְּרַב גְּדוּרִים וְחוּלִים, וְאַתֶּם - יִבְטַחֵוּ בְּיִ, אֲשֶׁר אָתֶם אֶמְץ וְכַתֵּן
לְהַושְׁיעַ בָּרְבָּ או בַּמִּעֵט. וַיַּשְׁקֵר כַּתָּהָסָוָת לְתַשְׁועָה, כִּי לִי הַתַּשְׁועָה.
הַקְּבָצָו, בָּנִי! וְהִי כָּאֵשׁ אֶחָד וּכְלָב אֶחָד, וְקָנָאוּ לְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי
עָשָׂו אֱבֹותֵיכֶם הַחֲסִידִים. וַיַּיְאָלֵהֵי מְעֻזָּם - הוּא יַתְּנֵן פְּחָדְכֶם וּמְורָאָכֶם
עַל אִיבְּיכֶם!“ וַיָּקַרְא לְשִׁמְעוֹן, בֶּן הַגָּדוֹל, וַיַּצְוֹהוּ, וַיֹּאמֶר אֶלְיוֹן; “בָּנִי!
אָנָּי יְדֻעָתִי, כִּי נָתַן יְהוָה חִכָּה וְדִיעָת בְּלֶבֶךָ. וְעַתָּה, הַיִּטְבָּה בְּרַצְׁנָן שְׁלָמָם
אֶת עַצְתֶּךָ לְעַצְמָךְ וְלִעְם הַקְּדָשָׁה, וְאֶל נָא תַּחֲשֵׂשׁ עַצְמָךְ וְעַצְתֶּךָ מִאֵת
הַעַם הַזֶּה. וְהִיא לְאַחֲיךָ לְאָב, וְאֶלְיךָ יִשְׁמַעַו לְכָל דָּבָר, כִּי עַצְמָה וְחִכָּה

ונכורה נתן לך כי אלְהַיָּנוּ. ויאמר עוד מתחתיו: "קראו לי את יהודת בני!" ויקראהו אלְיוֹן, ויעמוד לפניו. ויאמר לו: "בני יהודת, הנה קרא שמיך 'מִפְבֵּי' על גבורהך! שמע לעצמי, ובכל אשר תפנה תשכילד ותצליח. אני ידעתיך, כי איש מלחמות אתה, והאללים נתן לך כמ' גבורה, ולבק הכלב הארץ, אשר לא ימס ולא יגור. ועתה! בפבר את ה' מהונך, אשר נתן לך, כי ממענו הכלל, יצא ולחם את מלחמותיו בלטת עצלה. ולא תחטא ללכת בכל רוח ובכל פאה - במנוח ובמערב, באפון ובדרום - באرض הקדושה, לקחת נקמה מיד הגויים, המטמאים אותה. והיה לעם הקדש לשור צבא ולמשות מלחמה!" וניען יהודת את אביו, ויאמר: "הנני, אדוני אבִי! ועשיתך בכל אשר צויתני." ויצו, ויביאו אליו את פה המשמן. וישפוף על ראשו, וימשחו לנגיד ולמשות מלחמה. ויריעו כל העם פרועה גדולה, ויחקעו בשופר. ויאמרו: "יחי הנגיד, גס יחי המשית!" וניה ביכולת מתחתיו הבחן לצות את בניו, ויגוע, וימת, ויאסף אל עמו.

ויקם יהודת בנו - הנה קרא "מִפְבֵּי" על שם גבורתו - תחפיו מבניו לנגיד ולמשות. ויעזרוהו אחיו וכל בית אביו וכל עדת החסידים. ויקבר את אביו בקבוד גדול. ואחריו כן לבש יהודת שניין קשטים כגבור, ויחגאר את כל מלחמותו על מתחיו. וירד על הערים, החומות סכבותה החר, אשר באו עליו ללקדו. ונה בהם שמונת אלף ומאתיים גבורים מגבורייהם. וישפט את ישראל בחרבו, ויקבר מהם הפריצים ויכלם. וירמס לארץ הזרים אשר בכל גבול ישראל, ויהפכו הרשעים מפחדו, ויחבחלו כל עוזי על ממוראו. והיה כי יצעק, ויהי קולו כקול שאגת אריה ביום אשר ישאג לטרף טרפ. וישמח כל ישראל בפועלו, וישישי במעשהיו, ויבהל העולם משמעו. אז נבחלו מלכים גדולים ואדירים ממנה, ואילו הארץ ומלכיה אחותמו רעד. ויצא שמו בגוים עד סוף כל הארץ, ויגיעו ספרי נפלאותיו, מלחמותיו ונוראות

יוסיפון / קסט

גבורותיו עד קצות הארץ. וככאשר נאסף אל עמיו, הלהווו וכברודו כבל זרע ישראל. ויאמרו לאמר: "רוחה ה' תניחנו, וישב בסתר עליון, ובצל שמי יתלונן תחת עץ החיים". וילך מעיר לעיר, ויהרג את כל הרשעים אשר בעם יהודה, המקלים [בד"מ: המבהלים] את עם ישראל.

וישמע אפוליאנוס, שר צבא מוקדון, את הדברים האלה, ויפלא בעיניו. ויאמר: "מי הוא זה, אשר מלאו לבו למוד על ארוגנו, הפלך אנטוכוס?" ויאסף עם רב מגבורי מוקדון, וניבא עמהם להלחם בהוּדה ובעדת החסידים. ויצא יהודה לקרבתו, ויתגער מלתחמה גדולה בין גוי מוקדון וערת החסידים. ויהי בהלחם - ונרא יהודה את אפוליאנוס עומד בתוך נושא נס מוקדון ודגלם. וירץ אליו בחמת כח בתוכה עמק המלחמה, וijk במוקדוניים מימינו ומשמאלו ומפניו, ויפל את גבורי מוקדון, כאשר יפיל הקוצר את אלמוֹתו ואת עמרי קצירו. וניבא עד אפוליאנוס, ויפחו בחרבו ויכת. ויתנו יונקים ערף ליהודה, וינוטו. וירדפים יהודה ועמו, ויבום מפה רפה, ויקחו את כל שללם. ויקח יהודה את חרב אפוליאנוס, וילחם בה כל ימי חייו.

וישמע עוד סרzon - שר צבא מוקדון [בד"מ: ארכם] - את שמע יהודה. ויאמר: "אעשה לי שם, ואלכה ואלחם בהוּדה הגיבור". ויאסף את כל עמו ואת חילו, וניבא עד בית חורון. ויגד ליהודה, ויאמר יהודה: "אין לנו להתחדר! נצא אליהם! ואף פי הלוּכו אחינו מעדת החסידים מעמננו. ואם נקוה עד בואם, הנה עתה יאמרו צרינו, כי אנחנו יראים מהם". וילך יהודה לבא אליהם כל הלילה. ויהי לאור הבקר, ויראו לפניהם עם רב ועצום והמן גדול. ויאמרו אל יהודה אנשין, ההולכים אתה: "אייכה נוכל להלחם בהמוני קרב הזה? ואני מתי מעט". ויאמר אליהם יהודה: "קראו אל ה' ותונשוו! כי ליה המלוכה והתשועה". וניבא יהודה מצד המלחמה, וידרג עליהם פתאום. ויתגער בם מלחה, וניבא בתוך מתחניהם ויצעק: "אל יי' היישועה!"

ויבחלה סרוץ וכל עמו, ונינס. וירדך יהודיה אחריו, וירכיהו וינפיהו, גם סלה את כל אבירות מchnago, ויפל מהם פגרים מותים רבים. ויפל פחד יהודיה על כל הגולים אשר מחת ממלכתם.

וישמע אנטיטוכוס המלך את הרקרים האלה, ויקצף מאד, ויאסף את כל עמו חיל המון כל הגולים אשר מחת ממלכת ירו - עם רב ועצום מאד. ויתפרק את כל עמו ואת כל חילו, ויקח לו את חצי החיל. וילך אל ארץ פרט - כי אז פשע גוי פרט מחת יד מוקדזן, בשמעם כי פשע עם יהודיה באנטיטוכוס. ואת חצי החיל נתן אל ליסאה - והוא היה איש גדול ממפלחת המלך, מזרע המוקדזנים. ויזכהו, ויאמר לו: "אפה ירעדת את כל אשר עשה לי יהודיה בן מחתהו, ואשר עשה לשני שרי הגבורים, אשר היו לי בכל ארציו לעוזר ולהועיל בכל מלחמה, ואשר עשה לצבאותיהם. ועתה! לך והכית את כל ארץ יהודיה, והחרמת את עיריה. והגעה עמוק מלהך אופטר בני, ואני אלך אל ארץ פרט, ואגרש את גוי פרט, מחת אשר פשע بي". וילך אנטיטוכוס המלך אל פרט להלחם בה. ויעזוב המלך את ליסאה אומן לבנו, לילכת להלחם באָרץ יהודיה. ויבחר ליסאה את טולמיאוס ואת ניקנור ואת גרגוריוס לילכת עמו - והמה אנשים גבורים. ויטע ליסאה ממוקדזניה עם שלשת הגברים הגבורים הנזירים לילכת הלוּך וננסוע עד בזעם אל גבול הארץ יהודיה. ויהי פקרכם אל הארץ תהיא, וישלח ליסאה עם שלשת הגברים הנזירים, וארכבעים אלף איש בחורים רגליים עוזשי מלחמה ושבעת אלפיים פרשים. ויפקד עליהם את השער ניקנור, ויצום לילכת להלחם ראשונה עם יהודיה, והוא שב למוקדזניה, כי אמר: "לא יספיק עפר הארץ יהודיה לרוגלי טוסי החיל אשר שלחתי, ולמה אשכח פה?" ויתחברו אליהם עוד כל חיל ארם וכל חיל פלשת, ויבאו כלם אל הארץ יהודיה להשחיתה. וישמע

יהודה וכל זקנֵי יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וַיַּחֲבֹלָו וַיַּקְרֹאוּ צוֹם
וַיְלַבְּשׁוּ שְׁקִים וַיְשִׂימּוּ עַפְرָעָל לְאַשְׁם, וַיַּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה.

וַיְהִי אַתָּה הַצּוֹם, וַיַּפְקֹד יְהוָה אֶת כָּל עַמּוֹ, וַיְשִׁם עֲלֵיכֶם שְׁרֵי
אֱלֹפִים וְשְׁרֵי מַאֲוֹת וְשְׁרֵי חַמְשִׁים וְשְׁרֵי עַשְׂרוֹת. וַיֵּצֵא הַשְׁרָה עַם הָאָכָא
לְלַכְתָּה לְקַרְאַת מִתְחַנָּה גּוֹי מָזְדוֹן. וַיַּצּוּן, וַיַּעֲבִירוּ קֹול בְּמִתְחַנָּה לְאמֹר: "מִי
הָאִישׁ אֲשֶׁר נִטְעָה כֶּרֶם, וְאֲשֶׁר בָּנָה בֵּית חֶרֶשׁ, וְאֲשֶׁר אָרַשׁ אֲשֶׁר, וְהַיְרָא
אוֹ הוּא רָךְ הַלְּכָבֵב, יַלְךָ וַיִּשְׁוֹב לְבִתְתוֹ!" וַיַּשְׁוּבוּ מִן הַעַם הַרְבָּה, כִּי רַךְ
לְכָבֵם לְשָׁמֵעַ קֹול הַהְמוֹן הַרְבָּא עִם הַמָּזְדוֹנים. וַיַּשְׁאֲרוּ עִם יְהוָה
שְׁבֻעָה אֱלֹפִים אִישׁ בָּחוֹר מִבְּחוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, בָּלָם גַּבּוֹרִי מִלְחָמָה אֶחָד
לִמְאָה, לֹא יַסְבוּ פְּנֵיכֶם וְלֹא יִשְׁוּבוּ מִפְנֵי כָּל חִיל. וַיִּשְׁעוּ מִשְׁם, וַיַּלְךָ
יְהוָה לְקַרְאַת נִיקְנוֹר. וַיִּקְנֹנֹר הַבִּיא עַמּוֹ מִמָּזְדוֹן סֹותְרִים הַרְבָּה,
וַיִּחְפֹּץ לִמְכֹר לָהּ נָעָרִים וּגְנַעֲרוֹת מִיהִינָּה, כִּי חָשַׁב לְשִׁבְתָּה שְׁבִיהָ רַבָּה
מִאָרֶץ יְהוָה. וַיָּבֹא בְּגָאות גְּדוֹלָה לְקַרְאַת יְהוָה. וַיַּהְוֶה הַוְּלָךְ
לְקַרְאָתוֹ בְּשִׁפְלוֹת וּבְרֶעֶת, מִלְבָד כִּי קִיה בָּוטָח בְּזַיְהִי יִשְׂרָאֵל, כִּי
אָמָר: "הָוּא אֱלֹהִי תְּשֻׁעָתִי, וְהָוּא יְהִי לְעֹזָרִתִּי!" וַיֵּצֵא יְהוָה מִבֵּין
עֲרָתַת הַחֲסִידִים אֲשֶׁר עַמּוֹ, לִצְדָּקָה אַחֲרֵי מִתְחַנָּהוּ. וַיַּפְלֵל עַל פְּנֵיו אֶרְצָה,
וַיִּצְעַק אֶל יְהוָה, וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהִי הָאֱלֹהִים, הַגִּשְׁבָּה וְהַנְּגַדֵּא! אֲשֶׁר מִשְׁלַטְתָּ
מַיִם קָרְם, וּמְאוֹז וְעַד עַתָּה תִּמְשָׁל. וְאַתָּה הוּא הַמּוֹעֵד מִלְחָמֹת
וַהֲמִשְׁבִּית מִלְחָמֹת, וּבְזַרְחֵךְ פָּתָח גַּבּוֹרָה לְרוֹם וְלַהֲשִׁפֵּל. לְכָן בְּרַחְמִיךָ
הַרְבִּים - פְּנֵה אֱלִינוּ, וְהַכְּנַעַת הַגָּאה הַזֶּה לִפְנֵי עַמּוֹ הַשִּׁפֵּל, הַבּוֹטִיחַ
בְּתַסְדִּיק הַגָּדוֹל. כִּי אַתָּה הוּא אֲשֶׁר פָּרַבְר עַמִּים פְּחַתְנוּ, וְלֹאַמִּים פְּחַת
רְגִילִּינוּ."

וַיְהִי אַחֲרֵי תִּפְלִית יְהוָה וְאַחֲרֵי צַעְקָתוֹ, וַיִּתְקַעַו הַפְּהָנִים בְּחַצְוֹצְרוֹת
הַקְּדָשָׁה, וַיַּרְיעֵוּ הַעַם תְּרוּעָה גְּדוֹלָה. וַיַּרְדַּג יְהוָה לִמְלָכָה, וַיַּהְיֶה
בְּמִתְחַנָּה נִיקְנוֹר מִפְהָה רַבָּה, וַיַּנְסֹסֵג גְּדוֹקֵיו מִפְנֵיו. וַיַּרְדַּף יְהוָה אַחֲרֵיכֶם
הַלְּוֹךְ וְהַכּוֹת, וַיִּשְׁפַּךְ הָוּא. וְאַנְשֵׁיו בְּעַרְבָּה הָוּא דָם - תְּשִׁעת אֱלֹפִים

גבורים ממוֹקוּדִים, מבני אָרֶם ומבני פְּלַשְׁת. וַיָּשׁוּבוּ, וַיִּקְחּוּ אֶת כָּל
שָׁלָלָם וְאֶת הַזְּהָב, אֲשֶׁר הָכִיאוּ הַסּוֹחֲרִים עַפְם לְקָנוֹת נָעֲרִים וְנָעֲרוֹת
מִיְּשָׂרָאֵל, וַיְמַלְכוּ הַשְּׁלָל הַהוּא לְעָנִים. וַיִּשְׁבְּתוּ שָׁם בָּמָקוֹם הַמְּלָחָמָה,
כִּי בַּיּוֹם הַשְׁנִי הִתְהַגֵּה הַמְּלָחָמָה הַזֹּאת.

וַיַּעֲבֵר מִשְׁם יְהוּדָה, וַיָּלֹךְ לִקְרָאת שְׁנִי גִּבּוֹרִים מִגּוֹרִי מִזְקָדוֹן, אֲשֶׁר
הָיוּ פְּקִידִים עַל אָרֶץ סּוּרִיאָה - וְהֵם בָּגָרָס וּמִתְמַתְּיאָוָס - וַיַּתְגַּר עַפְם
מְלָחָמָה גְּדוֹלָה, קַיְבָּצָר אֶלְף גִּבּוֹרִי מִזְקָדוֹן הַצִּיעַ בַּמְּלָחָמָה, וַיַּנִּיסְ בָּגָרָס
וּמִתְמַתְּיאָוָס. וַיַּרְדֵּף אַחֲרֵיהֶם יְהוּדָה וְלֹא דָבַק אֹתָם, כִּי בָּאוּ בַּעֲשָׂתָרוֹת
קְרָנִים, וַיַּרְבֵּק יְהוּדָה אֶת פִּילּוֹפּוֹס - הָוָא אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת חַרְעוֹה בָּאָרֶץ
יְהוּדָה. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב יְהוּדָה אַלְיוֹ, וַיַּטְהֵר פּוֹלִיפּוֹס מִן הַדָּרָךְ, וַיַּכְבִּד
בַּבָּית אֶחָד. וַיָּבֹא אַחֲרֵיו יְהוּדָה, וַיִּצְאֵת יְהוּדָה אֶת הַבַּיִת בָּאָשׁ, וַיִּשְׁרַפּוּ
אָוֹתוֹ בַּמָּקוֹם הַהוּא. וַיַּקְרִים אֶת נִקְמַת אֶלְעֹזֶר הַכֹּהֵן וְאֶת נִקְמַת דָּמֵי
הַחֲסִידִים, אֲשֶׁר שָׁפַךְ בָּאָרֶץ יְהוּדָה. וַיִּשְׁבַּב יְהוּדָה מִשְׁם, וַיִּפְשַׁט אֶת
הַחֲלָלִים, וַיַּשְׁלַח אֶת שְׁלָלָם יְרוּשָׁלַמָּה. וַיַּצְאֵוּ לְחַלְקָוּ לְעַנִּיִּים יְרוּשָׁלַמָּיִם
וּלְאֲבִיּוֹנִים. וַיַּקְנֵנָר בְּרָחָה וַיִּמְלֹט, כִּי פָשַׁט אֶת בָּגָרִי הַאֲרָגְמָן אֲשֶׁר הָיוּ
עַלְיוֹ, וַיַּלְבִּשׁ בָּגָרִי עַנִּי. וַעֲלֵכְנָן לְאַחֲרֵיו הַכִּירְוָהוּ אֲנָשֵׁי חִיל יְהוּדָה, גַּם לְאַ
הַפִּירְיוֹן יְהוּדָה. וַיָּבֹא אֶל מִזְקָדוֹנִיא, וַיִּסְפַּר אֶל לִיסְיָאה אֶת כָּל אֲשֶׁר
קָרְהָוּ.

בָּעֵת הָהִיא שָׁב אַנְטִיוֹכוֹס הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָן פְּרָס בְּכַלְמָה וּבְחַרְפָּה, כִּי
הַבְּרִיחָהוּ אֲנָשֵׁי פְּרָס. וַיְהִי בְּבּוֹאוֹ מִזְרָחָן פְּרָס, וַיִּגְיֹדוּ לוּ אֶת כָּל עַשְ׈ה
יְהוּדָה לְשֹׁרְיוֹ וְלְעַמוֹּ, וַאֲתָא אֲשֶׁר הַכָּם וְהַמִּתְחָמָם. וַיִּמְלֹא אַנְטִיוֹכוֹס חַמָּה,
וַיִּתְהַרְףּ וַיִּגְהַרּ לְאֱלֹהָיו. וַיֹּאמֶר: "אַלְכָה וְאַבָּא אֶל יְרוּשָׁלַמָּים, וְאַעֲשֵׂה
קְבָרוֹת מִתְחָמָם, כִּי אַמְלָאָה מִפְגָּרִי חַלְלִים". וַיִּאֲסַפֵּר אֶת כָּל עַמוֹּ: אֶת
הַרְכָּב וְאֶת הַפְּרָשִׁים, עַם רַב וּעֲצּוּם מְאֹד, אֲשֶׁר לֹא יִסְפֶּר מְרֻב.

וַיַּקְנֵא יְהוּדָה לְעִירָוּ וְלְהַכְלָלוּ, וַיִּחְמַל עַל עַמוֹּ, וַיִּרְשֵׁשׁ אֶת דָּמֵי הַחֲסִידִים
מִיד אַנְטִיוֹכוֹס, וַיַּפְהֵהוּ יְהוּדָה אֶלְקָנִינו בְּשַׁחַין בָּעַר וּבְחַלִּי מַעַיִם. וּבְכָל זֹאת לְאַ

שֶׁב אָפֹו מִפְנֵז וְלֹא נַכְנֵעַ, וְעוֹד יָדו גַּטְיוּה לְאָמָר: "אַלְגַּז וְאַחֲרִיב אֶת יְרוּשָׁלָם [נוֹאשִׁיתָה בְּפָתָה]!" וַיֹּאמֶר: "מִבְּרוּ הַרְכָּב וְהַפְּרָשִׁים וְהַתְּלִיל! וְאַלְכָה לֵי אֶל יְרוּשָׁלָם, כִּי אָעַשָּׂה אֶת רְצׂוֹנִי, וְאַשְׁר דָּבָר פִּי - יְקוּם, וְאַין מַי יַעֲמֹד לִפְנֵי. וְמַי יַעֲמֹד לִפְנֵי? וְהַיָּם וְהַיָּשָׁה לֵי הַמָּה, וְלַיְהַמָּה וְתִיל לְהַמִּיר בְּרִיאָתָם כֶּרֶצּוֹנִי, כִּי אָעַשָּׂה מַהֲיוֹם אָרֶץ, וּמַהָּאָרֶץ - יָם, בְּאַשְׁר אֲחַפֵּץ."

וַיֹּהִי בְּכָלֹתוֹ לְדָבָר, וַיַּרְכֵּב וַיַּלְךְ עִם חִילוֹ - חִיל גָּדוֹל מְאֹד - וְעַמוֹּו פִּילִים רַבִּים יוֹרְעִי מִלְחָמָה וּמִחְנָה כְּבָד מְאֹד. וַיָּהִי בְּדָרָךְ, וַיַּעֲבֹר הַרְכָּב מִמְּנוּלַה הַפְּלִיל, וַיַּצַּעַק הַפְּלִיל, וַיַּרְגֹּזֵן הַסּוּסִים, וַיַּדְלֹגֵן וַיַּקְפֹּצֵן, וַיַּהֲפֹכוּ אֶת הַרְכָּב. וַיַּפְלֵל אַנְטִיוֹכוֹס מַעַלְיוֹ, וַתַּשְׁבַּרְגֵּנָה כָּל עַצְמוֹתָיו - כִּי הִיה אִישׁ עַב, בָּרִיא, שָׁמָן וּכְבָד. וַיַּסְמַךְ יְהִי מִפְהָה עַל מִפְתָּחוֹ, וַיַּבְאֵשׁ כָּל בְּשָׁרוֹ בְּרִיחָה עַבְרִיוֹ עַל שְׁכָמָם מַעַט, כִּי לֹא יָכַל לְרַכְבָּה. וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה, וַיַּנְוֹסֵר מַעַלְיוֹ, כִּי לֹא יָכַל לְגַשֵּׁת אֶלְיוֹ מִפְנֵי קָרִים הַרְעָה הַיֹּצָא מִבְשָׁרוֹ הַגְּבָאָשׁ. וַיֹּאמֶר אִישׁ אֱלֹקִים: "הָלָא בְּמִשְׁפְּט בָּאה הַמִּפְכָּה הַזֹּאת לְאִישׁ הַזֶּה, כִּי הִוא הַזֶּה מִתְּרַף אֶת אֱלֹקִי כָּל, וַיֹּהִי אָוֵב לְאֱלֹקִי הַשְּׁמִים".

וַיֹּהִי בְּאַשְׁר נָלָאו כָּל אֲנָשֵׁי הַחֵיל מִאַנְטִיוֹכוֹס, וְגַם הִוא נָלָא מִהָּרִיחָה הַרְעָה הַיֹּצָא מִבְשָׁרוֹ, וַיַּדְעַ, כִּי יָד יְהִי נְגֻעה בָּו. וַיַּשְׁפַּל וַיַּכְנַעַן, וַיֹּאמֶר: "צְדִיק הִוא יְהִי, הַמִּשְׁפֵּל גִּבּוֹהִים, אֲשֶׁר הַשְּׁפִילִנִּי וְהַכְּנִיעַנִּי - רְשָׁעָה כְּמוֹנִי הַיּוֹם הַזֶּה. פְּתַח אֲשֶׁר עֲשִׁיחִי רְעוֹת גְּדוֹלוֹת לְעַמוֹּו וְלְחַסִידָיו, הַבָּיא יְהִי עַלְיָה אֶת כָּל הַרְעֹות הָאֱלֹהָה". וַיַּדְרֹר נְדֹר לֵי, וַיֹּאמֶר: "אִם יַרְפָּא נְדֹר יְהִי מְחַלֵּי הָזֶה, אֲבוֹאָה אֶל יְרוּשָׁלָם, וְאַמְלָאָה מְפָסִיף וְזַהַב, וְבְגָדִי אַרְגָּמָן אֲצִיעָה בְּכָל רְחוּבּוֹתָה. וְאַתָּה לְהָאֶת כָּל אַזְרָחוֹת אֲבוֹתֵי הַקְּדָמוֹנִים הַמּוֹקְדּוֹםִים אֶל מָקוֹם הָאֱלֹקִים הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. וְאַמְולָא אֶת בָּשָׂר עַרְלָתִי, וְאַלְכָה לֵי אֶל כָּל מְמָלְכֹות הָאָרֶץ, מִכְרִיז וְאָוָרֶם: 'אַין פִּי אֱלֹקִי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַעוֹלָם'! וְלֹא שָׁמַע יְהִי לְתַפְלָתוֹ וְלֹא הָאוֹזֵן אֶלְיוֹ, כִּי לֹא הִיה לְבָכוֹ

יוסיפון / קעה

האכזר שלם עם יי'. אמנם בכל ארץ וארץ אשר הילך האכזר אנטישויכס מאו לבקש بعد חלייו, היה נקרוע בשרו מעל עצמותיו ונופל באָרֶץ, עד אשר לא נשאָר בשר בכל עצמותיו. ולקץ ימים נפל מעה אָרֶץ, ומית בכורשה ובכלהה בארץ נכריה. וימלך אופטר בנו תחתינו.

ויהודה בן מתתיהו הכהן הגדול, וכל עדת החסידים אשר היו עמו, באו אל ירושלים. וירhrsו את כל המזבחות, אשר בנו העמים הערלים, ויטהרו את הבית מגלויל הגויים. ויבנו מזבח חדש, ויתנו בשר זבח עליו, ויערכו עצים. ואש קדושה לא מצאו, ויצעקו אל ה', ויקראו אליו. ותצא אש מן האבנים אשר על המזבח, ויערכו עצים עללה, ויקטירו את זבחם. ויהי האש על המזבח עד הגולה השלישי. ויעשו חנכת המזבח מחדש בסלו בחמשה ועשרים בו (עיין שבת כ"א: וקצת חמוה שנשמטה זכרון הנש של פר השמן ומצוות הדלקת נר חנוכה, וגם בנוסח הודאת על הנשים נשמטו), וישימו את לחם הפנים על שולחן יי', וידליקו את נרות המערכה על מנורת יי', ויהללו את יי' במקרא ההלל שמונה ימים.

פרק אחד ועשרה / יספר בו סיפור מלחים יהודה וגבורותיו

וניהי אחרי חנכת ישראל, וילך יהודה אל הארץ אדום, לקרהת גרגיגוריוס [בד"מ: גורגיוס (בספר השמוניים א', פרק ה')]. ויתגבר יהודה עליו ועל חילו, וינסנו מפניו. וירדף אחיריהם יהודה ובחויריו. ויהרג ביום ההוא יהודה ובחויריו מאדום גוויות עשרים אלף גברים, והנשאים נסנו מפחים. וילכד הוא את ארץ אדום, וישם עליה מס.

וְגַרְגּוֹרִיאָס נֶס, וַיַּלֵּךְ אֶל תִּמְתִּיאוֹס בָּאָרֶץ עֲרָב, כִּי הוּא הַפָּקִיד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל אָרֶץ עֲרָב. וַיֵּצֵא תִּמְתִּיאוֹס לְקַרְאָתוֹ בְּמַמָּה וּעֲשָׂרִים אֶלָּף אֲנָשִׁי מַלְחָמָה מִחְיל מוֹקְדֵּן וּמִחְיל עֲרָב. וַיַּהַגֵּג בָּאָרֶץ מְנֻשָּׁה וּבַגָּלְעָד רַבִּים מִעַם יְהוָה, וַיַּצַּר עַלְלֵיכֶם. וַיַּשְׁלַחְיוּ אֲגֹרָת אֶל יְהוָה בְּבָכִי וּבְתִּחְנוֹנוֹים לִאמְרָה: "עַלְהَا אֲלֵינוּ וְהַשְׁעֵנוּ! כִּי בָּלָנו אֲנָשִׁי תִּמְתִּיאוֹס וְאֲנָשִׁי מֶלֶךְ עֲרָב." וְגַם אֲנָשִׁי הַגָּלָגָל [בְּרוּמָה]: הַגָּלָיל (וכ"ה בְּסֶפֶר חִשְׁמָנוֹא א' פרק ה') שָׁלַחוּ אֶלָּיו לִאמְרָה: "עַלְהَا אֲלֵינוּ וְהַשְׁעֵנוּ! כִּי בָּלָנו אֲנָשִׁי צָר וְצִידּוֹן וְאֲנָשִׁי מוֹקְדֵּן הַיּוֹשְׁבִים בָּה." וַיַּהַי כִּשְׁמַעַן יְהוָה אֶת הַדָּבָרִים הָאֶלְيָה, וַיִּקְרָא בָּצָום וּבְחַפְלָה, וַיֹּאמֶר לְשִׁמְעוֹן אֲחִיו: "לְךָ אַפָּה הַגָּלָגָל, וְאַנִּי אַלְךָ גַּלְעָד." וַיַּכְחַר לוּ יְהוָה מִכֶּל גַּבּוֹרִי תִּמְסִידִים חִמְשָׁת אֶלְפִים גַּבּוֹרִים, וַיִּמְהַר וַיַּלֵּךְ וַיַּעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן לְלַכְתָּ גַּלְעָד. וְשִׁמְעוֹן אֲחִיו, גַּם הוּא לְקַח עַמוֹ שִׁלְשָׁת אֶלְפִים מַגְבּוֹרִי יְהוָה, וַיַּרְא גַּלְגָּלָה [בְּרוּמָה]: גַּלְילָה. וַיִּתְגַּר מַלְחָמָה גְּדוֹלָה בְּאֲנָשִׁי צָר וְצִידּוֹן וְאֲנָשִׁי מוֹקְדֵּן הַיּוֹשְׁבִים בֵּינֵיכֶם. וַיַּשְׁלַח אָרֶץָה מֵהֶם בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמֹונָת אֶלְפִים גַּבּוֹרִים, וַיּוֹשַׁע אֶת אֲחִיו בָּגָלָגָל. וַיַּקְחַח אֶת שֶׁלֶל הַאוֹבִים, וַיִּבְיאֵוּהוּ אֶל יְרוֹשָׁלָם.

וַיַּהַוֵּה מָשׁוֹחַ מַלְחָמָה עַבְרָא אֶת הַיַּרְדֵּן, וַיָּבֹא גַּלְעָד עַל תִּמְתִּיאוֹס. וַיַּמְצַא הָאָבִן, וַיַּהַרְבֵּם עַל הָעִיר אֲשֶׁר בָּהֶר הַגָּלָעָד. וַיִּתְגַּר בּוּ מַלְחָמָה, וַתָּהִי שֵׁם מַלְחָמָה גְּדוֹלָה מִאַד בֵּינֵיכֶם, וַיַּעֲמֹדוּ אֶלָּה לְנַכְחָה אֶלְיהָ. וַיַּהַי עַם תִּמְתִּיאוֹס עַם רַב וּצְעֻזָּם מִאַד, וּעַם יְהוָה מִתְּמִימָעַט. וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל הַמְּתוֹךְ עַמְקַם הַמַּלְחָמָה, וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר: "הָה, הַוְשִׁיעָה נָא!" וַיֹּאמֶר עוֹד: "הַוְשִׁיעָה הָאֵת שְׁאָרִית יִשְׂרָאֵל, וְתַּחֲנֵן בְּיַדְךָ הַגּוֹי הַעֲזָזָם הַזֶּה בַּיּוֹם הַזֶּה." וַיַּהַי הוּא קֹרֵא וַצְוֹעֵק אֶל הָאָבִן, וַיַּשְׁאַל אֶת עַיְנָיו, וַיַּרְא חִמְשָׁה בְּחָורִים גַּבּוֹרִים רַוְכְּבִים עַל סִוסִּים אַשׁ, וְכָל לְבוֹשֵׁיהם זָהָב. וְשָׁנִים מֵהֶם עַוְמָדִים מֻול יְהוָה - מִזָּה אֶחָד וּמִזָּה אֶחָד - וּמְגַבִּים אֹתָם בְּמַגְנִים. וְהַשְׁלָשָׁה מֵהֶם רָאָה, וְהַנְּסָמָנִים נְלַחֲמִים לְמַול מִחְנָה תִּמְתִּיאוֹס. וַיַּהַי פְּרָאוֹת

אוחם יהודיה, ויבשר את עדת החסידים אֲשֶׁר אָטוּ. ונין ויאמר: "הֵלֹא מִן הַשְׁמִים שְׁלֹחוּ לְעוֹזָת הַחֲסִידִים, וּבָאוּ לְעֹזָנוּ." ויחזק ויאמן בלבשותו את לב בחורייו הגבורים, וילחץ הוא וגבוריו את צבאו פָּמְתַּיאוֹס, ויכה יהודיה מצבאו ביום ההוא עשרים אלף וחמש מאות איש.

וינס פָּמְתַּיאוֹס מִשְׁם דָּרְךָ הַיְּרָדֵן, ויהודיה ברף אַתְּרוּי הַלּוֹדָן והכotta. ומשם ברכח דרך חוף הים, ויבא עזתה. ויחזק מעמד פָּמְתַּיאוֹס במקומו הוהא, ויערך מלחמה עם יהודיה, כי נאפסו אליו כל גדרוי חיל פלשת הנשארים. ויקרב יהודיה במקומו המלחמה, ויקפץ עליו כקוף האריה על עדרי צאן. ויהפוך פָּמְתַּיאוֹס את ערפו לנוט, ונפוצו מעליו כל חילו. וירדקפו אוחם צבא החשמונאים, ויכום ויכתום עד החומה אשר לעזה. ויבא פָּמְתַּיאוֹס בעזה, ויסגורו השער בעדו, וילחם מעל החומה עם יהודיה. ויהודיה וכל בחורייו החשמונאים נגשו אל העיר, וילחמו עלייה חמשה ימים, ולא יכלו לה. ויהי ביום החמישי, ויעלו אנשי פָּמְתַּיאוֹס על המגדל הגדול, ויקללו ויחרפו את משוחת המלחמה, וירבו בחרופים ובגדופים על אלהינו, אשר לא יאות ל ספר בם. אז קנאו עשרים בחווים מבחווי החשמונאים, על דבר התהיפות אשר חרפו המחרפים. ויקחו את מגניהם בשמאלם, ואთ חרכותיהם בימיים, וירוצו למול החומה פתוחם. ויעל אחד מהרה אל החומה, ואחריו אחר, כי הרימו פתחם סולם על החומה, וידלו עלייה, וילחמו עם העומדים על החומה, וירחיבו מקום לחבריהם. ויעלו העירה וירדו ברחוב העיר, ויריעו, וישליך ארצה פגרים, ויבאו השער, וילחמו על השער מבית ומחוץ. וכל צבא החשמונאים מחוץ נגשו אל השער הוהא וישראלתו באש, ויפל השער, וילכדו את עזה. ויתפשו את המחרפים חיים - והם הם אשר הודיעו, כי חרפו את אלהינו ואת משוחת המלחמה - וישראלתו באש. ויפו את עזה לפי חרב, ויברגו את כל

זוכורה, ושני ימים לא חדרו להרג, כי עם רב קיה בה. ויבחר פקתייאס, ויתהכפה באחד הבורות, ולא נמצא. וימצאו את אחיו, והם בראוי ואפוליאנוס, ויביאום אל יהוּקה חיים. ויצו יהוּקה, וניתנו את ראשם. ויקחו את כל שלל העיר, ויבאו ירושלים בשיר ובALLEL ובחודשות, ומhalbיהם את הי על יקי שיר דוד מלך ישראל עליו השלום - והוא שיר: "הוזו לה" כי טוב, כי לעוזם חסדו" (מלחים קח).

פרק שניים ועשרים / ספר בו ספור מלחמות אופטר בן אנטויוכוס

ויהי כسمע אופטר בן אנטויוכוס הרשע - הוא אנטויוכוס, הנקריא שמו אפונטוס, אשר עשה הרבה הגדלה בירושלים ויהוּקה, אשר הרג את החסידים, וימת בוגעים גדולים פאשר, הודיעו למלחה בספר הזה - כי יהוּקה כבר במוקדוניים, וכי החשומות השמידו את המוקדוניים מהארץ הקדושה. וישלח את ליסיה בן הדוד לחיל שנונים אלף פרשים וshedones פילים עמם יורדי מלחמה ברעם ורעד. ויבאו יהוּקה ובירושלים. וילחמו בראשונה על בירתו, ויבנו עליה דיק סבב. ויחלו להפות ולגנוף את העיר באילי ברזל ובאבני סוללה. יהוּקה וכל צבא החשומות יושבים ביערות ובהרים, ומתחבאים מפני פחים מפני חיל גון העצום. ויאמר יהוּקה אל בחוריו: "הבה נקדמה את פני ה' אלתינו בצום ובתחנונים, ונלכה על צבא יון, הנלחמים בביבר! ויעננו: "הננו! ועשינו כמו כןך." ויבא יהוּקה עם בחוריו במקדש, ויקראו צום ויעלו עלות ויזבחו שלמים. ויקראו

אל ה', ניזעקו אליו - גודלים וקטנים - לאמר (ירמיהו לא): "הוֹשֵׁעַ ה'
את עמך את שארית יִשְׂרָאֵל!" וכי לאחר הצום, ויתקע יהודקה בשופר
פתחותם. ויתן אותן מלחה, וילך הוא וכל בחוריו עמו לעזרת אחיהם
אשר בביירות. ויהי בצתם מירשלים ללבת אליהם ולהלחם במחנה
יון, ויאמר יהודקה אל בחוריו: "חזקו ונתחזקה بعد עם ה' יכעד ערי
אליהינו, ונמזהה יחד עמכם בגבורה, ולא נראה ברעה, אשר נמצא
את עמנו!" ויהי כרבבו אליהם פרברים האלה, וישא את עיניו, ונרא
בין השמים ובין הארץ איש לבוש בלבד זהב, ורוכב על סוס. ורמות
הטס כمرאה להב, וביד האיש רمح, ואחויריו נגיד צבא החשמונים,
ופניו ולהבו נגיד מחנה יון המוקדונים, והוא נטריה להפוך למחנה יון.
ויאמר יהודקה אל בחוריו: "אל תיראו ולא תעריצו מפני הערלים
הטהרים האלה! ה' אליהינו הוא הנלחם עמכם בערנו - והנה מלאכו
אנתנו!" ויאמר עוד יהודקה: "ברוך ה' אלהי ישראל, אשר שלח מלאכו
להושיע את עמו ולהפוך במחנה אויביכם". ויאמר עוד יהודקה
לגבוריו: "רויצו אחריו, כי אנתנו תשיעת ה'". ויריצו אחיו, ויבאו אל
ביירות. וירלגו פתחות בתוכה מוקדון, ויבהלו את המלחנה.
וישליכו חללים ביום ההוא מגורי מוקדון אחד עשר אלף רגל ואלף
ושלש מאות רוכבי סוס. וינס ליסאה וכל מחנהו בובשה ובכלפה.
וידעו ליסאה כי ה' נלחם לישראל, ויכרת ברית עם יהודקה. ויהי
טרם שוב ליסאה אל ארצו מוקדונאה, וישלח אגרת אל יהודקה,
לבקש ממנה ברית ושלום. וידר נגיד יהודקה לאמר, כי הוא ישלים את
מלך מוקדונאה - הוא אופטיר בן אנטיטוכוס - עם היהודים, ואמ
אביו למשחת ולחשיד ליהודים היה - הגה הוא יהיה להם לעוזר
ולאוזב. וישלח יהודקה אגרת שלום על ידי שני אנשים מאצמניו אל
לייסאה, בראותו את אגרתו וכשמעו נדרו לו, וכי הוא מבקש
מהיהודים שלום וברית. והאנשים אשר שלח אליו, שלא הם יהודקן

וְאַבְשָׁלוֹם מִשְׂרֵי יְהוּדָה, וְעַמּוּם יְהוּדִים אֶחָרִים מִשְׂרָתִים. וְאֵלֶּה דְּבָרִי
הָאֲגָרָת, אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוּדָה לְבִרְית וְלְשָׁלוֹם לְלִיסְיָאה, שֶׁר צָבָא
אֲוֹפְטָר, וְלִמְשָׁנָהוּ: "יָדוּעַ יְהִי לְךָ, לִיסְיָאה שֶׁר הַצָּבָא, כִּי אֲגָרָתָךְ
קָרָאתִי. וְהַבִּינָוֹתִי מִדְבָּרִיךְ, כִּי אַתָּה מַבְקֵשׁ שָׁלוֹם וּבִרְית. וְהַנְּנִי מַזְעִיכָּה,
אֲשֶׁר אֲנִכִּי כּוֹרֵת בְּרִית עַמְּךָ הַיּוֹם. וְאַמְּנָם, כִּי פָקִים אֶת נְדָרֶךָ - יְהִי
שָׁלוֹמָנוּ שָׁלוֹם". נִיחַי כּוֹאָה הָאָנָשִׁים אֶל לִיסְיָאה וְאֲגָרָתָה בְּפִידָם,
קָרָא הָאֲגָרָת וְשָׁמַח בָּה מְאֹד. וַיַּכְבִּד אָחָת מְלָאָכִי יְהוּדָה אֲשֶׁר שָׁלַח,
וַיַּנְשַׁאמֵּן עַל שְׁרוֹיו. וַיַּצְוֹ לְסֻפְרוֹ לְכַתֵּב אֲגָרָת תְּשׁוּבָה לִיהוּדָה וּלְיְהוּדִים.

וְאֵלֶּה דְּבָרִי הָאֲגָרָת: "מַה לִיסְיָאה שֶׁר צָבָא אֲוֹפְטָר בְּן אַנְטִיוֹכוֹס
מֶלֶךְ מִזְקָרְנוֹנִיאָה וּמִשְׁנָהוּ - אֶל מִשּׁוֹתָם מִלְחָמָה יְהוּדָה שֶׁר הַיְהוּדִים
וּמוֹשְׁיעָם וְאֶל עַמוֹּ שָׁלוֹם! יָדוּעַ יְהִי לְכֶם, כִּי אֲגָרָתָכֶם קָפְלָתִי מִיד
יְהוֹחָנָן וְאַבְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֵלֵי. וְכֹל אֲשֶׁר דָּבָרוּ אֵלַי עֲשִׂיתִי, וְאֵת
הָאֲגָרָת בְּאַבְבָּה קָרָאתִי, וְכֹל הַכְּתוּב בָּה מְלָאתִי, וּלְמֶלֶךְ בְּגַלְלָכֶם
כְּתַבְתִּי, כֹּל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֵלֵי. דָּבָרים הַשִּׁיבוֹתִי לִיהוֹחָנָן וְלַאַבְשָׁלוֹם,
וְהַמָּה יַגִּידוּ לְכֶם עַל פָּה אֶת הַפִּלְגָּה. וְגַם בְּפִי מְלָאָכִי אֲשֶׁר אַנְיָ שָׁולֵחַ
אֵלֶיכֶם, שְׁמַתִּי דָּבָרים - דְּבָרִי שָׁלוֹם וְאֶתֶּת, וְהַם יַגִּידוּ לְכֶם אֶת רְצִוָּנוּ,
וְאֶתֶּם שָׁלוֹם. וְהַגָּה, אַנְיָ נְדָרָתִי לְהָאָלָהיכֶם, כִּי לֹא אָצַא מַאֲצָכֶם, וְלֹא
אָלָךְ אֶל אָרְצִי עַד בָּא אֲגָרָת הַמֶּלֶךְ - לְקִים כֹּל אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי מִפְנֵי
בְּעָרָכֶם".

וְאֵלֹו דְּבָרִי הָאֲגָרָת אֲשֶׁר שָׁלַח לִיסְיָאה, שֶׁר צָבָא מֶלֶךְ אֲוֹפְטָר, אֶל
אֲוֹפְטָר מֶלֶכְוּ וְאַדְוָנוּ וּבֶן דָוּוּ בְּעֵד הַיְהוּדִים: "יָדוּעַ יְהִי לְאָדָונִי
הַמֶּלֶךְ, כִּי הַיְהוּדִים גּוֹכְרִים עַד מְאֹד בְּכָל מִלְחָמָה, וְלָהֶם הִיא הַתְּשׁוּעָה
בְּכָל מִלְחָמָה. וְכִי רְאִיתִי אַנְיָ זֶה, אַמְּרָתִי, אַבְקֵשׁ מֵהֶם שָׁלוֹם וּבִרְית
בְּעֵד הַמֶּלֶךְ. וְאַתָּה תַּדְעַ מה תַּعֲשֶׂה, כִּי אַנְיָ קִימָתִי בַּעֲדָךְ עַד הַיּוֹם
שָׁלוֹם וּבִרְית. וְעַתָּה, הַוֹּאל נָא וּבְחר בְּשָׁלוֹם, פָּנָ תְּסִפְתָּה בְּעֻזָּן אַבְיָיד
עַמּוּם, וְהִי לְךָ לְמוֹקָשׁ".

ויהי לימים אחרים, וישלח המלך אופטר תשוכה לאגרת ליסיאה בן דורו. ואלה דברי האגרת: "מן המלך אופטר - אל ליסיאה בן דורו ואחיו שלום! ירוע יהיה לך, כי האגרת אשר שלחת אלינו בעבור היהודים קפלווה, וקראנויה באחבה רבה. ואני מודיעך, כי אבי הלה בדרכו כל הארץ, וחיל להיות עם אנשים ויחח עם מלכים. ואני מבקש שלום מכל בני מלכותי, ורצוני להשבית כל מלחמה ולקטים כל שלום. ושמעתי, כי היהודים לא ابو שמע לדרי אבי - להפר תורחותם. ולכן גבורי עליינו בחרב, והרגו לשדי אבי ולנכדריו ולגבוריו. ועתה! פון ימINK להם, וכורות ברית עפיהם בעדי, וקיים עליהם שלום. והזדים, כי מדעתם ומוטוב לבבי - ולא במרמה ובערמה - אני רוצה ובוחר בשולם ובבריתם. כי מדעתם אמשלים, לשמר את תורחותם כרצונם. ואתה והם שלום".

ואלה דברי הברית והשלום, אשר שלח אופטר בן אנטיטוקוס המלך ליהודה, שר היהודים ומושות מלחמה: "מאת המלך אופטר בן אנטיטוקוס מלך המוקדונים אל נגיד היהודים, יהודה מושית מלחמה, וכל עם היהודים ברית ושלום! ירוע יהיה לכם, כי גורתי גורה בכל מדינה ומדינה מדינות ממשלתי, ובכל עם ועם ממשלה ירי - על היהודים. להזהיר את בני ממלכתי לבתמי לחוץ אתכם, ולעוזב אתכם לשמר את משמרת תורחותם. הכל אשר עשה אבי בפתחה - בשגגה עשה. ואתם - פקרו לו על שנגנותיו. גם אם אנחנו שנגנו נגיכם - פקרו לנו והתחפלו לה, אליהם בעדרנו. והנה שלחתי אליכם מגילאים [בד"מ: מנילאים] קרוביכי, עם אגרתי, והוא ידבר לכם דברי שלום וברית אמת". ויבא מגילאים ליהודה, ויבא לו אגרת המלך אופטר, ויקראה. ויקימו שלשות - יהודה וליסיאה ומגילאים - הברית והשלום. וילך ליסיאה לארצו מוקדונית, ויספר לאופטר עוד פה אל פה אשר קרעה. ויגד לו, כי מן השמים גלחים המלכים

עם כל אויבי ישראל, ויירא אופטר מלך מוקדוניאה, ויזכר לו מארם.

פרק שלשה ועשרים /

**וַיָּפֹר בּוֹ גִבְרוֹת מִמֶּלֶךְ רֹמַנִים וּבְרִיטָם עַם
יְהוּדָה, וְשָׁאֵר מִלְחָמָתוֹ**

ויהי בז'ימים קם, החל ה' לגדול ולנשא מלכות ריבועית על מלכות שלישית - היא מלכות רומי אשר נתעورو על מלכות יון, ויגדל שמה על כל הממלכיות. והיא החיה הריבועית, אשר נבאה דניאל עליה, ואמר בעדרה (דניאל ז): "אכלה ומדקה ושארא ברגלה רפסה". בך הגוי הזה - רומיים - עלו למעללה, וגברו חיל הרבה מאד, עד אשר אכלו והתקשו את כל הממלכיות. ובני המלכות הזאת - הם אשר נצחו אנטויוקוס הגדול מלך יון, אשר היה בו ק' פילין ועם רב ועצום וסוס ורכב מאוד, וישברוה במלחמה, ויכניעווהו تحتם מס.

והם הם אשר הכניעו את זרונן אֲנִיבָל מֶלֶךְ אַפּרִיקָה, אשר מלך בעיר קרטגינה. כי בא אֲנִיבָל בעם פָּבָר וּרְבָר כְּחֹל אֲשֶׁר על שְׂפַת הַיָּם לְדָבָר, וְעַמּוּ כָל חֵיל בָּאָרֶבֶרִי, וְכָל חֵיל פּוֹשָׁ וּפּוֹטוֹ, וְחֵיל גּוֹיִם אַחֲרִים רַבִּים. וַיַּעֲבֵר אֶת הַיָּם הַקָּצָר אֲשֶׁר בּीין אַפּרִיקָה וּבּीין סָפָרְד, וַיַּכְאֶבֶסְפָּרְד. וַיַּכְנָعֶ אֶת גָּאוֹן גּוֹי גִּיחּוֹם, וַיַּפְּעַל מִשְׁם וַיַּלְכֵךְ בְּכָל אָרֶץ גּוֹמְנִיא - הַיָּא אָרֶץ מַעֲרָב - וַיַּכְנָעֶ אֶת הַבְּרַתּוֹנִים, הַיּוֹשְׁבִים עַל יָם אַוְקִיאנוֹס. וַיַּפְּעַל מִשְׁם, וַיַּלְכֵךְ אֶל אָרֶץ אַיְטָלִיא, וַיַּלחַם בָּרוֹמִים. וַיֵּצֵאוּ רַוְמִים לְקַרְאָתוֹ, וַתַּהַיֵּה מַלְחָמָה גְּדוֹלָה בְּינֵיכֶם. וַיַּפְּלוּ בַּיּוֹם הַהוּא מַהְרֻמִּים לֹאִין מַסְפֵּר. וַיַּלחַמוּ עוֹד הַרְוָמִים עִם אֲנִיבָל כְּעֵשֶׂר שָׁנִים. וַיַּעֲרֹכוּ עַמוּ

שׁמֹונָה עֲשֶׂרֶת מְלֹחָמוֹת, וְלֹא הִקְתַּה לָהֶם תְּקוּנָה לִפְנֵי אֲנִיבָל בָּאתָתָם. וּבְמָלְחָמָה הָאַחֲרוֹנָה הַוְצִיאוֹ מִפְּלֻכּוֹת רֹומי כָּל צְבָא הַגְּבוּרִים, וַיַּפְּקִידוּ בְּרָאשֵׁיהם אֶת שְׁנִי הַפְּרִיצִים הַגְּדוֹלִים, אֲשֶׁר הָיוּ בִּמְלֻכּוֹת רֹומי - שֵׁם הָאֶחָד אִימְלַיאוֹת וְשֵׁם הַשְׁנִי בָּרוֹס. וַיַּלְכֹּגוּ, וַיַּבְאְוּ לַהֲלָם בְּאֲנִיבָל. וַיַּמְצָאוּהוּ נֶלֶחֶם עַל קְנוּסְסִיא - הִיא הָעִיר הַגְּדוֹלָה. וַיַּעֲרֹכוּ שֵׁם מְלֹחָמָה אֲתוֹ עַל נָהָר אַזְפּוֹרֹס, וַתָּהִי שֵׁם מְלֹחָמָה גְּדוֹלָה וְעִצּוּמָה בּוּינֵיהֶם מִאַד מָאַד. וַיַּפְּלוּ בַּיּוֹם הַהוּא מְגֻבּוֹרִי רֹומיים תְּשֻׁעִים אֶלָּף, וְאַז הַכָּה אִימְלַיאוֹת רָאשֵׁה רֹומיים - וְהָוָה הַיָּה אִישׁ גָּבוֹר חִיל - וַיִּמְתַּח בְּקָרְבָּהַמְּלֹחָמָה. וַיַּכְרֹחֶבֶר בָּרוֹס וַיִּמְלֹט, וַיַּכְאֶל בְּסִטְתִּיאָה - וְהָיָה הָעִיר הַיּוֹשֶׁבֶת בֵּין הַרִּים וְאֶרְץ מִישּׁוֹר, וְחַמְשִׁים מֵיל תְּסִפְבָּב. וְגַם מְאַנְשִׁי אֲנִיבָל נִפְלוּ בְּמְלֹחָמָה הַהִיא אַרְבָּעִים אֶלָּף אִישׁ חָלְלִים. וַיַּרְדַּף אֲנִיבָל חִיל רֹומיים עד שַׁעֲרֵי רֹומָה, וַיַּלְחַם עַל הָעִיר שְׁמֹונָה עֲשֶׂרֶת שָׁנָה. וַיַּבְנֵן בָּתִים לִפְנֵי שַׁעֲרֵי רֹומָה, וַיַּשְׁכַּנּוּ בָּם גָּבוֹרִיו, וַיִּצְרוּ עַל הָעִיר מִאַד מָאַד. וַיֹּאמְרוּ יוֹצְאֵי הָעִיר אִישׁ אֶל רַיעָהוּ: "הַכָּה נִפְתְּחָה הַשְּׁעָרִים וַיַּנְעַבְדֵר אֶת הַיּוֹם שְׁמֹונָה עֲשֶׂרֶת שָׁנָה!" וַיֹּאמְרוּ אֶלָּיו: "וְיַעֲשֵׂה כֵּן!" וַיֹּאמְרוּ לְנָנוּ תְּקוּנָה לִפְנֵי הַיּוֹם שְׁמֹונָה עֲשֶׂרֶת שָׁנָה". וַיֹּאמֶר אֶלָּיהם: "הַבּוּ עִצָּה יִתְהַדֵּד, וַתְּהַנֵּן לִי חַמְשָׁת לְגִיּוֹנִי גְּבוּרִים, וְאַלְכָה לֵי אֶל אֶרְצָוּ, אֶל אֶרְץ אַפְּרִיקָה, וְאַלְחַמָּה עַלְלָה, וְאַשְׁחִית אֹתָהּ. אָוְלֵי יַלְךָ מַעַלְיכֶם, וַיַּבְאֶ אַלְיִי לְהַצִּיל אֶת אֶרְצָוּ מִידִי, וְאַז יַנְחֵחַ לְכֶם". וַיַּעֲשׂוּ כֵן, וַיִּתְהַנֵּן לוּ שְׁלֹשִׁים אֶלָּף גְּבוּרִים מְגֻבּוֹרִי הָרֹומיים. וַיַּשְׁאַל רַגְלָיו, וַיַּלְכֹּד אֶל אַפְּרִיקָה - אֶרְץ אֲנִיבָל. וַיַּהַרְגֵּן אֶת אַסְדוֹרּוֹבֶל אֲחֵיו בְּמְלֹחָמָה, וַיִּקְחֵן אֶת רָאשָׁו. וַיַּבְאֶ אַוְתָּה אֶל רֹומָה, וַיַּעֲלֵן עַל הַחוֹמָה. וַיִּקְרֹא אֶת אֲנִיבָל, וַיֹּאמֶר לוֹ: "מְדוֹעַ חִמְרָת אֶת אֶרְצָנוּ, וְלֹא בָּאתָ לְהַצִּיל אֶת אֶרְצָךְ מִידִי? כִּי הַשְׁחָתִי אֹתָהּ - וַהֲנֵה לְךָ רָאשָׁ

קפד / פרק שלושה ועשרים

אחיך לער !” נישלח אחיו את ראש אחיו מעל לחומה. ויביר אניבל את ראש אחיו, ויקשנה את רוחו, ויחזק ויעמד, וישבע ויאמר: “לא אוחדל מעל העיר הזאת - עד לך רוחה !” ויצר עוד על עיר רומא ימים רבים. וילך עוד שיפיאון אל אפריקה ונישחת כל הארץ אפריקה. וילך אל קרטגינה, ויצר עליה. וישלחו אנשי קרטגינה אפרת אל אניבל - והוא ברומא - לאמר: “מדוע חמקת הארץ נבריה ומאסת בארכך ? והיא גלקחה מיד ואיןמושיע לה. עתה ! אם לא מהר לבא להושעינו מיד שיפיאון, נפתחה השער, וננתן בידך את העיר וכל אוצרות بيתק.” נהי בהגיע האגרת הזאת אל אניבל, ויקראה - ויחדלו מל רומא, ויבא אל אופירוס - כי שם היו עמודות ספינות רומא. ויהרג שם מהרומים עד אין מספר: אנשיים ונשים נטף - מן השביה אשר היה עמו. ויבא בספינה, וילך אניבל עם חילו.

וילך שיפיאון לקרתו, ותחהי ביןיהם מלחה גדולה. וינצח שיפיאון לאניבל, ויברייחו, ויהרג אלפים נפשות רבות ביום ההוא מלחילו. ועוד שלוש פעמים הכהו במלחמה. ויביר אניבל מפני שיפיאון, וילך מצרים אל תלמי המלך. ואחיה שיפיאון היה משרתו ושר לתלמידי המלך, וישאל את אניבל מפניו بعد שיפיאון אחיו. ויאמר אליו: “胸怀 אגרת, ושלח אותה לאחיך, ויבא אליו פה, ואני אסגוררו בידך - רק כי ישבע לי לבתי יהרגהו, אך יכברדו כאחד משורי הנסנים לו.” וידע שיפיאון את דבר זה, וילך מצרים. ויתן תלמי המלך את אניבל ביד שיפיאון, וישביעהו לבתי ירע לו, וכי יכברדו. וישבע לו על הדבר הזה. ויבא שיפיאון את אניבל הארץ אפריקה ממזרים בכבוד גדול. ויהי כבוא אניבל אל הארץ, וישת סם המות, והוא בוט, ויקבר שם בבית מלכותו. וילבד שיפיאון כל הארץ אפריקה, וכל מקום אשר בו מקור הכסף והזהב - כי הארץ אפריקה מקור הכסף ומוצא הזהב. ויגדל אז גוי הרומים על כל גוי הארץ, והוא

יוסיפון / קפה

החיה, שראה דניאל איש חמודות, וכתב עליו (דניאל ז): "אכלה ים רקה ושארא ברגלה רפסה". והם הם הרומים, שאכלו וכלו עם יהודיה והחריבו ירושלים.

ויהי כשם עזציז רומא זקנית את הגבורת, אשר נתן לה יהודיה ולעמו, ויוציאו להתחבר עם יהודיה ועם עמו וילכט לו אגרת שלום ואגרת ברית, ויעשו כן (לפיו פתחו זקני רומי תחילת להתחבר אל ישראל, וכן מתוב בספר שחמוניים ב' פרק י"א. וכן משמע קצר בפ"ק דע"ז, דף ח). אבל בספר שחמוניים א' פרק ח' כתוב שייהודה פתח תחילת, וכן משמע בפירוש הרמב"ן על המורה ריש פרשת וישלח (ואפשר שכונת הרמב"ן להורקנוס ואристופולוס, ועיין רשי' שה"ש פ"ז פסוק י"ב). ואלה דברי האגרת, אשר שלחו הרומים אל יהודיה הכהן בין מטבחה הכהן, נגיד ושר על היהודים וכהן משה מלוחמה: "מאת קינזיות מימיינוס ותיציאוס ושביאוס ומגניליאוס שרי רומא - אל יהודיה הנגיד ומושיח מלוחמה ואל כל זקני ישראל שלום! ידוע יהיה לכם, כי אנחנו שמענו את שמע גבורתכם ואת מלוחמותיכם, ושמחנו מאד מאד. עתה! כרתו ברית עמנוא, וכתבו והווינו לכל היהודים באשר הם, כי ברית עולם ביניינו וביניכם. וגם אנחנו נכתב גם כן בארץותינו. ונאה לכם להיותכם חברי ורעים טובים לנו, ולא לינונים, אשר ענו אתכם. והנה אנחנו עולים לאנטוכיה ללחמה, וכך מהרו לשלח לנו אגרת ולהודיענו, מי ומני אוחביכם".

ואלה דברי הברית, אשר כרתו הרומים עם יהודיה: "קימו להיוזם אוֹתָבִים ועוֹזָרִים זה לזו בים וביבשה לעלום. ואם תעמד מלוחמה בגוי הרומים - יעוזרים כפי כחם. ולא יתנו לאויבי הרומים כלי מלוחמה, ולא חטים ולא כל מלחמה". ויקימו היהודים כל זה, כאשר גדור ובקש הישיש ושלש מאות ועשרים יווציו, וכאשר גדור עלייהם יהודיה עם שרו ועם יווציו. ואם תעמד מלוחמה בגוי יהודיה - יעוזרים גם כן

הָרֹמִים כַּפֵּי כַּחֲם. וְלֹא יַתְנוּ לְאוֹיְבִי הַיְהוּדִים לֹא כָּלִי מְלֻחָּמָה וְלֹא
חֲטִים וְלֹא כָּל מְחַיָּה. וְגַם לֹא יַקְחוּ כָּל מְחַיָּה מִהַּיְהוּדִים, כִּי יָבֹא
בְּעִזּוּתָם לְצָרָה, אֲשֶׁר תָּהִיה לְיְהוּדִים. וְאַמְّנָם - כִּאֲשֶׁר יָבֹא הָרֹמִים
לְעֹזֶר לְיְהוּדִים - הַמָּה יָבֹא מְחַיָּתָם עַמְּקָם. וְכֹאשֶׁר יָלֹכוּ הַיְהוּדִים
לְעֹזֶר לְרוֹמִים, יַתְנוּ לְיְהוּדִים כָּל מְחַיָּתָם, וְעַלְלָם יְהִיוּ כָּל צְרָפָם.
וַיַּקְרִימוּ הָרֹמִים כָּל ذָה, כִּאֲשֶׁר גָּזָר וּבָקַשׁ יְהוָה וַיַּעֲצִיבוּ. וְאַמְּרוּ כִּי לֹא
יַוְסִיף אֱלֹהָה עַל אֱלֹהָה וְלֹא יַגְּרָעוּ, כִּאֲשֶׁר גָּזָר הַיְשִׁישׁ וּשְׁלַשׁ מֵאוֹת
וּשְׁנָרִים יוּעֲצִיבוּ, וְכֹאשֶׁר גָּזָר יְהוָה עַם שְׂרֵי הַיְהוּדִים וְעַם יוּעֲצִיהם.
וַיְהִי אֶתְתְּרִי כֵן, וַיַּשְׁקַטּ הָאָרֶץ כְּשָׁמְוֹנָה חֲדָשִׁים. בִּינְמִים הַהְמָן הַחֲלָה
יְהוָה מִכְבֵּי לְהַשְׁמִיד וְלַהֲשִׁיחַ אֶת הַרְשָׁעִים מִקְרָב עַמוֹּ (עַיִן בְּמַגִּילַת
חָנָנָה כ"ב אַלְול). וַיְהִי בַּעַת הַהְיָה, בְּכָל עָרֵי יְהוּדָה וּבְחוֹף הַיָּם - מִעֵדָה
עַד עַד - קַיּוֹן יוֹשְׁבִים יְהוּדִים עַם מַוקְדוּנִים יָתַר. וְאַנְשֵׁי יְהִי וּבְנָהָה עָשׂוּ
רָעָה גְּדוֹלָה, וַיַּרְמִימּוּ הַיְהוּדִים בְּקָרְבָּם לְעַלּוֹת אֶל סְפִינּוֹתָם עַם נְשִׁיהם,
עַם בְּנֵיהם וְעַם בְּנֹותֵיהם וְלִלְכַת לְשַׁחַק עַמְּחָם בָּם. וַיַּאמְינוּ הַיְהוּדִים
בָּהָם, וַיַּעֲלוּ עַמְּחָם בְּסְפִינּוֹתָם. וַיְהִי כְּבָזָם אֶל מִקּוֹם עַמְּקָם בָּם,
וַיַּטְבִּיעוּ מִזְמָם נְפָשֹׁות מַאתִים. וַיַּגְּדֵל לְיְהוָה, וַיַּבְּךָ, וַיַּצְעַק, וַיַּקְרָא צָום.
וַיַּקְרָא אֶל ה' לִאמּוֹר: "הַוּשְׁעָה, ה'!" וַיַּלְךְ אֶל יְפֵוּ, וַיַּצְרֵר עַלְלָה. וַיַּתְנַהֵּן
אֶלְהִים בְּפִדוֹ, וַיַּבְּדַל מִתּוֹכָה אֶת הַיְהוּדִים. וַיַּהַי כָּל הָעִיר לְפִי חֲרֵב,
מְאִישׁ וְעַד אִשָּׁה, מַעֲולֵל וְעַד יוֹנֵק, וַיַּשְׁרַף אֶת הָעִיר. וְכֹהֵן עָשָׂה
לִבְנָה. וַיַּשְׁרַף הַסְּפִינּוֹת, שִׁמְצָא בִּיפּוֹ, וְאֲשֶׁר מִצָּא בִּיבְנָה. וַיָּבֹא הַעַשֵּׂן
עַד יְרוּשָׁלָם, וַיַּלְךְ כִּי הַעַשֵּׂן וְהַשְּׁרָפָה וְהַלְּהָבָה מַאתִים וְאֶרְבָּעִים
וְשָׁשָׁה רִיס. וַיַּגְּקֹם אֶזְרָחָה דָּמֵי הַיְלָדִים וְהַגְּשִׁים אֲשֶׁר טָבַע בָּם, כִּי
שְׁרַף בְּסְפִינּוֹת כָּל הַיְלָדִים וְהַגְּשִׁים, אֲשֶׁר הַבָּרִיחוּ מַוקְדוּנִים אֲלֵיכֶם
לְמַלְטָם מִיד יְהוָה, וְלֹא יָכֹל. וַיַּלְךְ מִשְׁמָן, וַיַּבְּאָא אֶל מִרְבֵּר עַרְבָּה. וַיַּךְ
אֶת גּוֹי עַרְבָּה, וְסַלה כָּל אֲבִירִים, וַיַּשְׁם עַלְלָם מִס.

יוסיפון / קפז

ויפן לשוב לאָרֶץ יהוֹדָה, ויעבר על עיר אשר שמה - רַשְׁם הָעִיר
כְּסֶפֶין. והעיר - עיר מִבְצָר גְּדוֹלָה וְחִזְקָה מְאֹד מְאֹד. כי מִכֶּל הַגּוֹיִם,
אֲשֶׁר מַלְכוּ מֵאֹז עַל כָּל אֶרְצֹות עָרֵב וְעַל אֶרְצֹות דָּמָשָׂק וְסֻוּרִיא וְעַל כָּל
אֶרְצֹות יְהוּדָה, לֹא יָבֹאוּ שָׁמָה, וְלֹא עַלְלה עַל לִב גּוֹי לְצֹור עֲלֵיכֶם. וַיְהִי
הָוָה הַזָּלָק וְעוֹבֵר, וַיּוֹשִׁבֵּי הָעִיר בְּתוֹךְ עַל מִבְצָרִים, וַיַּקְלִלוּ אֶת יְהוּדָה.
וַיִּדְבְּרוּ דִּבְרִים עַל עַם הֵי וְעַל אֱלֹהִינוּ, אֲשֶׁר לֹא יָאֹת לְדָבֵר בָּם. וַיַּשְׁאַל
יְהוּדָה אֶת עַיִּינוֹ, וַיַּרְא אֶת הָעִיר מַרְחָזָק, וַיַּהַעֲרֹב בְּצֹורָה עַד לְמַאֲדָר.
וַיַּקְרָא יְהוּדָה אֶל הֵי וַיֹּאמֶר: "אֵל שְׁדֵי! אֲשֶׁר נִמְתַּח אֶת יְרִיחָוּ בַּיּוֹם
יְהוֹשֻׁעַ עַבְדָךְ בְּקוּלוֹת פְּרוּעוֹת עַמְּךָ, תָּנַה בְּיַדְנוּ הַיּוֹם הַזָּה אֶת הָעִיר
הַזָּה, וְאֶקְמָה מֵהֶם עַל הַתְּחִרְפּוֹת, אֲשֶׁר חַרְפָּוּ אֶת עַמְּךָ וְאֶת אֱלֹהִיו, כִּי
בְּתוֹךְ בְּמִבְצָרִים, וְאֶחָנוּ - בָּק בְּטַחַנוּ!" וַיַּקְרַח יְהוּדָה מִגְּנוֹ בְּשָׁמְאָלוֹ,
וַיַּשְׁלַף אֶת חֲרָבוֹ. וַיַּדְלַג, וַיַּרְצֵץ אֶל שַׁעַר הָעִיר, וַיַּרְא צָרִיו אֶחָיו בְּבַחוּרִי
הַחַשְׁמָנוֹנִים. וַיַּטְיחַו אֶת הַשַּׁעַר בְּזֹופָת, וּבָוּ מַעֲרְבִּים קֹוְצִי מַדְבָּר. וַיַּתְנוּ
בָּהֶם אֲש, וַיַּשְׁרַפוּ הַשַּׁעַר. וַיַּפְלֵל לְאָרֶץ טָרֵם חָשַׁב יוֹשְׁבֵי הָעִיר, כִּי זֶה
הַמְּעֵשָׂה יַعֲשֶׂה. וַיַּתְנוּ הָאֱלֹהִים אֶת הָעִיר בְּיִדָּם, וַיַּהְרֹגוּ בָה הַרְגָּרָב, אֲשֶׁר
לֹא נָהִיה מִימֵי קָדָם. כִּי מִהָּלָך שְׁנִי רַיסִים בָּאָרֶץ וּמִתְּלָך שְׁנִי רַיסִים
בָּרָחֵב קָלָך אֲגִם הָרָם אֲשֶׁר יָצָא מִן הָעִיר, וַיַּהַי פָּאָגֵם מִים.

וַיַּסְעַ מִשֵּׁם, וַיַּלְךְ שְׁבַע מְאוֹת וְחִמְשִׁים רַיס, עַד עִיר טַמְתִּיאוֹס. וַיֵּצֵא
טַמְתִּיאוֹס לְקַרְאָתוֹ בְּמַהָּא אַלְפַיְם רְגָלִי וּבְחִמְשִׁים אַלְפַיְם פְּרָשִׁים. וַיַּחֲפַלְלֵל
יְהוּדָה אֶל הֵי, וַיַּצַּעַק וַיֹּאמֶר: "הַוְשִׁיאָה הֵי!" וַיַּלְךְ לְקַרְאָת טַמְתִּיאוֹס
בְּעֶשֶׂר אַלְפִים אִיש בְּחוּר מִיהוּדָה, וַיַּתְגַּר בּוּ מִלְחָמָה. וַתִּהְיֶה מִלְחָמָה
גְּדוֹלָה בְּיִגְיָהָם, וַיַּשְׁלַח יְהוּדָה מִחְיל טַמְתִּיאוֹס חֲלָלִים בָּאָרֶץ שְׁלַשִּׁים
אַלְפַיְם גְּרוּיּוֹת גְּבוֹרִים. וַיַּהְרֹג גָּם סּוֹסִיפְטָר שָׁר צָבָאוֹ, וַיַּפְנוּ גְּדוֹלִי
טַמְתִּיאוֹס עַרְף לְנוֹס וּלְבָרָת, וְהָוָה עַמְּהָם. וַיַּרְדַּפּוּ בְּחוּרִי יִשְׂרָאֵל אֶת־
רָאשׁוֹ מַעְלָיו. וַיַּבְקַע טַמְתִּיאוֹס, וַיַּפְלֵל עַל פָּנָיו, וַיַּתְחַנֵּן בְּכִי גָּדוֹל לִפְנֵי

יהוּדָה. ויאמר: "אֲדוֹנִי יְהוּדָה! אֵל נָא פְּהַרְגַּנִּי, כִּי יְהוּדִים רַבִּים יוֹשְׁבִים בָּאָרֶץ. וְלֹפֶת לֹא חַפְּדָה נְפָשָׁות רַבּוֹת בְּנֶפֶשׁ אַחֲת? אָף כִּי חַפְּדָה נְפָשָׁות רַבּוֹת יְהוּדִיות קְדוּשָׁות בְּנֶפֶשׁ עַרְלָא אַחֲרָל טָמֵא. וְאֵם לֹא תְהַרְגַּנִּי - אֲשֶׁבָּע לְךָ, כִּי הַיְתַב אִיטִּיב עִם כָּל הַיְהוּדִים כֹּל יְמֵי חַיִּים, וְלֹא אֲרַע לָהֶם לְעוֹלָם!" ויאמר: "הַשְׁבָּעָה לִי! וְשָׁמַר נְפָשָׁךְ מֵאָדָם פָּנָן תְּחַלֵּל אֶת שְׁבוּעָתֶךָ!" וְלֹשֶׁבָּעָלָו טְמַתְּיאוֹס עַל הַדָּבָר הַזֶּה. וַיַּחֲמַל עַלְיוֹ יְהוּדָה, וְלֹא תְּהַרְגַּנִּי. וַיַּשְׁלַחְחוּ, וַיָּלֹךְ לוֹ אֶל אָרֶצָו. וְלֹא יִסְפַּר עוֹד טְמַתְּיאוֹס לְהַרְעָע לַיְהוּדִים כֹּל יְמֵי חַיִּים, וַיִּשְׁמַר אֶת הַשְׁבָּועָה פְּאַשֵּׁר נִשְׁבָּע.

וַיַּפְּעַל מֵשֵׁם יְהוּדָה, וַיָּלֹךְ דָּרְךָ מִדְבָּר בְּעָרֶב. וַיַּפְּגַע בְּחִיל מֶלֶךְ מוֹקוֹדָן, אֲשֶׁר הָיָה בָּא בְּעָרֶב לְעֹזְרָתָם, וַיַּכְבִּם וַיִּכְרִיחֵם. וַיַּשְׁלַח מִמֶּנּוּ חַלְלִים לְאָרֶץ חַמְּשָׁה וּעָשָׂרִים אֱלֹף גְּבוּרִים. וַיַּפְּעַל מֵשֵׁם, וַיָּלֹךְ אֶל עַפְרוֹן, הַעִיר הַגְּדוֹלָה, וַיַּצַּר עַלְיהָ. וַיִּתְּהַנֵּה אֱלֹהִים בְּיַדָו, וַיַּסְלַח בְּקָרְבָּה עָשָׂרִים אֱלֹף גְּבוּרִים. וַיַּפְּעַל מֵשֵׁם, וַיָּלֹךְ שְׁשָׁ מְאוֹת רַיס עַד עִיר שְׁטוּפָלִים. וַיַּרְא אָדָם אָנָשֵׁי עִיר שְׁטוּפָלִים מִיהוּדָה, וַיַּצְאֵוּ לְקָרְאָתוֹ בְּבָבִי וּבְתְּחִנּוּנִים. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיכוֹ: "אֲדוֹנָנוּ, מְשֻׁוחֵח מִלְחָמָה וְגַדֵּיד הַיְהוּדִים! שָׁאֵל נָא אֶת הַיְהוּדִים הַיּוֹשְׁבִים עַמְּנָנוּ, מִה פָּעָשָׂינוּ עַמְּהֶם, כִּי הַיְתִיבָנוּ לָהֶם בִּימֵי אָנָטִיוֹכוֹס הַאֲכֹרֶר, אֲשֶׁר בְּרָחוֹ וּגְמַלְטוֹ אֲלֵינוּ יְהוּדִים רַבִּים, וְאֶنָּחָנוּ חַתִּינִינוּ אָוֹתָם." וַיַּעֲדִדוּ הַיְהוּדִים אֲשֶׁר עַמְּהֶם לִיהוּדָה, כִּי כֵן הָאָמֶת. וַיַּבְרְכֵם יְהוּדָה, וַיִּתְּחַדֵּל מַעַלְיהם, וַיַּפְּנֵן יְהוּדָה לְבָא לִירֹשָׁלָם גַּם מִים לִפְנֵי לְחֹג אֶת חַג הַשְׁבָּועָות.

וַיַּהַי אַחֲרֵי הַחַג, וַיֵּצֵא עַל גְּרִיגּוֹרִיאוֹס [כְּדַם]: גְּרִיגּוֹרִיאוֹס (וכן להלן, וכ"ה בספר החשמונאים) שֶׁר אַכְּבָא אֲדֹום. וַיָּלֹךְ אֲלֵיכוּ בְּשֶׁלְשִׁים אֱלֹף רַגְלִי וְאֶרְבֶּעָה מֵאוֹת פָּרְשִׁים. וַיִּתְּגַּר בָּם מִלְחָמָה, וַיַּפְּלוּ מְגַבּוּרִי הַחַשְׁמֹונָים חַמְשִׁים גְּבוּרִים בַּיּוֹם הַהוּא. וְאֵז רַוְסְטִיאוֹס - שֶׁר אַכְּבָא אֲשֶׁר לְגִיגּוֹרִיאוֹס - הַכָּה וְלֹכֶה עַל שְׁכָמוֹ, וַיִּתְּאֹזֵר עִם זֶה לְרַדְף אֶת הַחַשְׁמֹונָים, וּכְמַעַט הַשִּׁיכָם אַחֲרָו. וַיַּרְא יְהוּדָה אֶת מִפְּלַת בַּחֲנוּרִי,

ויחפְלֵל אל ה'. ויצעק ויאמר: "הוֹשִׁיעָה, ה'!" ויחזק אֶת לב בחוריו, וירdeg לפניהם, וינק במחנה גְּרִיגְּרוֹרִיאֹס, וינשלך מֵהֶם אַרְצָה הַרְוָגִים רַבִּים. ויקרא בקול גָּדוֹל, ויאמר: "אֱלֹיכָ - גְּרִיגְּרוֹרִיאֹס!" וינדלג עליו, ויט אֶת ימינו להכotta. ויהפְך גְּרִיגְּרוֹרִיאֹס אַחֲרָה לְבָרָת, וינס מפנֵי יהודָה. וינשלך מעליו אֶת כָּל מִלְחָמָתו, ויברַח וימלט - ולא נודע עוד, לא חַי ולא מת. ואנשִׁים הַגִּידו ליהודָה מִעֵם אֲדֹם, כי אָז הָכָה בִּמְלָחָמָה עַל יָד גָּבוֹר מְגֻבּוֹרִי יהודָה, וינס מִפְּהָאָדָה אֶל מִדְבָּר מִרְשָׁה, אֲשֶׁר בִּמְדָבָר אֲדֹם, וימת שָׁם. וינפְן יהודָה, ונזה אֶת כָּל אֶרְץ אֲדֹם, ויהרס אֶת כָּל עָרִיהם, וינשים לִמְסָעָבָד. ואוֹז נִמְצָאוּ מִפְּסִילֵי אֱלֹהִי הַגּוֹיִם מִזְבֵּחַ תְּפִירִים בְּבָגְדִּים בְּחָרִירִי הַגְּבֹורִים, עַם יהודָה, אֲשֶׁר הָצַו וְגַפְלוּ בִּמְלָחָמָת גְּרִיגְּרוֹרִיאֹס. ויביאו אֶל יהודָה, וידע יהודָה, כי בְּגַל הַעֲזֹן הַזָּה נִפְלוּ. וינברע עַל בְּרֵפִיו, וינפרש אֶת כְּפִיו הַשְׁמִימָה. ויאמר: "בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַמְגָלָה הַסְּתָרִים! אֲשֶׁר גָּלָה הַסְּתָרֹות הָאֱלֹהִים לְנַחַם אֶת נְפָשִׁי וְאֶת נְפָשֵׁת עַמִּי, לְכָל נְחַשֵּׁב, כי הַסְּתָר פָּנִי יִשְׁעוּחוּ מִמֶּנוּ, חִלְילָה." ויחזק אָז יהודָה אֶת לב הַעַם לְעַבְרָה אֶת ה' בְּקָדְשָׁה וּבְטָהָרָה, וינשב אֶל יְרוּשָׁלָם.

פרק ארבעה ועשרים / וְסַפֵּר בּוֹ אֵיךְ הַלְּרָא אָוּפְטָר הַבְּרִית, שִׁפְרָת עַם יְהוּדָה

ויהי כִּשְׁמוּעַ אָוּפְטָר בֵּן אֲנַטְיוֹכוֹס אֶת כָּל הַמִּלְחָמֹות שְׁעַשָּׂה יהודָה, וְכָל הַעֲרִים שְׁלַחַח, וַיַּפְרֹר הַבְּרִית, אֲשֶׁר היה לו עם יהודָה. ויבא עָלָיו בְּחִיל גָּדוֹל, פְּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת נָם, ועמו רַכְבָּם וְפָרָשִׁים וְפָילִים

יְדָעִי מַלְחָמָה - מֵאָה וּעֶשֶׂרִים וֹשְׁנִים. וְעַמּוֹ לִיסְיָה בֶן דָודוֹ, וְעַמּוֹ עַם
עֲצֻום מַאיִ הַיִם. וַיָּבֹאוּ אֶל אָרֶץ יְהוּדָה, וַיַּחֲנוּ עַל בִּתְחָר, וַיַּצְוְרוּ עַלְיהָ.
וַיָּקֹרַא יְהוָה וְכֹל זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַבָּצֹום וּבְתַחַנוֹנִים וּבְבָכִי, וַיַּעֲלוּ
עוֹלּוֹת, וַיַּזְבְּחוּ וַיְחִי שְׁלָמִים. וַיַּצְעַקוּ בַּיּוֹם הַהוּא פָּלָס פָּה אֶחָד -
גָּדוֹלִים וּקְטָפִים: "הַוְשִׁיעָנוּ, ה' אֱלֹהֵינוּ!" וַיְהִי בְּלִילָה הַהוּא, וַיַּחַח
יְהוָה עַמּוֹ כֹּל בְּחֹורֵי הַחַשְׁמוֹנִים, וַיָּבֹא לִלְהָ פְּתָאָם אֶל מְחַנָּה הַמֶּלֶךְ.
וַיִּשְׁחַת מְגֻבּוֹרֵי הַמֶּלֶךְ אֶרְבָּעָת אַלְפִים גְּבוּרִים, וְאֵת הַגְּדוֹלָה בְּכָל הַפְּלִילִים
הַמִּתְהָ. וַיְהִי לְאָוֹר הַבָּקָר, וַיַּעֲרֹךְ הַמֶּלֶךְ מַלְחָמָה תְּזִקָּה לְקָרְבָּתְ יְהוָה,
וַתַּחַזֵּק הַמַּלְחָמָה מֵאָד, וַיָּרָא יְהוָה אֶחָד מִהַּפְּלִילִים - וְהַוָּא גָּדוֹל מִכָּל
הַפְּלִילִים אֲשֶׁר עַם הַמֶּלֶךְ, וְעַלְיוֹ רַוְכֵב בְּשְׁרוֹין זָהָב - וַיַּחַשֵּׁב יְהוָה, כִּי
הַמֶּלֶךְ רַוְכֵב עַלְיוֹ. וַיָּקֹרַא וַיֹּאמֶר: "מַי בְּכֶם נָעֵר וְגִבּוֹר?" וַיַּדְלַג אֶל עַזְוֹר
אֲחִיו לְפָנָיו, וְהַוָּא אֶחָד מִבְּחוֹרֵי הַחַשְׁמוֹנִים הַגְּבוּרִים, וַיֹּאמֶר: "הַנְּגִנִּי,
אַדְרֹנִי!" וַיֹּאמֶר: "לְפָנֵיךְ הַפִּיל הַזֶּה הַגְּדוֹלָה עַם רַוְכֵב֙וּ! רָאהָ מָה
תַּעֲשֶׂה!" וַיַּרְא לִמְול הַפִּיל, וַיַּפְלֵל אֶרְצָה כָּל הַבָּא לְקָרְבָּתוֹ מְגֻבּוֹרֵי
הַמֶּלֶךְ, וַיַּזְבַּע בָּהֶם מִימֵינָו וּמִשְׁמַאלָו וּלְפָנָיו, וַיַּפְלֹלוּ לְפָנָיו הַרְוגִים רַבִּים.
וַיַּטְבַּע עַצְמוֹ בָּתוֹךְ עַמּוֹק הַמַּלְחָמָה. וַיָּבֹא בֵּין רַגְלֵי הַפִּיל, וַיַּקְרֹבוּ
בָּחָרְבוֹן עַל טְבָרוֹן, וַיַּפְלֵל הַפִּיל עַלְיוֹ. וַיִּמְתַּח עַל הַיּוֹתֵר עַמּוֹ, וַיַּעֲזֹב שָׁם
כַּח וְגִבּוּרָה לְשׁוֹמְעִיו, וְאֶבֶל גָּדוֹל לְעַמּוֹ. וַיַּפְלֹלוּ בַּיּוֹם הַהוּא מִשְׁעוּעִי
הַמֶּלֶךְ וּמִשְׁרוֹיו שְׁמוֹנָה מֵאוֹת שָׁרִים, מִלְבָד יְתָר הַעַם, אֲשֶׁר נִפְלָו בְּקָרְבָּ
הַמַּלְחָמָה רַבִּים מֵאָד. וַיִּחְדַּל הַמֶּלֶךְ בַּיּוֹם הַהוּא מִן הַמַּלְחָמָה, וַיַּלְזַ
לְאַהֲלוֹ לְנוֹוחַ. וַיַּגְדֵּל לוֹ לִאמֶר: "הַנְּגִנִּי פּוֹלִיפּוֹס מַרְדָּךְ, וַמְחַרְיבָּ אֶת
אֶרְצָךְ. וְגַם דִּימְטְרִיאוֹס בֶּן סְלִיקָוּס בָּא עַלְיךָ מַעַיר רֹומָא - וְתַחַיל גָּדוֹל
עַמּוֹ - וְמַבְקַשׁ לְקַחְתָּ אֶת הַמְּלִכּוֹת מִקְרִיךְ." וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת הַדְּבָרִים
הָאֶלְהָ, וַיָּרָא מֵאָד. וַיַּעֲשֵׂה שְׁלֹטָם עַם יְהוָה, וַיִּכְרֹת בְּרִית עַמּוֹ. וַיַּנְשַׁחַר
הַוָּא וּלִיסְיָה בֶן דָודוֹ, וַיִּשְׁבַּע אֶלְיוֹן, וַיֹּאמְרוּ לוֹ לִאמֶר: "לֹא נָסִיף עוֹד
לְבָא אֶל אָרֶץ הַיְהוּדִים וּלְירוֹשָׁלָם לִמְלָחָמָה כֹּל יָמִי חַיָּנוּ." וַיַּצְאָ

המלך מגננייו זקב לרוב ויתן מנהה אל בית ה' אשר בירושלים. וילפֶר את מנילאוס הפלרין, והוא היה איש יהודי - הוא אשר הביא אנטויוקוס אביו על ירושלים לעשות את כל הרעה אשר עשה. וגם את המלך הזה - אופטר - הוא העירו והביבאו. ויקצת המלך עליו, ויאמר: "תפשווהו!" ויתפסווהו. ויהי מגד בפקודתו והוא במשים אלה, ולנגדו אפר ודרשן לאין שעור ולאין מספר. ויצרו המלך, ויעלו את מנילאוס הפלרין על המגדל, ויאסרו ידיו ורגליו, וישליךוה מהמגדל אל האפר ואל הדשן. ויטבעווהו בעמק האפר, וימת. וזה המיתה באכזריותו ובעונתו, כי הרבה הפשע והרשע, לעשותות תועבות רבות לפני מזבח ה', אשר דשנו ואפרנו קרש. ولكن נשפט הרשות הזה למות במחנק האפר והדשן. צדק היה ה', שנמן לו כרכיו וכפרי מעליו! וילך המלך אופטר לדרכו מוקדונה, ויהודה, הנגיד על עם ה', החל לשפט עמו ולעשות צדקה ומשפט.

ובעת היה בא דימטוריוס בן סליקוס אל מוקדוניה, ועמו חיל חרומיים. וילחם עם אופטר בן אנטויוקוס, וינצחוה. וינ喟 את חילו, וליסיאה הגיבור בן הזור. וימלך באנטוכיא אשר למוקדון. וילך אליו אלקימוס הכהן - איש הבליעל, אשר אל חיזיר והמיר דחו בימי אנטויוקוס הআক্তর. ויאמר אלקימוס הכהן אל דימטוריוס המלך: "אדוני המלך יחייה לעדר! עד מתי לא תעשה משפט לעבריך, אשר היו בארץ יהודה בן מפתתיהם? כי כבר יהודה בן מפתתיהם בחרבו, ועמו היהודים, הנקרים "חסידים", ויהרגונו ונישמדונו, עקב אשר אני מרכני בתרחותם בימי אנטויוקוס המלך, ונבא להאמין בתרותכם". וינבר אלקימוס זה כובים ובאים לדימטוריוס, ויכעסוה. וישלח דימטוריוס את ניקנור שר צבאו, ועמו חיל כבד מאד: מאה רכב, ופילים יודעי מלחמה שלש מאות, ורגלים לווחמים לאין מספר. ויבאו ירושלים, וישלח אל יהודה דברי שלום ליאמר: "לכה אתי, וגתראה

פניהם באהבה ובשלום, ונרביר יחד דברי שלום שניינו. או אלך אליך אני - אם תרצה". ולא נburgh יהודיה מדבריו, וילך אל ניקנור. ויצא ניקנור לקראתו, ויתבקחו ויונשקו, וישאל לו לשלום, ויאמר דברי "שלום! ויבאו פסאות וישמו לפניהם, וישבו עליהם, ויאמרו דברי שלום. ויהוּרָה צוה לבחרוי החשמונים ולגבורייהם להזכיר את כל מלוחמתם עמם, וגם את כל מלוחמתו ישוא לפניו, כי אמר, פן יידalgo עלי הארץ פתאום, ולא יהיה אתי כי מלוחמה. ויעמדו עליו בחוריו, באשר צום, ויעמדו מעל הפסאות. ויהי באשר דברו שנייהם יחד - ניקנור ויהוּרָה - דברי שלום ואהבה, ויקומו מעל הפסאות, וישבו שנייהם בירושלים בשלום ובאהבה, ולא התגרו מלוחמה. ויאהוב ניקנור את יהודיה אהבה רבה, ויאמר לו: "הלא נאה מעתה לאיש כמושך קחת אשא ולהוליד בנים". וישמע יהוּרָה לעצתו, ויקח לו אשא, ומחר ותלד לו בן.

וירא אלקיים אהבת ניקנור ויהוּרָה, וילך עוד אל המלך, ויגדר לו בפקרים האלה. ויכתב המלך אל ניקנור לאמור: "אם לא תשלח אליו את יהודיה בן מתתיהו אסור בנחשתים, דע, כי מות תמות". ויגידו ליהוּרָה את אשר שלח דימיטריאוס המלך לניקנור שר צבאו, ויצא מן העיר ליליה, ויברך. ויתקע בשופר, ויתן אותן מלוחמה. ויאספו אליו כל צבאות החשמונים וכל בחורי החסידים. וילך עליהם שמונה, וישב שם. ויבא ניקנור אל מקדש יי', ויאמר אל המלך אסור בנחשתים. האיש, אשר ברוח הלילה מידי, ואשלחו אל המלך אסור בנחשתים. כי המלך קצף עלי להמיתני, אם לא כן עשה. ואני לא אמיתהו, אבל אכתב למלה עלי טבות, כי איש שלומי ואוהבי הוא - ואתם ידעתם זה". וישבעו לו הכהנים, ויאמרו אליו: "לא בא הגהה, ולא ראיונו מהמול שלשות". ויתרף ניקנור את היכל יי', ונג יורך ירך למולו. ויאמר: "אחרס את היכל זהה, ולא אעזוב בו אבן על אבן. גם אחפר

בָּאָרֶץ, וְאַהֲפֵךְ אֹתְךָ כֵּל יִסּוּדֹתֶיךָ. וַיַּלְכֵךְ בְּחַרִי אַף. וַיְכַבְּדוּ הַכְּנִינִים בֵּין
הָאָוָלִם וְלִפְזְבַּח (עיין יואל פרק ב' פסוק י"ז, בפירוש ראב"ע ורד"ק), וַיֹּאמֶר:
יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת! אֲשֶׁר שְׁכַנְתָּ בְּבֵית הַזֶּה מִימִי קָרְםָם וְעַד עַמָּה. הַלָּא
הַנֵּה כְּפָאָךְ בָּאָרֶץ, וְהַגֵּה הַדָּרוֹם רַגְלֵךְ לְכָל עַבּוֹדָתֶךָ. וַיַּקְרְנוּ, הַעֲרֵל
הַטְּמֵא, מְלָאוֹ לִפְנֵי לְחַרְפֵּךְ אֶת בִּיתְךָ וְאֶת מִקְדָּשׁ תְּפַאֲרָתֶךָ, וְהַוָּא מַתְנֵשָׂא
לְאָמֶר, כִּי יְהֹרֵס אֶת הַהִיכָּל, וְכִי יְחַפֵּר בָּאָרֶץ וְיַהֲפֵךְ אֹתְךָ יִסּוּדֹתֶיךָ.
וְאַנְחָנוּ לֹא נָדַע מָה נָעָשָׂה, כִּי אִם אַלְיכָ נִשְׁאָנוּ אֶת עַיְנֵינוּ לְעַשּׂוֹת בּוֹ
נִקְמָה. וְעַתָּה, יְיָ אֱלֹהִינוּ! קָנָא לְכֻבּוֹד שְׁמֵךְ הַגָּדוֹל וְלְכֻבּוֹד בֵּית
מִקְדָּשׁ, וְעַשָּׂה בּוֹ נִקְמָה. וַיַּדְרְעוּ כָל הָגּוֹתִים, כִּי בַּעֲבוּר אֲשֶׁר דִּבֶּר נִכְלָה,
עַל פָּנֵי מוֹתָנִכְלָה. וַיַּבְטַח יְיָ אֱלֹהִים אֶצְבָּאוֹת אֶת הַכְּנִינִים עַל יְדֵי מְלָאָךְ
לְאָמֶר: "שְׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלְתֵיכֶם, וְכֹן אַעֲשֶׂה כְּדָבְרֵיכֶם, לְמַעַן כֻּבּוֹד שְׁמֵיכֶם
וְלְמַעַן כֻּבּוֹד בֵּית מִקְדָּשֵיכֶם". וַיַּקְרְנוּ הַיְהוּדִים מִחְפֵשׁ אֶת יְהוּדָה בְּכָל בְּתֵי
יְרוּשָׁלָם, וַיַּשְׁלַח חִמְשׁ מֵאוֹת גִּבְּרוֹרִים אֶל בֵּית רַיְקוֹרִיסִיאֹס לְתִפְשָׁוּ - כִּי
הָוָא הַיְהָ מִשְׁרֵי הַיְהוּדִים הַחֲסִידִים. וַיַּבְרַח רַיְקוֹרִיסִיאֹס מִבְּתוּן, כִּי
אָמֶר: "זַאוֹלִי יִפְגַּעַו בַּעֲרָלִים הַטְּמֵאִים, כִּי لֹא יִמְצָאוּ אֶת יְהוּדָה
בְּבִתְיִהְיָה", וַיַּלְךְ לֹא שְׁמֹרֹנָה אֶל יְהוּדָה, וַיַּגְדֵּל לוֹ אֶת כָּל מִעֵשָׂה נִקְנָוָה.
וַיַּשְׁיוֹרְשָׂוּ וַיִּשְׁמַחוּ בּוֹ הָאָנָשִׁים וְהַחֲסִידִים, כִּי בַּחֲנֹן בְּיַמִּי אַנְטִיוֹכוֹס וּנְמֶצָּא
שָׁלֵם, כִּי קָבַל עַלְיוֹ מִכּוֹת וִיטּוּרִים תְּרֵבָה, וַיִּקְרָא אֶבֶן לְיְהוּדִים וּשׁוֹפֵט
בִּירוּשָׁלָם.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדָּבָרִים הָאֶלְهָ, וַיַּזְקִין רַיְקוֹרִיסִיאֹס שֶׁבּ לְבִתְוֹ, כִּי הָאָמֵן
בַּנִּיקָנָו, כִּי לֹא יַרְעֵל לוֹ, אַחֲרֵי אֲשֶׁר לֹא פִּפְשֵׁשׁ אֶת יְהוּדָה בְּבִתְוֹ. וַיַּגְדִּיר
פְּרִיצִי יִשְׂרָאֵל לַנִּיקָנוֹ לְאָמֶר: "מָה לֹּכֶד וְלִיהוּדָה לְבַקְשׁוּ לְעַשּׂוֹת בּוֹ
נִקְמָה? וְאַתָּה לֹא יָכַלְתָּ לְתִפְשָׁוּ! הַגֵּה רַיְקוֹרִיסִיאֹס - חַסִּיד מִחְסִידִי
יִשְׂרָאֵל הַגָּדוֹלִים, וְהָוָא אֶבֶן לְיְהוּדִים - וְהָנוּ בְּבֵית. שָׁלַח וְקַחְנוּ מִשָּׁם,
וַעֲשֵׂה בּוֹ נִקְמָה מִתְּהִיהָוִים, כִּי גַם אַנְטִיוֹכוֹס רְצָה לְעַשּׂוֹת בּוֹ נִקְמָה,
וַיִּמְלִט מִידָוָה". וַיְהִי כְּשֶׁמּוֹעֵן נִקְנָו אֶת דְּבָרֵיכֶם, וַיֹּאמֶר: "הַיְיַצְּבָתָם

לראות בעצתכם, וכן אעשה". ויהי כאשר בקש ניקנור להראות האיבאה, אשר היתה בלבו על היהודים, וישלח להביאו אליו. וירא הוא, כי שלח ניקנור אחריו, ומזראו היה כבד בלבו. ויתחזק, ויתאזר בביתהו, ולא אבה לצאת אל שלוחיו. ויסבו את ביתו ללבדו. וכברות הישיש, כי נפשם עליו להמיתו, וימחר הוא, ויקח את החרב, ויתקעה בבטנו, וישמט את עצמו בתוך גדריו ניקנור ושלוחיו. ויראוו אנשי הגדור כהו גשפט ונופל מן הגג הארץ, וינוסו הבה והבה, ויריחבו לו מקום. ויפל הארץ, ויעבר את מקום הגדריים בנפלו. ויהי בנפלו ארץ, ויעמוד על אבן אחת גדולה, ומרוב הדם אשר יצא ממנה נהפה לרעת אחרת. וישת בשתי ידיו מدامו היוצא מבני מעיו, וישליך גם על הגדריים, ויצעק ויקרא אל ה', ויאמר: "ה', הוושעה!" וימת, ויאסף אל עמי.

ויהי כשמי יהודה את הדברים האלה, ותבער בו חמתו. וישלח אל ניקנור לאמור: "מדוע אתה מתחזר לצאת אליו? צא לך השדה, ואראן הנה את האיש אשר בקשת התרה - הנה הוא מצפה אותך בבקעה ומישור. רדה אליו!" ויאסף ניקנור את כל חילו, וילך לקראת יהודה ביום השבת. והיהודים, אשר באו עם ניקנור, דברו אליו לאמור: "בי אדרוני! אל נא תעשה בזדון לחיל את יום השבת, ותן בבוד לנוטן השבת". ויאמר ניקנור: "זמה הוא יום השבת, ומני נתנו?" ויאמרו לו: "השבת הוא يوم קדוש לאלהים, ואלהים - אשר בשמי מושבו, ומשלתו על כל הקולם - הוא נתנו". ויתחרף ניקנור את אלהי הימים, וירבר בזדון דברים אשר לא יאותו לכתם. וישמע יהודה, כי ניקנור בא אליו, ויאמר אל בחורייו: "עד מתי נתעצל לך למלחתה ולעשות נקמה במתרע - מגדרה זהה? כי מי הוא הכלב הפת הזה - המשליך המפגר, אשר חרב את עז תפארת ישראל?" וידע יהודה כי ניקנור בא אליו, ויאמר אל בחורייו: "עד מתי נתעצל מלכת למלחתה ולעשות

נִקְמָה?" וילך אל ניקנור בחרי אף ובקנאה גדולה. ויצא ניקנור לקראותו בעם כבד ובירד חזקה. ויקרא יהודה אל ה', ויצעק ויאמר: "ה' אֱלֹהֵינוּ הַשְׁמִים! אֲשֶׁר שְׁלָחוּ אֶת הַמְּלָאָךְ בַּמְּתִינָה סְנַחֲרִיב - אֲשֶׁר עִמּוֹ נִעְרִיו מְחֻזָּן לְעִיר וַיַּחֲרֹפּוּ - וְהִכִּית מֵהֶם מֵאָה וָשְׁמִינִים וְחִמְשָׁה אֲלֹף גָּרוּגִים, וְהַהוּג לֹא רָאינוּהוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְעַל אַחַת פְּמָה וְכַפָּה - אַיִל תִּסְבֵּל אֶת הַפְּלָבָב הַמַּת, הַעֲרֵל הַטְּמֵא, אִישׁ הַבְּלִיעֵל הַזֶּה, אֲשֶׁר עַמְּדָר בְּכִיחָךְ וַיַּחֲרֹףּ עָזָק וַתְּפַאֲרַתְךָ?" וַתְּתַגֵּר בַּיּוֹם הַהוּא מְלָחָמה גְּדוֹלָה וַעֲצָומָה בִּינֵיכֶם.

וַיַּהַי בְּמִלְחָמָה, וַיַּרְא יהודָה אֶת נִקְנּוֹר, וַתַּרְבּוּ שְׁלוֹפָה בְּיַדוֹ. וַיַּקְרָא יהודָה אֲלֹיו, וַיֹּאמֶר: "אֶלְיךָ, נִקְנּוֹר!" וַיַּרְא אֲלֹיו בְּכָל חַמְתּוֹ, וַיַּהַפֵּק נִקְנּוֹר אֶת שְׁכָמוֹ לְנוֹס מִפְנֵי יהודָה. וַיַּזְבַּק אֶת יוֹם הַזֶּה, וַיַּגְהֵוּ בְּחַרְבּוֹ, וַיַּכְרִיתְהוּ לְשָׁנִים, וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה. וַיַּפְלֹלוּ בַּיּוֹם הַהוּא בְּקָרְבּוֹ מִמּוֹקְדוֹן שְׁלָשִׁים אֲלֹף, וְהַגְּשָׁאָרִים גָּסוּ. וַיַּרְדְּפֵם יהודָה וַיַּחֲזִירֵי הַלְּוָקָן וַתְּקוּעַ בְּשָׁופֵר - וְהַמָּה נָסִים. וַיַּצְאֵוּ מִפְּלָעָה יִשְׂרָאֵל לְקָרְאָתֶם, וַיַּכְּמֹם וַיַּכְתּוּם, וְלֹא גַּמְלַט מֵהֶם עַד אַחֲרָם. וַיַּבְאֵוּ לְפַשְׁט אֶת הַחֲלָלִים, וַיַּמְצָאוּ זָהָב וְאַבְנֵי יִקְרָה וְאַרְגָּמָן לְרַבּ. וַיַּתְּיוֹצֵא אֶת רָאשׁ נִקְנּוֹר, וְאֶת הַזְּרוּעוֹת (בספר חמונאים א' פרק ז' כתוב שהיתה הימנית, אבל בתענית דף י"ח: איתא שקדצו בהונות ידיו ורגליו ומהרש"א בח"א שם כתוב בשם ירושלמי עוד ראשו. ודברי חז"ל עיקר, ואע"פ שהראשונים ז"ל סמכו על יוסיפון, ההינו דוקא במקום שאנו סותר דברי חז"ל שבתלמוד) אֲשֶׁר נָטָה אֶל הַהִיכָּל, וַיַּתְּלִוּ אֹתוֹם גַּגְדָּר הַשְּׁעָר. עַל בֵּן קָרְאֵו שֵׁם הַשְּׁעָר הַהוּא "שַׁעַר נִקְנּוֹר" עד הַיּוֹם הַזֶּה (המפרשים פירשו שנקרו און על שם הנזכר ביום דף ל"ח. וכבר עמד בסתרה זו בספר יוחסין. מיהו י"ל שנקרו ע"ש נקנור שר הינוים, ואח"כ עוד אירע בהם נס ג"כ ע"י איש ששמו נקנור, ונקרו ע"ש שני המאורעות, אבל מהרש"א בח"א תענית י"ח: כתוב שהשער שתלו בו בהונות נקנור אין זה שער נקנור הנזכר

קצ'ו / פרק חמישה ועשרים

בכ"מ, ובאמת לשון הגمراה הוא ותלאום בשעריו ירושלים, ושער נקור הידוע הווא משערין בהמ"ק. (גם התהות הרראש איןנו נזכר בביבלי אבל מהרש"א הביאו בשם ירושלמי ונחן טעם מפני שנגענו בראשו, ובספר זה כתוב שירק). **וישמח העם** מארד, **וינחללו את הא' על יידי שיר דוד מלך ישראל, ב'הזרו לה' כי טוב,** כי לעולם חסדו". ומיהו יומם ההוא והלהא, עשו את היומם ההיא חג ויום טוב ומשתה היבין ושמחה. והיומם ההוא - הוא יומם שלשה עשר לחידש אדר - לפניהם הפורים יומ אחד. **וישפט יהודאה את כל עמו באמת ובתחומים כל הימים, ויעש משפט וצדקה בארץ.**

פרק חמישה ועשרים / ספר בו מיתת יהודאה

ויהי לתקופת השנה, ויקרבו ימי יהודאה למות, ויצו הא' על יהודאה לסגור את יומו וללאסף אותו אל עמי החסדים, ולהקיתו על קדשת שמו. ויבא עליו בקדושים - אשר היה או מלך על המוקדונים - ושלשים אלף מגבורי מוקדון עמו. ויבא פתאום על יהודאה - והוא יושב בעיר לשם, ועמו כשלשה אלפיים איש מלכחה מעם יהודאה, וינוסו כל עם יהודאה מאתו, וישאר הוא ואחיו, ושםונה מאות בחור עמו מבחורי יהודאה, ולא הסבו פניהם ולא נתנו ערך לנוט מפל אלה. ואלה הבחורים - הם הם אשר היו חכרי יהודאה, והם הימה הרי בבחורים וצרופים בכל מלכות יהודאה אשר עשה בגויים. ויבא בקדושים בחמשה עשר אלף איש, ויעורז מלכחה לימיין יהודאה, ויהפוך ממשמאלו את יתר העם חמזה עשר אלף, ויריעו על יהודאה מימינו וממשמאלו. וירא

יהוֹרָה הַמְלָחָמָה פְנִים וְאַחֲרָה כִּי כְבָרָה מֵאַד, וַיֹּאמֶר: "אֲמֹתָה הַפְעָם
אַחֲרֵי הַשְׁבִיעִי אֶת חֶרְבִי, וְאַשְׁכִיר חַצִי מִרְםָם הַעֲרָלִים הַטְמָאִים הַאֱלֹהִים!"
וַיַּכְרֵר יְהוּדָה אֶת בְּקִירּוֹס עוֹמֵד מִמֶּנּוּ, כִּי שֶׁשְׁם הַיּוֹם גְּבוּרִיו, וְקַרְן הַיְמִינָה
עָמוֹ (כלומר האגן הימני של הצבא). וַיַּרְיעַ יְהוּדָה, וַיַּדְלַג בָּקָרְבָן, וַיַּחֲבֹרֵר
עָמוֹ מִקְצָת גְּבוּרִי הַחַשְׁמָנוֹנִים, וַיַּלְךְ עַל בְּקִירּוֹס, וַיַּתְגַּר בּוֹ מִלְחָמָה
גְדוֹלָה וּעֲצֹוםָה מֵאַד. וּכְרָאשַׁית הַמִּלְחָמָה סָלָה מְגֻבְרִיו אָרֶץ שְׁנִים
אַלְפִים פָּגָרִים. וַיְהִי בַּעֲמֵק הַמִּלְחָמָה, וַיַּרְא יְהוּדָה אֶת בְּקִירּוֹס עוֹמֵד
בַּחוֹק הַמִּלְחָמָה אֶצְלֵהֶם. וַיַּרְא אֶלְיוֹן בְּכַח חַמְתוֹ, וַיַּרְא אָהוּ מַעַטָּר
בְּבָגְדִים, וַיַּרְבּוּ סְבִיכָוּ. וַיַּרְא אֶת גְּבוּרִיו, וַיַּשְׁלַח אָרֶץ מִמֶּנּוּ
רַבִּים, וְסָלָה אֶת כָּל הַבָּא מִמָּה לְפָנָיו מִמֶּנּוּ וּמִשְׁמַמָּלוֹ לֹאִין מִסְפָּר.
וַיַּרְבּוּ חַלְלִי יְהוּדָה, אֲשֶׁר הַפִּיל לְאָרֶץ הַרוֹגִים בַּיּוֹם הַהוּא, עד אֵין
מֶקוּם רָק לְהַחֲזִיק, כִּי עַל הַרוֹגִים דָרְךְ יְהוּדָה, וּלְעַלָּתָם צָעֵד הַולָּךְ וּבָא.
וַיַּגְשֵׂש מַול בְּקִירּוֹס, בְּחַרְבָוֹ גַ שְׁלוֹפָה מַלְאָה דָם. וַיַּרְא בְּקִירּוֹס אֶת פְנֵי
יְהוּדָה, וַיַּהְגֵּה פְנֵי כִּפְנֵי הָאַרְיָה בַּיּוֹם עַמְדוֹ לְפָנֵי טְרָפֹה, וְאַיִלָה נַרְעֵד
בְּפָנָיו. וַיַּהְפֵּךְ בְּקִירּוֹס אֶת עַרְפּוֹ לְנוֹס, וַיַּגֵּס דָרְךְ אַשְׁדּוֹד. וַיַּרְדֵּף הָר
יְהוּדָה, וַיַּחֲזִיק לְפִי חֶרְבָן אֶת כָל אֲשֶׁר הָיָה עָמוֹ, וַיַּשְׁלַח לְאָרֶץ חַמְשָׁה עָשָׂר
אַלְפִים פָגָרִים בָקָרְבָן. וַיַּכְרֹח בְּקִירּוֹס, וַיִּמְלַט בְּאַשְׁדּוֹד. וַיַּתְלִיל אֲשֶׁר הָיָי
אַחֲרֵי יְהוּדָה, דָרְפוֹ אַחֲרֵיו. וַיַּמְצָאוּ אֶת יְהוּדָה עִינָבָן וִיגַע, וְאַגְנָשָׁיו עָמוֹ
עִיפִים וִיגַעַים, וּבְקִירּוֹס גַם הָוָא יָצָא מִן הַעִיר לְקַרְאַת אַנְשָׁיו, כִּי יָדָע,
אֲשֶׁר אַחֲרֵי יְהוּדָה הַמִּבְאָים. וַיַּתְגַּר בִּיהוּדָה מִלְחָמָה: אֶלָה מִזָּה וְאֶלָה
מִזָּה מִכָּל עִבָּר, וַיַּהְיֵה בַּפְנֵי. וַיַּפְלֹל עַד חַלְלִים רַבִּים מְגֻדְיוֹד בְּקִירּוֹס.
וַיִּפְלֶל גַם יְהוּדָה בְּנֵן מִתְחַתְּיוֹ עַל חַלְלִי גְּבוּרָתוֹ הַרְבָּים אֲשֶׁר הַפִּיל
וְהַשְׁלִיךְ לְאָרֶץ אֶת הַרוֹגִים אֲשֶׁר הַמִּתִּים. וַיַּקְחֵה אוֹתוֹ שְׁמַעַן וַיַּונְתַּן
אָחִיו, וַיַּקְבְּרוּהוּ עִם אֲבֹתָיו בָּהָר הַמּוֹדָעִית בְּכָבֵד גָדוֹל, וַיַּכְפֵּר אָחִיו
כָל יִשְׂרָאֵל יָמִים רַבִּים.

פרק ששה ועשרים /

ספר בו המלחמות שניהיו אחרי יהודיה

ויהי אחרי מות יהונתן, וירבו אויבים על עם ה' מאחור ומקדם. ויאזר יהונתן את שרת אחיו, ויכהן שבע שנים. ויבא יהונתן ירושלים, ויקבל את שרת אחיו על פיו וקנוי ירושלים, ויקראו את שמו יהונתן. וילך במתה מעת על הירדן, וירדף אותו בקירות בחיל כבד. ויבא עליו ביום השבת, וילחצחו על הירדן. וכראות יהונתן, כי לחץ אותו בקירות אל המים, ויעבר במים הוא ואנשיו. ויעבר אחיו בקירות וכל חילו, ושיגוהו עם אנשיו, ויתגלו גם בכל עבר. וית יהונתן אח ימינו להפנות את בקירות, וירחב לו מקום לעבר ולברוח. וישיבוו אחיו ונבריחו, ויבקע יהונתן את מחנה בקירות, ונבריח וילך בבאר שבעת אשר במדבר. ויבנה את מפלת העיר, וישב בה - הוא ושמعون אחיו אשר במדבר. ויצר על העיר ימים רבים, ויצר להם מאי. ויאמר שמעון ליהונתן אחיו: "עד מתי נבחרה בחיי הרעם האלה? הלא נבחרה לנו מות, ונמצא אל צרינו. וכי מות נמות - הטובי אנטון מיהוורה אהינו, שמח במלחמה על קדשת ה' אלהינו?" ויצא יהונתן בלילה ההוא, ויהי את אהל בקירות, ויהרג את אדריהם, ואת אחיו, שהו עם בקירות. ויפתח שמעון את השער, ויד חזקה עמו מבחורי החשמונים. ויצא ונתקבב במחנה בקירות גם הוא מכחה רפה. וישראל את האילים ואת כל הסוללות ואת כל כל הדיק אשר בנו מול העיר. ויברח בקירות ונפלט במדבר, וירדףו יהונתן ואחיו ושיגוהו. ויתחנן אליהם בקירות לבתיהם יהרגוהו, ויאמר להשיב את כל השביה אשר שבה מארץ יהודיה - אנשיים ונשים וטף לרוב. וישבע להם על הקבר

היה, ואו חדרלו מעליו. וילך בקירות לדרכו, ולא יסף עוד לבא אל ארץ יהודיה, וישב את כל השכינה.

ובעת היהיא נתחזקה השררה בידי יהונתן, וישפט את עמו וישב לבטח, וילחם משביב בכל איזבו. ואנטיטוכוס - הוא אשר נשאר משרי מוקדון לקוז מקאייב לעם יהודיה - ויתנשא לאמר: "אלך ואשמד את עם יהודיה, ולא יונתר יהודי הארץ". ובא אנטיטוכוס לארץ יהודיה, ויבאו מהם לעזרת אנטיטוכוס השר לאין מספר. וישלח יהונתן את שמעון אחיו ואת בניו להלחם באנטיטוכוס באשר הוא. כי אמר אליו פרברים האלה: "שמע נא, שמעון! שלא אתה הוא, אשר תכה בישראל אחרי, ואתה תנג את שרתיה". ויצא שמעון למלחמה ל夸ראת אנטיטוכוס, וכל בניו עמו. וילך הוא מהפאה האחת, ובנו - מהפאה האחת, למען יהיה אנטיטוכוס עם גרוויו בינויהם בפתח, ולא יפלט איש מהם. וילכו עם בניו מגורי החשمونאים תשעת אלפים גבורים מהפאה האחת, והוא החל מלהפאה האחת ביתר העם, ויסב על אנטיטוכוס ועל שרוויו, ויבאו שרי אנטיטוכוס ועמו על שמעון למלחמה בפתח שמעון, ובנו יצאו מהפאה האחת עם תשעת אלפים הגבורים. והיו אנטיטוכוס ושריו בפתח - בין שמעון ובין בנו. ויבו בהם אלה מזה ונלה מזה, והם בפתח. וnid שמעון כל חיל אנטיטוכוס הבא עליו, ולא נמלט מהם עד אחד - מלבד אנטיטוכוס, אשר ברוח לבדו עם שני רוכבים. ויבא שמעון אל יהונתן אחיו בהליל ובתודה לאלהים. ויהונתן יצא ל夸ראתו עם זקני ישראל וחסידיהם וכחני עליון. ותהי לשמעון ולבניו מהיום ההוא ונלה יד ושם בישראל, כאשר דבר לו יהונתן אחיו, כי בעצתו הלה. וישב ישראל לבטח כל ימי יהונתן, איש פרחת גפנו ואיש פרחת תנתו. וימת יהונתן, ויאסף אל עמיו, וכן ישבע רצון וטובה.

ויהי אחרי מות יהונתן, ויכהן שמעון אחיו. וינഗת את השורה על ישראל - הוא ובנו. ותלמי, חתן שמעון, הרג את שמעון במשתה הlein (עין בפירוש הרמב"ן) על התורה בפרשתי וחוי בפסוק לא יסור שבט יהודה, שנמן טעם למה נעש), ויקח את אשתו ואת שבי בנו, ואסר אותו בנהשתים. והימים אשר משל שמעון בעם ה' - שמונה [בד"מ]: שבעה שנים, וימת ואסר אל עמו. יותר הרבה בן גוריון הכהן ועל ספר אחיו - הלא הם כתובים על ספר יוסף בן גוריון הכהן ועל ספר החשمونאים ועל ספר מלכי רומי. גם האגרות - אשר שלחו החשמוןאים אל הרומים ואל גוי פרס, והם אליהם - לא כתובות פה, והם כתובים על ספרי הרומים ועל ספרי הפרסים.

פרק שבעה ועשרים / ספר בו גדרת הורקנוס

ולשמעון בן מתתיהו שני בנים: שם האחד - והוא הגדול הורקנוס, ושם השני - והוא הקטן - יוחנן. והם הם אשר היו אסורים בידי תלמי בעל אחוזתם. ויהרג תלמי את הורקנוס בן שמעון, וישלח יד להרג את יוחנן בן שמעון, ויבחר מפניו וימלט. הוא יוחנן הנקרא גם הוא הורקנוס, כי בהרג תלמי את הורקנוס בן שמעון הגדול מבניו, ויקראו זקנין ישראל את בן שמעון הצעני הקטן הורקנוס - על שם אחיו הגדול לכחו ולגבורתו (כענין יוחנן נחלקו בכרכות כ"ט. ח"ל הגרא"א שם בספר אמרינו: פירוש, שני יוחנן היה. אחד היה אבי של מתתיהו כהן גודול והוא היה צדיק גמור מרראש ועד סוף, וממתתיהו היה לו בן הנקרא שמעון, ושמעון היה לו בן

הנקרא יוחנן בשם אבי אביו, ויוחנן זה היה לו בן הנקרא ינאי, וביווחנן השני נחלקו אבי ורבה, אבי סבר הוא ינאי והוא יוחנן (ר"ל שנקרא ג"כ ינאי) והוא רשות מעיקרו ועל זה אמרו שהרי יוחנן מה"ג שימש כור ולבסוף נעשה צדוקי ורבה סבר דגש יוחנן השני היה צדיק מעיקרו אלא שבנו הנקרא ינאי הוא היה רשות מעיקרו. **ויהי כשםוע הורקנוס** - והוא יוחנן - כי נהרג אחיו הגדול, ונכנס עזתה. וירדפהו תלמי בעזה, ויבא לפניו שער עזה. ויסגורו אנשי עזה את השער, ולא נתנו את תלמי לבא העירה להרע להורקנוס. ויבחר מעה, וילך עד העיר הנקרא שמה רגונה [בד"מ: ריגונה], וישב שם.

ויהי אחרי כן, וינצל הורקנוס את שרחת שמעון אבי על פי תזקדים והכהנים, ויעל עלות זבחים. ויצא בצבא על תלמי בעל אחותו, וניצח אותו בקרב, ויסגור תלמי בעיר הנקרא שמה רגונה. ויגש הורקנוס הבוחר המסתער על ישראל באמת ובתחמים, ויצר על העיר בכל קלי מלחה: באיל הברזל ובסוללה ובכל קלוי משחית, ותהי העיר במצור גדול. אז העלה תלמי את אם הורקנוס ואת אחותו [בד"מ: ואחיו (ונשפט ספרו הריגתו)] על החומה אשר למגדל, ויחבשים ויארסם לעיניו, ויבירם בשוטים וביטורים קשים ונרים. ובהBOR הורקנוס - בראותו מוטר אמו ואחותו על ידו, ויכרמו רחמיו עליהם, ויבק בכி גדול. ויצעק בככי לאמר: "אמני ואחותי! בעבורך אין אחדך מהלחם בעיר, ולא יאמר האויב בלבו, כי גבורתו ואימתו תחדלני". וישקע הורקנוס את לב המלחמה, ויבכה את פבערתה, ויחידל להחים בעיר.

ואם הורקנוס הנכברת והיקרה, פרשה לפיה למול הורקנוס. ותחל פניו, ותאמר לו: "בני הורקנוס! לא על חמלת ולא על רחמים באם פה, כי אם להתגבר ולהתazar, לנצח את אויבך, הבוגד באשתו ובין עאיבך. הלא ירעת, כי צרה את נפשך לקחתה, כאשר לך נפש

אחיך. ואליה השמי מפרק את נפשך מצרתו, והוא עוזנו מחזקך ברשעתו. והלא תראה חרפתו וכלהתו, ומה יעשה באשתו ובחותנתו לעיני העם והשרים? ומה יש עוד מקונה בו? היכול לחשיב את בני אשר היה - חי, או יכול לתקן את אשר עית, בחללו את כבורי ואת כבוד בני לחי לעני העם והשרים ולפניך? ועתה, בני! לא על חמלת ולא על רחמים אתה נצבר פה, ולא על זה באו אחריך שרי ישראל, כי אם ליקום נקמה ולהעיר אש, ולהشمיע תרוועה וחרועות אימאות ונוראות, ולהשיב את האיל המגמה ולקחים את הטוללה ולהרבות השלבת אוניות, ולgeber קליות קלעים, ולדרך קשות וליירות חזאים להמית גשות, ולהפוך סכבות חומת העיר, ולהפיל את העיר וללכד את האויב ולעשות בו נקמה. וכל הגשאים מאובי ה' ומונאי עמו - ישמעו משפט נקמתך בו, ויראו ולא יצדון עוד. ואם אני אמות במושרו הרע והפר - הנני, בני, שמחה בזה, למען תעשה במיתתי נקמה בו, וגם אני נוקמת במותי ממנה, כי ישפט בחרפיך פה, וישפט נפשו במשפט האלים. ועתה, בני! אם יש את נפשך לכברני ולהראות אהבתך, שמע בקולי! ולא יכמרו רוחמי על מיתתי. כי אני מעתה לא אмир את המרות הזה בmouth אחר. ואתה, בני, בר בטני ובר גדרי, חזק ואפס מלחתותיך על העיר והרס אותה. ונוקמת אביך הקדוש מאת חתנו - האיר האויב הזה. ויויליכוהו בדמי ימי, וילך שלא חסכה. ובגלל חמלתך עלי ועל אחותך, לא תשכח הרים אביך הקדוש ואחיך הנעים. ואם תחמל על אמך ועל אחותך, ותשכח אביך ואחיך - וחטאך לאליך!

ויהי כשמי הורקנות עצקה אמו ואת דבריה, ויבך בכி גדור. ויהם את מהינהו בבכיו, ותבער בו חמתו. ויצו הבוחר להריע ולתקע ולהגביר שאון המחנה ולהעלות את האיל המגמה, ולהקדים את הטוללות ולבנות דijk, ולהרבות לקלע קלעים ולדרך קשות ולהשליך

אֲבָנִים וְלִירּוֹת חַצִּים. וַיַּגֵּשׁ אֶת אֵיל הַפְּרָזֶל, וַיַּדַּח אֶת חַחְמָה וְאֶת הַמְּגַדֵּל וַיַּגְּנֵבּוּם, וַתִּקְרַבּ הַעִיר לִנְפָל. וַיַּזְעַקּוּ הַעַם מִתוֹךְ הַעִיר, וַיַּאֲכַר לְתַלְמִי מָאָד. וּבְהַצֵּר לוֹ - הַעַלְהָ אֶת אֶם הַוּרְקָנוֹס וְאֶת אֶחָתוֹ עַל הַמְּגַדֵּל אֲשֶׁר נִגְּחָ בְּאֵיל הַפְּרָזֶל, וַיַּדַּח אָוֹתָן בִּיטּוֹרִין רַעִים וּרְעִים. וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִיטֵן מִהַּחְמָה חֹזֶה, אָם לֹא יִחְדַּל מִעַל הַעִיר. וַיַּרְא הַבָּחוֹר הַוּרְקָנוֹס אֶת מִפְּטוֹת אָמוֹ וְאֶחָתוֹ וִיסְוִרִיהָן, וַיַּכְּהַ, פִּי נִכְמָרוּ וְתַחְמִיקָה כְּפָעָם בְּפָעָם. וַתֹּאמֶר לוֹ עוֹד אָמוֹ: "בְּנִי! אֶל תַּבְּךּ וְלֹא יַרְחֵךּ לְבָכְךּ וְאֶל תַּחֲסֵץ עַלְיִיךְ עַלְיָנוּ, וְלִחְם מִלְּחָמָה יִתְּחַזֵּק, וְהַתָּאֹזֵר וְהַתָּגֵבֵר וְהַתָּחַזֵּק וְהַתָּאַמֵּץ לְלִכְרֵד אֶת אַוְיִיבִךְ, וְלֹא יַרְחֵךְ. וְכִי יִכְמָרוּ וְתַחְמִיקָה עַל אָמָךְ וְעַל אֶחָתוֹךְ, מִהְיוֹת לֹא יִהְמֹן מִעִיךְ וְתוֹצֵר אֶת הַרִּיגָת אַבִיךְ הַקְּדוֹשׁ וְאַחֲיךְ הַגְּנִיעִים וְתַנְקָם נִקְמָתָם מִהְאוֹיֵב?" וַיֹּהֵי בְּהַזְכִּירָה אֶת אַבְיךְ וְאֶת אָחִיךְ וְתַכְעֵר בּוֹ חַמְתוֹ, וַיַּלְבֵּשׁ קְנָהָה. וַיַּלְתֵּץ אֶת הַעִיר בַּיַּד רַמָּה. וְכָרָאוֹתָו עַד אָמוֹ וְאֶת אֶחָתוֹ בְּלִחְצָן, הַשִּׁיב יְדוֹ מִבְּלָעַ וּמִתְּשִׁיחַת, בְּחַמְלָוָוָו עַל אָמוֹ וְעַל אֶחָתוֹ. וְלֹא יָדַע הַבָּחוֹר מָה יַעֲשֶׂה, פִּי בָּזְכָרוֹ אֶת הַרגָּאָבִיךְ וְאֶת אָחִיךְ, יִכְעַס וְתַכְעֵר בּוֹ חַמְתוֹ, וְכָרָאוֹתָו מִסְרָאָמָו וְאֶחָתוֹ וְלִחְצָם, וְרַךְ לְבוֹ וְנִחְמָל. וַתִּגְבַּר מִלְּחָמָת הַבָּחוֹר בְּלַבּוֹ וְבְקָרְבָו יוֹתֵר מִן הַפְּלָחָמָה אֲשֶׁר הִנֵּה נִלְחָם עַל הַעִיר. פִּי אָמָר בְּלַבּוֹ: "אִם אַחֲמָל עַל הָאוֹיֵב וְלֹא אַלְחַצֵּהוּ - הַגָּה אֲתִי עַזְן הַרג אָבִיךְ וְאַחֲיךְ, פִּי לֹא אַנְקָם אֶת נִקְמַת דָּםָם מִפְנֵג, וְלֹא אַפְּגַנָּה לְכֻבּוֹם וּלְקַדְשָׁתָם. וְאִם אַלְחַצֵּהוּ הָאוֹיֵב עַד לְכַדִּי אָתוֹ - הַגָּה הַוָּא מִסְרָאָמָו אֶת אָמִי וְאֶחָתוֹ לְעַנִּי בְּלַבּוֹ הַאֲכָרָר, וְלֹא יִחְמָל, אָף כִּי יַאֲבַה לְהַרְגֵן, וְעַלְיָ הַוָּא הַעֲזָן בְּכָל אֲשֶׁר יַרְחֵךְ הָאוֹיֵב בְּאֲכְרִירָתוֹ לְאָמִי וְלְאֶחָתוֹ. אִמְמָן הָאֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת הָם לְבָבִי, כִּי לֹא מִחְמַלְתִּי עַל הָאוֹיֵב אַחֲדָל מִהַּפְּלָחָמָה, גַּם לֹא מִרְצָוִני לְחַלֵּל אֶת כְּבֹוד אָבִי וְאֶת הַגְּהָרְגִים, עַל כִּי אַنְקָם נִקְמַת דָּםָם מִפְנֵג, וַיִּשׁ לֹאֶל יְדִי לְעַשְׂתָּוּתָן. רַק כִּי אַחֲשֵׁב אֲשֶׁר אָבִי וְאֶת הַגְּאָסְפָו אֶל עַפְמָם, וַיָּהֵי יָגִיעַ לָהֶם מִנְקָמָה בְּמוֹת הָאוֹיֵב. לְכֵן, כִּי אָמֶר הַוּרְקָנוֹס: לֹא תִּסְבֵּל נְפָשִׁי

רדו / פרק שמוֹנה ועשרה

לראות במושיר אמי ו אחוחי על יד האויב, ואלהים ינקם נקמתנו מיד
האויב הבוגר על דרך אחרת, ואני, הנני חקל מהפלחה! ועם כל זה
הנה שנות השמיטה באה, אשר היא קדרש לה, ולא ארצתה לשפה דם
בשנת הקדרש."

ויהי לימים אחדים, ובaba שנות השבע, שנות השמיטה, אשר יחגgo
בזה היהודים ושמרווה כיום השבת, וכן חקל הורקנויות מהפלחה
ושב ירושלים. וזה גברה על פלמי אכזריות לבבו, ויאמר לחותנותו
בדברים האלה: "לא נשאר בערך - הבלתי מטהריה - למסדר את נפשי
ביד אויבי! ועתה אוריד את שיבתך ביגון שאולה, כי אתה רוגאת את בטח
לעיניך ואחר כך אתה רוגאת אותך בהרג הבהמות הטמאות." ויצו פלמי
להרוג אם הורקנויות חותנותו ואת אחוחתו - אשר היהת אשתו - בהרג
זרוע, ויעשו עבדיו כן, ותשך חותנו. ויצא פלמי מרגוניה העיר, כי
אמר: "עתה ישמע הורקנויות בהרג אמרו ואחוחתו, ויבא לכאן," ויברא
אל מדינת פיראלפיה [בד"מ: פילדלפיה] מפלכות הפלך לטירו,
ושב שם עד יום מותה.

פרק שמוֹנה ועשרה / ספר בו מלחת אנטויוס עם שמעון

ויהי אחרי הדברים האלה, ואנטויוס המוקדורי שטם את שמעון
וביתר לו איבה, על אשר הרוג את שרו ויחילו וישחיהם ביום יונתן
אחיו. ויאמר לנוקם נקמתם מאי הורקנויות בנו. ויאסף עם רב פחול,
ויבא ביהודה ביד רמה בשנית ארבע למלכותו - והוא השנה הראשונה

למלכיות הורקנוס מלך יהודה. ויבא הורקנוס, כי חיל אנטיווכו עזום מאד ולא יוכל להלחם, ויבא אל ירושלים ויסגר בה. ויבא אנטיווכו, נוצר על ירושלים ימים רבים, ולא יכול לה למען גבה חומתיה ולמען מבצרה החזקה ולמען פה גבורה, היושבים בתוכה. ויבן אנטיווכו מצפון העיר ירושלים מאה ושלשים מגדלים בצורים, מקרים עד גגותיהם. וישם על המגדלים איל ברזל, וינגח בהם את חומת ירושלים החיצונה מצפון במאה ושלשים איל הברזל אשר על המגדלים, ותפל החומה. ויהי כראות היהודים את החומה החיצונה נופלת, ויריעו תרואה על מפלת החומה. ויצאו גבורי ירושלים מהווים לעיר, ויתאזרו היהודים הגבורים לקרב את אנטיווכו, וילחמו בו. ויבנו את כל גבורי מוקדון, אשר מלאם להם לבא העירה. וירחיקו מפלת החומה לילכת לקרב חיל אנטיווכו, העומד מנגד מרחוק, וילכו וילחמו בו, ויפלו פגרים רבים ממחנה אנטיווכו, ויברחו את המגדלים אשר בנה סביב העיר, וישרפו את כל מלחמותו אשר קיים עליהם. וירחיק אנטיווכו מן העיר חמשים [בד"מ: עשרים] ריס, ויחנן במחנהו הנוגר שם.

ויהי ביוםיהם הימים, ויבא חג הסוכות, אשר בו הוא חוק על עם יי' להעלות עלות ולהקריב קרבנות ולזבחם ולהלל את יי' בארכעה מני עצים. וישלח הורקנוס מלאכים אל אנטיווכו הפלף לאמר לו בדברים האלה: "אם ראתה את מופתי יי' אלהים ואת אחותיו, והאמנת כי הוא אלוה גודול על כל אלחים, ובידיו לחייב ולהחיזות, להשפיל ולהרים, פבדרהו נא! ותנה לנו ארפה ימים שמונה, כי לא תטרידנו במלחמה, ונחגג את חג יי' אלהינו כמשפט וכחק." ויען ויאמר אנטיווכו למלachi הורקנוס: "שלום בואכם! ואני אמלא רצון מלבכם לכובוד יי' אלהיכם." וישלח מכתב להורקנוס על יד מלאכו לאמור: "חגו חגיכם, ושםתו בשמחתכם, וכבדו את יי' אלהיכם, רק יהיה לי"

חֲלֵק עַמָּם". נישלח אנטיטוכוס מנהה לוי על יד מלאכו עם מלאכי הורקנוס, פר אחד, וקרינו מלכשות זהב, ובראשו עטרת זהב גודלה, ורכיד זהב באכנים יקרים על צוארו. נישלח עוד כלי כסף וכלי זהב רבים מלאים בבדמים למנהה להיכל יי. ותבא המנחה לפניה המלה, ויביאה המלה עם מלאכי אנטיטוכוס לשער המקדש. ויקחו השוערים את המנחה היהיא מיד מלאכי אנטיטוכוס, ויביאה אל הכהנים, והכהנים הניפו אותה במקדש לרצון ולכבוד. וישבו מלאכי אנטיטוכוס בשמה וכסלים וכבוד, ונגידו, לו כי קבלו היהודים והמלך הורקנוס את מנהתו, וכי כבודה והניפוח לפניה יי במקדש לרצון ולכבוד. וישמח המלך אנטיטוכוס מאד. וההורקנוס עם כל ישראל שמח ב חג הסכוכה היהיא שמחה רבה, ויהלו את יי אלהי ישראל במשפט ובחוק. והמלך הזה - אנטיטוכוס - היטיב לעשות מהיוט ההוא ולהלה עם ישראל. גם היטיב לעשות בכבוד בית יי עד מאד. גם הצדיק והצדיק והחזק בכבוד ה' אלהי ישראל עד למעללה. ולא כן עשה אנטיטוכוס הרשע, הנקרה עוד בשם אספיאנוס [בד"מ: אפוננס - פירושו: הטעס], בכלרו את ירושלים. כי נכנס בהיכל יי, ויתגפחו ויתטמאו, ויתנפח את הפזח בבשר חזיר - כי החזיר שחט בהיכל יי, ותגף את הפזח, וישליך מפנו בכל פנות ההיכל, ולאחר מדרדו בו היהודים ולא עבדו, וינגעו לשם בנגעים גדולים וכחלאים רעים ונאמנים, וימתם בהם בחרפה, בכלמה ובכבודו, כאשר הודיעו בזקרו. והמלך הזה אנטיטוכוס - הנקרה עוד בשם פיאוס (הרroman) - היה איש רחמים, וכבד את בית יי ואת היכלו ברצון ישראל.

וירא הורקנוס את לב אנטיטוכוס, כי היה שלם עם יי ועם עמו וכי נתן אל לבו לעבד את יי, נישלח אליו מלאכים לكرות ברית עמו לומר: "הלא הגראה מטה, אנטיטוכוס, כי תאמין בגבורת יי, וכי הוא אלהי האלוהים. כמה תלחת לעמו ויראוו במלחמות, ותשבייהם

מעבודתו? אם יש את לבכּך שלם עם ייִ, נכרתת ברית אני ואתה, והיינו שנייכו כאחים. עמי לא יציר לעמך, ועמך לא יציר לעמי. וארדף את איביך, ותרדף את אובי, והיה זה בינו שלוֹם". ויקבל אנטיטוכס את מכתב הורקנוס מיד מלוכו, ויקראתו. וישmach מأد, ויקח מכתב קיום לשלוֹם ולברית, וישלחו אל הורקנוס לאמר: "ארצָה בבריתכם ובשלומכם, ושכנו בטח כל ימי מלכותי", ויקרות ברית אנטיטוכס עם הורקנוס, ויקימחו, ויצא הורקנוס לקראתו, ויקבלוּוּ. ויביאוּוּ רושלים, ויעש לו ולעבדיו משטה גדול מאד. ויתן לו למנחה מאוצרו שלוש מאות כפרים זהב, ויקדישם הוא למקדש ייִ וילבדק ביתו, וילך לו אל ארצו. והורקנוס המליך שלש שאל ודרש את מטמוני הַזָּבֵב, אשר היה בירושלים מימי דוד, ויאבה לבקשתם את אשר יוציא על הצבא הנלחמים לעזרת עם ה' וביתו. ויפתח מטמון אחד ממטמוני דוד מלך ישראל, ויקח ממנו שלשת אלף כפרים זהב, ויעזב בו עוד זהב לרוב. ויאמר יוסף בן גוריון: "על זה הזכיר מצאתי עדות מסתורים אחרים, שאחריו כתבו ספרים נאים. גם הטופר הנגן ניקולאוס הדמשי העיד במוני (בד"מ נdfs עדות זאת להלן במלחמה פרט)".

והמלך אנטיטוכס, אשר יצא מירושלים לרכת אל ארצו, ויאמר להורקנוס המליך חבריהם האלה: "אחי! היה לנוarti, כי בריתי - אתה, ובבריתך - אחי. הנה אשתק מלך פרס לוחז ומוחז אותו, ואת עמי יום יום, ולא אדע מה עשה, כי צר לי ממנה מأد. לך אחי, ונלחמה עמו, ואשר נלכד מערכיו - והיה כספם וזהבם קרע לני אלהי מקדשכם". ויאמר אליו הורקנוס: "הנני ואעשה כרבך. רק את בריתך שמר במוני!". ויתן הורקנוס לצבאו ולשריו זהב לרוב, וירק את חילו, ויפצע מירושלים לרכת עם אנטיטוכס לעזרתו. ויפצע מירושלים שני המלכים - הורקנוס ואנטיטוכס - ויבואו עד נהר לוקו. וילחמו עם

אנדרבו שֶׁ צָבָא אַשְׁרָק מֶלֶךְ פִּרְסָ, כִּי פָגַעוּ בָּו, שֶׁתְּנִהָה בָּא לְקָרְאָת אֲנֹטְיוֹכָה לְמִלְחָמָה. וַיְבִרְחוּ אֶת אַנְדְּרָבָו שֶׁ צָבָא מֶלֶךְ פִּרְסָ, וַיְכִּי מַחְיל פִּרְסָ עַם רַב. וַיְקִנֵּן שֶׁם אֲנֹטְיוֹכָה בְּנֵין גָדוֹל לְמִרְאָה עַל שֵׁם הַגְּבִורָה, אֲשֶׁר עָשָׂו שְׁנִי הַמֶּלֶכִים הָאֱלָה בַּעַם פִּרְסָ. וַיְקִרְאָה אֶת שְׁמוֹ "בְּנֵין גְּבִורָה".

וַיְשַׁלַּח אַשְׁרָק מֶלֶךְ פִּרְסָ כְּתָב בַּהֲחָבָא אֶל הַוּרְקָנוֹס הַמֶּלֶךְ לְאָמָר: "הָלָא יְרֻעָת, כִּי הַפְּרָסִים בְּנֵו אֶת מִקְדְּשָׁכֶם וַיהְזִיקָו בְּמַעוֹז תְּפָאָרָתֶם! וַעֲתָה, לִמְהָ תְּרֻעָו לְנוּ בְגִבְורָתֶם, וְאָנוּ בְּלִתי חֲטָאים לָכֶם. וְהָלָא יִרְעָתֶם, כִּי הַיְוֹנִים הַטְּמָאִים טְמָאוּ וַיהְרִיבָו אֶת אַרְצָכֶם וְאֶת מִקְדְּשָׁכֶם מִזֶּה וְעַד עֲתָה, וְמֵה תְּקוֹהָ יִשְׁלַׁכְם בְּהָם וּבְכִירָתֶם? וַעֲתָה חֲדָל מִפְּנֵינוּ, וַנְלַחֲמָה בְּאַוְיִיכֶם, וּנְשִׁמְידָם, כִּי טּוֹב לְכֶם בְּשְׁנָאת פִּרְסָ מְאַחֲתֵיכֶם. וְאַשְׁר הַרְעָוָתֶם לְנוּ עַד עֲתָה, יְדַעַנוּ כִּי לֹא מַרְצָוָנֶם עַשְׁלִיחָם כֵּן, רַק מִפְּחָדָכֶם מִהְאֹוֵב, וְלֹכֶן לֹא נְשִׁית לְבָב עַלְיכֶם עַל זֶה לְהָרָע, וּבִרְיתָנוּ נְקִיָה אֶתֶּם. וְהָאֹוֵב הָזֶה, כִּי לֹא תְּהִיוּ אֶתֶּם עַמּוֹ, יִסּוּר אֶלְוֹ מַעְלָיו - וּנְשִׁמְידָיו, וּנְשִׁבָּב לְכָתָח אֲנַחֲנוּ וְאַתֶּם." וַיְשַׁלַּח הַוּרְקָנוֹס לְאַשְׁרָק, וַיָּרַה לְדִבְרָיו. וַיְסַעַו מִשְׁם הַוּרְקָנוֹס וְאֲנֹטְיוֹכוֹס, וַיָּלַכְוּ מִהְלָךְ שְׁנִי יְמִים. וַיָּהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וַיֹּאמֶר הַוּרְקָנוֹס לְאֲנֹטְיוֹכוֹס: "לְכָה אַתָּה לְבָדָךְ עַם מִתְּנִהָה הַיְוֹנִים, וַיְפַגֵּעַ בְּמִתְּנִהָה פִּרְסָ, וְאַנְּנִי אָבָא אַתְּרִיךְ, וְאַהֲם אָוֹתוֹ וְאֶת מִתְּנִהָו - וְהָוָא לֹא יִדְעַ." וַיִּטְבַּל הַדָּבָר בְּעִינֵינוּ, וַיָּלַךְ לְבָדוּ עַם מִתְּנִהָו, וְלֹא חַפֵּה אֶת הַוּרְקָנוֹס מֶלֶךְ יְהוָה, לְכָלְפי תְּחִשָּׁב לוֹ גְּבִירָה עַל מֶלֶךְ פִּרְסָ. וַיְפַגֵּעַ בְּאַשְׁרָק מֶלֶךְ פִּרְסָ, וַיְלַחֵם בָּו. וַיַּפְּלִל בְּקָרְבָ בַּיּוֹם הָהוּא כָל חֵיל הַיְוֹנִים, לֹא נְשִׁאָר מֵהֶם עַד אַחֲר. וְהַמֶּלֶךְ אֲנֹטְיוֹכוֹס חִתָּם קָצָו וַיָּמָנו בַּיּוֹם הָהוּא, וַיִּמְתַּגֵּם הָוָא בְּקָרְבָ הָהוּא. וַיְרִא הַוּרְקָנוֹס כִּי מַת אֲנֹטְיוֹכוֹס, וַיִּחְלֹל לְלַכְתָּא אֶל אַשְׁרָק, וַיִּכְּרֹת בְּרִית עַמּוֹ, וְהָיָה זֶה שְׁלוֹם.

ויהי אחרי הדברים האלה, וישם פניו הורקנוס בארם צוכה, ויבא מירבטה. ויצר עליה שש חדרשים, ויתנה אליהם בידו, וישימה למס עובד. ויפע משם, וילך אל עיר שמגר, וילכדה. וישב ויבא שכמה, ויבכה אותה, כי לא פתחה לו. וינק את הר גרייזים, ויהרס את ההייל, אשר עשה סנבלת החורזני, חותן מנשה הכהן,achi עדו, שער הכהנים וגדרלים, ויהרסהו הורקנוס אחורי מאתים שנה לבניינו. ויהפוך המלך הורקנוס עד יסודתו, וינק את הפוטים, הנמצאים שם, וישמידם מהר שומרון, מלבד מתי מעט אשר נטו ונמלטו. ויפע משם, וילך לארכ אדום. וינק את דבירה ואת מרשה אשר לאדרום, וינגע את גאות אדרום, וישם למס עובד עד הגולה. ויאסרו המלך הורקנוס, ויקשרם ויכפלם בכבלי מילה, וימל את בשר ערלתם. ומיהום הוא זהלאה היו מלים ושומרים את משמרות תורה יהירה וישראל עד הגולה. וכן עשה המלך הורקנוס לכל הגויים, אשר כבש ולכד וגבר עליהם.

ויהי בהצליח יי' את דרכו, וישלח מלאכים לrome לחדש את הברית עם שרי רומא, אחרי מות אנטיטוקוס במלחמת אשראק מלך פרס. כי אנטיטוקוס היה יד הרומיים עמו בבוואר לארץ יהודה, ויגול ערים רבות ולא השיכם לישראל בימייו, ויושיכם בעם מוקדוני. ואלה דברי האגרת, ששלח הורקנוס מלך יהודה אל היישש, המושל ברומא עם שלוש מאות ועשרים יווצין, לאמור: "אל היישש המושל ברומא ועל שלוש מאות ועשרים יווצין ולכל עם רOME שלום! מן הורקנוס בן שמעון מלך יהודה, הדורש שלומכם ומוציאכם לאמור: אנטיטוקוס ברית ברית אתי, להיות לעוזרו, והוא - לעוזרתי. ואלה לי עמו נגד אשראק מלך פרס, ונפגע באנדרכבו שר צבאו עם חיל רב, ונחלמה בו - ובנצתחו. וברצוננו לлечת להלחם באשראק מלך פרס - ונאנו נועדים, החלק אנטיטוקוס להלחם את אשראק, ולא חפה אותו. וינצחחו אשראק

ויפל במלחמה. ואני - לモראי מחייב אשרך העצום - שבתי לארכי לשמרה.

ועתה, אם רצונכם לקיים את הברית לשלוּם ולאמת בינו - הגידו לי האמת! ואם לא - הגידו לי, ואפנה על ימין או על שמאלי. וריסטיאוֹס ואפוליביוֹס ותאודרוֹס יוציאו לכם ענן הארץ, ומה דרכיכם. ואתם שלומ! ויהי כבאו מכתב הורקנוס אל הישיש אשר ברומה ואל יוּעָצִיו, קבדו ונשאו את שלוחינו. ויכתבו לו אגרת ברית, ושלחوها אליו מטעם כל זקני רומי: "לhortקנוס בן שמעון, מלך יהודה - שלום! מן הישיש המושל בראש רומי, מן פניאוס בן מרייקוס משנהו, וממן מליאוט בן מנטונייאוֹס שלישו, וממן סטפדיוניאוֹס בן פלאנוֹס ויתר שרי הרומים ויעוציהם, מן הישיש אשר עפנו ועמו שלש מאות ועשרים יוּעָצִים - אל הורקנוס בן שמעון מלך יהודה, שלום! ידוע היה לך, כי אגרתך קפלנו, וקרנו באחבה. ושלומך שאלנו מאת שלוחיך: ריסטיאוֹס ואפוליביוֹס ותאודרוֹס, החכמים הנאמנים. וכברנו אותם, ונשבו עפנו לפניו הישיש אשר בראשנו. וערכו דבריהם לפניו בחכמה, וכל אשר שאלו מאת הישיש ואנחנו עמו - מלא חפצם. ועתה אנחנו כורדים עפכם ברית ואמונה, ומודיעים לכם, אשר כל הארץות והערים, אשר גוזל אנטויוכוס מלך מוקודגיא - אשר היה ידינו עמו - מארצכם, יהיו לכם. ואשר קים אנטויוכוס בברית, אשר פרת עפכם לטוב, יקים ממנה. ואם גוזר עליכם גורה לרעה וילקלן - יופרו דבריו. והערים - אשר לכרתם במלחמה, אשר היו מושלים עליהם עם מוקודגיא ועם רומי טרם הגיע אגרתכם אילנו - יהיו לכם. כי אנחנו באמת ובתמים נרצה בשלומכם ובבריחכם. ואתם - שלום! והפה, אנחנו כתבנו אגרות לכל גוי וגוי מהגויים אשר נמשל עליהם, لكבל בכבוד, בשלום, בעזה ובסמחה את השליחים, אשר שלחוּם אלינו. ועוד שלחנו עמם שלוחה -

ושמו פינייאס - לשمرם מכל פגע רע. גם אגררת נטהו לו, להודיע מדי עבורי את כל הגויים בבריתנו עליהם ובשלומנו אחכם. וגם דברנו לו דברים על פה לדבריכם - והם דברי ברית שלום ואמת, פאשר גור ישישנו עם שלש מאות ועשרים יווציו, וזהו זה שלום".

בימים קהם היו נלחמים מלכי מוקדון איש באחיו, והמלך הורקנוס נסע עם כל מתחנהו, ויתן על שומרון יציר עלייה, ויבן דיק סביבה. ויהי רעב גדול בשומרון, עד אשר אכלו השומרונים והכופטים את הנבלות המשלכות פרך. והמלך הורקנוס נסע אז משם, וילך ירושלים בעבור יום צום הפפורים לכפר بعد עם יי, כי מלך וכחן גדול היה. ויעזב את שני בניו על האצבא אשר בשומרון: שם האחד - אנטיגונוס, ושם השני - אריסטופולוס. ויעל עליהם אחיהם אхи אנטיגונוס מלך מוקדון, ויבא בעורת עיר שומרון - כי אמר להציל את שומרון מיד בני הורקנוס, אשר צרו עלייה - וילחם עליהם, ויתגער בהם מלחתה גדולה. וינס אחיהם אנטיגונוס מלך מוקדון מפני הנערים בני הורקנוס, ויפלט בעיר סטיפולי. וביום ההוא היה הורקנוס בירושלים בבית קדר הקדשים, ויתפלל بعد עם ישראל, ואחר כה הזפיר את בניו בחתלו, כי דאג פן יפלו בחרב מלך מוקדון. וישמע בבית קדר הקדשים בת קול הקוראת ואומרת: "אל תירא ואל תעצב ואל תרגע על בניך! פהן הורקנוס! גמר עבדתך הימים, כי באת בשלום, ותצא בשלום" (בסוטה ל"ג. איתא שנלחמו באנטוכיא וניצחו, וכן הוא בתוספתא סוטה, וכבר כתבתי בדברי התלמידם הם עיקר, אבל אפשר שני מעשים היה). וישלם הורקנוס את מלאכת עבודת הקדר, ויצא מן הקדר, ויטפוף באוני העם את כל הרכבים האלה. ולא האמין לו העם, וישלחו רוכבי סוטים לשומרון אל המערה, וימצאו דברי הורקנוס פנים ונאים ניכר אשר דבר, ונידוי לה' אליה יישראל.

וישלחו הפטותים לבן קליאופטרה מלפת מצרים, ועמו גלימינדר ואיפוקרטיס, שרי מוקדון. ויחלו את פניהם לבא לעזרת הפטותים להציל את שומrone מיד בפי הורקנוס. ויישמע הורקנוס את דבר זהה, ויצא מירושלים לקרה צבא מצרים. ויה ביהם מבה ובבה מאד, וסלה מהם פגירים רבים. וגם גלימינדר השר הכה, ומית שם, וינוטו הנשאים וימלטו. ולא יספו עוד מלci מוקדון ומלי מצרים להציל את שומrone ואת הפטותים מיד ישראל. וישב המלך ויבא אל שומrone, ויצר עליה שנה אחת, ויתנה אלהים בידיו. ויה את כל זכורה לפি חרב, ויהפוך את כל מושבות הפטותים עד היסוד. והפטותים איזה עובדים לקליאופטרה מלפת מצרים, ובשומrone שר מושל בגלויה. וגם את השר ההוא - הוא שר קליאופטרה מלפת מצרים - הסיר או הורקנוס ממשלתו, ואת שרי מצרים אשר עמו הרג, ואת כל הצבא אשר היה עמהם בשומrone הרג.

בימים ההם פשע לטירו בן קליאופטרה, המלכה המושלת על מצרים, ויעזבו המצרים אותה המלכה, ותהי ים עם לטIRO בנה. ויחזר לטIRO לעלות אל ארץ יהודה, להלחם בהורקנוס על אודות העיר שומrone. ויישמע הורקנוס את הדבר זהה, וירק את חנניה ואת חלקייה - שני שרים גודלים משרי יהודה - ויפקדים על צבא עם יהודה, ל יצא להלחם בטלירו ובחליו. ויצאו השרים חנניה וחלקיה עם צבא יהודה, וילחו בטלירו ובחליו, ויקניעו ויפלויו בקרוב. ויברח לטIRO, וילך אל אי מאי הים ושם קפרוס, וישב שם. וילחם עוד הורקנוס המלך בכל איזיבו מסביב, ויקניעו ויפלויו. וישב ישעיאל לבטח בימי הורקנוס המלך, איש פחת גפנו ואיש פחת תאנתו, וירבו ויעצמו במאוד מאד.

פרק תשעה ועשרים /

ספר בו מה שקרה להורקנוס עם הפרוושים

בימים ההם, כשהותק המלך הורקנוס בירושלים עיר הקיש בהשquet ובכטחה, ויעש המלך מראה גדול לכל שריו ועבדיו, חיל יהודיה ובנימין. וישב המלך על השלחן עם חכמי ישראל - והמה הפרוושים המפרשים את התורה (משמע שנקרו פרוושים מפני שהם מפרשים, אבל ספ"ב דחגינה משמע שנקרו כן מפני שהם פרוושים מן הטומאה), כי הורקנוס היה תלמיד מ תלמידיהם. ויהי כטוב לך המלך הורקנוס בין, ויאמר לחקמים - ומה הפרוושים: "אתם ידעתם, כי אני תלמידכם וסה למשמעתכם. ועתה, אם תראו אותו כי אסור מהדרך הטובה, הוכחני, והשיבוני אל הדרך הישרה, כי כן נאה לעשות. לכם נאה להוכיח, וכי נאה לקבל". ויענו הפרוושים אליו, ויאמרו לו: "חוללה לך מהדבר הזה, כי עדים אנחנו היום זהה, כי צדיק אתה, וברוך ישירה אתה הולך, ומלה נאמן ונישר וכחון גדול חסיד ועובד יי' אתה, ולך נאה הכבود וההוד". ונשמח הורקנוס על דבריהם, ויאמר אליהם: "אני אשמר את משמרות יי' ואת משמרותם כל הימים". ושם היה יושב אחד מן הפרוושים, ושמו אלעזר (בקדושין ס"ה). איתא שהצדוקי שחזר רבי היה שמו אלעזר בן פועירה, ועוד כמה שניים, ודברי התלמוד עיקר. גם איתא שם שהיה זה בגין, ולמ"ד בגין הוא יוחנן יש לישב כי הורקנוס נקרא יוחנן כנ"ל ריש פרק כ"ז, והבאתי שם דברי הגרא"א שנקרא ג"כ בגין) - והוא איש שליח מדינים ואיש רע ובליעל. ויען ויאמר: "ייחי המלך הורקנוס לעולם! אם אהבת להיות צדיק, פאשך דברת, ולקבל תוכחת אמרת פאשך השמעת, לך, ריד מן כסא הכהנה, ורב לך כסא המלכות!"

ויאמר המלך אל אלעזר: "ולמה? לא תגיד לי?" ויאמר אליו: "כפי
בשבি ההלכה אמר בימי אנטיגוכוס אפיקарוס מלך מוקדון, וזהיא היהת
חלה (כלומר באו עדים שנותמא), וכן הוא בגمرا, אלא שאחיך הוחחש עי"
עדים אחרים, אבל אלמלא באו עדים כלל היהת ג"כ פסולה מרובנן משום שביהה,
ולכן לא נאה לך לבא בקדש הקדשים". ויקצת המלך מאד, וניחפה
ששונים לאבל ושמחתם לאנחתה ולמראכה ואהבתם לאיבה.

ושם היה יושב איש עשר שדר ונדרול - והוא מן הצדוקים, ושמו
יהונתן. ויאמר למלאך: "הלא אמרתי לך, אל תאמן לדבריהם, כי
פוצבים בפיהם. ועתה, הם הם אשר צו依 אל אלעזר לקילן אותך,
ולבזותך בעיני העם והשרים". ויען, ויאמר המלך לפרוושים: "אתם
פשעתם بي על הקלה הזוית הנמרצת, גם כי שמעתם ושתקתם, גם
אני אפרץ את גדרותיכם". ויאמר המלך לפרוושים: "שפטו את הדבר
זהה, על הקלה אשר קליל אותך אלעזר". ויענו ויאמרו: "יש עליינו
חבות ומלכות, ורב לך, כי הפרוושים לא ישפטו מות" (אולי ר' לדין
המבה את המלך לא נמסר לב"ד, אבל המלך עצמו רשאי להרוגו משום מorder
במלכות, אם הוא מלך ע"פ דין. ומ"מ דנו אותו למלכות, אולי מדין מכת מרדות, או
משום שלום מלכות). ויען יהונתן, ויאמר: "הלא אמרתי לך, כי מדעתם
ומחפכם היהת הקלה זוית". ויהי מהיום תהוא זהלה, פשע
הוּרְקָנוֹס בדברי הפרוושים, ויתחזק עם הצדוקים - ויהי צדוק. ויצו
המלך, ויעבירו קול במחנה ובכל ארץ ישראל לאמור: "כל מלמד אשר
ילמד את בניו מתורת הפרוושים, מות יומת!" ויהרג הוּרְקָנוֹס
מהפרוושים ביום שהוא רביהם, וגם את אלעזר - המלך בכבוזו - שרע
באש, וגם מרתת העם - אשר היהת ידם עם הפרוושים - הרג רביהם.
ועל כן נתעוררה השנאה עליו ועל בניו, וישנאוהו ישראל - אותו ואת
זרעו - מהימים ההם.

ויאמר יוסף בן גוריון: עתה אפתח שער לספר, על איזה דבר נפללה הפלילקה והMRIבה בימים ההם בעמ יי. הנה הפרשנים קיו אומרים: "נסחר בתורה, אשר מסרו אבותינו בירינו מפרש על פי החכמים, אשר פירשו את התורה לקבלה". והנה האזרוקים אומרים: לא נאמין ולא נשמע ל科尔 מסורת ולכל פרוש, כי אם לתורת משה לבר. והכחותם קיו באותם הימים אחריו האזרוקים, ויהיו האזרוקים בישראל לחלק אחד, והחסידים לבדים - עם העם ההורף אחריםם - לחלק אחר. ועל אלה הפלילקות גברו מלחמות, ונשפכו דמים רבים בעם ה', כי דלת העם היהודים עם הפרוושים, ויהיו לעוזריהם (עיין סוכה מג: רשי' דה עמי הארץ. והם היתה ידם עם הפרוושים), מלבד עשריו וגבוריו (וכן ثنיא באבות דר"ג פרק ה': והוא משתמש בכלים וכלי זהב כל ימיהן), כי קיו עם המלך ועם האזרוקים, ולמלך ולهم קיו עוזרים.

פרק שלשים /

ספר בו איך מלך אריסטופולוס תחת הורקנוס

ויאמר יוסף בן גוריון הכהן: בימים ההם שאל המלך הורקנוס את פי ה', וירשחו על אודות בניו, מי הוא אשר ישב על כסאו אחורי, וכי מלך. ויהיו לו שלשה בניים: שם האחד אריסטופוליס, ושם השני אנטיגנוס, ושם השלישי אלכסנדר. ואリストופוליס ואנטיגנוס קיו גאחים בעיני המלך, ואלכסנדר היה שנוא בעיניו, ויידיחו אל הגليل, ולא ראה את פניו אביו. ויהי כשאל הורקנוס את האלהים, וכדרשו

אותו על זה, וירפר לו הָאֱלֹהִים בְּחִלּוֹם הַלִּילָה, וַיֹּאמֶר אֲלֵיו: "שֶׁא נָא עִינִּיךְ, וַרְאָה אֶת בְּנֵךְ, אֲשֶׁר יִמְלֹךְ אֶחָדִירֶךְ, עוֹמֵד עַלְיךָ - וַהֲוָא יִשְׁבֶּן כְּסֵסָךְ." וַיִּשְׁאָל עִינִּינוּ, וַיֹּרְאָה, וַהֲגָה אֶלְכְּסֶנְדֶּר בְּנֵו עוֹמֵד עַלְיוֹן. וַיַּקְרֵץ הַוּרְקָנוֹס מְשֻׁנָּתוֹ - וַהֲגָה חִלּוֹם. וַיַּבְּנֵן, וַיִּשְׁאָל עוֹד בְּאֱלֹהִים, וְלֹא עָנָהוּ עוֹד עַל זה. וַיַּבְּאֵי יוֹמָו, וַיַּגְּרוּ וַיִּמְתְּחַתְּהָ, וַיִּאָסֵף אֶל עַמּוֹן. וַיַּהֲיִם אֲשֶׁר מֶלֶךְ הַוּרְקָנוֹס עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוָה - אַחֲת וְשָׁלֹשִׁים שָׁנָה. וַיַּתְּרַדְּבֵר דְּבָרָיו וּמְלָחְמָתוֹ וּגְבוּרוֹתוֹ, אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִלְחָמָתוֹ, וְהַעֲרִים אֲשֶׁר לָקַח מִאָרָם, וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמָקוֹדֶן, וְאֲשֶׁר הַכְּנִיעָה אֶת אֶדְרָם, וְאֲשֶׁר מֶלֶךְ אֹוֹתָם - הָלָא הֵם כְּתוּבִים עַל סִפְרֵי יוֹסֵף בֶּן גִּירְיוֹן (כלומר הספר הרומי).

וַיַּהֲיֵה לִפְנֵי מָותָו, וַיַּעֲבֹר אֶת פִּי הָאֱלֹהִים, וַיִּמְלֹךְ אֶת אֲרִיסְתוֹבָלוֹס בְּנֵו מִחְתָּיו. הוּא אֲרִיסְתוֹבָלוֹס הַמֶּלֶךְ, הַגָּקָרָא "הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל". וַהֲוָא אֲשֶׁר הַרְחִיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִאָד, וַהֲוָא אֲשֶׁר לָחֵם עַל צָר וּעַל צִידָן, וַיִּשְׁפַּךְ דָם נְפָשׁוֹת מִהָם עַד אֵין מִסְפָּר, וַיִּמְלֹא אֶת בָּשָׂר עַרְלָתָם, וַיַּכְנִיעַם פְתַח יְדֵי יְהוָה, עַד אֲשֶׁר בָּא פּוֹמְפִיוֹס, שֶׁר אַכְ' רֹמָא. וַהֲוָא אֲרִיסְתוֹבָלוֹס, אֲשֶׁר חָלַל אֶת הַכְּהַנָּה עַל עַצְמוֹ, וַיִּסְּרַה מָאתָו, וַיִּשְׁם כְּתָרָה מֶלֶכְתָּו בֶּרֶאָשוֹ, וַיֹּאמֶר: "רַב לֵי בְּכַתֵּר מֶלֶכְתָּו!" וַיַּהֲיֵה פְשַׁבְתּוּ עַל כֶּסֶא מֶלֶכְתָּו, הַתְּגַאַה מִאָד וַיַּלְבֵשׁ קָנָהָה גְדוּלָה וְעַצּוּמָה, עַד שְׁמַרְכָּב סְכָלוֹתָו וּמִרְבָּ קָנָהָו, הַתְּעוֹרֵר לְאַכְזָרִית, וַיִּאָסֵר אֶת אַמּוֹ וְאֶת אַחִיו בְּנַחֲשָׁתִים בְּלֵי חִמְלָה, וְלֹא זָכַר כְּבָוד הַוּרִים - כִּי הַיָּה מָקָנָא עַלְיָהָם עַל דְּבָר הַמֶּלֶךְהָאֱלֹהִים לְאָמֹר: "אָוְלִי יִבְגְּרוּ בַּיַּיִן". וַיַּאֲהַב אֶת אַנְטִיגְנוֹס אַחִיו הַקְּטָן לְבָדוֹ, וַיַּלְבֵשׁ אֹתוֹ אַרְגָּמָן, וַיַּכְבְּדוּהוּ כְבָוד גְדוּלָה. וַיַּשְׁלַחַהוּ שֶׁר צָבָא עַל גְּדוּרִיו וְעַל כָּל אַכְ' גְּבוּרִיו לְהַלְיכָם עַל כָּל גּוֹי, אֲשֶׁר פָּשָׁע בָּנוֹ. וַיַּלְךְ אַנְטִיגְנוֹס עַל כָּל אֲשֶׁר מִרְדוֹ וְהַרְימָו יָד בַּמֶּלֶךְ אֲרִיסְתוֹבָלוֹס,

וילחם עמָם, וסלַה מֵהֶם פְגָרִים מִתְהִים, וּשְׁפַךְ דָם נִפְשֹׁתָם מֵהֶם לֹאֵין מס'ר. וַיֵּשֶׁב, וַיַּסֵּב פָנָיו לְכָא יְרוּשָׁלָמָה בְגֻבוֹרָה.

וַיַּהֲלֹךְ אֲרִיסְתוֹבָלוֹס חָלָה אֶת חָלֵיו, אֲשֶׁר יָמוֹת בּוֹ, וַיַּכְבֵּד עַלְיוֹ הַחָלֵי מַאַד. וַיִּשְׁמַע אֲנְטִיגְנוֹס בְּדָרְךָ, כִּי אֲחִיו הַמֶּלֶךְ חָולָה, וְכִי חָלֵיו כָּבֵד עַלְיוֹ, וַיַּרְא לוֹ מַאַד, וַיָּמַהַר וַיָּבֹא אֶל יְרוּשָׁלָם. וַיֹּהֵי כַּאֲשֶׁר בָּא הַבָּחוֹר אֶל הָעִיר, לֹא הָלַךְ אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ, וַיָּלַךְ אֶל הַיכָּל הַיְלָה לְהַתְּפִלָּל עַל יְשֻׁועָת אֲחִיו וּלְרִפּוֹאתוֹ, כִּי קָצֶרֶת נִפְשׁוֹ בְעַמְלֵי אֲחִיו. וַיֹּהֵי הַיּוֹם הַהוּא חַג הַסּוֹפּוֹת - וַהֲוָא הַיּוֹם אֲשֶׁר הוּא חַק לַיְהוּדִים לְקַבֵּל בְּכֹבוֹד, וַיַּהֲלֹל אֶת הַיְלָה בָּאֲרָבָעָה מִינֵי עַצְים בְּהַלֵּל, בְּתוֹךְ יְקָרְבָּן-וּ וְשֵׁם הַיּוֹם הַמָּזֵן רַב מִהְמָזֵן יְשָׁרָאֵל. וַיַּעֲבֹר אֲנְטִיגְנוֹס עַם גָּדוֹדִיו בְּחִצֵּר הַהִיכָּל בְּתוֹךְ הַמָּזֵן הַעַם - וַהֲוָא חָגָור כָּלִי קָרְבָּן וּמְלַבֵּשׂ שְׁרִיּוֹן פְּסַר מִזְחָב, וַיַּתְּמַהַוּ כָּל הַעַם עַל מְרָאָהוּ וּלְעַל יְפִיוֹ. וְשֵׁם הַיּוֹם אִישׁ אֶחָד, וְשֵׁמוֹ יְהוּדָה הַחֲכָם - וַהֲוָא מִן הַחֲשִׁיבִים שְׁבָחִסִּידִים, וַיַּשְׁאַת עַינֵי, וַיַּרְא אֶת אֲנְטִיגְנוֹס עַוְבָר בְּחִצֵּר הַהִיכָּל. וַיֹּאמֶר לַתְלִמְדִיוּ וְגַם לְאַנְשִׁים אֶחָרִים מִהְמָזֵן יְשָׁרָאֵל: "מַי יִתְנַזֵּן מוֹתֵי הַיּוֹם הַזֶּה, טָרָם אֲשֶׁר אָרָא בְמִתְחָתוֹ. בְמִתְחָתוֹ הַבָּחוֹר הַזֶּה - אֲנְטִיגְנוֹס. אָוְלִי אֲמֹתָה אָנָי וְלֹא אָרָא בְמִתְחָתוֹ. כִּי הַנְּנִי רֹואָה בְּחַכְמָתִי אֲשֶׁר יָמוֹת הַיּוֹם אֲנְטִיגְנוֹס בְּמַגְדָּל הַגְּנָךָרָא סִימְטָרוֹן." וַיֹּאמְרוּ לוֹ תַלְמִידִיו - גַם מִהְמָזֵן הַעַם אַנְשִׁים רְבִים: "רַבְבָנו! הָלָא כִּזְבָּבָא מִפְּרִיךְ בָּהָה, כִּי הַנְּהָה מַגְדָּל סִימְטָרוֹן אֲשֶׁר דָבָר, רְחֹוק מִירוּשָׁלָם דָרְךְ חַמֵּשׁ מֵאוֹת רַיִסִים, וּכְבָר עַבר חַזִי הַיּוֹם, וְאַזְרָחָה זֶה?" וַיַּעַן וַיֹּאמֶר לָהֶם: "מַי יִתְנַזֵּן, בָנִי, וְהַיָּה כִּזְבָּבָא." וַיֹּהֵי כַּרְבָּר הַחֲכָם כֵן, וַיַּפְלֵל לְאָרֶץ, וַיַּדְם כִּישָׁן וּכְעֵיף וּכְגָעָן מִרְבּוֹת הַרְאָגָה, אֲשֶׁר הִיַּתָּה בְּלָבָבוֹ.

וַיֹּהֵי אַחֲרֵי כֵן, וַיַּלְכֵד בְּנֵי בְּלִיעֵל וַיַּגִּידוּ לְפָלָךְ לְאַמְرָה: "הַנְּהָה אֲנְטִיגְנוֹס אֲחִיךְ בָּא לְהַרְגָּה, וַהֲוָא עוֹמֵד בְּחִצֵּר הַהִיכָּל חָגָור בְּכָלִי קָרְבָּן, וּעֲדִיו - עֲדִי מִלְחָמָה. גַם הוּא עַרוֹף עַם הַגְּדוֹד, וּבָלָבוֹ לַנְפֵל עַלְיוֹ

פחמים ולא Sof' אוֹתָךְ וְאתָ כֵל בִּיתְךָ בַּחֲרֶב". ניחרד המלך חרדה גדרולה עד מאר, וישם שומרים בשערם וברוחבות ובכל המצרים, אשר יילכו מלהם אל בית המלך. ויצו את השומרים לאמור: "כֵל אִישׁ, אֲשֶׁר יִמְלָא־הָאָהוּ לְבוֹ לְבָא עַלְיוֹנוֹ - וְהִוא חָגּוֹר בְּלִי קָרְבָּן, אֲלֹת תְּשַׁאֲלָהָהוּ וְאֶל תְּעַנְּנוּ אֶתְחָוֹן רַבָּר! כִּי אִם שָׁלַפְתָּ חָרְבָּכֶם וְהִרְגָּהוּ בְּרָגָעָן! וְיִתְהַרְתָּ הַעַם אֲשֶׁר אֵין עַלְיהֶם כְּלֵי מַלְחָמָה - אֲלֹת תְּהַרְגָּום, רַק מְנֻעוֹ אָתָם מִלְבָא אֵלִי, עַקְבָּךְ אֲשֶׁר אַנְתָּ חֹלוֹת. זָוְתִי אַנְטִיגְנוֹס אָחִי - הוּא לְבָדוֹ יָבָא אֵלִי, וְאַשְׁאָלָהוּ וְאַחֲקָרָהוּ עַל הַשְׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמְעָתִי, אִם אַמְתָה הִיא אָוֹ שָׁקָר". כִּי צָוָה המלך אל השומרים בעת ההיא. והשומרים היו פלם גבורים מלמדים מלחמה ונאמני המלך.

ויהי אחורי כן, וישלח המלך לקרוא לאחיו לאנטיגנוס ולדבר אליו לאמור: "הַשְׁלַךְ הַשְׁרִין מִלְיךָ, וְהַסְּרֵר כְּלֵי מַלְחוֹתֶיךָ מִלְיךָ, וְמַהְרָה בָא אֵלִי וְאֶל תְּעַמְּדָה!" וְהַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁת אַרְיסְטוּבָלִיס, הִיא וַיְעַצֵּיהַ הַרְשָׁעִים, אֲשֶׁר הִי לָהּ, הַפְּכוּ אֶת מְאֽרֵר המלך לְאַכְזָרִוָּתָם עַל אַנְטִיגְנוֹס וְעַל המלך. וַתִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶת שְׁלִיחַ המלך, וַתֹּאמֶר לוֹ: "בְּלֹכְתָךְ אֶל אַנְטִיגְנוֹס, אָחִי המלך, דָבָר אֵלָיו לְאמֹר: 'אָחִיךְ המלך שָׁמָע, כִּי לְבָשְׁתָ עֲדֵי מַלְחָמָה וְתִגְרַתְתָ כְּלֵי קָרְבָּן, וְהַאנְשִׁים שְׁמָחִים וְתַהְמִים בָּךְ וּבִפְנֵי הַעֲדָדים אֲשֶׁר עַלְיךָ. וַיַּחֲאוּ אָחִיךְ המלך לְרָאָתֶךָ בַּעֲדֵי הַמַּלְחָמָה אֲשֶׁר עַלְיךָ, וַיַּצְאֵוּ אֲשֶׁר לָא תָבָא אֵלָיו, כִּי אִם חָגוֹר בְּכָלַי קָרְבָּן יַמְלַכֵּשׁ בַּעֲדֵי מַלְחָמָה'. וַיָּלֹךְ הַשְׁלִיחַ, וַיֹּאמֶר אֶל אַנְטִיגְנוֹס כָּל אֲשֶׁר צוֹתָה אֵלָיו הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁת אַרְיסְטוּבָלִיס. וַיַּאמַן הַבָּחוֹר בְּדָבְרֵי הַשְׁלִיחַ, וַיַּלְךְ בְּטַח, כִּי בְּטַח בְּאַבְתָּה אָחִיךְ המלך. וַיָּהִי בְּלֹכְתוֹ בְּדָרְכֵי המצרים, אֲשֶׁר בָּם הַוּלְכִים אֶל בֵּית המלך - וְהִוא מַמְהָר לְבָא אֵלָיו, כִּי הִנֵּה ذָבֵר המלך נְחִזֵּן עַל פִּי מְאֽרֵר הַשְׁלִיחַ - וְהִוא לְבוֹשָׁ בַּעֲדֵי מַלְחָמָה וְתִגְרַתְתָ כְּלֵי קָרְבָּן, וְהַגָּה בְּאַחֲרֵד מהמצרים הַהֵם מְגַדְּלָ אֶחָד וְשָׁמוֹ סִיתְטוֹן, כַּשְּׁם הַמְגַבֵּל הַרְחֹוק מִרוּשָׁלַיִם דָּרָךְ חַמְשָׁ מֵאוֹת

ריש, והמג'דלו הוה היה דבוק עם היכל המלך. ויהי בעבר אנטיגונוס בדרך המג'דלו הוהו, וידלו עלייו שומרי המלך הגבורים, ויכוחו. וישפכו דמי הבחור הנעים, הנקוי, אשר לא חטא ולא פשע, ויהרגו נקי וצדיק במג'דלו הוהו, כאשר דבר למלמדיו החכם יהודה החסיד מן החסידים.

ויהי אחריו כן, ויגדר למלאך אריסטותובלוס, כי נהרג אחיו, ויכמו רתמיו על אחיו, ויזעק צעקה גדולה ומרה עד מאד. ויך את חזחו בשני אגופיו, וישפט את עצמו לאין, ותשבר הריאה אשר בקרכבו. ויפתחו מקורי הדם אשר בחרוא, ויקיא המלך הדם מפיו. ויהי בהקיאו את הדם מיום ליום אל אגן הצלב, ויתמן יום אחד לנער מנערו את האגן עם הדם, להביאו אל רופא המלך לראות מה עינינו. וישא הנער את הפליל עם הדם להביאו אל הרופא. ויעבר במקום אשר נהרג אחיו המלך, והינה עוד בו נתלה דמו אשר נשפק על רצפה השיש אשר שם, וכל הרצפה צבעה מהדם הוהו. וידחפו רגליו הנער, וידחאו. וימעד הנער על השיש אשר ברצפה היהיא, ויפול. ויהפוך האגן אשר בידיו, וינשוף דם המלך על דם אחיו החרוא, ויתעורר דם אנטיגונוס בדם המלך. ויצעקו גבורי המלך אשר שם על הנער, ויריבו עמו, ויאמרו לאמור: "הו, רשות! מה זאת עשית, לשפוך דם המלך על דם אחיו החרוא". ויען הנער ויאמר: "לא מרצוני עשית זה, כי אם נדחפו רגליהם ונמעדרו על אبني השיש אשר ברצפה, לכן נהפכ האגן בידיו, ונשפק הדם אשר ראייתם". וישמעו אריסטותובלוס את קול צעקה המריבים עם הנער, וישאל ויאמר: "מה קול הצעקה זו? ומה קול התוכחות והמריבות, אשר אגבי שומע? " והחרישו גבוריו ושריו וסריסיו, העומדים לפניו לשרתו, ולא ענווهو דבר. וכאשר התרישו ולא ענווهو, והמלך קצף עליהם, ויאמר אליהם בחזקאה: "הגידו לי מה קול הצעקה זו? ומה קול המריבה אשר שמעתי? אם לא תגידו האמת, דעו - כי

מות פָּמוֹתוֹ! " וַיַּעֲנוּ וַיִּגְדּוּ לִפְלָךְ, אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה הַנּוּר, אֲשֶׁר שָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ עַל דֶּם אָחִיו, וַיַּרְבֵּבוּ הַגְּבוּרִים הַשׁוֹמְרִים אֶת מִשְׁמָרַת בֵּית הַמֶּלֶךְ עָמוֹ. וַיַּאֲנַחַת הַמֶּלֶךְ, וַיַּצְעַק וַיֹּאמֶר: "בָּרוּךְ הָ, הַשׁׁוֹפֵט צָדִיק וַהֲדֵין בָּאֶתְחָתָה: וּבָרוּךְ נָוקֵם נִקְמַת הַדָּם הַזָּקִינִי, אֲשֶׁר סִבְבָּבָן וַיְשַׁפֵּךְ דֶּם רְשֻׁעָם זָנוֹנִי, עַל דֶּם אָחִי הַצָּדִיק, אֲשֶׁר נִהְרגָּ חָטָם". וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל גַּשְׁמוֹ וְאֶל גּוֹפוֹ: "עַד מַתִּי, גַּוֹּף רְשֻׁעָם, תַּعֲצֵר נֶפֶשִׁי בְּקָרְבָּךְ, וְלֹא תַּחֲנִיחָה לְצַאת מִמֶּךְ וְלֹלְכַת לְהַשְׁפֵּט עַם נֶפֶשׁ הַצָּדִיק אָחִי? אִם נָמְנָם אַתָּה מְשֻׁלִיךְ אֶת דָּמֵי יוֹם חֹזֵץ, וַתְּשַׁפְּכוּהוּ כְּרֵם זָבֵחַ, וַתְּתַהְגַּהוּ לְלִחְזָק אֶתְחָתָה שְׁדִים אֲשֶׁר עַם הַשְּׂפַטְן. אֲשֶׁר הַם הַדְּיחָוֹנִי לְעַשּׂוֹת פְּמַעַשָּׂה אֲשֶׁר עָשָׂתִי, וְלֹא מַמְנִין הַרְבָּרִים, אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי הַבְּלִיעָל, וְלֹסֶבֶב לְהֹרֵג אֶת אָחִי". וַיַּהַי קְדָבָרוּ בְּדָבְרִים הָאֶלְהָה, וַיִּצְאָ נֶפֶשׁוֹ, וַיִּמְתַּחַת, וַיִּאֱסֹף אֶל עַמּוֹ.

וְהַיִמִּים אֲשֶׁר מֶלֶךְ אֲרִיסְתוֹבָלוֹס - שָׁנָה אֶחָת פָּמִימָה. וַיַּכְבוּ אָתוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל וְכָל יְהוּדָה מָאֵד, כִּי אֲהַבְתָּהוּ הַיְהוּדִים, כִּי הִיא רַחֲבָה יָדִים וְאִישׁ נֹצֵח. כִּי נִצֵּחَ אֶת הַגּוֹי הַגּוֹדֹל הַגָּדוֹל אֶתְיוֹרִיאֹס, וַיִּמְלֹא אֶת בָּשָׁר עַרְלָתָם, וַיַּכְנִיעַם פָּתַח יְדֵי יְהוּדָה. וַיִּקְרָאוּ הַיְנוּנִים לְאֲרִיסְתוֹבָלוֹס: קָפָאֵל, לְאָמָר: רָאשׁ. כִּי הִיא נִכְּבַּד וְאֲהֹוב לְיְנוּנִים (כְּדַם: פְּלַאלִינִי, הוּא אוֹהֵב לְיְנוּנִים). וַיִּתְּהַרְבֵּר וְגַבּוֹרוֹתוֹ - הַלָּא הַם בְּתוּבִים עַל סִפְרֵי יְוֹסִיפָּן בֵּן גִּוֹּרְיוֹן הַבְּהֵן וְעַל סִפְרֵי מֶלֶכי הָרוּמִים וְעַל סִפְרֵי סְתָרְבָּן הַפְּפָטוּרִי וְעַל סִפְרֵי תִּימְגִּינִי הַיְּרוּשָׁלָמִי. וַיִּמְלֹא אַלְפְּסִינְדָּר אָחִיו פְּתַחְתָּיו, כִּי הַתִּירְוֹהוּ גְּבוּרִי יְהוּדָה מִהְמָאָסָר, אֲשֶׁר אָסְרוּ הַמֶּלֶךְ אֲרִיסְתוֹבָלוֹס אָחִיו, כִּי קָפָא עַלְיוֹן עַל הַמֶּלֶךְ. הוּא אַלְפְּסִינְדָּר, אֲשֶׁר שָׁנָאוֹ אֲבִיו הַוּרְקָנוֹס, וְלֹא רְצָחָה לְהַמְלִיכוּ בְּרַצְנוֹנוֹ, אָכַל מְרֹהָ אֶת פִּי הָ. וַיִּמְלֹא אַלְפְּסִינְדָּר, כִּי אֲשֶׁר דִּבֶּר הָאֱלֹהִים בְּחַלּוֹם הַלִּילָה לְהֹרְקָנוֹס אֲבִיו, וַיַּשְׁבַּט עַל כֶּסֶף הַמֶּלֶכְותָּה.

פרק אחד ושלשים /

ישפר בו עניין מלכות אלפסנדר אחיו ARIOSTOBLOS אחורי מות אחיו המלך

בימים הרים, כשהת המלך אלפסנدر על כסא מלכותו, ויוצא צבא על תלמידה - היא עכו, כי פשעו אנשי תלמידה ביהודה ביוםיהם הרים. ואז פשעה גם עזה ביהודה. וילך אלפסנدر הפלך אל תלמידה למלחמה, ניצר עלייה. וישלו אנשי העיר אל לטירו בן קליאופטרה מלכת מצרים לאמור: "עללה, והושענו מיד אלפסנדר, מלך יהודה הנלחם עליינו, וננהיה עבדיך". וימאן לטירו לבא לעוזרם, כי ירא להלחם עם היהודים, כי זכר את המכה, אשר הכהו הורקנוס מלך יהודה במלחמה, בלבתו לעזרת הכותרים אשר בשומרון. ועל בן חרד לבבו לבא לעוזרם, ולא אבה לבא אליהם. וישלו עוד אנשי תלמידה, ויאמרו אליו: "אל ירך לבבך לבא להושיע את עבדיך, אם נס מהר ובא, ותליך עמנוי. תוסף עוד לעוזרם מלכים אחרים, ויאולו מלך צידון וממלכים אחרים יעוזרנו". וכי פשםע לטIRO את הדברים האלה, וכי הבטיחו אותו חכם תלמידה להיות עבדיך, ובבא באניהם וילך אליהם. וכי כל חילו שלשים אלף איש מלחמה - ויחד אלפסנדר מעל תלמידה. ולטIRO וכל חילו באו אל תלמידה, ולא קבלוהו - כי בא שם איש חכם, ושמו דימריוס. וירבר באוני זקני תלמידה לאמור: "הלא טוב לכם לשא על אלפסנדר, אשר הוא יהודי, מלחמת עלייכם איש נכרי". וברבו עמםם בקרים האלה, פשעו בלטIRO ולא קבלוהו. ויאמרו לקבל את אלפסנדר עלייהם לאדון ולמושל, ולחת לו מס.

ויתבהל מָאֵד לְטִירֹו, וַיִּשְׁלַח אֶל וַיָּאֹלוֹס מֶלֶךְ צִידּוֹן לְאמֹר: "לְכָה, וַיַּתְחַבֵּרָה יִתְחַבֵּר, וְגַלְךְ לְמַלחָמָה עַל אַלְכְּסַנְדרָר מֶלֶךְ יְהוּדָה!" וְלֹא אֲבָה וַיָּאֹלוֹס לְעֹרֶךְ מַלחָמָה נֶגֶד אַלְכְּסַנְדרָר מֶלֶךְ יְהוּדָה, וַיִּמְאַן לְשָׁמַע בְּקוֹל לְטִירֹו. וַיִּשְׁלַח עוֹד לְטִירֹו מֶלֶאכִים אֶל אַלְכְּסַנְדרָר לְאמֹר - וְהַמֶּלֶךְ וַיָּאֹלוֹס לֹא יְדֹעַ: "בְּרִית וְשָׁלוֹם יְהִי بֵּיןִי וּבֵינֶךָ, וְאֶל תְּהִי יָדְךָ לְעֹזֶת וַיָּאֹלוֹס מֶלֶךְ צִידּוֹן אֲוֹבִיכִי, וְהִיא זֶה שְׁלוֹם וְאֲהָבָה בֵּיןִינוּ." וַיִּשְׁלַח לְטִירֹו אֶל אַלְכְּסַנְדרָר מֶלֶךְ יְהוּדָה לְמַנְחָה אַרְבָּעָת אֱלֹפִים כְּכָרִי זָהָב. וַיִּקְבְּלֶנָּא אַלְכְּסַנְדרָר אֲהָבָת לְטִירֹו, וַיַּלְךְ עַל וַיָּאֹלוֹס מֶלֶךְ צִידּוֹן לְמַלחָמָה, וַיַּלְחַם עָמוֹ. וַיַּפְלֵל אַלְכְּסַנְדרָר פָּגָרִים רַבִּים מִפְתָּנָה וַיָּאֹלוֹס, וַיַּגַּס וַיָּאֹלוֹס מִפְנֵיו. וַיַּקְחֶנָּא אַלְכְּסַנְדרָר כָּל אֶרֶץ וַיָּאֹלוֹס מִזְרָח, וַיַּוְשִׁיבֶנָּא לְיְהוּדָה מוֹשְׁלִים בָּה, וַיִּשְׁבַּב, וַיָּבֹא אֶל יְרוּשָׁלָם בְּגֻבוֹרָה וּבְנִצּוֹת.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדָּבָרִים הָאֵלָה, וַיִּשְׁלַח אַלְכְּסַנְדרָר אֶל קָלְיָאוֹפְּטָרָה, אֶם לְטִירֹו, מֶלֶאכִים בְּסִתְרֵר לְאמֹר: "הַגֵּה לְטִירֹו בְּגַעַפְשׂוּ בְּפָקָד - וְהַוּ יוֹשֵׁב מַמּוֹלֵי. אֶם טֹב בְּעִינֵיכֶם לְנַקְמָה מִמְּנוּ, מַהְרִי, וּבּוֹאֵי עַם צְבָאְהָ. וְאַנְּיַ אַצֵּא עַם כָּל חִילִי, וַיַּנְלְפְּקֵה פָּאֵשָׁר חָאוֹה נַפְשָׁךְ." וַיִּשְׁמַע לְטִירֹו אֶת הַדָּבָר הָזֶה, וַיַּקְצַף מָאֵד, וַיִּחַר לוֹ. וַיִּפְשַׁט בְּחִילוֹ בְּגַלְיל בַּיּוֹם הַשְּׁבָת, וַיַּלְפְּדֵד סְנַכְתָּאָן הַעִיר אֲשֶׁר בְּגַלְיל. וַיְהִי מִסְפַּר הָעָם, אֲשֶׁר הָיָה בְּחֹזֶקָה, אֲשֶׁר נָהַג בְּשָׁבֵי, כְּעֶשֶׂרִים אֶלָף נַפְשָׁה. וּמִשְׁם נָסָע, וַיַּלְךְ אֶל צִיפּוֹרִי. וְאַנְשֵׁי צִיפּוֹרִי סָלוּ רַבִּים מִחְיל לְטִירֹו בְּפֶקֹום הַהוּא, וְלֹא יָכֹל עַלְיהֶם. וַיַּפְנִין מִשְׁם, וַיַּלְךְ לְקַרְאָת אַלְכְּסַנְדרָר לְמַלחָמָה. וַיְהִי כִּשְׁמַע אַלְכְּסַנְדרָר, כִּי לְטִירֹו בָּא אַלְיוֹן לְמַלחָמָה, וַיִּאֱסֹף אֶת גְּבוּרֵי יְהוּדָה חַמְשִׁים אֶלָף, וַיִּבְחַר מֵהֶם שִׁשְׁתָ אֱלֹפִים גְּבוֹזִים בְּמִגְנִי נַחַשָּׁת, הַגְּנָאָרִים אַיְבָא תּוֹנְתָא, מִפְים אֶחָד לְמֵאתָה. וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אַלְכְּסַנְדרָר בַּיּוֹם הַהוּא מִירוֹשָׁלָם בְּגַאנָה וּבִיד רַמָּה, וַיִּגְעַע אֶת לְטִירֹו - וְהַוּ על הַרְדִּן. וַיִּאמֶר אַלְכְּסַנְדרָר אֶל שָׂרֵי גְּדוּקִיו: "הַבָּה וַיַּגְלִיל עַלְיהֶם פְּתָחָם, וַיִּהְבַּחֲרֵר הַגָּה הַוָּא יְהִי לְאֶחָרֵיהֶם. וְאֶם יִנּוּסֵר לְפִנֵּינוּ - הַגָּה הַגְּנָאָר יִסְגַּר לְפִנֵּיהם הַדָּרָה, וְלֹא תְהִי לָהֶם

תקומה, ולאין להם פלטה, כי כלנו גברים ואנשי מלחמה, וימתו בלם כאיש אחד." ובבטח אלפנסנדר בגבורתו, ולא בטע על כי אלهي אבוחיו, ולא הוזיר שם אל שדי במלחמה. וירא לטירו ואנשיו מאד מפני אלפנסנדר וחיילו. ויהי אותו איש חכם יודע מלחמות ואפן להלחם, ושמו פילוסתופנים. ויהי כבוא אלפנסנדר עם מבחןיו על לטIRO ועל מבחןיו, ויחלק את הגורדים אשר לטIRO, ויתנגן מלחמה ביהודים פנים ואחור. וילחמו עמם מהblkר עד האחים, וניצחו היהודים, וסלו המון רב מבחןה לטIRO. וכיeo את חצי מבחןיו, אשר היה לפניהם, ולא שתו לב לחציו אשר מאחריהם אך פילוסתופנים עם חצי המבחן אשר חלק, ולא נגשו אל המלחמה עד האחים. ויהי באחים, ויגש פילוסתופנים עם מבחןו להלחם עם היהודים. ויבא על אלפנסנדר ועל מבחןו, וימצאם עיפים, וינז בhem מכה רבה מאד, וסלה ביום ההוא מן היהודים שלשים אלף איש מלחמה ארץ, כלם גברים, והנשאים הרה נס. וינס אלפנסנדר מהמלחמה, וימלט אל ירושלים. ותהי מפלת היהודים ביום ההוא גדולה מאד, עקב כי בטעו על גבורתם בגאותה וביד רמה, ולא בטעו בפי אלהי אבוחם. ויהי בערב, ויבא לטIRO באחד מן הרים, וימצא שם נשים וילדים מיהודים. ויצו להרוג אותם ולקחת מהנשים ומהילדים לבשל אותם בקדורה להפחיד את עם יהודה, למען יאמרו עליהם, כיبشر אדים יأكلו.

פרק שניים ושלשים / וספר בו מה שקרה קליאופטרה עם אלכסנדר

בעת היהיא יצאה המלכה קליאופטרה ממצרים להלחם עם לטирו בנה. וישמע אלכסנדר את שמה, ויצא ל夸אתה, ויתחברו שניהם על לטירו למלחמה. וישמע לטIRO, ויברא מפניהם. ויבא באניה, ויפלט אל אי ציפורס. ויעזב המון רב ממחנהו בחוף הים, ויהרגו חנניה וחלקיה היהודים שרי קליאופטרה, ותשב המלכה מצרים. והמלך אלכסנדר נסע עם כל ממחנהו, ויפשט בארץ הפישור אשר בארכם. ויצר על גדרה אשר לארכם, ויצר עליה ששה [בר"מ: עשרה] חומות, וילכד את גדרה ואת בנותיה. ויפגע משם וילך חפתה, ויתן עליה. ויהי בחצי הלילה ההוא, אשר לו ממחנה שם, ויצא תיאדרוס [בד"מ: תיאודורוס וכן להלן] וגדריקו מחתמת, ויללו במחנה היהודים פתחם, וישליך מהם ארצתה עשרה אלפיים גבורים הרוגים. ויקומו היהודים תרדים לאור הבקר, וילחמו עם תיאדרוס ויבראחווה, ויבנו במחנהו מפה גדולה מאד, וינס תיאדרוס מפניהם. וילכד המלך אלכסנדר את חמת ואת בנותיה. ויפגע משם, וילך ויתן על רפיס, וילכדה ואת בנותיה. ומשם נסעו, ויתנו על אנטוכיה. ויצר המלך עליה, וילכדה ואת בנותיה, וישב ויבא ירושלים. ויהי לתקופת השנה, ויצא המלך אלכסנדר מירושלים, ויבא אל עזה. ויתן על העיר, ויצר עליה - כי זכר המלך את רעת אנשי עזה, אשר היו אנשי עזה עם לטIRO נגיד היהודים, וילינו שם כל גבורי היהודים עד אור הבקר. ויהי הבקר או, ויריוו היהודים, וילחכו את אנשי עזה בלחש למלחמה, ויסבו את העיר. וימלאו את כל הארץ ממלחלי יושבי עזה, ויבנו עליה דיק

סביכה, וتبא העיר במצור גדול. וישלחו אנשי עזה מלכים אל רוחם מלך ערב לאמור: "עליה אילינו, והושענו מיד אלכסנדר מלך יהודיה ומיד היהודים הגלחים בנו, ונניהה עבדיך". ויבא רוחם מלך ערב - הוא וכל עמו - לעורך עזה. ויהי פאשר שמע אלכסנדר, כי יבא עליו רוחם מלך ערב למלחמה, ויעזוב נגיד אחד מגנדי היהודים עם חיל רב לשמר את עזה וצורך עלייה. וילך הוא עם יתר גורקייו לקרה רוחם מלך ערב, ויתגער בו מלחמה. וינצח אלכסנדר במלחמה, וינס רוחם מנינו, ורבים מהמונו השלכו ארצה חללים, ומפלט הוא אל המדבר, אל סלע מדברה. וישב המלך אלכסנדר, ויבא עזחה. ויצר עליה שנה אחת. ויהי בעת ההיא, ויקם פוטימכוס, ויחרג את אחיו, השער פילוחליפוס, נגיד עזה. ויקומו אנשי העיר להרג פוטימכוס, וירדפוו עד השער, כי בורת היה מפניהם. ויפתח את שער עזה, ויקרא את המלך אלכסנדר ואת היהודים לאמור: "מגרו ורבו אל העיר וככשוך!". ויקומו היהודים ויריעו, ויבאו אל השער, וילמדו את יושבי העיר עד בלי חמללה, ויעשו כן. ויזק אלכסנדר את כל זכורה לפניו - רק פוטימכוס וכל אנשי ביתו לבתו החתי היהודים כמאמר המלך. וינסו חמש מאות שרים מטורי העיר, ויבאו אל היכל אפיקליניוס. ויגר הרבר לאלכסנדר המלך, וישלח, ויווצאים מההיכל, ויצו, ויבורגו בתוכה העיר, ואת הרכבל שורף באש, ואת כל כבנוי שורף בתוכה הרכבל באש, גם את כל אפיקליניוס, אשר היה מזבח, השליבו בחוץ האש במצות המלך - לחורפה ולקלון לאלים. רק לאחר ימים לקטו הzekב מן החורפה (אולי גוים השילכוו באש, ונחבט והותר בהנאה). וישב המלך, ויבא ירושלים, וישב על כסא מלכותו, ומלך לבטה.

פרק שלשה ושלשים /

ישפר בו מחלוקת אלבנסנדר עם הפרוושים
וקצת ממלהמוותיו ומיתתו

ויהי בהיות חג הסכונות, ויעל המלך על המזבח בחק הכהנים. ואנו החלו הפרוושים - והמה החכמים - לשחק באחרוגים ובמקרים התרקרים ובשרכיהם וככפוחיהם בשמה ובטוב לבב, כי חק הוא ליהודים לשחק בחג הסכונות בפרי עץ הדר וככפות תמרים. ואנו אחר מהפרוושים מלאו לבו להשליך אחרוג על המלך, וישליך עליו אחרוג אחד (בסוכה מ"ח: חנן שניסך צורקי אחד ע"ג גלויז ומהו כל העם באחרוגהן, ואפשר שהוא מעשה אחר הווא). ויקצפו גדרוני הפלך על הפרוושים, ויאמרו אליהם: "למה זה תחללו את כבוד המלך להשליך עליו אחרוגים וככפות תמרים?" ויענו הפרוושים ויאמרו: "אין זה חלול, כי חק הוא לנו לעשות כן". ויהי כי הרבו לרבר, באו לחרפות ולגדופים, ויחרפו הפרוושים את המלך. ויאמרו לו: "הו, בן המחלוקת! למה תתגאה, ותשטרר בכגה גדרולה, ואתת בן חללה! לא לך נאה הכהגה, כי אםך חללה היהת". ויקצץ המלך מאד, ותבער בו חקתו. ויט ימינו מעל המזבח, ויאמר: "חרב חרב - על הפרוושים!". וישליך גדרוני הפלך את חרכותיהם, וישליך ארצתה ששת אלפיים בתווך חצר ההיכל. מצו המלך, ויבנו קיר מעצי שטים בין המזבח ובין שאר הבית. ומתיום ההוא והלאה, מנעו את העם מלבא אל הבית. ויעמדו העם בחצר ההיכל - רק הכהנים באו אל הבית פמשפט (מן הדין אסור לבנות בנין עצים בהר הבית). גם חמוה כי המובח לא היה בתוך ההיכל, ואפשר שקורא את העורה ג'כ בית).

ויהי אתרי הדברים האלה, ויאסף המלך אלכסנדר את כל חילו ואות כל עמו, וילך אל סלע המדבר אשר לעבר. ויהי את גוי ערב, וילכד את הערים הבצורות אשר לעבר. ומשם נסע ויבא מירבנה, וילכדה. ויהי את מואב, ושם אותו למס עזוב. וזה פשעה חמת מלחמת יד יהודת, וילך המלך או אל חמת, ויהרסה. וגם את תיאروس אשר במלחמה קרב. ונישב שם בין אלכסנדר ובין הפליטים. ותארך המלחמה ששה ימים וריבבה גדולה בין אלכסנדר ובין הפליטים. ותארך המלחמה ששה שנים. ויהרג אלכסנדר בשנים היהודים אשר עם הפליטים חמישים אלף, מלבד אשר חמת מהם במלחמה. ויקרא אלכסנדר את כל העם, ויאמר אליהם: "טהרו לבככם, והשליכו השנאה מקרבכם, ואל תשנוו אותי! וכל משפט אשר תאמרו אליו - עשה". ויענו העם ויאמרו אליו: "אם מות תמות, או נתהר אתה לבכנו, כי איש מות אתה, ומפט מות עלייך. שהרגת אנשים טוביים מך, ופשעת בערת הפליטים". ויפשו יהודים במלך אלכסנדר, וילכו אל דימיטריוס, ויבאו וייחן שם בשכם.

ויהי לדימיטריוס חיל ארבעים אלף פרשים מגבורי מוקדון [בר"מ נוסף: גיגי אלפים], וחילו חיל עצום ונורא מאוד. וירא אלכסנדר, כי פשו יהודים, ולא יכול להשיכם אליו, ולא ידע מה יעשה. וישבר ששת אלפים פרשים מגבורי מוקדון, ויקח עשרים אלף איש מגבורי יהודת אשר היו עמו, וילך לקראת דימיטריוס. וישלח דימיטריוס לפתח את היהודים אשר עם אלכסנדר, וגם אלכסנדר שלח לפתח את היהודים אשר עם דימיטריוס. ותתגר מלחמה גדולה בין אלכסנדר ובין דימיטריוס, העוזר ליהודים הפוושים באלאנסדר. ויפלו במלחמה רבים מגדיי אלכסנדר, עד כי נפלו כל גדיינו, ונישאר הוא לבדו. וגם רביהם מגדיי דימיטריוס נפל, כי עד מות עמו ולא הסבו פניהם, נימתו בלם. וimplat אלכסנדר הקלה בקד ושותם,

ויאספו אליו כששת אלפים גברים מגבורי ישראל. וירא אלכסנדר להלחם עם דימיטריוס עוד.

אחר הדברים האלה, ובאים מהיהודים אשר עם דימיטריוס נפלו על אלכסנדר לעזרתו, ויואל להלחם עם דימיטריוס. ויברוח דימיטריוס מפני אלכסנדר, כי ראה כי נפלו לעזרתו המון רב מהיהודים. ותמי עוד מלחמה גדולה וחזקת בין אלכסנדר ובין היהודים. ותמי עוד עם הפרושים, ובאים סלה מהם ארצה במלחמותיו. וינוטו הנשארים בכית שמש, וירדו אחוריהם, וילכד את העיר. ויתפשט שמוֹנה מאות מגדולי הפרושים, ויביאם ירושלים. וישב במשטה במקום גבוּה עם נשיו ועם פילגשוּו, ויצו לחלות אותם על עזים כל שמוֹנה מאות זקנִי הפרושים. על כן קראוי היהודים את שמו: "אלכסנדר הדוקר במדירות חבר". וימליך על היהודים בחזקת.

והי אחרי כן, ויאסף את כל עמו, ויצר על ריס נילפה. ומשם נסע אל שמוֹנה, וילפה ביד רמה. ויטע מטע, וילך ויצר על גלוּאס ועל סילפואס, ויצר עליהם נילפה. וילכד את גלסה ואת גבע אנטוכוס - היא העיר הגדולה, והרג גם את דימיטריוס בפקודת הוהא. וישב בירושלים, מזמן שלוש שנים אשר החל למלחמה, ויקבלוּו כל היהודים בכבוד גדול, ויהללו אותו בחוק היהודים על גבורתו בעת ההוראה. וירדו היהודים בכל הארץ ארט, וימשלו בכל הארץ אדורם ובכל הארץ מואב ועמאן ובכל הארץ פלשת ובכל הארץ ערב עד סלע מקרבה. ואלה שמות הערים, אשר לא הרים המלך אלכסנדר בלבבו אולם במלחמה. ויהי מהם בחוף הים: מגדל סיתרטון ואפילוניא ואשדוד ועזה ואנטירנוס ורפאים ודיןוקרה. ואלה חברון ואת מרשה אשר לאדרם, ואת שטיפולי אשר לאדרם, ואת גדרה ואת גולן ואת סליוניא ואת גבולה אשר למואב ואת חשבון ואת מדיבא ואת בחורון ואת מיגן ואת עין זורה ואת קוליקוס ואת אולן ואת פילן. כל

אללה הָן הַעֲרִים אֲשֶׁר לֹא הָרָס הַמֶּלֶךְ אַלְפְּסָנְדֵר, כִּי בָּאוּ בְּבִרְית עָמוֹ. וַיִּמְלֹו אֶחָד בַּשָּׂר עַרְלָתָם, וַיִּשְׁבּוּ בָּעָרִיהם. גַּם מַעֲרִי מֶלֶךְ אַרְם קִים לִיְשָׁרָאֵל עַשְׂרָה עָרִים בְּצִוּרוֹת, וַיִּתְהַרְּעֵר עָרֵם קָרֵס הַמֶּלֶךְ.

וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא, וַיַּפְלֵל אַלְפְּסָנְדֵר הַמֶּלֶךְ בְּחָלֵי. וַיְהִי חָלוֹיו קָרְחָת רַבִּיעִית, וְאֶת כִּי הַאֲרִיךְ עַלְיוֹן חָלֵי הַקְּרָחָת שֶׁלֶשׁ שָׁנִים, לֹא סָר מֵן הַמְּלָחָמָה. וַיַּוֹּצֵא צָבָא עַל רַגְבָּה אֲשֶׁר לְבָנָיו הַמְּקֹדוֹם, וַיַּצַּר עַלְיהָ יָמִים רַבִּים, כִּי יָצָא בְּמַחְנָהוּ עִם אַשְׁתוֹ וְעִם פִּלְגָּשָׂיו. וַיְהִי בְּהַגִּיעַ יוֹם מוֹתוֹ, וַיַּלְכֵד הַמֶּלֶךְ אַלְפְּסָנְדֵר, אֲשֶׁר אַלְפְּסָנְדֵר הַמֶּלֶךְ. וַתֹּאמֶר לוֹ: "אַתָּה יָדַעַת אֶת הַאֲيָה אֲשֶׁר חִתָּה לְךָ עִם הַפְּרוֹשִׁים. וְעַתָּה שְׁנִי בְּנֵיךְ هַם קָטִים, וְאֶנְיִי אֲשֶׁה. אֶל מֵתָּעֶזֶבְּנִי, וּבִיד מֵתְּפָקִידְנִי?" וַתַּבְּךָ אַלְפְּסָנְדֵר הַמֶּלֶכה מֵאַד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ: "בָּוָא, אַיִלָּחֶן אַלְפְּסָנְדֵר הַמֶּלֶכה אֶלְעָזֶר מִמְּפָנָה, וַיַּיְתֵּב לְךָ וְלִבְנֵינוּ אַחֲרֵי. וְהִיא בָּמוֹתִי, נָא עַצָּה, וְלֹא תְּסֻוּרֵי מִמְּפָנָה, וַיַּיְתֵּב לְךָ וְלִבְנֵינוּ אַחֲרֵי. וְהִיא בָּמוֹתִי, הַסְּתִירֵי אֶת גּוֹפֵי מִכְלֵל הַעַם הַזֶּה - וְחַנְתֵּנוּ אֹתוֹתִי כִּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְחַנּוּתִים, וּמְשַׁחַת אֹתוֹתִי בְּבַשְׂמִים לְבָלְתִּי יַבָּאשׁ - וְגַנְזֵנוּ אֹתוֹתִי עַד לְכַדֵּךְ אֶת הַעִיר הַזֹּאת. וְהִיא בָּלְכַדֵּךְ אֶת הָעִיר הַזֹּאת, תְּשִׁיא אֶת גּוֹפֵי עַמְּךָ אֶל הַמִּקְומָה הַקְּדוּשָׁה יְרוֹשָׁלָם, כְּאֵישׁ אֲשֶׁר הוּא חֹלֶה, וְאֶל תְּגַלֵּי סֹדָךְ כִּי אִם לְסֹרִיפִיק הַגְּאַמְנִים לְךָ. וְהִיא בָּבּוֹאָה יְרוֹשָׁלָם, קָרְאֵי הַפְּרוֹשִׁים אַוְּבִּי, וְגַלֵּי לָהֶם הַטּוֹד, וּמְסִרֵּי לָהֶם גּוֹפֵי, וּדְבָרָת עַלְיהֶם בְּדָבָרִים הָאֶלְהָה: הַנָּה אַלְפְּסָנְדֵר אַוְּבָכֶם מֵת, וְהַגָּה לְכֶם אֶת גּוֹפֵי. עַשְׂוֵי בְּוּ הַמְּשֻׁפְט פָּטוֹב בְּעַיִינִיכֶם. כִּי אִם כֵּה תָּאמְרֵי אֲלֵיכֶם, הַנָּה הֵם בִּזּוּתְרֵי יַכְבְּדוּ אֹתוֹתֶךָ, וְאֹתוֹתֶיךָ יַקְבְּרוּ בְּכָבוֹד, כִּי אֲנֵנִי יָדַעַת אֶת יִצְרָם הַטוֹּב, כִּי אַיִלָּה לֹא יִנְטְּרוּ, אֶבְלָהֶם רַחֲמָנִים (זהו מ"ש בסוטה כ"ב: שאמר ינאי לאשתחוו אל מהירותי לא מן הפרוישים ולא מן הצדוקים אלא מן הצדוקים כו', ועיי"ש ברש"י). וְהֵם יַעֲזֹרִי אֶתְכֶם עַל הַמְּלָכוֹת, כִּי כָל הַעַם יִשְׁמַע לְדִבְרֵיכֶם, וְלֹהֵם מַמְשָׁלָה עַל עַם יִלְעַשֵּׂת כָּרָצֹנָם. וְאֶתְכֶם, עֲשֵׂי כָל אֲשֶׁר יִצְוּ אֹתוֹתֶם, וְלֹכִי בְּעַצְתֵּם, וְעֲשֵׂי הַטוֹּב בְּעַיִינֵיכֶם, וּמְלֹכִי עַל הַעִיר וְעַל הַעַם, עַד אֲשֶׁר יָגְדִּלוּ

הנערים". ומצש הפלכה כן, ומכלך את העיר. ואחריו לכה אורה, ומלהך אל ירושלים, ותקרא אל הפרושים, ותאמר להם פכל אשר צוהו אורה אלכסנדר לאמר להם. ויקראו הפרושים את העם, ויקברו את המלך בכבוד גדול. וירבו בזני העם, וימליך את אלכסנדרה הפלכה, אשית אלכסנדר הפלכה, על כל ערי יהודה וישראל, ומפני השלום המליך אשיה - אף על פי שהוא אסור, ולא נפל דבר מדברי אלכסנדר ארץ. והימים אשר מלך אלכסנדר הפלך על כל עם ישראל ויホנה שבע ועשרים שנה, ונימת ויאסף אל עמי. יתר דבריו וגבורתו וכל אשר עשה הלא הם כתובים על ספר יוסף בן גוריון אשר אצל הרומים ועל ספר מלכי הרומים. וישב הפלך עם אבותיו, ותמך אלכסנדרה אשתו פרחתו.

פרק ארבעה ושלשים / יטר בז ענין אלכסנדרה הפלכה עם הפרושים

מייה כשבטה על כסא מלכותה, ותקרא רביה הפרושים ושריהם, ותתן להם ממלחה על כל העם. ותשלח, ותביא את הפרושים מכל המקומות, אשר ברחו אליהם מפני חמי הורקנוס ומפני אלכסנדר בעלה. ותרא הפלכה, כי החלו שני בניה לבא באנשיים, ותמן להורקנוס, בנה הגדול - הוא הורקנוס השליishi לשם הורקנוס - את הכהגה הגדולה, כי היה איש תפ ושר ענו. ואת אריסטופולוס, בנה הקטן - והוא אריסטופולוס השני לשם אריסטופוליס - הפקידה לשר

הצבא, כי היה בחור יפה חאר ויפה מראה וקל ברגלו. ותפקידו בראש הצודקים, להיותו לשר האבא. ועוד שלה, ותוציא מבית האסורים כל הזרים, שאסר חמיה ואישה, ותקים כל התורה אשר להם, אשר הפכו חמיה ובעה. ותשלח המלכה לכל המלכים, שקבעו להם הורקנוס חמיה ואלכסנדר אישה, ותkeh את בתיהם הנאים הגדולים והגבויים אשר להם, ורקיו בירה לערכון לה, למן לא יפשו מתחת ידה. ותמלך המלכה על ישראל ועל יהודה בנהת, בהשחת ובשלחה, ואין שטן ואין פגע רע בימיה. וישלחו כל המלכים אשר סביבותיה אליה מחות כסף וזהב, מררי שנה בשנה כל ימיה. וכי בישראל וביהודה שלום ואמת בימיה מפני רב חכמתה והסדר הטוב, שהיתה נוחנת בעצמה הטובה.

רק רב הזרים אחרי בן העירו מריבות ומלחמות עם שרי הצודקים. ויבאו שרי הזרים ועםם הורקנוס הכהן הגדול, בן המלכה, ויאמרו אליה לאמר: "גברתנו המלכה, לעולם תחיה ותתגברי ותתזקיע על אובייכם יי! תנני נא בירינו את שרי הצודקים, אשר יעכו את המלך אלכסנדר איש אונთ, ויתנו לו עזה רעה לחולות את שמוונה מאות הזרים, אשר תלה המלך אלכסנדר איש, ונשפטם על פי התורה! " - נראה שדרנו אותם כדין רודת, ורקיו חוששים, שמא ירדפו אותם עוד, כאשר תשיג אותם. ותאמר להם המלכה: "הם לפניכם, עשו טוב בענייכם!" וילכו רב הזרים, ויבאו שרי ריאוגיס שר הצודקים, ועמו צודקים אחרים רבים. ויבאו שרי הצודקים, ועמהם אריסטובלוס בן המלכה, שר צבאם, וידרו אל המלכה לאמר: "גברתנו המלכה, לעולם תחיה, ושותחת על אובייכם יי תהיה כל הימים! ואל תשפח, גברתנו המלכה הטהורה והקרושה, את כל המלחמות, אשר עברו על ראשינו עם אלכסנדר איש, וכל הצרות אשר ראיינו עמו במלחמות גדולות ונוראות אשר עשה לנו."

ושםנו את נפשינו בכספי מוגדר בעבור חייו, וגולתמה את מלחמותיו, ונайл אותו מכך כל מבקשי נפשו. ועתה! למה נמות כצאן לטבח יובל, بلا חטא ובלא עול ועל לא חמס בכספי, בהריםך את איבי אלכסנדר איש עליינו, ותשפילי אותו, אשר קינו אורה? כי עתה, בהשפיר אותנו, ישמחו כל איביך. וכי ישמע רחים מלך ערב ויתר אובייך את הדבר הזה, ישישו וישמחו מארך, כי ראו את גבוריותיו ואת מלחמותיו. כי בהזפיר איש את שמו לפני רחים ולפני יתר אובייך, היה רוגאים וחלים ורודדים במקומות מושבותיהם - אף כי מראה פנינו או ממלחמותינו ומגבוריותינו! וחלילה לנו, גברתנו! לעבר על מצותך ולמרדך, כי מלכה אתה - ואנחנו עבדיך. ועתה! רעי, המלכה גברתנו, כי אנחנו לא נשא עוד על רביה הזרים אוביינו על צוארנו, ולא נמות כצאן לטבח יובל בידם. ואם ייטב בעינך, נצא מירושלים אל ערי יהודה, ונחיה בשפלות, ולא נרא ברעע עמנוע עוד". ויתנו את כולם בבקש - ויבכו, וגם היא בכתה עמם. ואז פתח פיו אריסטובלים, וידבר לאמו בדברי מארות וקלות, כי הראה את מתחשבתו, והוציא אותה כל רוחו בכיסיל. והמלכה עשתה בחק הנשים, ולא היתה אהבה עצה. ותען ותאמר אליהם: "צאו לכם מירושלים, ובחרו לכם ערים מעיר יהודה ושבו בהם. ואל תשבו בירושלים עם רביה הזרים, כי הם אובייכם". ויעשו כן, ויצאו מירושלים שרי האזרקים. ויעשו מהם שר החילים, ויתפשו להם ערבים, וישבו בהם האזרקים.

ובעת ההיא, פשעה עוד עיר דמשק על ישראל ועל יהודה, כי תלמי, הנקרא מגיליאוס, פשע בתוכה, לבתמי מת מס למלכה אלכסנדרה בחק שנה בשנה. ותשליח המלכה את אריסטובלים בנה עם צבאות העם אשר עם רביה הזרים. כי לא היה עמם צבאות העם אשר עם האזרקים, כי יצאו מירושלים, וישבו בערי יהודה אשר תפסו להם. ויצא אריסטובלים שר צבא חיל המלכה אלכסנדרה, עם צבאות

רلد / פרק חמישה ושלושים

העם אשר עם הפרוושים, מבתאי האדרוקים מירושלים, וילכו דמתקן, ניכואו שם, נשוכו אחר כך בבשורה ובכלהה. ובעת היה יצא תיגראן מלך ארמניאה בשלש מאוח אלף לובשי שריוןנות - עם רב עצום, וחם פניו לבא אל ארץ יהודיה. ותשמע המלכה את הקבר הזה, ותפחד המלכה והעם מאד מפני תיגראן. ותשלח מלכים ומגננה לתראותו, וימצאוהו נלחם בעפו - היא פלמירה. ומלacci המלכה שלחו אל תיגראן, לשלח להם אמנה, כי פחרדו מפנו. וישלח תיגראן ידו אל המלכים ואל המגננה, וישאל להם לשולם המלכה, ויהללה ויברכה, וכי רוחות ברית עם מלacağı. בעת היה הגד לתיגראן לאמר, כי לובילס [בד"מ: לוכוס] שר רומי, ברךפו את מתרקה ולא היגו, כי נמלט בהרי פרס, ועתה שב, ויפשط גדור הארץ ארמניאה. וכשמעו תיגראן את הדבר, וימהר וילך אלף ארמניאה להושיע את ארצו ולהצילו מיד לובילאס. ויאמר תיגראן: "טוב לנו לשמר את ארצינו אשר ידענו, מלchmod ארץ נכירה, אשר לא ידענו".

פרק חמישה ושלושים / ספר בו מיתה אלכסנדרה וצואתה

בימים ההם חלמה המלכה אלכסנדרה את חליה אשר מטה בו. וירא אריסטופוליס, כי קרכבו ימי אמו למות, ויעזב את אשתו ואת בנו בירושלים עם משפחתו, להיוות לו לעזרה מן העיר. והוא לא לח עמו אחד מאוהביו, ויצא מירושלים לילה, וילך לבא אל ערי יהודיה לגור באשר יגورو האדרוקים אוּהבי אביו. ובתחלה מנוסחו ויבא בבעת -

מקום אשר ישב גלוסטוס אורהבו, גבור האזרקים. ויצא עמו מן הגבעה לילכת לאסף את חיל האזרקים. ויהי אחרי כן, ויגידו למלכה כי ברא אריסטותובלוס בנה, וכי הוא הולך לאסף את חיל האזרקים. ויגידו לה לאמר: כי הנה אריסטותובלוס בחתמזה עשר יום לכיד שטים ועשרה עיר. ואו המלכה וכל עם יהודה החלו להיות ביראה ובפחד, כי יתר יושבי הערים נופלים עליו לעזתו. ותצוו המלכה בלבד את אשת אריסטותובלוס ואת בניו ואת כל משפטת אשתו, וילבדום. ותצוו עוד, ויתנו אותם במשמר, מהפשמרות אשר בגדר ההיכל, לבליי ימצאו מנוסה. ויהי אחרי כן, ותגדיל יד גבורי האזרקים. ותהי חזקה מאד מיד גבורי עם יהודה. ויתחברו עם אריסטותובלוס, ויבאו השדה, ויתקעו בשופר, ויתנו אותן מלחה, כי נאסר אילו חמוץ רב מהר הלכון ומחר הגליל ומכל הארץ ממשלה ישראל. אז אחת רעדה גודלה את הורקנויות בנה הגדול ואת זקניהם הפרושים. גם המלכה פחדה מאד מפני אריסטותובלוס בנה. ותחלחל המלכה מאד בדאגת בנה, אשר נגעה אל לבה, ונתקצרו קירות לבה, ובسبת זה החלי מתה לבטוף.

או באו מגבורי יהודה עם שרי הפרושים לפני המלכה, ועםם הורקנויות בנה הגדול. וישתחו לפניה ויאמרו אליה: "מלךה קרושה! שמעי לנו, כי נדבר אליך דברינו. הנה עזן יחשב לנו, כי נעשה דבר בלא עצמה - ואת בחיים. הלא ידעת, כי אריסטותובלוס בנה הקטן מאים ומראה לנו פחד גדול, כי הוא מוכן ביד רמה לבא עליינו למחות את שמננו ולהרע לאחיו, בנה הגדול, הפט וישראל. ועתה, מלכתנו הקרושה והחכמה,eki עצמה וערמתה, ונרצה מה נעשה ברשינקה". ותען המלכה ותאמר להם: "שעו מפי, שעו וסورو מעלי, כי עינה נפשי מאד, ואני בגבול החיים. והנה אני עומדת ביכלתי, ומשתרלת לשלם את נפשי למי אשר נתנה, ואיככה תוכלו לדבר אמי בדברים האלה בעת הזאת? לא עת פנות לנפשי אל עסקי העולם הזה היא העת

הזאת, אבל היא עת פנוטה אל עסקי עולם הנשומות, לחור אחר מנוחה ושלום. ואתם - עשו בטוב בעיניכם בעסק המלוכה! הנה אתם כנס וזכה לרוב באוצרותי, וגם באוצרות רבות מאוצרות המלכים אשר היה לפני. והנה לכם אבא הגבורים אשר ביהיל. ואתם עשו כחפצים וחכמתכם, כי אני - אין יכולתי בימעטה לבא עמכם בעזה על דברי מלכות הקוצים הזה השפל, תמורה כי אני הולכת בדרך כל הארץ, ואני עומדת היום למשפט, איך אפקיד רוחך אל האלים אשר נתנה?!" וכיahi בדברה אליהם בדברים האלה, ויתם קצה, ובא עתה, ויסגר יומה, ומפתת, ומתאסף אל עמה.

והימים אשר מלכה אלפסנדרה המלכה - מטע שנים, וייהיו כל ימיה שלוש ושבעים שנים. והאשה אשת חיל מאד, ומושלת ברוחה וכובשת ליצרה, ולא חטאה ולא פשעה באלהים, ולא סרה ממצותיו. כי חכמה ונדעת היה אפה, וערמה לטוב היתה בקרבה. ולוב חכמתה ולגדל שכלה, הגיעה לגבול הגדר העתידות. ובחכמתה כי רפה, היתה מרימה גודלה לישראל כל ימיה. ועל כן אחריו מותה תלאות רבותות נשואה גודלה לישראל כל ימיה. וכי היא אורה, ומספרה את אויביה ואת שונאייה, ותהי אפסנדר אישה, ותשיבין אל ארץ ישראל - הפה הן שמרה המלכה וצורות חזקות ומתחמות עצמוני בבל ממלוכותה, עקב אשר בימיה שkeptה הארץ. כי היא - בימיה - ארץ אחרית מארצות הגוים לא חמדה לילכת נצור עליה. רק ארמות הגוים, אשר לבד והבה הזרקנות חמייה, ואחריו אלפסנדר אישה, ותשיבין אל ארץ ישראל - הפה הן שמרה המלכה מאד, ותמליטן מארה, ולא נמלטו מיריה עד יום מותה. ותהי אלפסנדרה המלכה עד יום מותה אחרית הארץ והישר עד אחרית חלדה. עד ברעטה, ולא סרה מנותה אחרית הארץ והישר עד אחרית חלדה. עד פה תמו דברי אלפסנדרה המלכה מקדושה, וכיahi זכרה לישראל לשועה ולברכה ושלום. ומתר דבריה וטוב הנגנותה וישראל וצדקה ונדעתה וחכמתה, ועסקה הטוביים עם כל מלכי הגוים ושלום

יוסיפון / רלו

מלכיותה עמם, וכבוד ישראל וגבורתו בימיה - הלא הם כתובים על ספר יוסף הכהן אשר פתח למלכי רומא.

ספר חזמיישן

פרק ששה ושלשים /

וספר בו חיוש הברית, אשר חידשו שרוי רומא
עם יהודה טרם מות המלכה אלכסנדרה

פה אמר יוסף הכהן בן גוריון הכהן, הsofar את קורות ישראל
ואת תלואתיו, להיות זכרם למוסר ולהשכלה לבאים אחריו, כי יחבנו
בספריו, ומהם יחבנו בחסדי יי. עתה יישר עניין לספר את המעשיהם,
אשר נעשו בישראל אחרי מלכות אלכסנדרה המלכה, ואת כל
החלאות, אשר מצאו את אבותינו אחרי עברו עת מלכותה ותחמה. כי
כל כותב, אשר יכתב ספרים, ואשר יגיד דברים עתיקים ויעיד עליהם,
עליו לכתב על סדר ונחת וישוב דעת, לבתוי שכח את המעשימים אשר
נעשו, להמיר עובר בבא אחריו. ולאஆעשה במעשה טיטוס, הsofar
הרומי, אשר בכתבו את ספר הזיכרונות למלכי הרומים, כתוב זכרון
אופטר בן אנטינוכוס טרם זכרון אנטינוכוס אביו, והמיר הספר. גם
כתב בו דברים, אשר לא נתמכו לו מפני ספרים נאמנים, עד אשר
נעצרו זקני רומי בימי לשׂרף את ספרו. ולכן ראוי לכל איש, אשר
יחבר ספרים להעיד בהם על ספריהם, الكتاب דברי אמת, ובתוי המצא

ברכרייו מושא. ויהי זה מהיום והלאה לישראלי עדות לכל הספרים, אשר יבואו אחריו וירצוי לכתב ולהעיד. כי יאמרו: בכה וככה צוה יוסף הכהן, אשר היה ראש הספרים, אשר כתבו הספרים הנמצאים בישראל - מלבד סופרי עשרים וארכעה הספרים הקדושים, אשר היו ספרים נאמנים על פי ה' - וهم היו טרם זמינו, ומלבדי סופרי ספרי חכמת שלמה המליך עליו השלום (בשה"ג להרב חיד"א בערך חכמתה ובתא הביא ספרים רבים שחיבר שלמה המלך ע"ה), וסופרי ספרי חכמי ישראל (כגון ספרי חכמת התכוונה שחיברו חכמי יששכר כמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות קדחה"ח, ובודאי היו עוד שאר ספרי חכמתם זמינו. והנה, אני יוסף הכהן, לקטתי בספר, אשר עשתי לזכורן טרם זמינו. ולעדות לישראל, בדברים רבים מספרי ספרים אחרים נאמנים, אשר כתבתי חלקות מעשה אבותינו, ואבדנו אותם, וכתבתים בספר לישראל. וגם בספרי הגדורל, אשר כתבתי לזכני רומא, בן עשתי, כי כתבתי לעדות דברים רבים מפי ספרים רבים נאמנים. על בן זכרתי זה פה, להיותו לעדות לכל סופרי ישראל, כי ייעדואמת ולא ידברו בכבוק. וזה ראוי לכל איש, אשר יעשה ספרים, לכתב דבריאמת, כי בן צו הספרים הראשונים, וקימו וקבלו האחרונים. כי ראוי והגון הוא, שיבט כל ספר, שיכתב על קטבי התורה הקדושה והתקמימה ושאר ספרי הנבואה, שהם האמת והצדקה, כי עליהם העולם בנוי, ובhem האדים אדים, ווולת זה הכל בצל ורעות רות. כי מה לו לאדם בעל TABIONA לרבר שקר, כי דובר שקרים לא יבן (כלומר, שמא עליה על הדעת לכתוב דברי שקר לשעשע את הקורא, لكن אמר שככל ספר אפיו בדברי חול וראי שיסוב על קווצבי התווה"ק שהוא אמת, וכל המדבר מקיים את התורה ואת בני העולם. (ועיין בחזון איש על אמונה ובתחון פרק א' סימן ח')).

וינדר יוסף הוכיח את הדברים האלה בספריו זה: בשנת שלוש ושבעים לאוליפוארים הישיש, אשר הוא מושל ברומא בעצת שלש מאות ועשרים יווציה, והיא שנת תשע למלכות אלכסנדרה המלכה הקדושה, אשר מלכה על ישראל ועל יהודה באמת ובתמים. בשנה ההיא, ביום אוליפוארים הישיש ובימי בינייניאו ואורטיניאו ומייסיליאו שרי רומא, טרם מות אלכסנדרה המלכה בשבעה חרדים, חדשו השרים הנופרים, במצבה הישיש ושלש מאות ועשרים יווצאי רומא, את הברית אשר נήתה בין שרי רומא אבותיהם ובין שרי עם יהודה, אשר היה טרם מלך אלכסנדר המלך מושלים על ישראל. וכתחבו השרים הגם הרומיים את הברית הנופרת, ויקיימו עם שרי יהודה וירושלים. ויחרתו את דברי הברית ביט ברזל על לוח נחשת בירושלים שרי רומא ושרי יהודה יחד. וכן עשו השרים הנופרים לברית ברומא, כי הכלו שרי יהודה עם השרים הרומיים אל רומא, ויחרתו את דברי הברית גם שם בחרט אונש על לוח נחשת להיוותם למשמרת ולמזוכרת. ובשנה ההיא מות אוליפואראס, והמלכה בת שלש ושבעים שני בשנת תשע שנים למלכותה, והיא ואוליפואראס עם שרי ועם שרי חדשו הברית הנופרת, ועל ידה נήתה תשועה לישראל אחריו מותה, כי כרתו הברית יושבי רומי עם ישראל. ולא הרעו להם עד עבר שנים רבות, כי פשעו ישראל מתחת יד הרומיים, כאשר נספר עוד.

בימים ההם אחורי מות אלכסנדרה המלכה ממשיל חרדים, התגרו מלחה שני האחים - הורקנוס הגדול ואристופולוס הקטן - בני אלכסנדר המלך ואלכסנדרה המלכה. ותחתי המלחמה הוצאה ביניהם חזקה מאד על ירדן יריחו, וישפה דם נפשות עד אין מספר מיישראל, ויפלו פגרים רבים מהמון ישראל ביום ההוא. וילחץ אристופולוס וגבוריו את צבא הורקנוס, ולא יכולו גבוריו הורקנוס לעמוד לפנייהם

ולשאת את כבד מלוחמותיהם. ויהפכו גבורי הורקנוס את ערפם, ונינשו דרכ ירושלים. וירדף אристותובלוס עם גבוריו אחריהם הלו וזכה, עד שעריו ירושלים. וינצח אристותובלוס בקרב הוהא. ונהנשאים מזבא הורקנוס, התחררו עם אристותובלוס. והוא וכל עם יהודה צרו על ירושלים, וילחמו עליה. ויבקשו להפיל את חומתיה בעבורו הורקנוס, הנמלט בתוכה. ויסגרו את העיר ביד רמה, ויאזרויה אנשי המלחמה אשר לאристותובלוס, כאזר אשר במתחנים. והורקנוס - בהצר לו, בהכבר עלייו המלחמה - הוציא את אשתו אристותובלוס ואת בנו מבית האסורים, אשר אסרתם אלפסנדרה הפלכה אמו, וילמד הורקנוס את האשה ואת בנייה להיותם עמו למשמרת, למלט את נפשו מחרב אחיו בגל אשתו ובנו. אז יצא זקני ישראל זקני הכהנים מירושלים, וילכו אל המלחמה, ויבאו אל אристותובלוס. ויבפה, ויתהנו לו לऋת ברית עם אחיו, ולדיות אристותובלוס מלך על כל עם ישראל ויהודיה, והורקנוס אחיו פהן גדול בהיכל ה', ולהיות הורקנוס קנווע מהת ידו, ולהיות משנהו. ויבקש הנקנים מאристותובלוס לऋת ברית על הערך הוהא. ויאוות אристותובלוס על הערך הוהא, ויעשו כן. ויצא הורקנוס מחוץ לעיר לקבל את אחיו, ויבא אристותובלוס העראה, ויקבל את הפלכות בהודו זקני ישראל ויהודיה ובಹודות הורקנוס אחיו. ויכרות אристותובלוס ברית עם הורקנוס אחיו, ויבאו בהיכל ה', וישבעו איש לאחיו. וירא כל העם, וילכו איש לדרכו לעירו, ואיש - לארצו, ותשקט הארץ, וגם המלחמה שבקטה.

פרק שבעה ושלשים /

ויספר בו עניין אנטיפטר ואהבתו עם הורקנוס

ויהי אחרי הדברים האלה, ויהי אהוב אחד להורקנוס - איש אשר שמו אנטיפטר. וזה האיש שהוא איש עשיר וגדול מאד בקסף ובזהב ובכמנה ובכובדנה רבבה מאד. וזהו גיבור חיל למלחתה ואיש עצות עמוקות ואיש עצות בכל חכמה וערמה ומרמה וגונב דעתם אנשים, והוא איש תחכחות בכל אשר יפנה. הוא אנטיפטר, אשר היה נגיד על גוי אודום, ונשימים למס עוכר, פאשר כתבו בספר הרכיעי. את אנטיפטר זה הפקד רעליהם הפלך אלכסנדר בעודו נער. ויקח אנטיפטרacha מזרע המלוכה אשר לאודום, ותכל לו בנים ארבעה. ואלה שמותם: שם האחד פסיאה, ושם השני אורודוס - הוא אורודוס אשר מלך, ושם השלישי פרודעה, ושם הרביעי יוסוף, ובת דיתחה לו ושם השלומית, ושם אשתו קפנון האודומית. - ולכן אמרו הסופרים אשר קדרמוני, כי האיש הזה - אנטיפטר - היה אודומי, אבל ניקולוס, הסופר הנאמן, אמר, כי האיש היה יהודי. והאמת היא, כי היה משועי יהודה, מאותם היהודים שחשו מתקבל אל יורשיים בימי נחמיה בין חכליה ועוזרא הכהן הסופר (חו"ל אמרו בכ"ב ד'. וכפ"ד דקדושים שהורדוס היה عبد של בית חשמונאי, ואם הדבראמת שאנטיפטר היה יהודי, א"כ אשתו הייתה שפהה של בית חשמונאי שלא נשחררה ובניה עבדים).

ויהי בהיות האיש הזה אהוב להורקנוס, נועז אריסטותולים להרג את אנטיפטר - כי ידע בהיותו אהוב גדול להורקנוס. וישמע אנטיפטר את הזכר הזה, וירא מאד מפני אריסטותולים. וידבר על לב עם גבורי יהודה, ויפתחו אותו בברבו אליהם בדברים האלה לאמור: "דבר סתר לי אליכם, קדושי ה'! כי אראה חמץ ושוד בגוי קדוש קמוכם, ועוז

רב וחטא גדול ורשע עצום, ונundersה האמת והאץ ויהישר מבייניכם, ואיננו. כי מדוע הצעיר ירצה בגודל? וימליך אריסטותובלוס הימים הנה, וילפֶּד המלכות בחזקה - ולא מפני אללים, ולא ברצון זקנינו עמו. כי אם מלך עלייכם בחרב ובמלחמה ובשפה דם רב מעם יי. ועתה, ישראל! שימו לבכם על דברי, ואהבו צדק ואמת, ונסנאו רשות ושם. ודרשו מה פעשו להעמיד מלכות ישראל במשפט וצדקה. ויהי כי הרבה לדבר עמם, ויגנוב דעת זקנינו ישראל. ויאמרו לו: "זומה געשה, כי הורקנות פרת ברית עמו והורה לו במלכות. מי יבא אחרי המלך? מי יפתח הורקנות לסור אל עצתיינו ולחלל את שבוטחו, אשר נשבע עם אחיו בהיכל יי לקיים הברית ביניהם." ויענוג אנטיפטר לאמר: "אני אפתח את הורקנות, ובוא אלינו להיותו עמנו לעצה אחת!" וישלח אנטיפטר מלאכים אל הורקנות להסיתו לפצר, ולומר לו פרברים האלה: ובחר לך מנשה, והפליט, ושמע לעצת אנטיפטר, אוחבך הנאמן, כי אריסטותובלוס אחיך מתנהם לך להרגך. כי יעציצו יעצותוalam: כל הימים אשר הורקנות אחיך כי - לא חפוץ לעולם אתה ומלוותך! כי הוא גדול מפק, והוא משפט המלוכה על פי יי ועל פי זקנינו ישראל. תהיה בתקנית אותו, תפוץ אתה ומלוותך. ויתיעצו כל יווצי אריסטותובלוס אחיך על בכה, ויקימו העצה להרגך". וישמע הורקנות את הפרבר הנה ולא האמין, כי היה הם וישראל ענו מאד. וירא אנטיפטר, כי הורקנות לא האמין לרבריו, ולא חכל אנטיפטר לדבר אליו פרברים האלה יומם ולילה - והוא לא יאמין. ויציא כספר זהה, וישכר אוחבים לדבר אל הורקנות לרבריו אנטיפטר, ויעשו כן. וכי בהסיתו אותו בערמותו, ויאמכוו לברת. ויאמר אליו: "דם לך, עד אשר אלך ואפגה לך מקום, אשר תמצא בו מנוחה ומנוח". ויצא אנטיפטר מירושלים, וילך אל סלע מרבריה אל מקום היכל רוחם מלך ערב. וישמח רחם, ויצא לקראתו - כי היה אוחבו מתקmol שלושים.

ויכרות עמו ברית, וישבע לו, לבתמי יסגיר את הורקנוס ביד מבקשי נפשו. וישב אנטיפטר אל ירושלים, ויגד להורקנוס את כל אשר עשה. ויצא עמו מירושלים לילה, וילכו מהלך ימים ובאים עד סלע מרובה - אל היכל רחם מלך ערב. ויצא רחם לקראת הורקנוס ברכב ובפרשים, ויקבלו בכבוד גדור, וניהיו יחד בכיתו ובחילו ימים אחים.

ויהי אחורי כן, ויחל אנטיפטר להסתה את מלך ערב, לבא עם הורקנוס אל ירושלים ולהלחם עם אריסטופולוס ולהשיב את המלוכה להורקנוס. וימאן רחם לבא להלחם עם היהודים, כי שלוש פעמים הכהו אלכסנדר במלחמה, ויקח מידות את ערי המבצר אשר לערב. ויאמר לו אנטיפטר: "אל ירע לבבך לעלות עמנוא, כי יש אתנו יד רמה מגבורי ישראל - להלחם עם אריסטופולוס", ויען רחם ויאמר: "אם תשבבו לי את כל הארץ ואת עשרה ערים מסכנות הערים אשר לך אלכסנדר מידי - אז אני עוללה להלחם עם איביכם". וישבע לו הורקנוס להשיב את כל הארץ ואת עשרה הערים ההן. ויאוות לו רחם בזיה, ויאסף את כל צבא גבוריו. ויטע עמהם, וילך להלחם על ירושלים בחיל חמשים אלף פרשים, ועם רב ועצום מאד. ויטעו משלע מדברה, ויבאו אל ארץ יהודה. ויצא אריסטופולוס לקראמם, ויתגר בם מלחה גדולה עד מאד. ויהי ביום המלחמה, ויפלו עם רב על הורקנוס ועל אנטיפטר לעוזרם. ויהי כראות אריסטופוליס, כי נפל הקמן רב מחייב יהודה על הורקנוס, ויעזוב את המלחמה, וינס אל ירושלים ברד ושותם, כי כל אנשי חילו הגבורים נוספו על הורקנוס ועל אנטיפטר. ויטע רחם מלך ערב, ויתן על ירושלים עם כל עם יהודה וכל עם ערב אשר אותו. רק כל אנשי ירושלים והכהנים היו עם אריסטופוליס המלך נאמנים. ויהי מיום צמיחה המלחמה ונרגלה מאד. ויגדל שאון המלחמה עד החודש הראשון בثمان עשר לחורש.

ואז רביים חסידים וצדיקים עזבו ארץ יהודה, וילכו לגור מצרים ולחוג את חג המצות - מפני הפלחים שבחארץ יהודה.

בעת ההיא הקיפו את ירושלים מפה ומפה עם יהודה ועם ערבים. והיה אז מסתור בעם יהודה איש חסיד - ושמו חוני, והוא צדיק ואהוב לאלהיו, אשר במן ונמצא שלם. והוא היה עומד בפרק, ומחפלל בעבור עם הארץ, ובהעוצר השמים, ולא יהי מטר - הגה איש הזה, אשר שמו חוני, היה מחפלל ושותאל מטר מעם יי'. וכי היה עונשו תמיד בchapלתו ולא היה מאחר שאלתו. פה עשה חוני פעמים רבות בהיות בצרות בארץ יהודה. ויהי ביום הפלחה, וימצאו את חוני נחבא במחנה יהודה. ווילכווה לפני ראשינו רבי הירדים, ויעמידווה בתוך העם. ויאמרו לו הראשים והעם: "החפלל על הרכיר הזה, אשר קרעה לנו! אולי יעשה יי' למען שמו, מעניך - באשר ענה אותו על שאלתו המטר - ויתמן בידינו את אריסטופולוס ואת הפנהנים אשר עמו". ויען אותו חוני ויאמר: "אתם - עם יי', והם - פנהני! ואני אתחפלל עלייכם, וגם על פנהני אתחפלל, ולא אקלל ולא אאר את פנהני יי". ויפצרו בו, ויאמרו לו: "דע! אם לא תעשה כחפצינו, דע כי מוות פמות!" ויהי כהצרא לו, ויטא עיניו השמיימה, ויפרשל את פפיו. ויתפלל ויאמר: "יי אליה השמים, מלך העולם פלו! אשר נפש כל חי בידך, וניצר מחותבות לבב אנוש עפק וכנהיך, והבן לבכם אלהיך, ולא מענה אלה על אלה לרעה, כי אם לטוכה. כי אלה עפק, ולאלה הם פנהיך". ויהי בהחפללו בדברים אלה, ויפלו עם רשיין יהודה עליו פתאות, וימיתווהו בספר יוחסין כhab שהה חוני המugal (ואהעפ' שחוני בקש בעצמו שימות כמ"ש פ"ב דתנית, מ"מ אפשר שזו הייתה מיתהו). ולא אחר יי' את נקמתו, ויהי את מותה יהודה בקדבר, ממיתהו. וימותה המון רב מיהודה על שם חוני.

ויהי אחרי כן, וירבו הכהנים מעל החזקה אל העם לאמר: "ישראל, עם יי' ! תנו יד לאלהי ישראל אלהיכם ולכית מקדשו, וקחו לכם כבשים ועתודים וailim, ונזבחה זבח החג פמשפט, כי חג המצות הוא היום, ואל ישבטו עלות מעל המזבח, והוא יהיה עלייכם אשם !" ויען העם את הכהנים, ויאמרו אליהם: "תנו לנו פסח וזהב - לכל איל ואיל אלף דרכמנים זהב, וכן לכל כבש, וכן לכל עתוד - ואנחנו נתן לכם שאלת חפצכם כרצונכם". ויתן אריסטובולוס והכהנים את הזהב, ולא נתנו להם את הזבח (חול' אמרו שהעלוי חיר במקומות קרבן תמיד. עוד יש שניי, כי בסוטה מ"ט : ובמנחות ס"ד : איתא שהורקנוס מבחרן ואристובולוס מבפניםأكل בכ"ק פ"ב: הוא להיפך כמו שכחבי יוסיפון, וכבר עמד מהה גראע"א ב글ין הש"ס לב"ק), ויגוזו הרשעים החטאים את הזבח. ויתפללו הכהנים, ויצעקו אל יי', על הקבר אשר גוזו רשיי העם את זבחו יי'. ולא אחר יי' את הנקמה, ויר את העם ברעב גדור - עד היה איפת חיטים בדרכם אחד זהב.

פרק שמונה ושלשים / יספר בו מלחת אריסטובולוס עם אחיו המלך הורקנוס ומה שקרה להם עם פומפיאוס

בימים בהם, יצא פומפיאוס הגדול, שער צבא רומי, במלח בבד על תigran מלך ארמניה. וישלח את ספאווש - והוא אחיד מעבריו - ויצו עליו לחת מരוצה לארים. ויבא ספאווש לדמשק, וישלח אליו אריסטובולוס מלכים ל夸תו להיות בעורתו, ולא אבה סאורוס

להיות בעורת הורקנוס, כי רצה להיות עם אריסטותובלוס, כי נתן לו אריסטותובלוס ארבע מאות ככרי זהב להיות בעורתו. וישלח לו זהב רב למנחה, ויקח סבאורוש את הזהב מיד מלacci אריסטותובלוס. וישלח אגרת אל ותם מלך ערך לירושלים לאמר: "תחול לך מעל ירושלים! ואם לא תחול, דע, כי רומיים יבואו עליך". ויהי בקרוא ותם את אגרת סבאורוש, ויחול מעל ירושלים, וילך לו. וגם הורקנוס ואנטיפטר הלוימו עמו, כיفشل עזיר - ונפל עוזר. ואז יצא אריסטותובלוס מירושלים, ומתי מעט עמו. וירדך אחורי רתם ואחרי הורקנוס ואנטיפטר, ויר畢וקם בגבעת קיפרין. וילחם בהם, וינצח במלחמה, וישלח ארץ ששה אלפים הרגים גבורים מעם ערב. וגם מיהוקה אשר עם הורקנוס שלחה פגירים ובפים ארצה, ויהרג במלחמה היה גם את קופלוס אחיו אנטיפטר. וישב אריסטותובלוס בירושלים, וימליך על יהוקה. ויהי אחורי הדברים האלה, ויבא גם פומפיאוס הגדול שר צבא רומי אל דמשק. וישלחו אליו כל הגויים אשר סביב דמשק מלכים במלחמות. וגם אריסטותובלוס שלח אליו מנחה: גפן זהב, משקלה חמיש מאות ככרים, וגם גן מזבח, הנקרא "טרפיון" בלשון יון - לפיה שגראה אליו יוסף בן גוריון הכהן. ויאמר יוסף: "זאת הגפן וזה הגן אני ראייתי בהיכל יוכיס, האלם אשר ברומא, והיה כתוב על הגפן בדקרים האלה: "זאת הגפן אשר שלח אריסטותובלוס מלך יהוקה אל רומא".

ויהי אחורי הדברים האלה, ויבאו מלכים אל פומפיאוס מההורקנוס ומאリストובלוס יחד, וישלח הורקנוס את אנטיפטר, וגם אריסטותובלוס שלח את נוקומידאס. ויבא נוקומידאס אל פומפיאוס, ויתחנן אליו להיות ידו לעזרת אריסטותובלוס, כי נתן לו ארבע מאות ככרי זהב. וגם אנטיפטר, באשר הכיר, כי הטה אותו נוקומידאס לעזרת אריסטותובלוס, כי נתן לו את הזהב, וידבר אליו בשתור לאמר: "מה לך לעזרת אריסטותובלוס ולחתה השחד מדי? הלא טוב לך למשל על גוייך

ועצום בזיה - גוי יהודיה, וייה לך שם, ומצעשה דבר גדול, אשר אכפתיך לא עשו פמוהו, זהה - כי תעוזר את הזרקנות על המלוכה. כי אם פזורהה - הוא יהיה עבדך, וכל עם יהודיה יהיו עבדיך". וייה כשם ע פומפיאוס את הדברים האלה - דברי אנטיפטר - וישמח מאר. ויאמר לאנטיפטר: "אם פה חפצכם, דמו לכם, עד אפתחם בדברים את אריסטותובלוס, ואולי יבא אליו. כי יראו אנכי להתגרות עמו, פן יערוך מלחמה במערות היהודים, והוא יוכל בזה על איזבו למנע אותם מארצו. אבל חכו, עד אשר יבא אליו, וארפהו - ואבא עמו ירושלים, ואזו אמת את המלוכה להזרקנות. רק על מנת כן כי מתנו לנו מס בכל שנה" (עין ברמכ"ן על התורה ריש פרשת ישלח, ובפירוש רש"י לש"ש בפסוק לא ידעתי נשפי שמתני). ויאמר אנטיפטר: וכן נעשה. וכל אשר אקים אני - הזרקנות מקימנו". וישבע לו על הדבר הזה. וייה אחורי כן, ויאמר פומפיאוס: "קראו לנוקומידאס, ייבא אליו, וארפה אותו". ייבא אליו, ויibrר אליו לאמור: "מהר! לך ואמר לאדרונך אריסטותובלוס: 'כה אמר פומפיאוס, שר צבא רומי: מהר! בא אליו ולא תעדמ! והנה אנטיפטר בירדי, ואני מחהה אותך ברכישך עד אשר תבא אליו, ואחזק את המלכות בידך, כי בן גדור הישיש ושלש מאות ועשרים יועציו'". ואלה דברי האגרת, אשר שלח פומפיאוס אל אריסטותובלוס לאמור: "מאת פומפיאוס שר צבא רומי אל אריסטותובלוס המליך ולא שרי המלוכה, אשר לכהני יי', ולעם יהודיה - שלום! ירוע יהיה לכם, כי אני קבלתי את האתכים בקבלה נכונה, ועלי לקיים חפצכם ברצונכם. וידוע יהיה לך, אריסטותובלוס, כי הגפן והganן אשר שלחת אל, קבלתיים, ולרומי אוטם שלחת, וכי הגיעו אל הישיש. שמח הוא בם עם שלש מאות ועשרים יוועציו, ושימרו את מנהתך בהיכל יוביס, ויהללו אותה על באה, ויתפללו عليك במקום ההוא. וכתוב אליו הישיש לחזק את הממלכה

בירה. ועתה, אם טוב בעניין, מהר בא אליו אל דמשק, ואעשה חפץך בטוב וקיים בעניין". והאגורה הזאת הנה היא כתובה על ספר קיום מלכות רומי.

ויהי אחרי כן, וילך אריסטופולוס אל דמשק אל פומפיוס הגדול, שר צבא חיל רומי וגבורים. וגם הורקנוס ואנטיפטר זקנני יהודיה, אשר היו עם הורקנוס ועם אנטיפטר, היו בדמשק כבר. ויאמרו זקני יהודיה אל פומפיוס: "שפט, השר הגדול ואיש ברוחמים, משפט אמרת רציך בין שני האחים האלה. דע, אדוננו! כי אריסטופולוס רדה בפרק על אחיו הגדול מפניו, והכבד את עלנו, כי לכר את המלוכה בחרב יכרכח ובמלחמה, וימליך בחזקה על עם יהודיה, ויפול לארצה את אחיו הגדול מפניו. ועוד לא רב לו בזה - כי מלך בחזקה על עם יהודיה - אבל הפה את כל הגויים אשר הם שכניםינו, ורקיו אוחבינו מתחמול שלשות. והוא סיבב להיוותם אויבינו, כי שפה דם רב מהם בארץם, והנה הוא אכזר לעמו ולנכרים". ניכא אנטיפטר אלף עדים זקנים מזקנני יהודיה, ויעידו כללם על הדברים האלה. ויען אריסטופולוס את פומפיוס ויאמר: "אמת, האדון! כי אחי הורקנוס גדורל מפני, אבל הוא עציל וחיש, ולא נאה לו למלה. ואני - לא חמדתי מלוכה, ולא אהבתתי למלך. אבל ראייתי, כי אולת יד העם, וכי פשעו כל עברי יהודיה, אשר כבשו אבותינו מהגויים אשר סביבותינו, ויתנו כתמי סוררת, ואפס עצור ועזוב. ואני - כאשר ראייתי כי כן - קבלתי הפלכות, ונלחמתי, והשיבותי אותם תחת יד יהודיה. ועוד, כי כה צוה אבי לפניו מותה, אשר אניملك אחורי אמי, כי ראה את עצויות אחי ואת חסר דעתו". וימצא אריסטופולוס עדים רבים, ויעידו בדבריהם האלה, ורעים אשר נתן - כי כללם בחורים לובשי תכלת וארוגן, ועליהם עדרי הזבב ואבן יקרה. ויתמה פומפיוס על פאר החורים ועל הנר יפים. ויען, ויאמר אל הזקנים: "העם הזה כללם מלכים, אשר

המחלקה שימילך בעם זהה - על עם יהודיה ! ואשרינו אナンחנו, אם נוכל למלך על עם כזאת, כי עתהillard שמננו בכל הארץ, ופחדנו ומוראינו יפל על כל הגויים, כי נוכל להכנייע את הגויי העוז הזה".

וاثריין כן נטע פומפיאוס מדמשק ללבת לירושלים, לראות מה יאמרו העם באורות המלוכה - עם מי האמת והישר משני האחים, ואристותופולוס והורקנוס עמו. יהיה בדרך, ויריבו שני האחים על אורות המלוכה, ויחרפו זה את זה לפני פומפיאוס, וישתקם הוא בעס. וגם הגויים - אנשי הערים אשר לדכ אристותופולוס - צעקו אל פומפיאוס מאристותופולוס אשר הקניעם. ויקרא פומפיאוס אל אристותופולוס, ויאמר לו להшиб את הערים לבעליהם, ולכתוב בכתב ידו - لكم קיים - כי לא יבא עליהם עוד למלחה. ושמעו אליו אристותופולוס, וישב להם את הערים. ויקتب להם בכתב ידו لكم להם הפתח, ככל אשר שלהם פומפיאוס. וירב עוד הורקנוס עם אристותופולוס על אורות ציוויל פומפיאוס. וירב עוד הורקנוס עם אристותופולוס על בזאי עמקם המלוכה. ויאמר אליהם פומפיאוס: "לmeno, ואל פריבו - עד בזאי עמקם בערים - ואדרעה עם מי משפט המלוכה".

ויבן אристותופולוס כי יש את נפש פומפיאוס להסיר את המלוכה ממנה ולחתמה אל הורקנוס, אחיו הגדול ממנה. ויברח מלפניו, ויטע וילך, ופיהו לא שאל. ויבא אристותופולוס דליונה, וילך ויעבר פילות ושתיפולי, ומשם נסע, ויבא אלכסנדרונה, וישב שם. ויתר אף פומפיאוס מאר, ויטב עליו את כל טריה המלחה, אשר חשב לשלו על פרט. וירדף אחריו פומפיאוס, וירפיקו באלכסנדרונה, ויצר על העיר. ויאמרו חכמי אристותופולוס אליו לאמור: "מה לך למרד ברומיים, אשר תראה כי הם כמעט רודים בכל העולם - בראשותך כי אין לנו כח מבני עמנו, כי נספו עליהם". ושמעו אליהם ואל עצם, ויצא אל פומפיאוס, וישאלוו שלום. וירב עוד באחיו על דבר המלכות, וישב עוד, ויבא אלכסנדרונה. וניהי ממחרת, ויצא אристותופולוס מן

העיר - היא העיר אלכסנדרונה - ויתקע בשופר, וימרד, וילך ירושלים - ופומפיאוס אחריו, וכל טרח חיל רומיים עמו. וכל כבד צבאים נסעו ממשם, וילכו הלוּךְ ובוא עד יריחו - עיר הירח, ויתחנו שם.

ונקרא שם העיר עיר הירח, כי במקום זה הוא היה צומח אילן אפרנסמון - הנקרא בלבדם - אשר ממנה יצא השמן הטוב, הנקרא שמן אפרנסמון, והוא שמן פרג (עין פירוש רש"י וור"ק יחזקאל כ"ז פסוק י"ז). ויאמר יוסף בן גוריון: "הען הזה לא נראה מעולם במקום אחר כי אם ביריחו. ובבאים מלכים מלכי הארץ, גם כל מלכי מצרים, ליהו מנוטעי העץ, וינסו לטעת מהם בארץם במקומות רבים, ולא קיבל העץ את טבע הארץ, כי יבש. וזהו העץ והוא ביריחו עד חרבון בית שני. וזהו כאשר נחרב בית המקדש השני, אז נעהק העץ מיריחו אל מצרים ואל מקומות אחרים במקום ידווע, וזהו שם עד היום הזה. וגם עודנו מעט ביריחו גם כן. ונקרא עיר יריחו - עיר הירח, להיות ממלשת הירח - אשר מועדי יי' קרואים בו - עלייה, גם כי במולדו - יהיה כאשר יהיה - לא יראה בשום מקום מקומות היישוב טרם הראותו ביריחו. ולכן העדים הנאמנים, אשר היו באים להעיר אל זקניהם ישראלי על ראות הירח, היו באים מיריחו (ניל' שהו מה שמצוינו ביריחו מלא יו"ד וברי"ש חרואה ע"ש הרוח, ומצאנו יrho חסר יו"ד וברי"ש חרואה ע"ש הירח). כי כלל עיר, אשר היה בא להעיר על ראות הירח ממשם, לא הייתה נמצאת בעדותו ספת מבוכה ושגגה. ולא כן עיר שאר המקומות, כי היה פעמים רבות שוגגים בעדרותם ונובכים.

פרק תשעה ושלושים /

**יספר בו איך נתן פומפיאו את ירושלים
לרוּמָא למס עובד, ואיך המליך את הורקנוס
אחריו**

ויהי אחרי כן, ונשפט פומפיאו מיריחו, וילך אל ירושלים. וירא פומפיאו את גבה חומות העיר ואת רום מגדליה ואבנינה, וירא את הור שמשותה ואת הדר יפהו ואת זינה. וישתגע עוד, ויפלא בראשתו בפקח העיר. ויאמר פומפיאו: "מי יקלע אבן בקהלע, או מי יורה חץ בפקש על העיר הקדושה הזאת? הלא תיבש ידו!" ויאמר עוד: "אשרי המלך, אשר ימלך בעיר הזאת! ואשרי העם היושב בתוכה!" ויהי אחרי כן ונשפט פומפיאו מיריחו, וילך אל ירושלים. וירא פומפיאו את גבה חומות העיר ואת רום מגדליה מרוחזק ויפלא. ויצא אריסטותובלוס אליו, וישאלתו לשלו. ויקבלתו באחבה, וינחם על אשר מרד. ויקבלתו פומפיאו, ויכפר לו, ויעש עמו שלום. ויאמר לו אריסטותובלוס: "כל אשר תאמר אליו - אעשה, וכל אשר תשים עליו - אהן, רק כי תענני על הפלכות, ולא תפלני לפני אובי". ויאמר לו פומפיאו: "את כל הזב אשר בהיכל, ואת האבניquirות אשר שם היכל יוביס, וזה עשה כל רצונך". ויאות אריסטותובלוס לעשות כן, ויאמר אליו: "בן אעשה". וישלח פומפיאו את גבייארס - איש גבור, ויד רמה אותו, מגבורי רומא - לקחת את הפלחים ואת האבניquirות מהיכל יי' אשר בירושלים. וימאנו הפלחים והעם לחת אשר שאל פומפיאו. ויבירחו את גבייארס מן העיר, ורבים מגבורי רומא סלו במלחמה בתוך ירושלים. על בן קצף פומפיאו, ויתן את אריסטותובלוס

במושמר, ויאסרוו בנוחותם. ויגש אל העיר להלחם עליה ביד רמה, וירא, והנה העיר בצורה מאד מقل פאה - כי בהר מדורם הרים יושבת - זולת פאת צפון, כי היא מישור לה, ושם ערך פומפיאו את כל צבאי מלחתתו ואת כל חילו ואת כל עמו ביד חזקה מאד. כי כל חיל רומא, אשר שלח אל פרס ומדין, נקבע אל ירושלים. ויצאו אנשי ירושלים למלחמה על פומפיאו פתאים. ויריעו, ויתנו מרותה גדולה על מתחנהו, וישליךו מיהם הרוגים רבים ארצה. ויבהל פומפיאו על גבורת האנדים ועל קלות הבחוורים, ויחשב לנסע מעל העיר.

ויהי אתרי בן, ותהי מלחתה גדולה בתחום עיר ירושלים בין אנשי אריסטופוליס ובין אנשי הורקנוס. כי אנשי הורקנוס אמרו לפתח את העיר לקבל פומפיאו בעיר. ואנשי אריסטופוליס מנעו מזה, ולא אבו להביאו אל העיר. ותחזק המלחמה הפנימית על פכה מהמלחמה החיצונית, וימת עם רב מיהוקה במלחמה זאת. ויהי כشمע פומפיאו את הדרבר היה, ויגש אל השער להלחם. ויפתחו היהודים - אנשי הורקנוס - את השער, ויקבלו את פומפיאו עם כל חילו בתחום העיר. וילכד פומפיאו את ירושלים ואת היכל הפלג, רק את היכל יי לא לכדר, כי הכהנים סגרו את שעריו הבית אשר להיכל יי, וילפדו מבואות ההיכל, וילחמו בהם בכת.

ויהי בחזרה הרביעי, וילחמו הכהנים עד שבעה עשר בו, ויהי ביום הczום (בזמן בית שני היה י"ט, ואפשר שקרו צום מפני שכתב ספרו אחר החורבן) אבל מריהית לשונו לקמן נראה שהיא או צום ג"כ, ואפשר שכיוון שבאו הגויים על ירושלים ביום כשתה השמד ועשהו צום כמו לאחר החורבן) בהעלות המנחה, ויקריבו הכהנים הזוכים והעולות לפני מזבח יי. וגם פומפיאו הקריב את איל הפרזול לנגמ מגדל ההיכל. ונזה את ההיכל, ונישמיטהו ארצה, ויפתחו קרני ההיכל. ויעל ראשונה על המגדל קורנגיילאים, ואתריו עלה פורטיאוס ופאוסטוס ופוניוס, ויר גדולה עמו מגבורי פומפיאו,

ותרכזותיהם שלופות בידם. זיכאו אל ההייל בעית אשר הכהנים זוכחים את הזכח ומקריבים את העולות לפניהם. ויצעדו בתוך ההייל הלוּךְ והכוהן בכהני יי' - והמה עוכדים בעבודת יי'. ולאחריו הכהנים ולא פחדו מן החרכות השלופות, ולא רגזו מן הרמחים המבהיקם, ולא רגזו מן הפגרים המתחים, הנופלים בתוך הייל יי' - אבל על הפגרים הללו הכהנים לعبد את עבדותה ה', ולובח זבחיו ולעלות עולותיו ולהזכיר קרבנותיו. ויאמרו הכהנים איש אל רעהו: "חזקנו ונתחזקה, כהני יי', ונהרג לפני מזבח יי'! כי טוב לנו למות במשמרת, ולא נעזב את משמרת יי', ולא נשליך את עבדותנו מגדרנו". ויעשו כן, וילכו כהני יי' בלי פחד ובלא ירא ובלא צער המלחמה, כאשר ילק איש בעמק השלום. וזהה כנפל הכהן המקירב את זבחו, יבא כהן אחר פרחתיו, ויקח מידו את הקרבן, ויקריבתו הוא. ובהרג גם הוא - ויבא רעהו, ויעשה כמועשוה, עד תם כל עבדות יי' מיד הכהנים ביום החzos. ויהרגו הכהנים - כלם חגורים אפוד בר (עין פ' רביינו ישעה שמואל א' כ"ב, י"ח) ומלבושים בגדי קדש. ויפלו פגרי חללי הכהנים על פגרי זבחיהם, ויתעורר דםם בדם הזכה. וימתו כלם בקומה לפניו מזבח ה'.

וינבר עוד יוסף בן גוריון הכהן בספרו על אורות הכהנים האלה לאמר: כל אשר דברתי על כהני יי', לא שקרתי בו, רק האמת הגדרתי. וכל אשר יקרא בספריו זה, ולא יאמין - ילקו ויקרא בספר סופרים אחרים אשר העידו במוני, כי סופרים רבים העידו כן. והנה המשעשה הנה גם כן בתוכו בספר ניקולאים מדמשק ועל ספר סתרבון הפתורי ועל ספר טיטוס, הספר הרומי אשר כתוב מעשה פומפיוס הרומי, ועל ספרי סופרים אחרים. ויאמר עוד יוסף הכהן: רברים ובאים כתבנו בספר, אשר כתבנו לזכרון למלי רומי, אשר לא כתבנום פה, כי הם בלתי ראויים להכתיב לעם הקדש. ואמן זה הספר - כתבנוהו לעם

ה', וילכַן לא כתובנו פה רק התלאות אשר עברו על עם יי', כי התגערו מלחמה מהם וביהם, או התגערו מלחמה עם מלכים אחרים מפלבי הגויים".

ויהי כאשר תפנו הכהנים מההיכל, ובכאו שרי רומא בתוך המקדש, וישבו שם. ואלה שמותם: גיזוס ואנטיוואס וסרקוס וטוליאוס וקרקריאוס. וזה השדר - קרכראיאוס - היה איש סופר, וככתב בספרו כל אשר ראה בעיניו על כהני יי' ועל מקדשו. ויהי אחרי כן, ובכאו גם פומפיאוס [בד"מ - הוא פומניאוס], ועמו רבים מהרומיים, ובכאו גם במקדש יי'. וירא את קדש הקדשים, ויחמל עליו, ולא שלח ידו בכליו - כאשר עשה בכל המקדש - כי מצאו שם כליז זקב הרבה מאד ודרפמוני זקב אלףים כפרים, ולא אבה פומפיאוס לנגע בכל אשר מצא בהיכל. ויצו ליתר הכהנים לטהר את הבית ולהזכיר קרבנות ולהעלות עלולות כמשפטם, ויעשו כן. ויתן להורקנות את כל הפלכות, ויהרג את כל אוחבי אריסטופוליס. ויאסר לאристופוליס בנחשתים להויליך אותו אל רומא. ובכל ערי ארים, אשר לקחו יהודים במלחמה, השיב אותם לארכיפימיים. ובכל הארץ, אשר העבירו מלכי החשמוניים, השיב אותם לישוביה. ובכל אשר היה ברועים תחת ירושלים, חפש אותם פומפיאוס בחפשיות, מלאיהם עבדי ירושלים. וגם את ירושלים, אשר הייתה גברת על כל המדינות, היה לה למס עוכד אל רומא. וגם גוי יהודה העביר מלכתו, והושם למס עוכד.

ויביר יוסף בן גוריון הכהן וילאמר: "כל זאת הרעה באת לנו מיד הורקנות ואリストופוליס אחים - כי הם הם אשר התגערו פרחה וסבבו את הרעה הזאת בירושלים, והעבירדונו אל מלכות רומא. ומما ירדנו מגדלה, והיינו פנועים מתחת יד מלכות רומא. ויהי אחרי כן, וילך ושיב פומפיאוס אל ארצו אל רומא. וישא עמו את אריסטופוליס עם שני בניו ועם שתי בנותיו. כי בנו השלישי - והוא אלכסנדר - ברוח וימלט

בארץ מצרים, ויתחכָּא שם. ויעזוב פומפיאו מושל בכל הארץ ישראלי את הורקנוס ואת אנטיפטר עמו. ויעזוב עמם את סבאורים, שר צבאו, ויתמן לו את כל הארץ מצרים - להיוות מושל עלייה.

פרק ארבעים /

יספר בו מלחמות הורקנוס ומחלוקות התג'רו בין הורקנוס לאלכסנדר, בן אחיו

ויהי כאשר הלא פומפיאו לדרפו אל רומא, נסע הורקנוס עם סבאורים, וילך אל סלע מרכבה להלחם בעמו בערב - ואנטיפטר עמם. וישמע אלכסנדר בן אリストובלוס בן אלכסנדר, כי הפה הילכו להלחם בערב, ויברח אלכסנדר מיד פומפיאו, ויעל הוא אל ירושלים, ויבנה את חומות ירושלים, אשר הרס פומפיאו, ויאסף יד חזקה מן היהודים, וימשל עלייה. וההורקנוס ואנטיפטר בשםעם, וישבו עם גדורם, וסבאורים נשאר נלחם בערב. וילחם אלכסנדר בההורקנוס ובאנטיפטר, ויבריהם וירדים. וסבאורים - בשמו את הקבר הזה, ויתחצק לבא להלחם עם אלכסנדר. ויבא וילחם בו, וגם הוא לא עמד לפניו.

או עליה גבייאונס ממניית רומא אל הארץ ארם לקחת מס ממנה, כי היתה תחת יד מלכות רומא וממשלה. וישמע את כל אשר עשה אלכסנדר, ואשר נלחם עם סבאורים, ויהרג רומיים רבים, ואשר הבריח את ההורקנוס ואת אנטיפטר, ואשר בנה חומות ירושלים, אשר הרס פומפיאו הגדול, וירע בעיניו מאד. ויבא עליו גבייאונס ב主力军 כבד

מֵאַד מְחִיל רָומיים וּמְחִיל אֲרָם. וְעוֹד נוֹסֶף עַמּוֹ מְחִיל יְהוּדָה יְדַגְּדוֹלָה וְתוֹקַה מֵאַד - וְהָם כָּל הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר הָיוּ עִם אַנְטִיפְטֶר וּהַוּרְקָנוֹס. וַיַּחֲבֹר עוֹד עַמָּהָם אַנְטוֹנִינָּוֹס הָוָא מִרְקָוָס, כִּי שְׁנִי שְׁמוֹת הָיוּ לוּ עַל אָוֹדוֹת גְּבוּרָתוֹ, כִּי אִישׁ גְּבוּרָה הָיָה, וּבָעַל מְלָחָמָה. וַיָּכֹא הַשְּׁרִים הָאַלְהָ כָּלָם לְמְלָחָמָה עַל אַלְכְּסְנְדֶר בְּן אַרְיְסְטוּבָלוֹס אֶל יְרוּשָׁלָם. וַיֵּצֵא אַלְכְּסְנְדֶר לְקַרְאָתָם, וְעַמּוֹ מְתִי מַעַט - כָּעֵשֶׂר אֲלָפִים רְגָלִי וְחַמְשָׁ אֲלָפִים נְדָרָה לְקַרְאָתָם, וְעַמּוֹ מְתִי מַעַט - כָּעֵשֶׂר אֲלָפִים רְגָלִי וְחַמְשָׁ מְאוֹת רְזָכְבִּי סּוּסִים. וַיַּתְגַּר מְלָחָמָה בְּשָׁרִים הָאַלְהָ שְׁשָׁה אֲלָפִים מְגֻבְּרוֹי, וַיַּבְרַח עִם יְתָר אֲנָשָׁיו, וַיָּכֹא אַלְכְּסְנְדֶרְוָנָה, וַיִּמְלֹט שָׁם. וַיַּרְדְּפָהוּ גְּבִיאָנוֹס עַד עִיר אַלְכְּסְנְדֶרְוָנָה, וַיִּגְשֶׁבּ אֶל הָעִיר לְהַלְּחָם עַלְיהָ וְלִצְרוֹר אֹתָהּ. וַיֵּצֵא עוֹד אַלְכְּסְנְדֶר מִהָּעִיר, וַיִּתְּנַחַם מִרְוִיצָה עַל מִחְנָה גְּבִיאָנוֹס, וַיַּשְׁלַּח אֶרְצָה מֵהֶם הַרְוגִים רַבִּים. וַיַּגְּבוּרִים אֲשֶׁר נִפְלָו בִּמִּחְנָה גְּבִיאָנוֹס בְּמְלָחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא, עַלְיהָ מִסְפְּרָם תְּשׁׁׁעָה אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מְאוֹת גְּבוּרִים, וְאוֹנוֹ נִפְלָל [כְּדִ"מְ]: עַמְּדָה] מִרְקָוָס וְאַנְטוֹנִינָּוֹס בְּמְלָחָמָה הַהִיא. וַתָּהִי מְלָחָמָה עַצְׁוֹמָה בֵּיןֵיכֶם, וְאוֹנוֹ הַתָּאֹזֵר עוֹד וְהַתָּזַק גְּבִיאָנוֹס לְהַלְּחָם בְּאַלְכְּסְנְדֶר, וַיַּלחַם בּוּ, וַיִּפְלַּח מִמִּחְנָה גְּבִיאָנוֹס עוֹד בְּמְלָחָמָה הַהִיא חִמְשָׁה וּעַשְׂרִים [כְּדִ"מְ]: נֵי אַלְפִים גְּבוּרִים. וְאַמְּנָם נָצַח בְּקָרְבָּן, כִּי הַבָּרִית אֶת אַלְכְּסְנְדֶר וְהַשִּׁיב אֹתוֹ אַחֲרָוּ, וַיָּכֹא בָּעִיר. וְגַם רַבִּים מֵאַנְשֵׁי אַלְכְּסְנְדֶר הָצִיעָה גְּבִיאָנוֹס בְּמְלָחָמָה, וְגַם רַבִּים מֵהֶם נִפְלָו מִמִּחְנָהוּ. וַיִּצְרַר גְּבִיאָנוֹס עַל הָעִיר, וַיַּלחַם עַלְיהָ בְּמְלָחָמָה עַצְׁוֹמָה. וַתָּצֹא אַלְיָו אֶם אַלְכְּסְנְדֶר - אַשְׁתָּה אַרְיְסְטוּבָלוֹס - וַתִּבְּךָ וַתִּתְחַנֵּן לוּ, וַתִּבְּקַשׁ מִמְּנָיו רְצֹן לְעַשֹׂות שְׁלָום עִם אַלְכְּסְנְדֶר בְּנָה. וַיִּשְׁמַע אַלְיהָ, וַיַּעֲשֵׂה עַמּוֹ שְׁלָום. וַיַּחֲלֹק אוֹ גְּבִיאָנוֹס אֶת מִלְכּוֹת אָרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחַלְקִים. וַיַּגְּזֹר לְהַיּוֹת בִּירוּשָׁלָם הַוּרְקָנוֹס מוֹשֵׁל, וְבִגְרִירָה שֵׁם מוֹשֵׁל אַחֲרָיו, וַיִּשְׁם בְּחַמְתַּת מוֹשֵׁל אַחֲרָיו, וַיִּשְׁם בְּאַפְוּרִי אֲשֶׁר בְּגַלְיל מוֹשֵׁל אַחֲרָיו, וַיִּכְרִיחוּ שֵׁם מוֹשֵׁל אַחֲרָיו.

פרק אחד וארבעים / וספר בו מלחמת ארכיסטופולוס עם גבייאונוס

בעת ההיא ברכ ארכיסטופולוס עם אנטיגנוס בנו של מיר רומא אל ארץ יהודה, ויבא בקצת הארץ יהודה. וישמעו זה האנשים עם יהודה, ויפלו עליהם הרבה רב מעם יהודה. וגם פיתחים הרומי הנגיד על ירושלים, נסף עמו אלף איש אנסים חמשים גבויים, כי זכר את כבודו הראשון. וירא ארכיסטופולוס את העם הרב אשר אותו, ויבדל את דלת העם מעמו, ויבחר מכל העם שמוות אלףים איש מגבורי ישראל - גבורי מלחמה אשר לא ישבו פניהם, ולא ישבו אחר מפני כל. ויצא ל夸ת גבייאunos למלחמה, אשר בא במלחמם מאייד - חיל רומיים וחיל יהודה - אשר בא עם גבייאunos על ארכיסטופולוס למלחמה ביד רמה. ויתגער גם ארכיסטופולוס מלחמה בשמוות אלףים גבויין, ונתקה בהמון רומיים מכה גדולה מאייד - הוא ואנשיו. וישלח מהם ארצת הרגיניס רבאים - וכלם מחיל רומיים, כי לא רצה לנגע במלחיל יהודה אשר היה עמו. וגם מגבורי ארכיסטופולוס נפלו בקרב ההוא שבעת אלףים, ושאר אף ארכיסטופולוס ואלף גבורי מגבורי. ויבקע ארכיסטופולוס עם אלף גבורי את מתחנה הרומיים, וילך ביןיהם הלווד והכotta, עד אשר נמלט בראש ההר. וירדף אחריו הנשארים מחיל הרומיים - וישיגוהו. ויטב ארכיסטופולוס את פניו, וילחם ברומיים יומיים. ויהי ביום השלישי להלחת ארכיסטופולוס עם הרומיים בראש, ויפלו גם אלף גבורי ארכיסטופולוס, אחר הרבותם להכotta במתנה הרומיים עוד, ושiar אף ארכיסטופולוס לבדו. וילחם גם הוא, וימת רביהם מחיל הרומיים לבדו, ויפצעו את ראשו גבורי רומא בפציעים גדולים, עד כי נחנק כובע הברזל אשר על ראשו. ויפל לאرض,

וילבדוהו חי, וישאווה אל גביאונוס, למען עשות בו משפטם. ויקבלו הוא, ויצו - וירפאו הוא מן המכות. ויאסרו עוד, וישלחו אל רומא אסור בנחשתים, ויביאו אל היישן ואל שלש מאות ועשרים יוציאו, ויצו היישן בעצתם - להמיתו. ואристותובלוס היה בטור קטן שניהם, ויחמלו עליו המוציאים להמיתו על יד היישן המושל ברומא, ולא המיתוהו. ואמנם אסרו הואה והחביאוהו, והיישן ויועציו לא ידרשו דבר - כי היישן צוה לשלוט אותו, והם פלו איש אחר מתחתיו, ומקף בקשו מהיישן ויקברוהו. ולא מת אристותובלוס עד סוף ממשלת היישן ממדינת רומא, כאשר נודע עוד בספר הששי - והוא ספר מלוחמות יי. והימים אשר מלה אристותובלוס על גוי יהודה - שלש שנים וששה חודשים, והוא היה איש יקר רוח וגבור ורחב ידיים, יפה עינים ויפה תאר.

פרק שניים וארבעים / ספר בו אף לך גרישות את כל הפלים, הנמצאים בבית המקדש

ויהי אחרי כן, וישלח היישן את בני אристותובלוס מרומא אל ירושלים, כי חמל על אשת אристותובלוס המלך אם. כי פתח גביאונוס, ויזרעהו את חכמתה - וכשMOVED היישן את חכמת האשה, חמל עליה, וישלח לה את בניתה ואת בנותיה. ויהי אחרי כן, וילך גביאונוס, ויעבר את נהר פרת, וילחם על פרס ועל מדי, ויכניעם. - אף כי כבש אותם פומפיאוס הגדול, אך בעת אשר החל שם פשעו. ולכן

הלה גְּבִיאָנוֹס עַלֵּיהֶם, וַיַּנְצַחּוּם, וַיַּכְנִיעּוּם, וַיִּשְׁמִימּוּם לִמְסֻעָד. וּבְעַת
הַהִיא פָּשַׁעוּ אֲנָשִׁי מִצְרָיִם, כִּי אָמְרוּ לֹא נָתַן מֵס לְמַמְלָכָת רֹמָא,
וַיִּשְׁלַח פָּלָמִי אֶל גְּבִיאָנוֹס לְבָא לְעֹזָר לוֹ וְלְהַקִּים מִמְשָׁלָת רֹמָא עַל
אָרֶץ מִצְרָיִם. וַיָּבָא גְּבִיאָנוֹס וְכָל חִילוֹ לְעֹזָר אֶת פָּלָמִי מֶלֶךְ מִצְרָיִם.
וַיִּשְׁלַח גְּבִיאָנוֹס אֶל הַוּרְקָנוֹס וְאֶל אַנְטִיפְטֶר לְבָא אֶלְיוֹן לְלַכְתֵּן יְחִידָה אֶל
פָּלָמִי לְעֹזָר לוֹ. וַיֵּצֵא אַנְטִיפְטֶר מִירוֹשָׁלָם בְּחִיל בְּכֶד מָאָד - מִחְיל
יְהוּדִים וּמִחְיל הָגּוֹים, אֲשֶׁר הִי עֹזְבָּדִים אֶל רֹמָא, וְעַמוֹּו כָל חִיל יְהוּדָה
וּבְנָמִין. וַיָּלֹךְ עַם הַחִיל לְעֹזָר גְּבִיאָנוֹס. וַיַּמְצָאוּוּ בְּדִמְשָׁק בְּשִׁבְוכוֹ
מִאָרֶץ פְּרָס. וַיֹּאמֶר לוֹ גְּבִיאָנוֹס: "שְׁלוֹם בָּזָאָךְ". וַיֹּאמֶר לוֹ גְּבִיאָנוֹס
לְהַקִּדים לְלַכְתֵּת מִצְרִימָה לְפָתַח אֶת הַדָּרָה, וְאַחֲרֵיכֶם יָבָא הַוָּא אַחֲרָיו. וַיַּעֲשֵׂה
אַנְטִיפְטֶר בְּמִצְוֹתוֹ. וַיָּבָא גְּבִיאָנוֹס מִצְרִימָה, וַיִּשְׁבַּת תָּלָמִי בְּמַלְכֹותוֹ,
וַיַּעֲזֹרָהוּ.

וּבְעַת הַהִיא, בְּהִוָּת אַנְטוֹנִינָּס עַם גְּבִיאָנוֹס בְּמִצְרָיִם, וַיּוֹסֶף עוֹד
אַלְכְּסַנְדר בֶּן אַרְיִיסְטוֹבָלִוס לִמְרָד, וַיַּאֲסִף יְד גָּדוֹלָה מִבְּחוּרִי יְהוּדָה,
וַיִּפְשַׁט בְּהָר גְּרִיזִים. וַיָּקַח אֶת מִשְׁמַרְתָּה הַרְוָמִים, אֲשֶׁר עֹזָב גְּבִיאָנוֹס
שָׁם. וְגַם כָּל הַרְוָמִים בְּעַד מִאָרֶץ יְהוּדָה. וַיַּהַי כְּשֻׁמְעָן גְּבִיאָנוֹס כֵּן,
וַיִּשְׁלַח אֶת אַנְטִיפְטֶר לְדָבָר בָּאָזְנִי הָעָם אֲשֶׁר מִרְדוֹן דְּבָרֵי שְׁלוֹם, כִּי מָרוֹ
אֶת פִּי מִמְשָׁלָת רֹמָא, וְכִי מִרְדוֹן בָּה - וַיַּכְתִּיחַם, וַיַּכְתִּיחַם שְׁלוֹם,
וַיִּשְׁבַּם אֶל מִמְשָׁלָת רֹמָא, אֶל גְּבִיאָנוֹס. וַיָּלֹךְ אַנְטִיפְטֶר, וַיַּוְיכַח אֶת
הָעָם, וַיִּשְׁמַע אֶת תּוֹכְחָתוֹ, וַיִּשְׁבַּת אָוֹתָם אֶל גְּבִיאָנוֹס. רַק אַלְכְּסַנְדר לֹא
אָבָה לִשְׁמַע אֲלֵינוֹ, וַיַּקְחֵה לוֹ שְׁלַשִּׁים אֱלֹף גָּבוֹר בְּחוֹר מִיהוּדָה, וַיָּלֹךְ אֶל
הַר תּוֹבָר. וַיַּעֲרֹךְ מִלְחָמָה לְקַרְאַת גְּבִיאָנוֹס, וַיִּפְלֹא עַשְׁרַת אֱלֹפִים
מְגַבְּרוּיו, וַיַּנוֹסֵו בְּעֹשֶׂרִים אֱלֹף. וַיִּשְׁבַּת גְּבִיאָנוֹס, וַיָּבָא אֶל יְרוֹשָׁלָם.
וַיִּחְדֹּשׁ אֶת הַמְלֹכָה לְהַוּרְקָנוֹס, וְגַם אֶת אַנְטִיפְטֶר הַמְשִׁיל עַל כָּל עַם
יְהוּדָה, וַיִּשְׁבַּת מִשְׁם, וַיִּשְׁבַּת אֶל רֹמָא.

ויהי לתקופת השנה, וישמע הישיש אשר ברומא, ועמו שלש מאות ועשרים יועציו, כי פשו פרס ומדי במשלח רומא, ויתר אפו בם. ושלח בעצם את גריסוס בחיל כבר מأد. ויעבר גריסוס יפו דרך ים, ויבא תחלה אל ירושלים. ויבא אל היכל יי, ושלח ידו לקחת את כל האוצר ואת כל זהב אשר בהיכל ה' - וימצא שם אלף ככרים דרכמוני זהב. ובאים הם היה שם כהן גדול, ושמו אלעזר. והוא איש צדיק, וירא ה' מאד מאד. ויאמר הכהן אל גריסוס: "למה תשלח ידו לשלל את היכל ה' ולגעת בכליה הזהב אשר בו, אשר לא נגע בו פומפיאו ושרים אחרים אשר באו אל ירושלים? ! עתה, השבעה לי, כי לא תקח את הזהב הזה ואת הכלים האלה, ועלי לך לך קורה אתך של זהב - משקלה שלש מאות מנה אשר לך". ובקורה היה מלאים כל בגדים פרל וארגן, אשר כסו בם שעריו קדרים, וכן נעלמה הקורה מעין כל ולא נראתה לעין, רק לפהן ההוא - הוא אלעזר הכהן הגדלן. וישבע לו גריסוס אשר לא יגע בכליה היכל, ולא יקח מכל הזהב אשר בהיכל, זולתי כי יקח את הקורה. ויתן לו אלעזר הכהן את הקורה - והוא קיתה מעשה ידי אפן, ושלש מאות מנה אשר לך משקלה. ויאמר יוסף הכהן: "שלש מאות מנה היא עדות נאמנה והמנה - שני רוטולי וחצי הוא, אשר יעשו אונקיות ששים הרוטולו [בד"מ]: שניים ליטרין וחצי, משקליו - ששים] - וכלו מהיים והלאה, כל אשר ישאל על המנה, יעיד עליו עדות יוסף בן גוריון. ויהי, כאשר لكח גריסוס את הקורה, המיר את שכובעתו ויתחללה. ויהי גם את כל הזהב הנמצא בבית יי, משקליו אלף ככרים דרכמוני זהב, וגם את כל כליה הזהב, משקלם יותר מאלפים ככרים זהב טהור".

ויאמר עוד יוסף בן גוריון הכהן: "רבבים אויבים ושותאים, אשר שנאו את גוי יהודה והחריבוהו והעבIROוהו, לא עשו לנו יהודה כזה הרשות. ואם לא יאמינו השומעים לעדותי על דברי עשר, הנמצא בבית מקדש אלהינו, ידרשו באמת, כי באשר העידות עליו - כן הוא, ודברי נאמנים, ולא נמצא בהם שקר. כי רבבים מפלכי הארץ - מלכים גדולים שלחו מנהה אל היכל יי' מדי שנה בשנה, כל כי כסף וכל זהב, לכבר את פנוי יי' ולבקש ממנו עוזר. גם גוים רבים נתנו מס - כל כי כסף וכל זהב - להיכל אלהינו מדי שנה בשנה, וזה כל ימי היהות עם הארץ בצלחה, ולא חטאנו לה' אלהינו. ובימים ההם היו היהודים עשירים הרבה מאד, וזה היה מרוב השגחת המקומות והוא הקדוש, כי אפל הגוים הבאים עליה למלחמה ולהשחיתה, היו בסוף נהגים כבוד אל המקומות היהיא, בהיותם מפירים כי מרים וקדוש מקודשנו, וזהו מנשאים במנחת זהב ואבן יקרה, ולא היה נחשב אצל למאומה, לא הפסף ולא הזהב. וטופרים רבים נאמנים העידו על זה כמוני, והם הם מסופרי הגוים. וכן העיר ניקולאוס, הסופר הנאהן מדרשך, וכן דבר סתרבון מפתדור בספריו, ווילטם טופרים אחרים רבים העידו על זה כמוני, על דבר עשר היהודים. ובימים ההם שלח מחרדת מלך ארミニਆ אל העיר הנקראת "כיאו" - אשר היא בקצת הארץ אסיה - ויקח משם את הזהב, אשר הניפה שם קליאופטרה מלפת מצרים לקדרש לי. וגםלקח עוד איז משם את הזהב, אשר הקדישו היהודים לשלהו אותו אל היכל יי' אלהינו. ויהי משקל הזהב היהיא ככרים שמנוח מאות, מלבד הפסף והזהב והאבנים היקרות, אשר הקדישו היהודים, היושבים בארץ אסיה. ולא היה שם זהב הארץ יהודה ולא מארץ אלכסנדריה, רק הזקב היה מירושלים אסיה.

ויהי אחריו אשר לkah גריסוס את הזקב הנמצא בהיכל יי', וילך למלחמה על פרס ומרדי - ויפל עמו וכל חילו ביום אחד. ויגברו עליי

אנשי פרס בחרב, ויבערוהו וישמידוהו. גם גברו עוד אנשי פרס בחרב, ויבאו בארים, ויקחו את ארם מיד אנשי מושלי רומא. וימלט בה עד בא כסיאוס - והוא היה איש גיבור חיל מתקנית רומא - וימלט את ארם ממשלה פרס, וישכה אל ממשלה רומא, ויברית חיל פרס מארים. ושב כסיאוס מרומא, ויבא אל ארץ יהודה, וימצא את עם יהודה נלחם על הורקנוס ועל אנטיפטר. ויעזר את הורקנוס ואת אנטיפטר, ותשקט הפלמלה ביד הורקנוס. ויפע ממש כסיאוס, וילך ויעבר את נהר פרת, וירם חרב על מרי ועל פרס. ויעש מלחמות עצומות בהן - עד אשר השיב אותו לשליטה רומא, ויכניעם כאשר הכניעם פומפיאוס, בהיותו פמזה שר צבא רומי.

ויהי בימים ההם, ותפתת אשה הרה ברומא, אשית אחד מהשלשים מאות ועשרים יועציז רומא. וניהי במוחה, ויתנענע הילד בבטנה ויתרוצץ, ויפתחו את רחמה ויוציאו את הילד חי, ויתנווה למינקת - ויהי הילד. ויגדל, ויקראו לו שמו يولיאוס, כי בחדר אב - אשר שמו يولיאוס - יצא הילד ממעי אםו. ויקראו עוד את שמו קיסר בלשון ינני, ובלשון רומי קיסר, כי בראתה היתה אמו בו, וקיסר יאמיר בלשון הקדש ברות ובשון רומי קיסר. וקישاري באורו בינוי מושל פורת, וקיסר ברומא משמעו גם כן ברית וקריתה וכורת. ובאור הנקרה המושל בונה השם, להיות הנקרה בו מושל על כל המלכים המולכים באָרֶץ, ובחוק רומי לא יקרא בו - רק המושל בכל מלכי הארץ. וכבר היה משפט שם קיסר ברומא בימים הקדומים, אבל החסironה ממשלה רומא, לשבה אשר כתכנו בספר השלישי. ויפקידו את הממשלה ביד היישיש ויועצי רומא, ועדות זו תמצאה שם. ובימי זה הקיסר הגיע يوم הסרת ממשלה היישיש והיווצאים מתקנית רומא, ובאה פרקדים ומובוקתם - כאשר נודיע בספר הששי, הבא אחר זה.

ויתר דברי ספרוי כל יישיש מהיששים המושלים ברומא, מעת הפקידו הרומיים ממשלה רומא ביד יישיש, גם יתר ספרוי כל פת וכפת מכתות היועצים, אשר היה בזמן כל יישיש ויישיש מהיששים המושלים ברומא - הלא הם כתובים כל ספרי אני, יוסף בן גוריון הכהן, הנקרא גם הוא יוסף, אשר כתבתיו בזמן يولיאוס הקיסר, והוא אשר אני מתחילה הספר הששי בעדרות ספרו. ובספר ההוא כתבתי את כל ה十七条, אשר מצאו את מדינת רומא ואת עמה מיום הנוסדה, עד חרבן הבית השני, אשר גלה יקר תפארתנו ממנה. גם כתבתי בו כל העチדות, היעודות לבא בה אחרי מותי, עד תחרב וחשمم, כאשר קבלתי מפי חכמי ישראל, אשר היה קוראים לזכאים. גם מפי חכמי גויים, אשר היה נאמנים בזמנים, ורק עם חכם ונכון היה הגוי הקטן - הוא עם יי', והוא סגלה לאלהי השמים ולאלהי הארץ מכל הגויים הנמצאים בארץ. וכי פיי אלהינו, אלה אחד - מיחד לבדו במושלו, ואין זו אותו, וכי בעמו ישראל - גוי אחד בארץ.

